

**Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde**  
**2005.gada 15.novembrī**

**Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas tiesnesis**  
**Romāns Apsītis.**

**R.Apsītis.**

Atklājam tiesas sēdi, izskatot lietu Nr. 2005-12-0103 *“Par Ministru kabineta 2005.gada 11.janvāra noteikumu Nr. 17 “Grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”” un 2005.gada 9. jūnija likuma “Grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 105. pantam”.*

Vai pieteikuma iesniedzēji vai viņu pārstāvis ir ieradies?

**I.Stuberovska.**

Jā, ir gan pieteikuma iesniedzēji paši, gan arī es kā pārstāve. Un šeit būs orderis un pilnvaras.

**R.Apsītis.**

Jūs esat tātad... Jā... Advokāte Iveta Stuberovska.

**I.Stuberovska.**

Vēl manā rīcībā ir no trim īpašniekiem arī... tajā skaitā Kuģu ielas 8/10 īpašniece un Uzvaras bulvāra 2... , kur ir lūgts bez viņu klātbūtnes izskatīt šo lietu... es varētu pievienot...

**R.Apsītis.**

Paldies.

Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu... Tās pārstāvis?

**M.Pietkevičs.**

Latvijas Republikas Saeimu pārstāv Saeimas deputāts Mihails Pietkevičs (*Iesniedz R.Apsītim dokumentus.*).

**R.Apsītis.**

Un Ministru kabineta pārstāvis?

**J.Rozenfelds.**

Advokāts Rozenfelds. Uz ordera un pilnvaras pamata. Un palīgs Vadims Mantrovs – arī uz ordera un pilnvaras pamata.

### **R.Apsītis.**

Lietā ir iesaistītas arī citas personas. Pieaicinātās personas vairākas.

Vai kultūras ministre Helēna Demakova ir ieradusies? Paldies.

Saeimas deputāts un Juridiskās komisijas priekšsēdētājs Mareks Segliņš.

Oskars Spurdziņš... trijos ieradīsies...

Ingūna Rībena, Saeimas deputāte.

Liecinieks:

Daniels Pavļuts. Jūs varat būt brīvs līdz pulksten 15.00.

Vai lietas dalībniekiem ir kādi lūgumi?

### **M.Pietkevičs.**

Cienījamā tiesa! Es varbūt lūgtu jūs, taisot pusdienas pārtraukumu, ja ir iespējams, viņu veidot tāda veidā... man sakarā ar darba pienākumiem būtu nepieciešams būt pulksten 14.00 Saeimā uz komisijas sēdi. Ļoti svarīga komisijas sēde, kur iesniegti likumprojektā mani priekšlikumi... Ja ir iespējams, pusdienas pārtraukumu veidot ar šādu aprēķinu.

### **R.Apsītis.**

Nu, mēs skatīsimies.

Vai ir vēl kādi lūgumi lietas dalībniekiem? Nav. Paldies.

Līdz ar to varam uzsākt lietas izskatīšanu pēc būtības.

Vispirms tiks nolasīts tiesneša ziņojums. Lūdzu!

### **I.Čepāne.**

2005.gada 31.maijā, pēc Jura Jaunzema, Tatjanas Čerkovskas, Olgas Vitkovskas, Ingūnas Rumjancevas, Valentīna Leitēna, Ginta Gailīša, Ārijas Ziemeles, Inas Vasiļjevas, Ivetas Prazdnicānes un Klaudijas Abramovas pieteikums Satversmes tiesā tika ierosināta lieta "*Par Ministru kabineta 2005. gada 11. janvāra noteikumu Nr. 17 "Grozījumi likumā "Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām"*" atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 105. pantam".

2005. gada 19. augustā pēc Jura Jaunzema, Tatjanas Čerkovskas, Valentīna Leitēna un Ginta Gailīša pieteikuma Satversmes tiesā tika ierosināta lieta "*Par 2005. gada 9. jūnija likuma "Grozījumi likumā "Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām"*" atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 105. pantam".

Ministru kabineta atbildes rakstu Satversmes tiesa saņēma 2005. gada 3. jūnijā. Saeimas atbildes rakstu Satversmes tiesa saņēma 2005. gada 21. septembrī.

2005. gada 13. oktobrī tika pieņemts lēmums apvienot iepriekšminētās lietas vienā lietā.

Lietas sagatavošanas gaitā papildus tika pieprasīts paskaidrojuma dokumenti no Saeimas, Ministru kabineta, Kultūras ministrijas, Rīgas Domes, Rīgas pilsētas Zemesgrāmatu nodaļas un Valsts zemes dienesta.

Minētās institūcijas atbildes un dokumentus ir iesniegušas.

Atbildes kopā ar papildus iesniegtajiem dokumentiem ir pievienotas lietai.

Bez tam, lietai pievienoti normatīvo aktu teksti un citi materiāli.

Par ieaicinātajām personām lietā atzīta Helēna Demakova, kultūras ministre, Inguna Rībena, Saeimas deputāte, Mareks Segliņš, Saeimas deputāts, Saeimas Juridiskās komisijas vadītājs un Oskars Spurdziņš, finanšu ministrs, Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas uzraudzības padomes priekšsēdētājs.

Par liecinieku lietā atzīts Kultūras ministrijas valsts sekretārs Daniels Pavļuts.

Lēmums par lietas nodošanu izskatīšanai pieņemts 2005. gada 28. oktobrī.

Paziņojums par lietas izskatīšanu noteiktajā kārtībā publicēts laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" 2005. gada 2. novembrī.

Lietas dalībniekiem par tiesas sēdi ir paziņots rakstiski šā gada 28. oktobrī.

Ar lietas materiāliem iepazīnušies: pieteikuma iesniedzējs Juris Jaunzems, Ministru kabineta pilnvarotā pārstāve zvērinātā advokāte Jāņa Rozenfelda pārpilnvarotais pārstāvis zvērinātā advokāta palīgs Vadims Mantrovs un Saeimas Prezidija pilnvarotais pārstāvis – 8.Saeimas deputāts Mihails Pietkevičs.

Paldies.

## **R.Apsītis.**

Paldies. Vai tiesnešiem ir kādi jautājumi ziņotājai? Nav.

Tādā gadījumā dodam vārdu pieteikuma iesniedzēju pārstāvei lietas faktisko apstākļu izklāstam un juridiskajam pamatojumam.

Vispirms vēlams būtu runāt par Ministru kabineta noteikumiem.

Es arī brīdinu jūs, ka jūsu runa nedrīkst būt ilgāka par 30 minūtēm.

## **I.Stuberovska.**

Tātad, 2004. gada aprīlī dzīvokļu īpašnieki no AIK Uzvaras bulvārī 2 un Kuģu ielā 8/10 Rīgā, tika pirmo reizi informēti par Latvijas Nacionālās bibliotēkas būvniecības projektu un konkrēti par to, ka šī projekta realizācijas rezultātā viņiem tiks piespiedu kārtā atsavināti viņiem piederošie īpašumi.

Tātad konkrēti 2004. gada aprīlī īpašnieki saņēma Latvijas Republikas Kultūras ministrijas pilnvarotā pārstāvja zvērināta advokāta Selvija Selgas analogiska satura vēstuli, kas viņus informēja par šo te īpašumu atsavināšanu, par to, ka viņu īpašumu vērtēšanu veiks auditorfirma "BDO Invest Riga", veiktā īpašuma vērtējuma rezultātā sagatavotais slēdziens viņiem tiks izsniegts, ar to viņi tiks iepazīstināti un gadījumā, ja viņi atteiksies par vērtējumā minēto summu atsavināt savu īpašumu, tad tālāk atsavināšanas procedūra notiks atbilstoši tobrīd spēkā esošajam likumam "Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām".

Attiecīgi šī procedūra sākotnēji tā arī notika. Tika veikts "BDO Invest Riga" vērtējums visiem dzīvokļu īpašumiem, īpašnieki ieradās zvērinātā advokāta Selvija Selgas birojā un iepazīnās ar šī te vērtējuma rezultātiem. Viņiem tika izsniegti pirkuma likuma projekti, nu un faktiski dots

laiks tātad atbildes sniegšanai, vai viņi piekrīt atsavināt viņiem piederošos nekustamos īpašumus. Tajā laikā, kamēr īpašnieki domāja un daudzi no viņiem pat arī bija uz to brīdi pat gatavi akceptēt šo priekšlikumu, Kultūras ministrija nolēma, ka veiks atkārtotu nekustamo īpašumu vērtēšanu. Paskaidrojumi, kāpēc šādi atkārtoti vērtējumi ir vajadzīgi, tātad īpašniekiem netika sniegti. Bet tikai 2004. gada jūlijā Kultūras ministrijas pilnvarotais pārstāvis Elvijs Selga informēja īpašniekus par to, ka Kultūras ministrija veic atkārtotu viņu īpašumu novērtēšanu, lai pieņemtu galīgo lēmumu par kompensācijas apmēru. Un tātad par šiem te vērtējumiem viņiem tikšot paziņots.

2004. gada 15. septembrī dzīvokļu īpašnieki tātad atkal saņēma zvērinātā advokāta Selvija Selgas vēstules, kurās jau tika piedāvātas jaunas cenas viņu īpašumiem. Un šīs te cenas faktiski atbilda zemākajiem no visiem pēc Kultūras ministrijas pasūtījuma veiktajiem īpašumu novērtējumiem.

Un atkal šajā brīdinājumā īpašnieki tika informēti par to, ka gadījumā, ja viņi neieradīsies noteiktajā laikā – 14 dienas no vēstules parakstīšanas dienas, vienošanās noslēgšanai vai arī atteikties to noslēgt, tad viņu nekustamā īpašuma pārņemšana tiks virzīta likumos noteiktajā kārtībā bez viņu piekrišanas.

Tālāk īpašnieki sāka interesēties par šīm te cenām, par kurām tiek atsavināts nekustamie īpašumi. Un atbilde viņiem tika sniegta tāda, ka viņi var tikt iepazīstināti tikai ar vērtējumu, kurā ir noteikta zemākā objekta cena, bet pārējiem viņu nekustamā īpašuma vērtējumiem ar Kultūras ministrijas valsts sekretāra 2004. gada 21. septembra rīkojumu Nr. 122 “Par ierobežotas pieejamības informācijas statusa piešķiršanu” esot piešķirts ierobežotas pieejamības informācijas statuss. Un tie ir paredzēti Kultūras ministrijas iekšējai lietošanai.

Tātad 2004. gada decembra beigās īpašnieki mēģināja sazināties ar Kultūras ministriju, noskaidrot, kāpēc ir šādas izmaiņas notikušas un ko viņi varētu darīt un kā vienoties, bet, kā izrādījās 2005. gada janvārī, tajā laikā Kultūras ministrija nolēma virzīt un Satversmes 81. panta kārtībā izdot noteikumus Nr. 17 “Grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām””.

Un šie noteikumi tātad tika izdoti 2005. gada 11. janvārī un vienlaicīgi tika izdoti arī noteikumi Nr. 18 “Par nekustamā īpašuma atsavināšanu valsts vajadzībām Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanai nepieciešamajā teritorijā”.

Tātad saskaņā ar pirmajiem Ministru kabineta noteikumiem Nr. 17 tika izdarītas būtiskais izmaiņas likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”. Konkrēti, tātad likumā līdz šim ietvertais princips par to, ka pusēm ir jāmēģina vienoties par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanas cenu, tātad par šo te taisnīgas atlīdzības apmēru. Un gadījumā, ja puses par to nevar vienoties, tad šādu strīdu izšķir tiesa. Un no likuma satura izrietēja, ka tajā brīdī, kad vai nu puses ir vienojušās, vai nu ir spēkā stājies tiesas spriedums par taisnīgas atlīdzības apmēra noteikšanu, valsts iegūst savā īpašumā konkrēto nekustamo īpašumu, bet šī īpašuma īpašnieks savukārt saņem taisnīgu atlīdzību par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu.

Atbilstoši jaunajiem šiem te Ministru kabineta noteikumiem Nr. 17, likums tika grozīts tādā veidā, ka tātad vienlaicīgi ar likuma “Par nekustamo īpašumu atsavināšanu valsts vajadzībām”

pieņemšanas dienu, piespiedu atsavināmie nekustamie īpašumi tātad pāriet valsts īpašumā, tiek reģistrētas valsts īpašuma tiesības uz šiem īpašumiem Zemesgrāmatā. Savukārt, bijušie šo īpašumu īpašnieki, kas jau tā arī tiek nosaukti kā "bijušie", iegūst tiesības uz taisnīgas atlīdzības saņemšanu.

Mani pārstāvamie īpašnieki uzskatīja, ka šādi likuma grozījumi, izdodot steidzamības kārtībā – Satversmes 81. panta kārtībā – Ministru kabineta noteikumus Nr. 17, tātad neatbilst Satversmes 1. pantam un Satversmes 105. pantam, konkrēti tam, kā Satversmes 105. pantā ir noteikts, ka īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmumu gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību.

Tātad īpašnieki uzskatīja, ka likums, kas bija spēkā līdz 2005. gada janvārim, ievēroja šo te Satversmes 105. pantā noteikto kārtību, bet jaunie likuma grozījumi, kas tika ietverti Ministru kabineta noteikumos Nr. 17, tātad pārkāpa šo te īpašuma tiesību neaizskaramības principu, kas ir noteikts Satversmes 105. pantā.

Ņemot vērā šos apstākļus, tātad īpašnieki griezās Satversmes tiesā ar savu konstitucionālo sūdzību, lūdzot atzīt par neatbilstošiem Satversmes 1. un 105. pantam izdotos Ministru kabineta noteikumus Nr. 17.

Vienlaikus īpašnieki uzskatīja, ka Ministru kabineta noteikumi Nr. 17 nav tikai pretrunā ar Satversmi, bet tie ir pretrunā arī ar Latviju saistošiem starptautisko tiesību aktiem. Tātad ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas pirmā protokola 1. pantu un arī ar Eiropas Savienības pamattiesību hartas 17. pantu.

Īpašnieki uzskatīja, ka, izdodot šos Ministru kabineta noteikumus, ir pārkāpti Satversmes 1. pantā paredzētie tiesiskās paļāvības princips, samērīguma princips un tiesiskās noteiktības princips.

Tātad pamatoja īpašnieki to sekojoši, ka kopš 2004. gada aprīļa, kad viņiem pirmo reizi tika paziņots par viņu īpašuma piespiedu atsavināšanu LNB realizācijas projekta vajadzībām, īpašnieki paļāvās uz to, ka atsavināšana tiks risināta atbilstoši spēkā esošajam likumam "Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām", tātad viņiem tika izteikts arī jau 2004. gada aprīlī pavisam konkrēts piedāvājums vienoties par taisnīgas atlīdzības apmēru par nekustamo īpašumu atsavināšanu, un šāda likuma grozīšana tātad uzsāka procesa laikā uzskatāmi parādīja tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu.

Tātad starptautiskie šie te normatīvie akti ir uzskatīti jau arī mūsu, sūdzības iesniedzēju šajā te rakstveida pieteikumā tekstā.

Varbūt gribētu pieskarties sīkāk Eiropas Savienības pamattiesību hartas 17. pantam, tā kā Latvija tomēr ir Eiropas Savienības dalībvalsts uz šodienu, kurā ir skaidri noteikts, ka ikvienai personai ir tiesības uz īpašumu, kas iegūtas likumīgi, tiesības to lietot un atsavināt, kā arī tiesības attiecībā uz to dot rīkojumus savas nāves gadījumā. Nevienam nedrīkst atņemt īpašumu, ja vien tas nav jādara sabiedrības interesēs, kā arī gadījumos un apstākļos, kuri ir paredzēti likumā ar noteikumu, ka par zaudējumiem laikus izmaksā taisnīgu kompensāciju. Tātad šis te princips, ka laikus, savlaicīgi izmaksā taisnīgu kompensāciju.

Ņemot vērā to apstākli, ka Ministru kabineta noteikumi Nr. 17 tālāk tika virzīti izskatīšanai Saeimā, un neskatoties uz to, ka īpašnieki iesniedza arī vairākus rakstveida pieteikumus Saeimas

Juridiskajai komisijai un arī deputātu frakcijām, lūdzot iedziļināties šo te Kabineta noteikumu būtībā un tomēr pieņemt pareizu un objektīvu lēmumu, tātad par šī te likuma pieņemšanu.

Tātad, neskatoties uz to, 2005. gada 9. jūnijā tika pieņemts likums “Grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu””, kas stājās spēkā 2005. gada 29. jūnijā, un ar šo likumu Saeima būtībā faktiski akceptēja to pašu Ministru kabineta Nr. 17 noteikumu tekstu ar nelielām izmaiņām.

Tā kā šīs te izmaiņas pēc būtības neskāra šo te konstitucionālās sūdzības, teiksim, pamatjēgu, un īpašnieki uzskatīja, ka arī Saeimas pieņemtais likums tomēr neatbilst Satversmes 1., 89. un 105. pantam, tad attiecīgi 2005. gada jūlija beigās Satversmes tiesai tika nosūtīts otrs konstitucionālais pieteikums par Latvijas Republikas Saeimas 2005. gada 9. jūnija likumu “Grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”” neatbilstību Satversmes 1., 89. un 105. pantam. Un tā atzīšanu par spēkā neesošu.

Šajā pieteikumā īpašnieki uzsvēra un norādīja tos apstākļus, kāpēc viņi neatzīst par atbilstošu Satversmei šo te Saeimas pieņemto likumu. Daļēji šie fakti arī atkārtojās, jo likums pēc būtības bija gandrīz identisks Ministru kabineta noteikumiem Nr. 17, un faktiski īpašnieki norādīja šīs te pašas lietas, ka ir pārkāpti no Satversmes 1. panta izrietošie principi, tiesiskās paļāvības princips, samērīguma princips, tiesiskās noteiktības princips. Ka ir šajā pieņemtajā likumā saskatāms Satversmes 105. panta pārkāpums un starptautisko tiesību aktu pārkāpumi.

Nu un tātad tika ierosināta konkrētā lieta. Iepazīstoties ar lietas materiāliem, un konkrēti ar Saeimas un Ministru kabineta atbildes rakstiem, īpašnieki arī vēlas sniegt savus paskaidrojumus attiecībā uz šiem te atbildes rakstiem un tajos minēto.

Tātad šie te Ministru kabineta noteikumi Nr. 17 man turpmāk tekstā ir vienkārši minēti kā “noteikumi” un 9. jūnija 2005. gada likums “Grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”” – tekstā vienkārši tiek saukts kā “likums” turpmāk.

Nu un tātad par Latvijas Republikas Ministru kabineta atbildes rakstos minēto... Ko mēs gribētu paskaidrot sīkāk.

Uzskatām, ka Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 1934. gada atsevišķu tiesas procesu praksē piemērojot 1926. gada likuma “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”” nav un nevar būt noteicoša loma likuma “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu” normu skaidrojumam šodien. Tā kā šodien, pirmkārt, Latvija ir Eiropas Savienības dalībvalsts, kurā tiesību normas nedrīkst būt pretrunā ne tikai ar tās Satversmi, bet arī ar tai saistošajām Eiropas Savienības tiesību normām; otrkārt, Latvijā nav precedenta tiesību sistēmas, un treškārt, nedrīkstam arī aizmirst, ka tātad sakarā ar 1934. gada apvērsumu Latvijā, kura priekšvakarā daudzas pēc satura demokrātiskas tiesību normas tiesu praksē, iespējams, varēja tikt piemērotas atšķirīgi no to patiesā satura.

No atbildes rakstā pieminētā Latvijas Augstākās tiesas Senāta 1934. gada 10. aprīļa sprieduma satura saprotams, ka šāds likuma “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu” traktējums, bijis pieļaujams risinot jautājumus, kas saistīti ar piespiedu atsavināšanu agrārās reformas likuma ietvaros. Bez tam, atsavināšanas priekšmets ir bijušas dzimts nomas tiesības.

Tāpēc uzskatu, ka attiecināt to uz šodienas tiesas praksi, atsavinot konkrētu nekustamo īpašumu, varbūt nebūtu pietiekami pareizi.

Uzskatām, ka tiesiskās paļāvības princips tomēr ir pārkāpts kā apstrīdēto noteikumu, tā arī likuma pieņemšanā, jo nekustamo īpašumu Uzvaras bulvārī 2 un Kuģu ielā 8/10 Rīgā īpašnieki par viņu īpašuma piespiedu atsavināšanu tika informēti 2004. gada aprīlī, attiecīgi uzsākot vienošanās par atlīdzības apmēru, procesu, atbilstoši likuma "Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām" redakcijai, kas bija spēkā uz to brīdi.

Kultūras ministrijas pilnvarnieks, zvērinātais advokāts Selvijs Selga rakstveidā informēja īpašniekus par to, ka viņiem piederošo īpašumu atsavināšanas vērtība tiks noteikta balstoties uz sertificēta vērtētāja "BDO Invest Riga" veiktajiem novērtējumiem. Un pēc šo vērtējumu veikšanas viņš Kultūras ministrijas vārdā piedāvāja īpašniekiem atsavināt viņu dzīvokļu īpašumus par vērtējumos minētajām summām. Īpašniekiem pat tika izsniegts Kultūras ministrijas piedāvātais pirkuma līgums projekts. Pēc tam Kultūras ministrija pārdomāja un bez jebkādiem paskaidrojumiem pasūtīja atkārtotus cita sertificēta vērtētāja vērtējumus. Bet ar apstrīdēto normatīvo aktu pieņemšanu jau uzsāktais vienošanās process tika būtiski sagrozīts, radot īpašniekos pilnīgu neizpratni par to, kādas darbības no valsts puses tad var uzskatīt par veiktām un kādas vēl nav veiktas, uz kuriem apsolījumiem no valsts puses īpašnieki var paļauties, un kuri jāuzskata par spēkā neesošiem.

Īpašniekiem, ar kuriem Kultūras ministrija panāca vienošanos par neremontētiem dzīvokļiem, tika izmaksātas ievērojami augstākas summas nekā šiem te četriem sūdzības iesniedzējiem tika piedāvātas par remontētiem dzīvokļiem. Tādējādi viena piespiedu atsavināšanas procesa ietvaros nostādot dažādus īpašniekus nevienlīdzīgā situācijā.

Atbildes rakstos minētais apstrīdēto normatīvo aktu leģitīmais mērķis – valstiski nozīmīgs un visai sabiedrībai nepieciešams projekts – uzskatām, ka tomēr nav apstiprināts ar konkrētiem pierādījumiem.

Tātad, konkrēti, pirmais. Ne noteikumi, ne likums sabiedrībā un ar nevalstiskām organizācijām nav ticis apspriests. Un nav arī izvērtēta to atbilstība Latvijas starptautiskajām saistībām.

Otrkārt. Latvijas Nacionālās bibliotēkas būvniecības ieceres sabiedriskā apspriešana nav notikusi.

Treškārt. Ne uz Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas likuma pieņemšanas dienu, ne uz noteikumu un likuma pieņemšanas dienu nav bijis tiesiska pamata lēmuma pieņemšanai par teritorijas Uzvaras bulvārī 2 un Kuģu ielā 8/10 Rīgā izmantošanu LNB projekta vajadzībām. Tas izriet tātad no Ministru kabineta 2000. gada 5. decembra noteikumiem Nr. 423 "Noteikumi par teritorijas plānojumiem" 2. pants, un 2002. gada 12. jūlija "Teritorijas plānošanas likuma", jo nav izstrādāts teritorijas plānojums ne nacionālā, ne reģionālā, ne vietējo pašvaldību līmeņos, nav detālplānojuma, nav projektēšanas uzdevuma.

Ceturtkārt. Sabiedrisko aptauju dati kā uz apstrīdēto normatīvo aktu pieņemšanas dienu, tā arī šodien, liecina, ka vairāk kā 80% sabiedrības būtība uzskata, ka Latvijas Nacionālās bibliotēkas

projekts Latvijai nav nepieciešams. Un to mēs redzam kaut vai no pēdējās sabiedriskās aptaujas datiem, kas ir tātad interneta adresē [www.gaismaspils.lv](http://www.gaismaspils.lv).

Īpašnieki negrib norādīt, ka viņi būtu pret Latvijas Nacionālās bibliotēkas projektu. Viņi uzskata, ka bibliotēka ir tātad tiešām svarīgs un vajadzīgs projekts, taču tāpat kā jebkurš cits būvniecības projekts ir jārisina likumā noteiktajā kārtībā.

Apstrīdēto noteikumu sagatavošanas laikā un uz to pieņemšanas dienu 11. janvārī 2005. gadā nekādā gadījumā nevarēja uzskatīt, ka vienošanās process starp Kultūras ministriju un piespiedu atsavināmo objektu īpašniekiem būtu izsmelts, jo, pirmkārt, par labprātīgas vienošanās procesu nevar uzskatīt procesu, kur no īpašniekiem tiek slēpta patiesā informācija par atsavināmo objektu vērtējumiem. Tātad Kultūras ministrijas rīkojums par ierobežotas pieejamības, informācijas statusa noteikšanu atsavināmo objektu vērtējumiem. Un kur īpašniekam tiek piedāvāta atlīdzība, kas atbilst zemākajam no visiem objekta vērtējumiem.

Otrkārt, uzskatām, ka vienošanās process nebija izsmelts, jo pirmās tikšanās starp īpašniekiem un Kultūras ministrijas LNB projekta biroja pārstāvjiem klātienē notika tikai 2005. gada janvāra beigās. Pie tam, Kultūras ministrijas pārstāvji, kas piedalījās šajās tikšanās, paziņoja to, ka būtībā viņi nav kompetenti pieņemt kaut kādus konkrētus lēmumus šo tikšanos laikā. Tātad viņiem nav dotas šādas pilnvaras. Bet tātad uz Uzraudzības padomes sēdēm, kas izskatīja un pieņēma kaut kādus būtiskus lēmumus sakarā ar bibliotēkas celtniecības projekta realizāciju, ne īpašnieki, ne to pārstāvji netika aicināti. Tātad, bez viņu piedalīšanās visi šie jautājumi tika izlemti.

Un treškārt. Uzskatām, ka vienošanās ar atsevišķiem īpašniekiem par atlīdzības apmēra panākšanu nu nebūt neliecina par to, ka apstrīdētie normatīvi akti pēc to būtības atbilst Satversmei.

Attiecībā par samērīguma principu. Uzskatām, ka uz šodienu nav konkrēta pamatojuma tam, ka labums, ko no Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta iegūtu Latvijas sabiedrība, būtu lielāks par atsevišķu indivīdu tiesību ierobežojumiem.

Tātad LNB projekta realizētāji nesola jaunās ēkas un tās informācijas sistēmu pieejamību jebkurai sabiedrības loceklim bez maksas. Nu... un arī nerunā par šo pakalpojumu izmaksām. Tāpēc uz šodienu, ņemot vērā vispārējās inflācijas tendences valstī, grūti aplēst, cik liela sabiedrības daļa varēs izmantot šos pakalpojumus un par tiem samaksāt.

Bez tam rodas arī šaubas, vai par līdzsvarotām var uzskatīt attiecības starp īpašniekiem un valsti, ja atlīdzības apmērs, kas īpašniekiem ir piedāvāts par viņiem atsavināmā objekta vienu kvadrātmetru, nav augstāks par 820 latiem, es runāju konkrēti par četriem sūdzības iesniedzējiem, bet Latvijas Nacionālās bibliotēkas jaunās ēkas būvniecības izmaksas par vienu kvadrātmetru sastāda 2380 latus. Tas ir pēc publiskotās informācijas.

Tātad tālāk apskaidrojumi, ko mēs gribētu sniegt par Latvijas Republikas Saeimas atbildes rakstā minēto.

Uzskatām, ka gadījumā, ja atsavināšana pret taisnīgu atlīdzību Satversmes 105. panta izpratnē būtu interpretējama, ietverot šajā jēdzienā laika sprīdi atlīdzības izmaksai, tad Satversmes 105. panta tekstā šis laika sprīdis arī būtu nepārprotami norādīts.

Apšaubām tādu Saeimas Satversmes 105. panta interpretāciju arī tāpēc, ka gadījumā ar konkrētajiem četriem sūdzības iesniedzējiem un viņu īpašumiem šis laika sprīdis ir iestiepies jau

gandrīz gada garumā. Lietas par taisnīgas atlīdzības apmēra noteikšanu atrodas pirmās instances tiesā, to izskatīšana ir uzsākta, taču pagaidām grūti prognozēt to iztiesāšanas pabeigšanu pirmās instances tiesā. Un kur nu vēl runāt par apelācijas un kasācijas tiesu instancēm.

Atsavināšana pret taisnīgas atlīdzības garantijām nekādā gadījumā nevar būt sinonīms jēdzienam atsavināšana pret taisnīgu atlīdzību. Tā kā indivīds var brīvi rīkoties un realizēt savas ekonomiskās tiesības tikai ar konkrētu mantu vai naudu, bet ne ar garantijām, pat ja šādas garantijas sniegtu Latvijas valsts.

Latvijas Civillikumā tiesību normas, kas reglamentē pirkuma darījumus, patiešām paredz arī citas īpašuma tiesību pārejas momentus, izņemot to, ka īpašuma tiesības pāriet pēc pilnas pirkuma maksas samaksas.

Taču nedrīkstam aizmirst to, ka citi īpašuma tiesību pārejas momenti pieļaujami tikai tad, ja līdzēji par to vienojušies. Bez tam, pēc savas brīvas gribas, bez maldiem, spaidiem un viltus.

Par samērīguma principu tāpat vēlreiz. Saeima uzskata, ka tas ļaujot īstenot valstiski nozīmīgus, visai sabiedrībai nepieciešamus projektus. Taču, kā jau arī iepriekš minēts, nav skaidru apliecinājumu tam, ka Latvijas Nacionālās bibliotēkas jaunās ēkas projekts patiešām būtu sabiedriski nepieciešams. Un šī nepieciešamība būtu arī pierādīta.

Un uzskatām, ka izdarot projektā attiecīgas korekcijas un saglabājot ēku Uzvaras bulvārī 2, būtu iespējams panākt līdzsvaru gan starp valsti un atsevišķu īpašnieku interesēm, gan arī samazināt kopējās projekta izmaksas.

Vienošanās procesa iespējas starp īpašniekiem un Kultūras ministriju, kā tas arī jau iepriekš minēts, 2004.gada novembrī nebija un nevarēja būt izsmeltas, tā kā pirmās tikšanās, lai vispār mēģinātu par kaut ko vienoties, notika tikai 2005. gada janvāra beigās. Jēdziens “vienošanās” atbilstoši juridiskajai terminoloģijai nozīmē vairāku personu gribas izpaudumu kopsavilkumu, kas vērsts uz kāda jautājuma atrisināšanu. Tādējādi dažas vienpusējas vēstules no Kultūras ministrijas un tās pilnvarniekiem, vispār neuzklausot otras puses viedokli, nekādā gadījumā nevar uzskatīt par izsmeltu vienošanās procesu.

Saeimas atbildes rakstā mūsaprāt izteikti arī vairāki nu... patiesībai ne īsti atbilstoši apgalvojumi. Piemēram, apgalvojums par to, ka bijušie īpašnieki, griežoties tiesā par taisnīgas atlīdzības apmēra noteikšanu, ir atbrīvoti no valsts nodevas samaksas valsts ienākumos.

Šāda tiesību norma bija iekļauta Ministru kabineta noteikumos Nr. 17, taču šāda tiesību norma nav iekļauta apstrīdētajā likumā. Un arī Latvijas Civilprocesa likuma grozījumos.

Uz šodienu ierosinātajos tiesas procesos par taisnīgas atlīdzības apmēra noteikšanu, Kultūras ministrija, griežoties tiesā, patiešām nav samaksājusi valsts nodevu. Bet tas nekādā gadījumā neatbrīvo bijušos īpašniekus no pienākuma šo nodevu samaksāt, jo likums viņus nav atbrīvojis.

Apgalvojumi par to, ka lietas par atlīdzības apmēra noteikšanu tiesā ir jāizskata ārpus kārtas. Tas atbilst apstrīdētā likuma normām. Taču jāatzīmē, ka nevienā tiesību normā nav īsti izskaidrots, kas būtu jāsaprot ar jēdzienu “ārpus kārtas” un kā šāda kārtība tiek realizēta. Tas, ka Latvijas Civilprocesa grozījumos ir noteikts, ka šādās lietās tiesas sēde ir jānozīmē 15 dienu laikā, gan teorētiski gan praktiski nenozīmē to, ka lietas izskatīšanu tik komplicētā jautājumā var uzsākt un pabeigt šajā pirmajā un vienīgajā tiesas sēdē.

Bet apstrīdētajā likumā paredzētās citas pagaidu dzīvojamās telpas ierādīšana piespiedu atsavinātā vietā līdz taisnīgas atlīdzības izmaksai uzskatām, ka būtu vērtējama nevis kā pozitīva tiesību norma, bet gluži otrādi – kā vēl lielāka šo bijušo īpašnieku cilvēktiesību pārkāpums.

Saeima ir norādījusi, ka taisnīgas atlīdzības garantijas, kā sinonīms jēdzienam “atsavināšana pret taisnīgu atlīdzību”, paredzētas vairāku citu valstu normatīvajos aktos. Piemēram, Vācijā. Iepazīstoties ar Vācijas likumdošanas aktiem īpašuma piespiedu atsavināšanas jautājumos, jāsecina, ka tādu normu tur nav. Atbilstoši Vācijas likumdošanai, uz atsavināšanas brīdi, objekta īpašniekam ir jābūt izmaksātai atlīdzībai. Jautājumus par atlīdzības apmēru izlemj neatkarīgas komitejas, kuru sastāvu veido attiecīgi kompetenti speciālisti. Par summām, kas pārsniedz noteikto atlīdzības apmēru, puses tālāk var strīdēties tiesā.

Bez tam, atsavinātājam jāpierāda, ka tas veicis visas iespējamās darbības pušu labprātīgas vienošanās par atlīdzības apmēra panākšanai.

Līdzīga prakse ir arī Somijā.

Pilnībā noraidām Saeimas atbildes rakstā apgalvoto, ka atsauces uz vairākiem normatīvajiem aktiem īpašnieku konstitucionālajā sūdzībā liecinot par to, ka viņiem par Latvijas Nacionālās bibliotēkas būvniecību esot bijis zināms jau sen. Par to, ka Latvijas valdībai ir iecere būvēt jaunu bibliotēkas ēku, bija dzirdēts, taču sākotnējais LNB ēkas projekts paredzēja dzīvojamās mājas Uzvaras bulvārī 2 Rīgā saglabāšanu. Un īpašnieki nezināja, ka šī māja varētu tikt nojaukta un viņu īpašumi piespiedu kārtā atsavināti.

Ja Latvijas Nacionālās bibliotēkas jaunās ēkas nepieciešamība ir pamatota jau sen, un tātad arī mēs redzam, ka 1995. gadā jau ir pieņemti pirmie Ministru kabineta noteikumi, tad īpašniekiem arī nav saprotams, kāpēc tad līdz šodienai nav izstrādāts detālplānojums šai būvei.

Gribam uzsvērt, ka īpašnieki atbalsta domu, ka valstij ir vajadzīga jaunas bibliotēkas ēka. Taču viņi nevar atbildēt par valsts saistībām un nereāliem jaunās ēkas būvniecības termiņiem, kurus valsts uzņēmusies Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas likumā.

Un kāpēc gan nevarētu tikt izstrādāti šī likuma grozījumi, kas pagarinātu jaunās ēkas būvniecības termiņus? Šādā termiņa pagarinājumā būtu iespējams gan saskaņā ar likumu izstrādāt detālplānojumu, gan atbilstoši sakārtot citus ar ēku saistītos dokumentus, un varbūt arī beidzot apzināt sabiedrisko svarīgumu.

Ņemot vērā jau iepriekš minēto, nekādā gadījumā nevar uzskatīt, ka likums būtu izstrādāts bijušo īpašnieku interesēs. Gluži otrādi, jautājumi, kas likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām” bija neskaidri līdz apstrīdētā likuma pieņemšanai, tikpat neskaidri ir palikuši arī šodien. Piemēram, likumā minētais termins “vietējās cenas”. Vietējās cenas ņemamas vērā novērtējot atsavināmo objektu. Bet šāds termins “vietējās cenas” neeksistē ne mūsdienu juridiskajā terminoloģijā, ne arī Latvijas īpašumu vērtēšanas standartos.

Tāpēc īpašniekuprāt, apstrīdēto noteikumu pieņemšana steidzamības kārtībā, un arī likumu nevar uzskatīt par labi pārdomātu soli. Šo normatīvo aktu piemērošana praksē uzskatāmi parāda daudzās tajos pieļautās kļūdas.

**R.Apsītis.**

Es atvainojos, 30 minūtes ir apritējušas. Vai jums ir nepieciešams papildus laiks?

**I.Stuberovska.**

Tas faktiski būtu arī viss. Ņemot vērā šos te visus minētos, īpašnieki uztur savus iesniegtos pieteikumus un lūdz Satversmes tiesu tos apmierināt un atzīt Saeimas 2005. gada 9. jūnija likumu "Grozījumi likumā "Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts un sabiedriskajām vajadzībām"", kas stājies spēkā 2005. gada 20. jūnijā, par neatbilstošu Satversmes 1. un 105. pantam.

**R.Apsītis.**

Paldies. Vai Juris Jaunzema kungs arī vēlas ko piebilst?

**J.Jaunzems.**

Nē. Paldies.

**R.Apsītis.**

Kādi ir jautājumi tiesnešiem? Lūdzu, Kūtra kungs!

**G.Kūtris.**

Man jums ir divi jautājumi.

Pirmais tāds īss. Sakiet, lūdzu, vai uz šo brīdi iesniedzēji par saviem īpašumiem ir jau saņēmuši kaut kādu atlīdzību, lai gan īpašums jau vairs laikam nav uz viņu vārda?

**I.Stuberovska.**

Tāpat būtībā konstitucionālo sūdzību sākotnēji iesniedza kopā desmit īpašnieki. Un tāpat no šiem te desmit seši īpašnieki ir saņēmuši... ir vienojušies par šo te atlīdzības apmēru ar valsti. Četri īpašnieki, kas ir arī iesniedza otru sūdzību par likuma neatbilstību Satversmei, uz šo brīdi nav vienojušies par atlīdzības apmēru un atlīdzība viņiem nav izmaksāta.

**G.Kūtris.**

Nekāda atlīdzība?

**I.Stuberovska.**

Pilnīgi nekas.

**G.Kūtris.**

Otrs jautājums man ir saistīts ar jūsu pieminēto tiesiskās paļāvības principu. Protams, ka īpašnieki zināja, ka būvniecība tur notiks krietnu laika iepriekš, bet nu oficiāli ir 2004. gada aprīlis, kad ir pirmo reizi saņemta šī informācija. Sakiet, lūdzu, 2004. gada beigās, 2005. gadā... kad notiek

iepriekšējā likuma maiņa. Uz ko ir tiesiskā paļaušanās jāakcentē? Uz to, ka šos īpašumus neatsavinās, vai uz atlīdzības saņemšanu? Kurā brīdī... ko jūs uzskatāt, kur ir šī tiesiskā paļāvība? Uz ko?

**I.Stuberovska.**

Uz to, ka tā tad... kādā kārtībā tiks izmaksāta atlīdzība. Un konkrēti situācijā, ja atlīdzība tiek izmaksāta vienlaikus ar atsavināšanu, tad īpašnieks arī var rīkoties ar šo naudas summu un meklēt sev kaut ko citu vietā un iegādāties sev jaunu dzīvokli. Jo, konkrētajā situācijā... Redziet, ja runa būtu, pieņemsim, par zemes īpašumu, kurš netiek izmantots, tad tā nostādne varētu būt citāda. Bet šajā gadījumā tas ir dzīvokļu īpašums, kuros cilvēki un viņu ģimenes reāli dzīvo. Un tā tad, ja viņiem piespiedu kārtā tiek atsavināta šos īpašumus, viņiem tūlīt ir jāmeklē un jāpērk kaut kas reāls vietā.

Un šajā situācijā viņiem nav ne mantas, ne naudas, viņi neko arī nevar uzsākt. Viņi par nevar paņemt aizņēmumu, teiksim, bankā, jo viņiem nav ar ko nodrošināt šo aizņēmumu reāli.

**G.Kūtris.**

Tātad tas nozīmē pēc sākotnējā likuma: ja rodas strīds par summu, kāda būtu taisnīga atlīdzība, šo atlīdzību saņem tad, kad beidzas tiesas process.

**I.Stuberovska.**

Jā.

**G.Kūtris.**

Un pēc tagadējā likuma pēc būtības varētu būt, ka atlīdzību saņem uzreiz, pat negaidot tiesas procesu.

**I.Stuberovska.**

Nē, pēc tagadēja likuma arī ir... būtībā, ka... Nē, pēc vecās likuma redakcijas atlīdzību saņēma vai nu tajā brīdī, kad puses vienojās labprātīgi, un jaunajā likumā redakcijā šis vienošanās moments ir palicis spēkā arī; puses var saņemt, ka vienojas.

Bet vecajā likuma redakcijā tā tad īpašuma atsavināšana... tā tad īpašuma tiesību reģistrācija uz valsts vārda notika tajā brīdī, kad puses... kad īpašniekam jau bija izmaksāta taisnīga atlīdzība. Tātad vai nu vienošanās vai tiesas rezultātā. Bet jaunajā likuma redakcijā īpašums pāriet valstij un Zemesgrāmatās tiek reģistrētas valsts īpašuma tiesības... pie tam, likuma normas pieļauj arī piespiedu ieviešanu valdījumā un īpašnieka pārvietošanu uz citu pagaidu dzīvojamo platību, kur, teiksim, arī viņiem bija šāds brīdinājums reāli izteikts, kas varētu tikt darīts, bet viņi vēl nav saņēmuši šo te atlīdzības apmēru.

Un attiecībā uz ārvalstīm... Tātad šī prakse ir dažāda, un, cik mēs esam mēģinājuši papētīt... Jā, patiešām ir situācijas, kad neizmaksā varbūt visu summu, bet atsavinā... Tad tā prakse ir tāda, ka tā tad piedāvā taisnīgas atlīdzības apmēru, un to, ko piedāvā, to arī izmaksā. Un tad par šo te

starpību, par ko puses nevar vienoties, viņas cīnās tālāk tiesā. Bet nav tāda situācija, ka nesaņem nevienu santīmu, īpašums ir atsavināts... un reāli naudas nav.

**R.Apsītis.**

Paldies. Vai vēl ir jautājumi tiesnešiem? Lūdzu!

**I.Čepāne.**

Sakiet, lūdzu, vai personām, kuras jūs pārstāvat, bija zināmi kritēriji, vadoties pēc kuriem tika piedāvāta likumā noteiktā taisnīgā atlīdzība. Kritēriji..

**I.Stuberovska.**

Nu, būtībā tie kritēriji tiešām nebija zināmi, jo likumā arī šodien nav atšifrēts jēdziens, ko tad sevī ietver taisnīgā atlīdzība. Ir tikai noteikts, ka to lemj tiesa. Tātad pēc piedāvājuma vēstulēm... sākotnējās vēstules... tātad pirmā vēstule, kas bija no Selvija Selgas 2004. gadā aprīlī noteica, ka īpašums tiks vērtēts pēc SIA "BDO Invest Riga" veiktajiem vērtējumiem. Bez kaut kādām alternatīvām, viens konkrēts vērtējums. Tas noteiks šo te atlīdzības apmēru.

Tālāk, kad šis vērtējums tika veikts un ar to īpašnieki tika iepazīstināti, viņi jau domāja... daudzi tiešām reāli domāja, ka viņi varētu pieņemt šo te atlīdzības apmēru, tad viņiem tika paziņots, ka nē, īpašums tomēr tiks vēlreiz pārvērtēts un katram no īpašumiem tika veikta vēl trīs kontroles vērtējumi. Vēl trīs. Un tālāk viņiem tika piedāvāta atkal šī te jaunā taisnīgās atlīdzības summa, ko valsts uzskatīja par taisnīgu atlīdzību.

Un sākotnēji... tā bija zemākais no šiem te trim kontrolvērtējumiem. Tātad zemākā summa no trim kontrolvērtējumiem.

Tālāk, kad šis te... teiksim, process virzījās, valsts piedāvāja vēlreiz vidējo aritmētisko no šiem te trim kontrolvērtējumiem. Tātad piedāvājumi ir bijuši vairākkārtēji un viņi patiesībā nav īsti sapratuši... kurš tad no viņiem īsti ir spēkā un kurš nav spēkā.

**I.Čepāne.**

Es gribētu vēl nedaudz papildināt. Jūs minējāt par šo zemāko cenu, šī zemākā cena bija Uzraudzības padomes protokola izraksta lietā pie materiāliem... tas bija 1. jūlijā 2005.gadā.. nē, tas bija ātrāk, tas bija 2004. gada 16. jūnijā... Tad nākošais bija 23. februārī 2005.gadā, šī vidējā aritmētiskā vērtība, un pēc tam pēc diviem mēnešiem, 27. aprīlī... Un pētot lietas materiālus, kā jūsuprāt... kādu iemeslu dēļ jūsuprāt šīm četrām personām, kas tagad apstrīd šo likumu, netika piedāvāta šī ekspertu vērtētāju augstākā cena, bet citiem, piemēram, par dzīvokli 1.a Kuģa ielā - gandrīz simtprocentīgi... nu, drusku mazāk... var dzīvokli pieci.... jau vairāk nekā simts procenti... no tās augstākās no ekspertu vērtējuma.... Es to nesaprotu. Jūs noteikti šīs personas arī pirms tam pārstāvējāt...

**I.Stuberovska.**

Jā.

### **I.Čepāne.**

Ko viņas darīja.. vai tās bija ietekmīgas personas, vai.. Kādā veidā tas notika? Vai jums ir apsvērumi?

### **I.Stuberovska.**

Nu, apsvērumi... Nu, to, ko ir sapratuši šie īpašnieki ir tādi, ka acīmredzot ir bijusi kaut kāda limitētā summa, kaut kāds konkrēts apmērs un ja īpašnieki ir savos piedāvājumos iesniegtajos ir iekļāvušies šajā konkrētajā apmērā, tad viņu piedāvājumi tikuši akceptēti. Bet, ja viņi ir pārsnieguši konkrēto apmēru, tad viņu piedāvājumi vienkārši nav tikuši akceptēti un viņiem, teiksim, ir bijis atbildes piedāvājums par zemāku summu, kas teiksim, reāli ir zemāka nekā par neremontētajiem dzīvokļiem.

Nu, tādi ir īpašnieku apsvērumi...

### **I.Čepāne.**

Man ir jautājums varbūt Jaunzema kungam.

Es šeit skatos.. Augstākais vērtējums diezgan būtiski atšķiras no tā, kas jums tika piedāvāts. Protams, Satversmes tiesai nav jālemj par šīm summām, bet es vēlreiz atkārtāju par šiem kritērijiem. Par šo kritēriju caurskatāmību un prognozējamību. Un proti, kā tad jums tur piedāvāja? Kā tas bija varbūt?

### **J.Jaunzems.**

Vēsturiski piedāvāja... respektīvi Selgas kunga piedāvājums kā Kultūras ministrijas pārstāvja, bija, ja es nemaldos, pirmais piedāvājums lielos ciparos – 84 tūkstoši lati par dzīvokli.

Pēc tam bija trīs kontrolvērtējumi, tur bija LATIO, bija Baltijas realizācijas centrs un bija Eiro Eksperts Riga. Un no šiem trijiem nākošajā piedāvājumā bija lētākais, respektīvi, zemākais vērtējums un tie bija 73 tūkstoši. Ja jūs apskatīsieties lietā, analogiem... pilnīgi analogam dzīvoklim man kaimiņos šis otrais piedāvājums, kas ir man 73 tūkstoši, viņiem bija pat vēl zemāks, kur stipri var apšaubīt, teiksim, vērtējuma kvalitāti, kad diviem analogiem dzīvokļiem var būt tik liela starpība.

Trešais piedāvājums no Kultūras ministrijas, tas bija vidējā cena, noņemot pašu zemāko, un pašu zemāko, cik es sapratu, es viņu neesmu redzējis, jo, kā jau advokātes kundze minēja, mums bija liegta pieeja visiem vērtējumiem. Mums izsniedza tikai zemāko, šajā gadījumā, tas bija Eiro Eksperts Riga, vērtējums un pārējos vērtējumus mēs neredzējām. Kultūras ministrija uzskatīja, ka tas mums nav jāzina.

Un es gribētu uzsvērt arī, ka faktiski tie četri dzīvokļi, kas ir palikuši un ar kuriem nav vienošanās panākta, tie ir visi izremontēti dzīvokļi ar ērtībām. Ja visos pārējos nav siltā ūdens, nav apkures, ir tikai krāsns apkure, viņi nav remontēti, tad šie četri ir visi izremontēti, visi ir mūsdienām atbilstoši dzīvokļi un, teiksim... nu tur tā problēma varētu būt, ka Kultūras ministrijai liekas, ka cena par dzīvokli ir viena, neatkarīgi, vai viņš ir labākā stāvoklī vai sliktā stāvoklī.

Un vēl. Ja mēs paskatāmies šo jau pusotru gadu gājieni no tāda nekustamā īpašuma tirgus, mēs visi ļoti labi zinām un Kultūras ministrija to arī ir minējusi savos paskaidrojumus rakstos, virzot šos noteikumus uz Ministru kabinetu, ka nekustamā īpašuma cenas krasī kāpj. Tanī pašā laikā šie Kultūras ministrijas piedāvājumi, skatoties no pirmā uz otro, visu laiku gāja uz leju. Un gāja nevis uz leju par kādiem pāris procentiem, bet pat līdz 30 procentiem. Tas ir pie strauji augošas nekustamā īpašuma cenas kritērijiem, kas notiek Latvijā, it sevišķi pagājušogad, kad notika iestāšanās process Eiropas Savienībā, ir uzskatāms nu... pilnīgi absurdas lietas. Paldies.

### **I.Čepāne.**

Man ir vēl viens jautājums, ja drīkst. Es skatos vienošanos par izīrēta dzīvokļa privatizāciju citai personai. Lietā ir. Un jūs šo vienošanos esat slēdzis 2001. gada 4. jūlijā ar vairākām personām, kuras par salīdzinoši tādu mazu cenu ir, tajā laikā to var saprast, ir atteikušās jums par labu. Tad, kad jūs slēdzāt šo vienošanos, jūs zinājāt, ka tur būs šī bibliotēka?

### **J.Jaunzems.**

Nē. Es nezināju, un to mēs esam vairākkārt teikuši, ka mums nebija tādas informācijas. Pirmais, ka viss šis privatizācijas process... šajos dzīvokļos... viņi bija lieli, komunālie dzīvokļi. Tur bija divas ģimenes, kas dzīvoja. Tā cena, par kuru tika pirkti, viņa atbilda tā laika tirgus cenām. Tur nav... teiksim, viņa plus vai mīnuss... tāda ir. Informācija, ka tur būs bibliotēka, reāli nebija dabūnama. Bija informācija, ka varētu būt... Un tā pirmā informācija, kas bija, tā bija, ka tā māja paliek. Ja mēs paskatāmies arī tajos pirmajos variantos, un mēs iesniegsim tiesai arī... kur ir pirmie plāni, kur ļoti labi ir redzams, ka tā māja saglabāsies. Ir bibliotēka un tā māja turpat stāv. Un tur nebija nekādu šaubu, ka tas varētu mainīties. Un pie tam bija informācija, ka bibliotēkas projekts tiks pamazināts, līdz ar to vairāk vietas paliks...

### **I.Čepāne.**

Kad jūs uzzinājāt, ka tur būs šī bibliotēka?

### **J.Jaunzems.**

Es pirmo reizi uzzināju, ka tur būs bibliotēka, kad es lūdzu būvatļauju lielākam remontam dzīvoklī, kad Arhitektūras pārvalde, izsniedzot būvatļauju, lūdza izvērtēt un informēja, ka šī māja ir šajā teritorijā, ka iespējams, viņu nojauks, un lūdza izvērtēt šos remonta apmērus.

### **I.Čepāne.**

Kad tas bija?

### **J.Jaunzems.**

Tas bija... grūti pateikt... tas bija 2001. gada beigās.

### **I.Čepāne.**

Un jūs, neskatoties uz to, tomēr uzsākāt šo remontu?

**J.Jaunzems.**

Ja man ir jādzīvo ar manu ģimeni, tad man ir jādzīvo vietā, kur es varu dzīvot nu... es nevaru dzīvot dzīvoklī bez ērtībām, kas neatbilst mūsdienu prasībām un pie tam, nebija jau simtprocentīgas garantijas, ka viņu nojauks, jo es griezos arī Arhitektūras pārvaldē vēl pirms tam. Tur gan nebija rajona arhitekta galvenā, bet viņas vietniece un viņa man tā teica, ka.... nu... šis projekts jau ilgi iet un ļoti šauboties, ka kaut kas notiks. Tā kā, lai droši taisot, ka tur vēl ies daudzus gadus, jo tur ir ļoti daudz neskaidru jautājumu un tā tālāk... Un bija alternatīva faktiski... pārdot un pirkt atkal, jo ļoti grūti šajā rajonā ir nopirkt dzīvokļus, jo ir ļoti mazs pieprasījums. Man bija vēlme tieši šajā rajonā un es jau biju izskatījis līdz tam ļoti daudzus dzīvokļus.. ne ļoti daudzus... bet ļoti maz, jo viņu nav tirgū.

**I.Čepāne.**

Es saprotu, ka ir mazs piedāvājums.

**J.Jaunzems.**

Ļoti mazs piedāvājums. Un nu es viņu remontēju... jo jums ar ģimeni vajadzēja kaut kur dzīvot.

**I.Čepāne.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Vai vēl ir jautājumi tiesnešiem?

**I.Čepāne.**

Man ir Stubrovska kundzei jautājums.

**I.Stubrovska.**

Es vēl varētu papildināt par šo pašu. Vienkārši viens no īpašniekiem, konkrēti arī Gints Gailītis, pirms tāpat sava dzīvokļa remonta arī bija griezies ar iesniegumu Arhitektūras pārvaldē, un lūdzis viņam atbildēt – vai šo māju kaut kādā veidā skars bibliotēkas būvniecība vai neskars. Un atbilde viņam tika sniegta, ka nē, nav nekādu projektu un nekas par to nav zināms un viņš var droši veikt pārbūvi.

**I.Čepāne.**

Vai jums ir dokumenti, kas to apliecina?

**I.Stuberovska.**

Es domāju, ka mēs pēc tam varētu iesniegt tiesā...

**I.Čepāne.**

Kurā gadā..? Nu tas, acīmredzot, tajā atbildē būs rakstiski arī redzams, kurā gadā jūs esat saņēmuši to dokumentu.

**I.Stuberovska.**

Jā.

**I.Čepāne.**

Labi. Vēl viens jautājums.

Atšķirībā no Jura Jaunzema kunga, lietā ir arī materiāli par Tatjanu Čerkovsku, ko jūs arī pārstāvat. Šeit pie vienošanās par izīrēta dzīvokļa privatizāciju citai personai tiek norādīta summa, kuru ir samaksājis Juris Jaunzems. Bet, runājot par Tatjanu Čerkovsku izrādās, ka viņai ir 97,48 m<sup>2</sup> lielais dzīvoklis gandrīz iekritis klēpī par velti, jo šajās vienošanās nekāda summa nav norādīta.

**I.Stuberovska.**

Godājamā tiesa! Tatjanas Čerkovskas rīcībā ir arī šie te papildus pielikumi pie vienošanās, kas bija slēgti un šo dzīvokli viņa tāpat ir iegādājusies reāli kompensējot tā īrniekiem, tātad samaksājot par tiesībām privatizēt šo dzīvokli. Un šī summa arī atbilda tirgus vērtībai. Es nezinu, vai viņai ir šodien līdzī... Mēs varbūt pārtraukumā varētu pēc tam apzināt šos dokumentus. Es pieļauju, ka viņi ir līdzī arī...

**I.Čepāne.**

Šeit vienošanās... es skatos, ka nav... šāda punkta, šeit ir tikai rakstīts, ka izdevumus par šīs vienošanās sastādīšanu, apliecināšanu un izdevumus, kas saistīti ar dzīvokļa privatizāciju un privatizācijas sertifikātu iegādi apmaksā Čerkovska.

**I.Stuberovska.**

Nē... Nē, nu vienošanās tika slēgtas diezgan standartizēti, kā es saprotu, šajā privatizācijas procesa laikā... Un tās apliecināja pēc vienotas formas, bet šīs te finansiālās saistības daļa no īpašniekiem, teiksim, mēdza norādīt jau tekstā, bet daļa vienkārši kā atsevišķus dokumentus rakstveidā, neminot to vienošanos tekstā iekšā. Tas arī ir no prakses...

**I.Čepāne.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Vai vēl būtu jautājumi tiesnešiem? Nav.

Vai Saeimas un Ministru kabineta pārstāvjiem ir jautājumi?

**M.Pietkevičs**

Jā, man, cienījamā tiesa, būtu jautājums.

**R.Apsītis.**

Lūdzu!

**M.Pietkevičs.**

Sakiet, lūdzu, par to vienošanās procesu. Jūs minējāt, ka konstitucionālās sūdzības iesniedzējiem tur... ka jūs, ja konstitucionālās sūdzības iesniedzēji būtībā... nu, vienu pusi it kā neapmierināja tas vienošanās process, kā viņš notika, bet no otras puses, teiksim, arī... jūs tā kā uzskatījāt, ka tajā brīdī, kad Saeima pieņēma apstrīdēto likumu, ka visas iespējas nebija vēl izsmeltas. Tad kā jūs... Kas īsti tos pieteikuma iesniedzējus neapmierināja un kādas iespējas vēl nebija izsmeltas visas?

**I.Stuberovska.**

Tātad īpašnieki uzskatīja, ka uz brīdi, kad tika steidzamības kārtībā pieņemti 81. Satversmes panta kārtībā Ministru kabineta noteikumi Nr. 17, tātad uz šo te 2005. gada 11. janvāri vienošanās iespējas tiešām nebija izsmeltas. Atbilstoši vecajai spēkā esošajai likuma redakcijai. Jo, tātad vienošanās process, kā jau es minēju, tas ietver sevī abu pušu kaut kādu kopīgu sarunas kopīgi mērķa panākšanai. Abu pušu priekšlikumus, to izvērtēšanu un lēmumam pieņemšanu vai nepieņemšanu. Šajā gadījumā bija tikai vienpusēji Kultūras ministrijas paziņojumi, tātad... un nekāds sarunu process faktiski nebija noticis.

Pirmās tikšanās klātienē, man ir atzīmēts arī manā kalendārā, tātad pirmā tikšanās bija 2005. gada 21. janvārī. Ar LNB projekta biroja pārstāvjiem un īpašniekiem.

**J.Jaunzems.**

Es varbūt papildināšu. Tas pat nebija... mēs rakstījām vairākas vēstules Kultūras ministrijai 2004. gada rudenī, uz kurām vispār netika atbildēts. Vispār netika atbildēts, tika ignorēti mūsu lūgumu izsniegt šos vērtējumus un 2004. gada 1. decembrī īpašnieki taisīja preses konferenci, lai pievērstu uzmanību ne tikai sabiedrībai, bet arī Kultūras ministrijai, ka mēs vēlamies runāt, jo ar mums nerunāja neviens. Un tikai pēc šīs preses konferences Kultūras ministrija sāka atbildēt uz mūsu vēstulēm. Un arī pēc šīs preses konferences, kā jau tika minēts, janvārī notika pirmā tikšanās, kurā es arī piedalījos un bija pārstāvji no tajā brīdī nekustamā īpašuma... Nacionālās bibliotēkas projekta biroja.

**M.Pietkevičs.**

Tad man ir papildjautājums par šo. Vai tad varētu būt, ka viena no šīm vēl neizmantotajām iespējām varētu būt tāda, ka, teiksim, Kultūras ministrija būtu piekritusi sūdzības iesniedzēju kaut kādai vienpusēji pieprasītai cenai?

### **I.Stuberovska.**

Nē. Kultūras ministrija būtu visu pamatojusi savu cenas izvēli. Iepazīstinājusi īpašniekus ar visiem veiktajiem vērtējumiem, un darījusi viņiem zināmu šo te informāciju nevis slēpusi no viņiem šo informāciju visu laiku, piedāvājusi zemāko no vērtējumos noteiktajām cenām un uzskatījusi, ka vienošanos nevar panākt pie šādiem apstākļiem. Vienošanās ir sarunu process tomēr.

### **J.Jaunzems.**

Varbūt arī papildinot atkal no vēstures šīs gaitas. Pirmo reizi šos vērtējumus mēs redzējām, ja es nemaldos tiesā, kad Kultūras ministrija iesniedza, un tas bija šā gada augustā, kad mēs redzējām visus vērtējumus.

Otrais. Mēs rakstījām šogad pavasarī savus piedāvājumus Kultūras ministrijai, kā mēs redzam, no kā veidojas šī cena. Un cik mēs par to... cik mēs saskatām taisnīgu atlīdzību.

Mēs no Kultūras ministrijas nesaņēmām atbildi uz šo mūsu lūgumu izvērtēt, mēs saņēmām atbildi tikai no Kultūras ministrijas, kad šos lūgumus izskatīja Uzraudzības padome un tālāk mēs atbildi nesaņēmām. Tālāk mēs saņēmām vēlreiz piedāvājumu par tieši tādu pašu cenu, kā jau viņa bija piedāvāta. Kā jau mēs minējām, šī piedāvātā cena bija mazāka nekā bija vienojušies jau kaimiņi par neremontētiem dzīvokļiem un tāpēc vien to varēja uzskatīt kā nevēlēšanos vienoties. Vienošanās process tomēr notiek kaut kā soli pa solim pakāpjoties vienai pusei un otrai. Bet, ja mums nav dotas iespējas runāt ne ar vienu lēmēj pusi, ar lēmējtiesību cilvēku, tad ir ļoti grūti vispār kaut ko sarunāt.

### **R.Apsītis.**

Vai ir vēl jautājumi?

### **M.Pietkevičs.**

Jā. Tad vēl noslēdzot par šīm vienošanām. Varbūt tātad... Vai vispār konstitucionālās sūdzības iesniedzēji kādā brīdī ir izteikuši savas pārdomas vai vēlmes, bet jau konkrētos skaitļos, konkrētās cenās par šo taisnīgo atlīdzību. Un, ja tas ir noticis, tad kad? Datums vai dokuments...

### **I.Stuberovska.**

Jā... Tātad vēlmes tika izteiktas rakstveida priekšlikumos. Nu, par tiem datumiem... tur man ir jāskatās. Tādi priekšlikumi vispār bija vairāki, jo pirmais priekšlikums bija tātad varbūt cenu intervālu priekšlikums, piedāvājot to, ka ir jāsatiekas un jārunā. Ir jāanalizē šie te apstākļi un jāpierāda, teiksim, kāpēc tik un nevis tik.

### **J.Jaunzems.**

Es varu pateikt. Man personīgi ir vēstule, kas adresēta Latvijas Republikas Kultūras ministrijas Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta birojam 21. martā šogad. Cik es zinu, pārējie īpašnieki arī... analogas vēstules ir bijušas adresētas birojam ar pamatojumu izklāstu, kāpēc mēs

domājam, ka tas maksā tā. Un mēs vēlamies arī informēt, ka tieši pēc šāda paša principa no biroja puses, respektīvi, no Uzraudzības padomes puses, tika akceptētas cenas neremontētiem dzīvokļiem. Mums viņas netika akceptētas, jo uzskatīja vai nu par augstām vai kas... mums ir grūti teikt, jo mēs neesam saņēmuši nekādu atbildi uz to, kāpēc tas tika darīts.

**I.Stuberovska.**

Un ja jautājuma būtība ir, kāpēc tad tas nenotika ātrāk, tad tāpēc, jo visu laiku nebija iespēja iepazīties ar šiem vērtējumiem. Īpašnieki gribēja iepazīties ar reālo situāciju un attiecīgi no tās izejot arī izteikt savu priekšlikumu. Bet, tā kā tas viņiem tika liegts, tad viņiem nācās marta mēnesī vienkārši pašiem, teiksim, izvirzīt savus priekšlikumus, kas nebalstījās uz tiem dokumentiem, kas ir ministrijas rīcībā un vērtējumiem.

**R.Apsītis.**

Vai ir vēl kādi papildjautājumi?

**I.Čepāne.**

Es tikai gribēju precizēt.

Ņemot vērā sākotnējo likuma redakciju, šeit ir noteikta kārtība, kad tiek piedāvāti arī šīs atlīdzības. Es gribētu precizēt. Pirmā tikšanās, lai vienotos par taisnīgu samaksu notika tāpat pēc Ministru kabineta 81.panta kārtībā noteikumu izdošanas.

**I.Stuberovska.**

Tieši tā. 21. janvārī 2005. gadā.

**I.Čepāne.**

21. janvārī. Pēc...

**I.Stuberovska.**

Jā, līdz tam bija šīs te vēstules no Selvija Selgas, piedāvājums pēc "BDO Invest. Riga" vērtējuma, kur tiešām vairāki īpašnieki jau bija izlēmuši, ka viņi varētu piekrist un slēgt šo vienošanos. Un tad viņiem pateica – nē, tas nav tomēr spēkā... Tiks veikti citi vērtējumi. Un tad šie citi trīs, ar kuriem netika viņi iepazīstināti tālāk un sākās šīs te domstarpības process.

**J.Jaunzems.**

Faktiski mēs tikāmies ar Selgu, tas bija 2004. gada maijā, maija sākumā... kur viņš piedāvāja šīs pirmās cenas. Manā gadījumā tie bija 84 tūkstoši.

**I.Čepāne.**

Es nesaprotu... Jūs sakāt, ka pirmā tikšanās bija 21. janvārī, jūs sakāt, ka tikšanās bija....

**J.Jaunzems.**

Nē, nē, es gribēju tikai precizēt, augsti godājamā tiesa, par to, ka pirmā saruna reālā notika ar Selgas kungu par to pirmo cenu. Pēc tam tas viss, kas bija noticis, tikšanās un tamlīdzīgi, tika atmestas it kā nost, jo nāca nākošais piedāvājums, kurš ir...

**I.Stuberovska.**

Viņš tika atcelts... Kultūras ministrija viņu atcēla.

**J.Jaunzems.**

Jā, Kultūras ministrija viņu atcēla.

**I.Stuberovska.**

Jā, tika teikts, ka tas, ko mēs piedāvājam, tas vairs nav spēkā. Tagad būs kaut kas cits. Tā nostādīja.

**J.Jaunzems.**

Un tanī brīdī mēs vēlējamies runāt ar Kultūras ministriju un ar cilvēkiem, kas ar šo lietu nodarbojas. Bet diemžēl mums tikšanās netika sniegta... nebija iespējas runāt ar lemttiesīgiem cilvēkiem. Un tā pirmā tikšanās, reālā tikšanās notika tikai, kā jau ir minēts, tā ir mūsu preses konference, kurā mēs akcentējam šo uzmanību šai problēmai, ka faktiski Kultūras ministrija ar mums nerunā un negrib ar mums vienoties.

**I.Čepāne.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Paldies. Vai Ministru kabineta pārstāvjiem ir jautājumi?

**J.Rozenfelds.**

Jā, godātā tiesa! Man ir daži jautājumi.

Vispirms tā tad ļoti cienījamajai kolēģei Stuberovskas kundzei par pašas sūdzības pamatojumu. Ja es pareizi saprotu, tad jūs sūdzaties par vispārējo kārtību, tā tad par noteikumiem Nr. 17 un par attiecīgo likumu, bet jūs nelūdzat tiesu atcelt tieši tos noteikumus, uz kuru pamata jums tika atsavināts īpašums. Pareizi es saprotu jūsu pozīciju?

**I.Stuberovska.**

Jā, tieši tos mēs nelūdzam, izejot no apsvērumiem, ka vienā pieteikumā nevar tikt apstrīdēti vairāki normatīvie akti. Mums tad būtu jāiesniedz vēl pieci...

**J.Rozenfelds.**

Paldies. Nākamais jautājums. Tātad normatīvais pamatojums, kas jums ir norādīts pašā pieteikumā, nesakrīt ar to, ko jūs tieši lūdzat, jo tur ir saglabājušās tikai norādes uz Satversmes 1., 89. un 105. pantu, bet tur vairs nav norāžu uz Eiropas Cilvēktiesību konvencijas pirmā protokola 1. pantu, uz Cilvēktiesību hartu un pārējiem dokumentiem.

**I.Stuberovska.**

Šīs norādes tekstā ir abos pieteikumos, cik es atceros. Bet tā kā mēs Satversmes tiesā skatām jautājumu, vai normatīvais akts atbilst Satversmei, tad es domāju, ka tas arī būtu galvenā būtība.

**J.Rozenfelds.**

Jā, es sapratu.

Nākamais jautājums ir... kā es sapratu no jūsu paskaidrojuma, ka tādā bēdīgā kārtā 80 procenti Latvijas iedzīvotāji neatbalsta šo projektu, bet jūs, kā es spriežu pēc pieteikuma, neapšaubāmi, piederat pie tiem, kas atbalsta. Jo jūs vairākkārt esat norādījusi, ka jums nav iebildumu.

**I.Stuberovska.**

Jā, projektu kā tādu...

**J.Rozenfelds.**

Es atvainojos, es vēl neesmu pabeidzis jautājumu. Bet šodien jūs paskaidrojāt pirmo reizi, ka jūs atbalstāt, bet uzskatāt, ka to projektu... tā projekta realizāciju vajadzētu atlikt. Kas, pēc jūsu domām, uzlabotos, ja tā notiktu?

**I.Stuberovska.**

Tiktu izstrādāta teritoriālā plānošana atbilstoši spēkā esošajiem likumiem. Tā kā šobrīd šis objekts, atbilstoši teritorijas plānojuma likumam un Kabineta noteikumiem, kas 2000.gadā tika pieņemti par teritoriju plānošanu, viņš diemžēl... viņu var uzskatīt par objektu, kas nav tiesisks objekts. Nu, tā nu likumā ir teikts.

**J.Rozenfelds.**

Un attiecīgi arī ar cenām. Tad nekādas izmaiņas nenotiks vai notiks? Kā jums šķiet?

**I.Stuberovska.**

Ar ko, lūdzu?

**J.Rozenfelds.**

Ar cenām kas notiks šajā laikā?

**I.Stuberovska.**

Ar cenām?

**J.Rozenfelds.**

Jā, jo jūs minējāt arī tādu salīdzinājumu, ka cena, ko piedāvāja īpašniekiem, ir aptuveni 800 latu par m<sup>2</sup>, bet būvniecības izmaksas jau, lūk, esot 2380 lati. Tātad, kuras no tām paliks zemākas vai celsies? Vai abas celsies? Kā jums šķiet?

**I.Stuberovska.**

Droši vien, ka abas celsies.

**J.Rozenfelds.**

Droši vien, ka abas. Paldies.

Nākamais jautājums ir par novērtējuma procedūru un par jūsu sazināšanās procedūru ar Kultūras ministrijas pārstāvi, kā jūs to definējat savā pieteikumā. Kad tad jūs tomēr īsti uzzinājāt par to, ka ir vairāki vērtējumi, ka tie savstarpēji nesakrīt, nu, kas pats par sevi nav nekāds brīnums, un ka jums tiek piedāvāta tā zemākā cena, jo šodien paskaidrojamos... nu, varbūt, ja Jaunzema kungs uz to var labāk atbildēt, tad es pāradresēju šo jautājumu viņam, bet pagaidām es uzdošu to jums. Šodien tika paziņots, ka par šiem vērtējumiem... šos vērtējumus jūs ieraudzījāt tikai tiesā. Tiesa, cik es saprotu, sākās aptuveni 2005. gada augustā, jo tieši tad ir pieņemti lēmumi par attiecīgās mantas aprakstu. Tātad pieteikuma iesniegšanas laikā, kas notika aprīlī, jums it kā nebija zināms par šīm cenām. Tajā pašā laikā jūs pieteikumā rakstāt: piedāvātā atsavināšanas cena, šeit es citēju jūsu pieteikuma 4 lappusi 4. rindkopu, faktiski atbilda zemākajiem no visiem veiktajiem katra īpašuma vērtējumam... Tātad jūs zinājāt jau?

**J.Jaunzems.**

Mēs zinājām, ka zemākais, jo Kultūras ministrija tā arī uzrakstīja: mēs piedāvājam jums zemāko no vērtējumiem. Kultūras ministrija to arī tā pateica, ka tas ir zemākais. Tas nebija mūsu salīdzinājums.

**I.Stuberovska.**

Es arī vēl precizēju. Tika iesniegts advokāta pieprasījums Kultūras ministrijai, lai izsniegtu pamatojošus dokumentus šiem te vērtējumiem. Uz to tika atbildēts, ka ir rīkojums par ierobežotas pieejamības statusa noteikšanu un šis rīkojums tika arī izsniegts... Un tātad tika izsniegts arī LNB projekta īstenošanas Uzraudzības padomes 2004.gada 16. jūnija sēdes protokols. Pēc tā datuma, ko es te redzu augšā, izskatās, ka tas ir 1. jūlijs 2004.gads. Tātad, kad viņš ir izsniegts. Un šajā protokolā Uzraudzības padomes punktā 3.2. mēs arī redzam sekojošu tekstu: lēmums par taisnīgas atlīdzības noteikšanas kārtību LNB projekta īstenošanai nepieciešamo privātīpašniekiem piederošo nekustamo īpašumu atsavināšanai. Un te ir sekojošais: "Kultūras ministrijai veikt visu LNB projekta īstenošanai nepieciešamo privātīpašniekiem piederošo nekustamo īpašumu

kontrolvērtējumu. Kultūras ministrijai apstiprināt zemāko cenu, kas norādīta nekustamo īpašumu vērtējumos sarunu vešanai par nekustamo īpašumu atsavināšanu.”

Šāds te protokols mūsu rīcībā nonāca. Nu, precīzu datumu tagad es laikam nepateikšu, bet izskatās, ka tā ir vasara, kāds jūlijs vai augusts.

**J.Rozenfelds.**

Tad ir jautājums tomēr: ko tad jūs īsti nezinājāt. Jo jūs sūdzaties joprojām par to, ka jūs nezināt par šiem vērtēšanas kritērijiem?

**I.Stuberovska.**

Mēs nezinājām šos pārējos vērtējumus. Īpašniekiem tika izsniegts tikai zemākais vērtējums.

**J.Rozenfelds.**

Bet no kurienes tad jūs rakstāt šeit, ka faktiski atbilda zemākajam. Kā jūs to zinājāt jau iesniedzot konstitucionālo sūdzību?

**I.Stuberovska.**

Tāpēc, ka tas bija minēts šajā Uzraudzības padomes protokolā, ko es nupat citēju.un tas bija minēts arī īpašniekiem rakstītajās vēstulēs, ka cipars, kas viņiem tiek piedāvāts, ir zemākais no vērtējumiem.

**J.Rozenfelds.**

Paldies. Es sapratu jūsu atbildi.

Nākamais jautājums ir par vecā un jaunā likuma salīdzinājumu un par neiespējamību šeit pielietot vai pat ņemt vērā Senāta spriedumu, kas ir norādīts atbildes rakstā, gan tādēļ, ka tie ir ļoti veci un kā es sapratu, apvērsuma ietekmē un tā tālāk... Bet es nedzirdēju jūsu paskaidrojumā, kur tieši izpaužas šo spriedumu nepareizība pēc savas būtības. Tie tāpat nepareizi traktēja 1923. gada likumu, pēc jūsu domām?

**I.Stuberovska.**

Tiem Senāta spriedumiem, kādi teksti līdz mums ir pieejami, ļoti grūti niansēt un saprast šo te lietu būtību. Ir, teiksim, atrauti kaut kādi minēti teikumi, no kuriem kaut ko var izsecināt, bet mēs tomēr neredzam šo te lietas būtību un kā tas ir skatīts. Paskatoties vēl citus Senāta spriedumus, es, pieņemsim, neredzu tādu terminu kā “bijušie īpašnieki” un es redzu “atsavināmais īpašums”, kas tur figurē... Tāpat dažos ir “atsavinātais īpašums”, dažos ir “atsavināmais īpašums”. Un šos te jautājumus ir skatījuši miertiesneši tolaik un no Senāta sprieduma satura es saprotu vismaz, ka šie te jautājumi ir risinājušies agrārās reformas likuma ietvaros. Un tāpat realizējuši šo reformu. Tāpēc es nezinu, vai viņi būtu, teiksim, tā tieši piemērojami šodienas situācijai. Tā kā šī atsavināšana nenotiek reformas ietvaros.

**J.Rozenfelds.**

Respektīvi, ja es pareizi saprotu jūsu atbildi, jūs īsti skaidri nezināt, kur izpaužas vai varētu izpausties šo Senāta spriedumu nepareizība. Jo jūs to labi nesapratāt. Es pareizi sapratu jūsu atbildi?

**I.Stuberovska.**

Nu, manā kompetencē nav, teiksim, apšaubīt vai izteikt nepareizības Senāta spriedumiem. Es domāju, ka es to nemaz nedrīkstu darīt.

**J.Rozenfelds.**

Paldies, vairāk jautājumu nav.

**R.Apsītis.**

Vai ir vēl kādi jautājumi? Nav. Paldies.

Tādā gadījumā runa ir Rozenfelda kungam, Ministru kabineta pārstāvim. Arī ne vairāk kā 30 minūtes.

**J.Rozenfelds.**

Biju domājis, ka runās Saeimas pārstāvis, bet es esmu gatavs runāt.

**R.Apsītis.**

Nu, bet mēs apspriežoties uz vietas nolēmām tā.

**J.Rozenfelds.**

Nu, varbūt procesa interesēs tā ir pat labāk.

Es uzmanīgi noklausījos šeit sūdzības iesniedzēju teikto. Un es konstatēju, ka neraugoties uz ilgo un rūpīgo gatavošanos, sūdzības iesniedzēji acīmredzot vairākas lietas ir... vairākās būtiskas lietas ir sapratuši pilnīgi nepareizi un, manuprāt, arī neatbilstoši likumiem, gan esošajiem, gan arī tiem, kurus šie pašlaik apskatāmie likumi ir grozījuši.

Vispirms tātad jautājums ir par normatīvo pamatojumu, kas ir sūdzības iesniedzēju uztverē ļoti svarīgs un bez šaubām, ka tas ir svarīgs, un kas esot šajā gadījumā nepienācīgi ievērots vai, kas, zina, vispār neievērots.

Es sapratu no sūdzības iesniedzēju runas, ka viņi ir uztvēruši, ka vēstuli, ko viņi ir saņēmuši, kā viņi to norāda pašā savā sūdzībā, no Kultūras ministrijas pārstāvja advokāta Selvja Selgas, ir tas brīdis, kad valsts, tā sakot, uzsāk dialogu ar īpašniekiem un tiek iedarbināta šī procedūra, ko viņi, paļaujoties uz tiesiskās palāvības principa saprata, ka tā tiek iedarbināta šī procedūra par 1923. gadā pieņemtā un 1992. gadā atjaunotā likuma "Par īpašuma atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām" kārtībā.

Es nedzirdēju patiesībā argumentus, kāpēc tieši iesniedzēji tā domāja. Mēs vairāk dzirdējām, piemēram, par to, ka, teiksim, Senāta spriedumiem nevarot uzticēties. Bet, manuprāt, tad, kad vēlāk izklāstot šo procedūru un atbildot uz tiesas jautājumiem gan viens, gan otrs sūdzības iesniedzēju pārstāvis paskaidroja, ka, jā, nu kaut kādā brīdī mums Kultūras ministrija paziņoja, ka viņi jau nav tie lēmēji, tad, manuprāt, ja tiešām šie īpašnieki bija saņēmuši pareizu juridisku padomu, tad,

manuprāt, viņiem jau no paša sākta gala vajadzēja saprast, ka tie patiešām nav tie, tātad, ne Kultūras ministrija, ne arī viņas pārstāvis augsti godātais kolēģis Selvijs Selga, kuri varētu iedarbināt šī likuma “Par īpašuma atsavināšanu” darbību.

Šāda darbība, kā norāda pats šis likums, sākas tieši ar likumu. Tātad pats šis likums, 1923. gada likums skaidri un gaiši norāda, ka ir vispirms nepieciešams likums par atsavināšanu. Tad sākas dialogs ar īpašniekiem.

Kāds bija pamats sūdzības iesniedzējiem? Es domāju, ka, lai mani atvaino cienījamie kolēģi, kas šeit... es domāju, ka viņi labi saprata jau no paša sākuma un ka šeit ir krietna porcija liekuļota izbrīna, ka viņi labi saprata, ka vēstule, kurā viņiem tiek piedāvāta vērtība, jau pati par sevi nevar iedarbināt šo procedūru.

Tāpēc visādā ziņā es gribētu uzsvērt, ka šajā brīdī nekādā ziņā netika nospiests tas gailis, no kura, tā sakot, tika izprovocēta šī te konstitucionālā sūdzība, tāpēc, ka tiesiskās palāvības princips šo sūdzības iesniedzēju apziņā tika dziļi iedragāts. Jo šajā brīdī viņiem taču to bija skaidri jāsaprot, ka likums par atsavināšanu vēl nebija pieņemts.

Ja mēs runājam par to, ka bija kaut kādas ziņas par to, ka šajā vietā kaut kas tikšot būvēts, tad tās ziņas, es domāju, ka bija krietni vecākas par to brīdi, kad pirmais no šiem sūdzētājiem ieguva savā īpašumā dzīvokli vai vispār šajā dzīvoklī iemitinājās. Un viņiem ir jāsaprot, ka šī te tiesiskā palāvība šādā veidā nevar tikt iedarbināta.

Es likuma interpretācijas jautājumus, protams, ka atstāšu debatēm. Taču es esmu spiests pieskarties šai likuma interpretācijai un lūgt šajā sakarā augsto tiesu mani atvainot, ka es to daru tagad šajā pirmajā lietas izskatīšanas stadijā, bet es esmu spiests to darīt, jo es redzu, ka neglābjami tiek nepareizi interpretēti tie fakti, kuri izriet vai kuri varētu izrietēt no 1923. gada likuma un uz kuriem norāda šie iepriekš minētie Senāta spriedumi.

Es arī nu... domāju, ka diezgan amizants, es citādi to nevaru nosaukt, ir aizrādījums, ka, lūk, šiem spriedumiem nevarot ticēt tāpēc, ka tie, lūk, esot taisīti, tā sakot, Ulmaņa varas ēnā, kas tikai viss nav, tā sakot, nabaga Ulmanim uz savas birkas jāņem... Vismaz viens no šiem spriedumiem ir taisīts, es gribētu uzsvērt, pirms šī apvērsuma, par cik tas ir taisīts 1934. gada 10. aprīlī. Tātad, vairāk nekā mēnesi pirms vēsturiskā apvērsuma.

Un šis spriedums, kuru man par lielu pārsteigumu mana godājamā kolēģe it kā nav sapratusi, skaidri un gaiši norāda, es citēju tagad šo spriedumu šeit... Jo šis spriedums ir arī atbildes rakstā tikai norādīts ļoti tādā sumārizējošā veidā, bet manuprāt, tomēr ir svarīgi un ir svarīgi, es gribētu uzsvērt, arī mūsdienās tas, kas šajā spriedumā ir teikts par īpašuma tiesību pāreju. Proti, izspriežot šo lietu, raksta Senāts, citēju... tātad ir 47. lappuse krājumā par 1934. gadu pēdēja rindkopa no augšas... kols: “tiesības uz nekustamo mantu izbeidzas bez īpašnieka gribas Civillikumu 868. pantā paredzētajos gadījumos.” Civillikumi, tas ir vietējais likumu kopojums, kurš bija spēkā, kā zināms, līdz 1938. gada 1. janvārim, un kas tekstuāli pilnībā atbilst tagad spēkā esošajam 1033. pantam, pat arī punktu skaits nav mainījies... Un tātad atsaucoties uz šo normu, Senāts turpina:

“Starp citu, atsavinot īpašumu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām, ekspropriatio..., nu tas ir vienīgais vārds, kas ir šajā VLK tekstā un kas nav Civillikuma tekstā, nu, acīmredzot, mūsdienās

vairs nav vajadzīgs... Uz katram gadījumam izdota sevišķa likuma pamata.” Civillikuma 878. panta 6. punkts, kas precīzi atbilst mūsdienu Civillikuma 1033. panta 6. punktam.

Tālāk Senāts raksta... un tiešām grūti iedomāties, ka to var nesaprast. “Ar šāda sevišķa likuma spēkā stāšanās momentu, tāpat ar šāda likuma spēkā stāšanās momentu... ekstrapolējot to uz mūsu gadījumu, tas nozīmētu, ka tajā brīdī, kad stājas spēkā Ministru kabineta noteikumi... nevis Ministru kabineta noteikumi Nr.17, par ko ir iesniegta sūdzība, bet Ministru kabineta noteikumi Nr. 18, par ko sūdzība, kā arī sūdzētāji to atzina, nav iesniegta. Ar to brīdī tiesības uz atsavināto nekustamo īpašumu pāriet no bijušā īpašnieka uz jauno ieguvēju. Tas ir, valsti. Bet bijušais īpašnieks, šeit nu parādās tas likumīgais vārds, kurš, kā mēs redzam, ir bijis pazīstams jau 1934. gadā un neizbēgami, gribētu teikt, ka nenovēršam izriet no sākotnējās 1923. gada likuma redakcijas.

Bijušais īpašnieks iegūst tiesības uz atlīdzību saskaņā ar likuma “Par nekustamās mantas piespiedu atsavināšanu” 1. un turpmākajiem pantiem.

Kāpēc man radās nepieciešamība šo normu un šo normas interpretāciju citēt šeit un tagad un nevis debatēs, kur pie tās, acīmredzot, nāksies atgriezties un pakavēties sīkāk kontekstā tāpat ar sūdzētāju motīviem par Ministru kabineta un Saeimas darbības neatbilstību virknei mūsu konstitucionālo principu un arī starptautisko principu, tāpēc, ka šeit mums acīmredzot ir jānodibina fakti, kas ir noticis. Un kas būtu noticis. Jo arī tam ir konstitucionālajā sūdzībā veltīts ārkārtīgi daudz vietas un uzmanības.

Un proti, noticis ir tas, ka Kultūras ministrija ir informējusi, ka varētu būt kaut kāda īpašuma atsavināšana. Tāpat tas ir noticis 2004. gada aprīlī. Jūnijā, varbūt vēl kaut kādā datumā. Ka varētu būt vērtēšana un, ja gadījumā bijušie īpašnieki, kuri nu tagad tik tiešām ir bijušie īpašnieki, tobrīd būdami vēl īpašnieki uzskatīja, ka ar šo pašu brīdī jau ir sākusies šī te atsavināšanas procedūra, tad viņi gluži vienkārši acīmredzot saprata šo darbību nepareizi. Nu, grūti komentēt tiešām, cik izveicīga varbūt bija šī darbība, sākumā uzrakstīta tur augstāka cena, pēc tam teikt, ka nē, mēs tomēr tik daudz nevaram atļauties.... un rakstīta jau vēstule ar citu cenu... Nu, grūti pateikt. Bet katrā ziņā noturēt to par šo te atsavināšanas procedūras sākumu, acīmredzot, ir bijusi kaut kāda fatāla kļūda no sūdzības iesniedzēju puses un es nedomāju, ka tas pats par sevi jau dod iemeslu konstitucionālās sūdzības apmierināšanai.

Mums ir tik un tā jāskatās, kādi tad šeit tālāk ir pieļauti pārkāpumi.

Pievēršoties tāpat pašam šim pieteikumam vai konstitucionālajai sūdzībai... Es jau minēju, ka tāpat šīs te norādes, ka piedāvātā atsavināšanas cena faktiski atbilst zemākajai no visiem pēc Kultūras ministrijas pasūtījuma veiktajiem katra īpašuma novērtējumiem, liecina, ka konstitucionālās sūdzības iesniedzēji acīmredzot ir bijuši pietiekami informēti par to, kāda tad ir bijusi šī novērtēšanas kārtība.

Es gribētu tagad tieši vadoties no tā, ko es tikko teicu par 1923. gada likuma sekām, analizēt to, kas ir pašā konstitucionālajā sūdzībā ietverts. Nu.. kā varētu teikt, tas fundamentālais tiesību aizskāruma pamats. Un tas, manuprāt, ir izklāstīts un to arī tāpat sūdzības iesniedzēji šeit savā runā izklāstīja gandrīz punktu pa punktam. Sūdzības 6. lappusē, tas šeit... šajā gadījumā domāju sūdzību par Ministru kabineta noteikumu antikonstitucionālo raksturu. 6. lappusē, zem apakšvirsraksta “Tiesiskās paļāvības princips”, kurš tāpat šādi pēc iesniedzēju uzskata ir ticis pārkāpts.

Un tur ir rakstīts sekojošais. “Līdz 1.14.2005. likums “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām” noteica.. tāpat šeit sūdzētāji norāda, kāda kārtība ir bijusi un kāda viņam, tā sakot, ir liegta. Un norāda sekojošo: vienīgi pret atlīdzību un uz atsevišķa likuma pamata. Nu, kas šeit, godātā tiesa, ir mainījies salīdzinot ar veco kārtību? Tur taču arī ir pret atlīdzību un uz likuma pamata.

Institūcija piedāvāja īpašniekam noslēgt vienošanos par nekustamā īpašuma atsavināšanu. Es domāju, ka nu pietiekami ilgi tiesa kavējās pie tā, kā notika šī komunikācija un, cik es saprotu, pati šī sazināšanās forma neapmierināja sūdzības iesniedzēju un viņa paskaidrojumos bija jūtams tāds uzbudinājums par to, ka, lūk, kāpēc tieši tā un ne citādi. Bet par sazināšanās formu nemēdz iesniegt konstitucionālās sūdzības un tas nav šīs tiesas izskatīšanas priekšmets pats par sevi.

Fakts paliek fakts, ka pēc attiecīgā likuma pieņemšanas piedāvāja īpašniekiem noslēgt vienošanos. Tas arī tika darīts. Pēc likuma pieņemšanas. Šajā gadījumā tas ir MK noteikumu Nr.18 pieņemšanas, uz kuru pamata atsavināja šos dzīvokļus. Ja vienošanas nav panākta...

Lūk, šeit, šinī daļā es gribētu vērst tiesas uzmanību uz to, ka šeit norādot, kas sūdzētājam ir atņemts, grozot likuma redakciju, sūdzētāji faktiski vienkārši nepareizi ir sapratuši to likumu, kurš tika pārgrozīts, uzskatot, ka, ja vienošanās nav panākta, tad tikai pēc iztiesāšanās īpašuma tiesības pāriet uz ieguvēju un visā šajā laikā īpašnieks saglabā īpašuma tiesības uz savu nekustamo īpašumu.. Tā viņi raksta. Ar to beidzas konstitucionālās sūdzības 6. lappuse, ja mēs neskaitām atsaucēs.

Šajā gadījumā, godātā tiesa, tas gluži vienkārši nav pareizi, tas neatbilst 1923. gada likuma sākotnējam tekstam. Mēs varam šo tekstu iziet cauri krustām šķērsām, tur tas nav. Tur ir noteikts kaut kas cits. Tur ir noteikts, kādā brīdī var ierakstīt Zemesgrāmatā. Un šeit es gribētu norādīt arī uz dažām atziņām, kas ir šinī lietā, piemēram, uz Saeimas Juridiskā biroja vadītāja Kusiņa kunga rakstīto, kas, manuprāt, arī balstās uz nepareizu likuma izpratni, ka, lūk, īpašuma tiesības apliecinot tikai ierakstīšana Zemesgrāmatā. Civillikuma 994.panta kārtībā grūti pateikt, kas ir sliktāk – vai tas, ka Kusiņš to nezina, vai tas, ka viņš to tīšām nav norādījis savā atzinumā, bet fakts paliek fakts, ka tajā pašā Civillikumā 1477. panta 2. daļā ir melns uz balta rakstīts: īpašuma tiesības, kuras iegūst uz likuma pamata, ir spēkā arī bez to ierakstīšanas Zemesgrāmatā. Kas arī attiecas tieši uz šo gadījumu. Un tieši tādā kontekstā. Tāpēc arī varbūt manai ļoti cienījamajai kolēģei bija varbūt zināmas grūtības ar šī te Senāta sprieduma izpratni, kā mēs to varējām pārliecināties... Ka Senāts, nu tādā īpatnējā veidā to raksta, ka, lūk, ka ir daudzi gadījumi, kad īpašumu zaudē uz likuma pamata un tad tāpat ar šī likuma spēkā stāšanās brīdī tās īpašumtiesības pāriet uz jauno ieguvēju un cita starpā, lūk, tas gadījums ir arī, lūk, šis ekspropriatio. Tas 868. pantā 6.punktā minētais gadījums.

Varbūt, ka no šejienes ir šīs izpratnes grūtības. Bet katrā ziņā, ja mēs tā to interpretējam, tad katrā ziņā nekas no tā, kas šajā 6. lappusē ir rakstīts, neapstiprinās. Analizējot pašu vecā likuma tekstu.

Vēl jo vairāk. Ja mēs lasām tālāk tāpat, ka izmaksājama noteiktā atlīdzība un tiesas noteiktie procenti.... Nu, kas tad šeit tagad ir citādāk?

Un 7. lappuses, tas ir, es runāju joprojām par sūdzību... otrā tēze, godātā tiesa, atkal ir pilnīgi nepareiza, neatbilstoša vecajam likumam. Īpašums nepāriet uz valsti pēc tam, kad puses panākušas vienošanos vai likumīgā spēkā stājies spriedums.

Īpašuma tiesības pāriet uz valsti tajā brīdī, kad stājas spēkā atsavināšanas likums. Tāpēc arī viss turpmākais, ka tāvad noteikumu Nr.17, Nr.18, pieņemšana ir būtiski izmainījusi dzīvokļu īpašnieku tiesību apjomu, nu, gluži vienkārši nesakrīt ar likuma tekstu.

Es uzskatu, ka mans pienākums nav analizēt Satversmes 89. panta pārkāpumus un es uzskatu, ka šajā stadijā, šajā procesa stadijā, tā kā mēs runājam par faktiem, man arī nav pienākums sīki kavēties pie tā, cik lielā mērā varētu būt pārkāpts vai neievērots, teiksim, Satversmes 105. pants, to tulkojot atbilstoši Satversmes tiesas spriedumiem, kuri, kā zināms, savukārt, šo tulkojumu veikuši atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 1. protokola 1. panta nosacījumiem. Es tikai gribētu šeit uzsvērt, ka pēc paša šī panta teksta, kur ir norādīts, ka tāvad šis īpašums var tikt izmantots netraucēti un ka to var atsavināt tikai uz sevišķa likuma pamata un pret atlīdzību.

Vienīgais, par ko, ja vispār tad varētu spriest, tad ir, par to, vai šī atlīdzība ir taisnīga vai tāvad ir ievērots samērs starp sabiedrības un valsts interesēm no vienas puses un atsevišķo indivīdu interesēm no otras puses. Bet, godātā tiesa! Pie šī jautājuma, protams, debatēs vēl būs jāpakavējas sīkāk, bet es uzskatu, ka sūdzības iesniedzēja paziņojums, kurš arī apstiprinās faktiski ar pašu sūdzību, kaut gan tekstā ir minēti gan Ministru kabineta noteikumi Nr.17, gan Ministru kabineta noteikumi Nr.18, tomēr tajā daļā, kurā sūdzības iesniedzēji lūdz veikt kaut ko, ir norāde tikai uz noteikumiem Nr.17. Līdz ar to manā uzskatā šajā gadījumā mums arī nemaz, respektīvi, tiesai arī nemaz nav nepieciešams izvērtēt, cik šo konkrēto četru sūdzētāju intereses ir aizskartas, jo šie noteikumi Nr.17 "Grozījumi likumā "Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām"" jau neatņem nevienam īpašumu pilnīgi nevienam, arī šiem te sūdzības iesniedzējiem. To atņem noteikumi Nr.18, par kuriem nav iesniegta sūdzība.

Tad, ja mēs varētu runāt par visas sabiedrības interešu sabalansēšanu ar konkrēto sūdzētāju interesēm, tad acīmredzot tikai tādā hipotētiskā veidā. Un, kā es saprotu, tad šī sūdzība arī tādā veidā ir iesniegta. Nevis, tā sakot, par savām konkrētajām aizskartajām tiesībām un interesēm mēs šeit sūdzamies... Es tagad, tā sakot, cenšos ieiet sūdzētāju lomā... bet, tā sakot, par vispārējo taisnību. Ka, lūk, ja šis likums, kurš tagad jau ir kļuvis par likumu, tiks pielietots atkal un atkal, tad īpašniekiem uzreiz atņems īpašumu, viņiem tāvad ilgus gadus neizmaksās atlīdzību un tā tālāk. Tas viss izriet tādā vispārējā hipotētiskā veidā, un acīmredzot tās ieinteresētās personas, ja var pareizi saprast to, ko sūdzētāji saka, tad būtu tie.. manā rīcībā gan nav tādu ziņu, bet nu sūdzētāji apgalvo, ka 80 procenti esot pilnīgi noteikti pret šīs bibliotēkas celtniecību, tāvad viņiem būtu ļoti jāsaucas it kā par bibliotēku, bet varbūt, ka to vidū ir arī tādi, kas vēl nezina kur ir iepirkuši zemi un tagad dreb, ka pēkšņi tiks piemērots šis likums, kurš savā būtībā gan šo procedūru nevienā punktā neizmaina. Bet mans jautājums, ko es gan uzdošu pats sev, ir tāds: vai vispār šī tiesa ir radīta tādam mērķim, lai izskatītu šādas hipotētiskas sūdzības, jo manuprāt, ja es pareizi saprotu Likumu par Satversmes tiesu un arī Satversmes reglamentu, Satversmes tiesas reglamentu, tad šeit var iesniegt sūdzību par reāli aizskarto tiesību un interešu... tāvad aizskārumu, kas izriet no kaut kāda konkrēta likuma. Kā es pēc labākās gribas... tāvad analizēdams pieteikumu un arī cenzdamies noskaidrot

attieksmi pret šo pieteikumu uzdodot attiecīgus jautājumus pieteikuma iesniedzējiem. Varbūt, ka turpmākajā tiesas izskatīšanas daļā viņi to parādīs...Es neatrodu. Es neatrodu šeit šo konkrēto interešu aizskārumu attiecībā uz šo konkrēto personu neatņemamajām tiesībām, tajā skaitā īpašumtiesībām.

**R.Apsītis.**

Viss jums?

**J.Rozenfelds.**

Jā. Paldies.

**R.Apsītis.**

Paldies. Tagad jautājumi. Kūtra kungs, lūdzu!

**G.Kūtris.**

Par šiem Ministru kabineta noteikumiem Nr.17. Es, protams, saprotu, ka konkrēti šajos noteikumos jau nav nosaukti uzvārdi un īpašumi, bet, manuprāt, balstoties uz šiem noteikumiem īpašumtiesības tika pierēģistrētas uz valsts vārda šiem bijušajiem īpašniekiem Zemesgrāmatā, bet man ir jautājums saistībā ar.. mazliet citā rakursā. Ministru kabinets šos noteikumus pieņem Satversmes 81.panta kārtībā. Lasot 81.pantu, es redzu, ka Ministru kabinets ar šādiem noteikumiem nevar grozīt tiesu iekārtas un procesu likumus. Ministru kabineta noteikumos, kas ir pieņemti, 9.pantā ir runāts par to, ka strīdi ir jānodod tiesai, ka ir atbrīvoti no tiesas izdevumu samaksas, ka tiesa uzaicina ekspertus. 12.pantā ir rakstīs, ka tiesa lemj par ievēšanu nekustamo īpašumu valdījumā. Vai šie jautājumi neattiecas uz procesuālo kārtību tiesā?

**J.Rozenfelds.**

Bez šaubām, attiecas.

**G.Kūtris.**

Paldies.

**J.Rozenfelds.**

Bet es gribētu paskaidrot, ka šajā daļā jau šie noteikumi nepārgrozīja 1923. gada likumā noteikto kārtību. Tāpēc arī šie 81. panta nosacījumi nav pārkāpti.

**R.Apsītis.**

Vēl jautājumi? Lūdzu, Jelāgina kungs!

**J.Jelāgins.**

Man ir jautājums par šiem kabineta noteikumiem Nr.17, kuri tika pieņemti Satversmes 81. panta kārtībā.

Un proti, kā zināms, viens no nosacījumiem, lai Ministru kabinets varētu pieņemt noteikumus ar likuma spēku, ir ja neatliekama vajadzība to prasa. Nu, jūs, es domāju, neapstrīdēsiet to, ka Satversmes tiesa ir tiesīga izvērtēt, vai tas ir īstenots.

Un šajā sakarībā man ir jautājums. Atbildē Satversmes tiesai tika norādīts, ka anotācijas noteikumi tika vairākkārt precizēti. Un vai tas nozīmē arī to, ka šī neatliekamās vajadzības iemesli vairākas reizes tika precizēti, jo, kā es te redzu, tad 29. decembra anotācijā ir minēts tāds iemesls, kā tiesvedības procesa ilgums, 30. decembrī ir minēts kā projekta īstenošanas termiņi un 6. janvārī jau ir runāts par atsevišķu indivīdu spekulatīvām interesēm.

Vai tika vairākkārt precizēti šie nosacījumi?

### **J.Rozenfelds.**

Nu, kā redzams, tā kā šie nosacījumi ir vairāki, tad, acīmredzot, ka tie ir tikuši precizēti.

Ja es pareizi sapratu jautājumu, tad man pienāktos tagad izsvērt, kurš tad no šiem norādītajiem neatliekamās vajadzības pamatojumiem ir izšķirošais. Es pilnīgi noteikti būtu norādījis tad tādā gadījumā tikai vienu un tad to visādā ziņā nevajadzētu ne mainīt, ne apspriest. Un tas būtu tieši šī projekta, es gribētu teikt, realizēšanas iespēja. Jo šie noteikumi Nr.17, kā tas skaidri redzams no šī teksta, neattiecas ne uz vienu konkrētu projektu. Tie attiecas uz projektiem vispār. Un, ja es pareizi sapratu, tad šī nepieciešamība vēlreiz atgriezties pie šī likuma bija saistībā tieši ar to, ka 1923. gada likums, tā sākotnējā redakcija, kādā tas tika atjaunots 1992. gadā, gan paredzēja, ka īpašumtiesības pāriet nekavējoties uz valsti, taču tas vienlaikus paredzēja, kas acīmredzot tajos tālajos laikos nevarēja būt šķērslis būvniecībai, bet tas ir nepārvarams šķērslis būvniecībai mūsdienās, ka ieraksts Zemesgrāmatā notiek tikai pēc tam, kad ir vai nu panākta vienošanās, vai arī ir tiesas ceļā izspriesta šī vienošanās un ir stājies spēkā spriedums attiecīgais.

Un šeit bija tā nepārvaramā grūtība un arī neatliekamā vajadzība. Šo projektu nebija iespējams virzīt tālāk atbilstoši Būvniecības likumam, kurš ir pieņemts.. nu apmēram, 60-70 gadus vēlāk. 1995. gada Būvniecības likums savukārt paredz, ka tāpat lai varētu vispār kaut jel ko sākt darīt, kaut vai saņemt projektēšanas uzdevumus, sākt projektēt, ieinteresētajai personai, kura vēlas veikt būvniecību, ir jāiesniedz pierādījumi par īpašumtiesībām vai par lietošanas tiesībām uz zemi.

Mūsdienu izpratnē un arī pēc mūsdienu tās juridiskās prakses, kas varbūt bija citādāka, es pieņemu, ka noteikti bija citādāka, piemēram, 1923. gadā, šādi pierādījumi ir tikai formāli dokumenti, kurus tāpat... un tas attiecas uz jebkuru šādu gadījumu, kad valsts grib apbūvi veikt. Apbūvētājs nevar producēt un uzrādīt, teiksim, būvniecības... būvvaldē Rīgā... viņš varētu tikai nākt līdzīgi kā tagad es šeit nāku tiesas priekšā un mēģināt radīt kaut kādus tur likuma pantus un Senāta spriedumus, bet, ja jau, kā mēs redzējām, kvalificēti advokāti šos tekstus nesaprot, ko tad būvvaldes ierēdnis ar tiem iesāks. Viņam vajag dokumentu. Viņam ir skaidri redzams saraksts, ko viņš prasīs no tā, kurš lūdz būvniecību. Un šeit atdūrās visa šī grandiozā iecere uz šīm, tā sakot, mūsdienu dzīves realitātēm un bija pilnīgi skaidrs, ka vajadzēja kaut ko mainīt, lai saskaņotu šos divus likumus. Šis, godātā tiesa, manuprāt, nav ne pirmais, ne pēdējais gadījums mūsu likumdošanā, kad

dažādas normas, pat arī varbūt vienā laikmetā izdotas, bet šeit mēs tomēr esam spiesti komentēt normas, kas ir izdotas pilnīgi dažādos laikmetos, savā starpā nesaskan. Un tā kā Būvniecības likums ir speciāla norma, un līdz ar to prevalē pār visām vispārīgajām normām, tad šai procedūrai gluži vienkārši nebija iespējams citādā veidā tik pāri. Un, kā mēs redzam, kā godātā tiesa nolasīja, uzdodot šo jautājumu, tad šāds motīvs tur ir. Varbūt, ka nebija pareizi, ka tas ir ietverts starp visiem pārējiem, līdz ar to ir grūtības konstatēt, kurš tad ir tas izšķirošais nepieciešamās vajadzības pamatojums, bet tas tur ir neapšaubāmi.

### **J.Jelāgins.**

Paldies. Man bija tikai jautājums par šo neatliekamo vajadzību, kāpēc to nevarēja steidzamības kārtībā pats likumdevējs izdarīt. Tā galvenokārt man bija...

### **R.Apsītis.**

Man arī viens jautājums par šodien jau daudzkārt pieminēto Senāta 1934. gada 10. aprīļa spriedumu.

Sakiet, kāpēc pēc jūsu domām šajā spriedumā uzsvars sākumā ir likts uz dzimtnomas tiesībām un tad vēlāk gan ir atsaucis uz Bungas Civillikuma 868. pantu un tas ir veltīts īpašumtiesību izbeigšanas jautājumiem.

Vai tad tā dzimtsnoma pēc jūsu domām ir tās pašas īpašumtiesības... šīs dzimtsnomas tiesības.... ?

### **J.Rozenfelds.**

Jā. Es atbildētu pilnīgi viennozīmīgi uz to, kaut gan, ja man ir atļauts, es varētu tad to paskaidrot plašāk.

Dzimtsnoma ir institūts, kas pastāvēja vietējo likumu kopojumos un tāpat tas formāli izzuda kā institūts ar Civillikuma spēkā stāšanos 1938. gada 1. janvārī. Uz to brīdi jau doktrīna bija pilnībā vienojusies, ka dzimtsnoma — tas ir tas pats īpašums. Reāli šī dzimtsnomas attiecība pastāvēja ilgāk un, pēc manā rīcībā esošajām ziņām dažas dzimtsnomas attiecības tā arī nekad neizbeidzās, jo šie dzimtsnomā ieguvušie nepaguva izpildīt tos nosacījumus, ko paredzēja speciāls likums par kārtību, kādā tāpat šī dzimtsnoma tiek izbeigta. Un nepaguva veikt šos te terminētos maksājumus, kādi tur bija. Šajā saistībā, ja vēlaties, šī situācija ir nedaudz līdzīga tai, kura ir aprakstīta Eiropas Cilvēktiesas spriedumā Džeims un citi (James and others), kur tieši šis jautājums par dzimtnomu tiek apspriests Anglijā. Bet jā, tādā nozīmē, ka šīs tiesības tiek atņemtas kā absolūtas, kā lietu tiesības, kā īpašumtiesības, mēs varam šeit vilkt vienlīdzības zīmi.

Un es domāju, ka būtiskā atšķirība šeit nav tajā faktā, ka, teiksim, šajā 10. aprīļa spriedumā 1934. gadā ir runa par konkrētām attiecībām, kuras ir izcēlušās no dzimtsnomas, bet pašā tajā principā, kurš ir ietverts, kā mēs to arī skaidri varam redzēt no paša šī Senāta sprieduma, atsaucēs uz normām un šīs normas nav mainījušās, godātā tiesa. 868. pants. Par to var viegli pārliecināties. Manā rīcībā ir arī fotokopijas. Un ir arī salīdzinošā tabula, kur ir norādīts, kādas vēl tā normas

atbilst tagadējā Civillikuma normām, kas pilnībā atbilst 1033. panta noteikumiem, kas paredz, ka tātad īpašumtiesības izbeidzas ar speciāla likuma pieņemšanas brīdi. Tā ir rakstīts šajā normā.

Tāpēc es, pieņemot šo jautājumu, tomēr komentēju, ka tas, kas šeit ir dzimtsnomas attiecības, nav būtiskais, būtiskais ir atsauce uz 868. Un bez tam, citos spriedumos es tomēr pieņemu, ka tas arguments, ka, lūk, šie vēlākie spriedumi, kas ir 1937. un tālākos gados, nav ietekmēti no politiskā režīma, ka šajos spriedumos ir runa par īpašumtiesībām.

**R.Apsītis.**

Vārds jautājumam tiesnesei Čepānei.

**I.Čepāne.**

Es gribētu precizēt šo jautājumu. Proti, es domāju, ka jūs arī esat skatījies tālāk šo spriedumu 1934. gada 10.aprīļa. Un tad jūs redziet, ka šeit ir atsauce uz Pilsētas zemes likuma 9. pantu. Vai jūs esat redzējis Pilsētas zemes likuma 9. pantu?

**J.Rozenfelds.**

Nē. Ar to es neesmu iepazinies.

**I.Čepāne.**

Šīs attiecības ir saistītas tikai ar Pilsētas zemes likuma 9. pantu, proti, kas tika 1928. gada 22. martā pieņemts. Tā.

Bet, ja es drīkstētu, es gribētu vēl... no jūsu uzstāšanās man ir daži jautājumi.

Vai es jūs pareizi sapratu, ka taisnīgas atlīdzības galvenais kritērijs pirms noteikumu Nr.17 un Nr.18 izdošanas bija Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas uzraudzības padomes 2004. gada 16. jūnijā sēdē noteiktā zemākā cena, kas norādīta nekustamo īpašumu vērtējumos.

**J.Rozenfelds.**

Šis jautājums būtu jāsadala divās daļās. Tas ir, par šo konkrēto situāciju attiecībā uz LNB būvi. Pilnīgi var būt, kaut gan jāatzīstas, ka es to neesmu spējīgs komentēt.

Bet saprotot, ka šis jautājums man ir adresēts vispārīgā veidā, jo arī šī sūdzība ir adresēta tiesā vispārīgā veidā... Protams, ka šos taisnīgas atlīdzības kritērijus nenosaka tikai viena institūcija, to nosaka valsts, tiem ir jābūt taisnīgiem, tiem ir jāatbilst vispārpieņemtiem principiem.

Te gan arī jāpiebilst, ka šie vispārīgie principi, kas izriet gan „James and others” sprieduma, gan izriet arī no Sporna un no Agosti sprieduma, uz kuriem abiem ir atsaukušies sūdzības iesniedzēji, ka tai nav noteikti jābūt pilnai atlīdzībai. Tai ir jābūt taisnīgai atlīdzībai, tas ir, tādai, kas konkrētajos apstākļos nodrošina konkrēto indivīdu un sabiedrības interešu sabalansētību.

**I.Čepāne.**

Jā, man ir vēl viens jautājums. Vai es pareizi sapratu, ka Latvijas valstij pirms noteikumu izdošanas nebija tiesības uzsākt detālpilānojumā izstrādāšanu, saskaņā ar likumu “Par teritorijas

plānošanu” un saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.883, saskaņā ar Būvniecības likuma 3. un 11. pantu.

**J.Rozenfelds.**

Detālplānojums, ja es pareizi saprotu, nav tas, ko izdara tieši pats apbūvētājs, to jau veic pašvaldība.

**I.Čepāne.**

Tas nu ir tā, kā kurā reizē.

**J.Rozenfelds.**

Jā, kā kurā reizē. Pilnīgi pareizi.

Šajā gadījumā detālplānojums, ja es pareizi saprotu, ir tikai viena no epizodēm, viena no starpstacijām ceļā no būvniecības ieceres līdz būvprojekta realizācijai celtniecības veidā.

Šajā gadījumā es pat nesaskatītu šeit to galveno šķērsli, tāpat kā es, un to es gribētu ļoti nopietni uzsvērt, nesaskatu, ka neatliekamas vajadzības nebija tanī apstākļi, ka, lūk, šī detālplānojuma konkrētajā lietā un situācijā nebija.

Kā galveno problēmu un kā galveno šo te situāciju raksturojošo pretrunu, kas arī veidojas ar šo neatliekamo vajadzību, es saskatu tieši šo faktu, ka būvniecības nozarē apbūvētājs, potenciālais apbūvētājs, šeit mums ir jārūnā par viņu kā par potenciālo apbūvētāju pilnīgi tāpat, kā mēs runājam par bijušo īpašnieku, tikai no pretējās... Viņš ir potenciālais apbūvētājs. Un ar viņu neviens nerunā un viņam nav iespējams pilnīgi neko izdarīt, iekams viņš nav iesniedzis cita starpā arī pierādījumus par savām tiesībām būvēt uz attiecīgās zemes.

**I.Čepāne.**

Es īsti nesapratu. Tātad vai potenciālais būvētājs, Latvijas valsts, pirms noteikumu Nr.17 un Nr.18 izdošanas nedrīkstēja sākt izstrādāt detālplānojumu?

**J.Rozenfelds.**

Konkrēti par detālplānojumu es nezinu... Es pieļauju, ka varbūt arī drīkstēja. Bet viņa nevarēja tur to projektu taču nekur saskaņot... Un virzīt tālāk...

**I.Čepāne.**

Bet ir jau skiču projekti. Ministru kabinets atbildes rakstā... nevis atbildes rakstā, piedodiet, bet precizējot informāciju, saka, ka vienlaicīgi tiks izstrādāts gan skiču projekts, gan tehniskais projekts.

**J.Rozenfelds.**

Godātā tiesa! Ja es pareizi sapratu, tad tā situācija ir tāda, ka problēma šajā konkrētajā gadījumā.. kaut gan es vēlreiz gribētu pasvītrot, ka mēs šajā lietā esam spiesti abstrahēties no šī

konkrētā gadījuma. Šeit hronoloģija ir tāda, ka LNB celtniecība bija iecerēta jau tik sen, ka visas šīs darbības, par kurām tagad man tiek jautāts, tika veiktas tādā veidā, kā to prasīja toreizējā likumdošana vēl pirms 1995. gada likuma "Par būvniecību" izstrādes. Tad, kad pieņēma šo likumu, tur paredzēja pilnīgi citādus nosacījumus. Ir viegli iedomāties to morālisko nogurumu, kas iestājās, nu teiksim, tiem, kas šo projektu reāli bīdīja, kas šo projektu virzīja, kas sapņoja par šo bibliotēku, ka atkal viss jāsāk no gala pēc jauna likuma tikai tāpēc, ka šī iecere ir tik liela. Viņu taču nevar iesākt vienā dienā, jo pašas šīs skices bija uzzīmētas vēl pirms 90. gadu sākuma. Sākot ar 90. gadiem turpinājās pilnveidošana. Es nevaru pastāstīt šīs detaļas, jo es saprotu, ka arī uzaicinātais liecinieks par to spēs sniegt precīzāku informāciju.

**R.Apsītis.**

Vai ir vēl jautājumi? Nav. Paldies.

Lūdzu... jā... Jums ir?

**I.Stuberovska.**

Sakiet, lūdzu... Tātad jūs minējāt, ka šajā te vecajā likuma "Par piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām" redakcijā tātad nav norādīts, ka īpašumtiesības pāriet pēc atlīdzības izmaksas. Kā šādā gadījumā jūs traktējat šī te likuma vecās redakcijas 4. pantu, kurā ir noteikts, ka pēc tam, kad pieņemts likums "Par nekustamā īpašuma atsavināšanu" uz attiecīgās valsts pārvaldes vai pašvaldības institūcijas paziņojuma pamata Zemesgrāmatā izdarāma atzīme par aizliegumu nekustamo īpašumu atsavināt vai apgrūtināt. Kā jūs traktējat šo pantu? Vai tas neliecina kaut ko par īpašumtiesību pārejas momentu?

**J.Rozenfelds.**

Nu, viss likums liecina par īpašumtiesību pārejas momentu. Tieši tā, kā es to teicu. Un šeit, kā mēs arī skaidri varam redzēt no šīs izveidojušās situācijas... tā situācija dotajā brīdī ir tāda... Valsts ir īpašniece ar likuma spēkā stāšanās brīdi. Zemesgrāmatā joprojām ir ierakstīts bijušais īpašnieks. Un toreiz, tāpat kā mūsdienās, mēs esam šādus gadījumus pieredzējuši un par to notiek daudzas tiesas prāvas, šis Zemesgrāmatā ierakstītais īpašnieks taču var ar šo īpašumu izdarīt ko grib. Un it sevišķi, ja viņš tagad, lūk, ir iesaistījies jau mokošā strīdā par taisnīgas atlīdzības saņemšanu, viņam pēkšņi nāk vilinošs piedāvājums tikt ārā no visām šīm problēmām. Varētu jau, protams, paļauties uz visu šo bijušo īpašnieku godīgumu, ka viņi respektētu šo situāciju, ka valsts ir īpašniece un Zemesgrāmatā vēl ierakstījusies nav, bet šis pants gluži vienkārši paredz nodrošinājumu, lai tas, kas valstij pieder, neaiziet kaut kādās citās rokās, kas varētu... Tas jau gan arī nemainītu šo situāciju, protams, jo varētu tad atprasīt arī no šī labticīgā ieguvēja, pat ja viņš ir labticīgs. Bet es vienīgi lasu šo normu un neatrodu tur neko, kas apgāztu manu iepriekšējo secinājumu, ka īpašumtiesības tur nav regulētas.

**I.Stuberovska.**

Sakiet, lūdzu, kā tad jūs traktējat, ka vecajā likuma redakcijā tātad figurēja jēdziens “atsavināmais” nekustamais īpašums nevis “atsavinātais” nekustamais īpašums.

**J.Rozenfelds.**

Nu, šis ir viens no jautājumiem, kuram es arī varbūt laika trūkuma dēļ nepaguvu pieskarties, tas ir jautājums par to, cik dažādi sūdzības iesniedzēji un tie, kas aizstāvās, traktē jautājumu par to, kas ir atsavināšana, kas ir atlīdzība un tā tālāk.

Atsavināt, tas nozīmē iesaistīties līgumattiecībās par atlīdzības saņemšanu un tā tālāk.

Atsavināšanas darījums var notikt pirms īpašumtiesību pārejas, var notikt pēc īpašumtiesību pārejas.

Šajā gadījumā es tiešām nepaguvu pie tā pakavēties un paldies par tagad doto iespēju atbildot uz šo jautājumu vēlreiz izvērtēt arī to, ko jūs rakstāt savā sūdzībā par pirkuma līgumu. Tas nav pareizi. Pirkuma līgums nav tā uzrakstīts, ka tur tātad ir vispirms nauda un tikai tad prece. Tur ir ļoti lielas variācijas. Un atsavināmais... es gribētu vēlreiz uzsvērt, šajā gadījumā šajā kontekstā tas nenorāda uz īpašumtiesībām.

Tas visādā ziņā nav pretrunā ne ar 1033. panta 6. punkta noteikumiem, ne arī ar 1077. panta otrās daļas noteikumiem, ka var pastāvēt īpašumtiesības uz likuma pamata bez ierakstīšanas Zemesgrāmatā.

**R.Apsītis.**

Vai būtu vēl kādi jautājumi?

**I.Stuberovska.**

Tā... nu attiecībā uz dzimtsnomas tiesībām, tur jau jūs laikam paskaidrojāt.... Un sakiet, lūdzu, tātad šis te taisnīgas atlīdzības apmērs. Tātad kurš tad nosaka šo taisnīgas atlīdzības apmēru vienošanās... teiksim procesa laikā?

**J.Rozenfelds.**

Gan pēc vecā vai pēc jaunā likuma – vai nu vienošanās vai tiesa. Ja puses nevienojas, tad tiesa.

**I.Stuberovska.**

Bet piedāvājot vienoties... Kā pusēm būtu jānosaka šis taisnīgas atlīdzības apmērs, izejot no likuma....

**J.Rozenfelds.**

Šeit tiešām, es atvainojos, neatliek nekas cits, kā citēt Ostapu Benderu: vienošanās ir abu pušu pilnīgas nepretošanās produkts. Kā vienojas, tā arī ir. Kurš pirmais izsaka priekšlikumu un kurš to akceptē, tas ir tehnikas jautājums.

**I.Stuberovska.**

Sakiet, lūdzu, un tātad attiecībā par šiem te grozījumiem. Tātad atjaunotajā 1923. gada likumā. Kā jūs uzskatiet... tātad 1923. gada likuma redakcija, kas bija atjaunota identiski tai, kā viņa bija Latvijas laikā, tātad viņa bija nepareiza vai neprecīza, vai nepietiekama. Kāpēc tad tika pieņemti šie te Ministru kabineta noteikumi un likums apstrīdētais?

**J.Rozenfelds.**

Viņa nebija ne neprecīza, ne nepareiza. Bet viņa neatbilda tai būvniecības kārtībai, kādu iedibināja 1995. gadā pieņemtais Būvniecības likums un tam sekojošie būvnoteikumi un ļoti daudzas citas normas. Un vienā izpratnē šī neprecizitāte, ja vēlaties, bija tādā nozīmē, ka jau arī pirmskara literatūrā, to, piemēram, arī Bukovska kungs atzīmē, kura grāmatu es šeit redzu arī kolēģim uz galda, to gan viņš rakstīja citā grāmatā ir norādījis, ka vispār... to viņš gan adresē 1677. panta otrajai daļai, ka vispār tas nav īpaši labi, ka īpašuma tiesības ilgstoši pastāv bez ierakstīšanas Zemesgrāmatā. Tomēr likums pieļauj šādas... Nu, šis te, ja vēlaties, ir viens no gadījumiem, kad vēlākais likums izlaboja šo situāciju. Un šādā nozīmē, manuprāt, uzlaboja šo likumu.

**I.Stuberovska.**

Sakiet, lūdzu, šis te termins, kas ir saglabājies no vecās likuma redakcijas, arī jaunajos grozījumos ir – “vietējās cenas”. Varbūt jūs varētu izskaidrot no juridiskās terminoloģijas, ko tad nozīmē vietējās cenas, kas būtu jāņem vērā, nosakot īpašuma vērtību.

**J.Rozenfelds.**

Es patiešām, cienījamā kolēģe, neesmu pārliecināts, vai tas ir juridisks termins. Bet, manuprāt, vietējās cenas... tas ir pilnīgi skaidri saprotams, ka tās ir cenas, kas ir attiecīgajā apvidū, attiecīgajā teritorijā, attiecīgajā valstī. Rīgas cenas pēc manas izpratnes pašlaik apmēram atbilst Briseles cenām. Un tās ir apmēram divreiz zemākas par Londonas cenām. Vissdārgākās cenas ir Bombejā pašlaik. Ir skaidrs, ka tās mēs šeit taču it kā nevaram piemērot. Tā es saprotu tās vietējās cenas.

**I.Stuberovska.**

Tātad, piemērojot mūsu likumu, vietējās cenas jūsu izpratnē būtu cena nekustamajam īpašumam kurā vietā?

**J.Rozenfelds.**

Nu, tieši tur, kur viņš atrodas. Kā zināms, ja īpašums ir simts metrus tālāk vai tuvāk pie kaut kā, tad cena var mainīties.

**I.Stuberovska.**

Un kurā laika momentā?

**J.Rozenfelds.**

Jebkurā laika momentā. Īpašuma cenas vispār ir ar tādu neizbēgamu tendenci augt. Bet laiku pa laikam šīs cenas arī dramatiski krītas. Piemēram, pašlaik tās Honkongā ir kritušās uz pusi no kādreiz pirms kaut kādiem trim gadiem pastāvējušās cenas... Šīs cenas nīkuļo un ir par dažiem procentiem zemākas nekā bija Vācijā jūsu pieminētajā... Japānā... Tās joprojām dramatiski aug Anglijā, Amerikas Savienotajās Valstīs un neviens pat nevar saprast, kāpēc, jo ekonomiskie apstākļi visumā nav tik labi. Cenu kritums un pieaugums, tas ir apmēram tā, es gribētu teikt, kā zemestrīcē... Cenu kritums... Visi zina par neizbēgamību, neviens nevar prognozēt konkrēto momentu, kad tas notiks.

**I.Stuberovska.**

Un sakiet, lūdzu, bet piemērojot likumu par piespiedu atsavināšanu... tā tad... un nosakot šīs vietējās cenas – uz kuru laika brīdi tad viņas būtu jānosaka jūsu prāt, piemērojot šo likumu un atsavinot piespiedu kārtā konkrētu īpašumu?

**J.Rozenfelds.**

Es domāju, ka šīs vietējās cenas, acīmredzot, varētu piemērot tajā brīdī, kad puses sāk šo vienošanos sarunu.

**I.Stuberovska.**

Bet tiesas procesa laikā, uz kuru brīdi būtu nosakāmas vietējās cenas?

**J.Rozenfelds.**

Nu, es varu tikai atsaukties, cienījamā kolēģe, uz Civilprocesa likuma vispārējiem noteikumiem, ka tiesa izskata lietas pēc tiem likumiem, kas ir spēkā lietas ierosināšanas vai lietas izskatīšanas gaitā. Tas ir, acīmredzot, katra prasītāja un atbildētāja rūpe, kā viņš pārliecinās tiesu, kuras cenas tad būtu piemērojamas un kurā brīdī.

Taisnību sakot, es neredzu daudz iespēju kaut ko šajā jautājumā iesākt ar pārgrozītā likuma noteikumiem. Tur vienkārši ir šis norādījums par vietējām cenām... nu, lai viņš tur būtu. Tas jau galu galā neatņem pusēm tiesības tiesas ceļā cīnīties par taisnīgas un samērīgas atlīdzības saņemšanu, kā katrs no procesa dalībniekiem to izprot.

**I.Stuberovska.**

Un vēl varbūt pēdējais. Sakiet, lūdzu, tā tad, ja likums “Par Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta realizāciju”... mums te kopā ir divi likumi, bet viens no viņiem, es saprotu, ir pieņemts 2002. gada jūlijā... sakiet, lūdzu, vai uz šo brīdi, uz likuma pieņemšanas brīdi un arī pēc tam bija realizēti tā tad Ministru kabineta 2000. gada 5. decembra noteikumi Nr.423 “Noteikumi par teritorijas plānojumam”. Es precizēšu. Šie noteikumi paredz tā tad, ka teritorijas plānošana ir jāveido sākumā nacionālajā, tad reģionālajā, tad vietējo pašvaldību līmenī, detālplānojums un ja tas viss ir izdarīts, tad objekts tiek uzskatīts par tiesiski būvētu objektu. Tā tad 2.pants to nosaka.

Sakiet, kādā veidā tas tika realizēts? Vai vispār bija realizēts?

**J.Rozenfelds.**

Kas tieši...

**I.Stuberovska.**

Jo Ministru kabineta noteikumi šie par teritorijas plānojumiem ir pieņemti 2000. gada 5. decembrī. Likums "Par Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanu..." ir pieņemts 2002. gada jūlijā – gandrīz pēc diviem gadiem. Tātad uz likuma pieņemšanas brīdi jau varēja būt kaut kas veidots šajā plānošanas jomā un pēc tam... kā...

**J.Rozenfelds.**

Sakiet, lūdzu, vai jūs savā sūdzībā atsaucaties uz šo aktu? Es gatavojos atbildēt šeit par sūdzību.

**I.Stuberovska.**

Jā, tas skar jautājumu par sabiedrisko svarīgumu.

**J.Rozenfelds.**

Nu bet... Kur ir šī saikne? Nedomāju, ka šis akts raksturo būves sabiedrisko svarīgumu.

**I.Stuberovska.**

Nu, labi... Es tad sapratu atbildi. Vienkārši.. tas neraksturo sabiedrisko svarīgumu... Paldies. Viss.

**J.Jaunzems.**

Atļausiet?

**R.Apsītis.**

Lūdzu!

**J.Jaunzems.**

Varbūt pāris tādi nelieli jautājumi par jūsu komentāriem.

Augsti godātā tiesa uzdeva jums jautājumu tieši par to steidzamības kārtību tieši par grozījumiem likumā "Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu" un jūs teicāt, ka nav nekāda sakara šiem grozījumiem ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas celtniecību.

Kā jūs komentētu Ministru kabinetā virzot šos noteikumus no Kultūras ministrijas puses komentārus, kādēļ normatīvais akts ir vajadzīgs... tātad 5.punkts... tas ir tieši pirms janvāra... laikam pēdējie komentāri... likumā neregulētie jautājumi neļauj īstenot Latvijas Nacionālās bibliotēkas

projekta īstenošanas likuma 1.panta trešo daļu, saskaņā ar kuru Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekts īstenojams līdz 2008. gada 18. novembrim.

**J.Rozenfelds.**

Es gribētu precizēt, ka es tieši gan manuprāt tādu netiku apgalvojis, ka šiem noteikumiem nav pilnīgi nekāda sakara ar Nacionālās bibliotēkas celtniecību. Es tikai tāpat mēģinot noskaidrot, par ko īsti jūs sūdzaties, atradu, ka sūdzība ir nevis par tiem noteikumiem, kas tieši attiecas uz zemi un citu īpašumu atsavināšanu Latvijas Nacionālās bibliotēkas celtniecībai, bet gan uz tiem noteikumiem, kas paredz šīs atsavināšanas vispārējo kārtību. Tas, protams, neliedz mums saskatīt zināmu sakarību starp Ministru kabineta noteikumiem Nr.17 un Nr.18, un izdarīt vairāk vai mazāk ticamu pieņēmumu, ka šie noteikumi Nr.17 tika virzīti tieši tādā sakarā, ka šajā laikā tika virzīts uz priekšu šis Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekts. Tāpēc arī nav nekāda pārsteiguma, ka šajos vispārīgajos noteikumos preambulā ir ietverts kā viens no nosacījumiem šis. Tas tomēr nemaina šo noteikumu un respektīvi šā pārgrozītā likuma funkcijas. Es domāju, ka to katrs saskatīs un neapstrīdēs, ka šis likums ir paredzēts daudzkārtējai piemērošanai, ne jau tikai Latvijas Nacionālās bibliotēkas celtniecībai.

Un tas... es domāju arī, ka .... teiksim, šo likumu pasludināt par antikonstitucionālu tāpēc, ka tur ir preambulā norāde uz Latvijas Nacionālās bibliotēkas celtniecību, būtu pilnīgi nepareizi.

**J.Jaunzems.**

Jautājums bija vienkārši par virzīšanu steidzamības kārtā...

Otrs jautājums. Jūs savos komentāros minējāt, ka īpašniekiem... es tā sapratu, varbūt, ka nepareizi sapratu, ka mūsu sarunas un Selvja Selgas advokāta cienījamā, kurš pārstāvēja Kultūras ministriju sarunās un kaut kādi piedāvājumi... faktiski nav saistoši. Un ka visas darbības, ko līdz tam, līdz atsavināšanas likuma pieņemšanai, faktiski nebija vajadzīgas... Ka mums vajadzēja sākt runāt tikai pēc tam. Vai es pareizi jūs sapratu? Ka šie piedāvājumi nebija saistoši.

**J.Rozenfelds.**

Es neatceros, ka es būtu komentējis šo piedāvājumu saistošo vai nesaistošo raksturu. Es tikai... nu, tā sakot, atspēlējot jums atpakaļ jūsu paša jautājumu, esmu spiests norādīt, ka ja jūs gadījumā uzskatījāt, ka šiem piedāvājumiem, ko jums ir izteicis noteiktas juridiskas personas pārstāvis, ir saistošs raksturs...likuma izpratnē, tad nekas jums neliedza momentā viņus vest uz tiesu un panākt līguma noslēgšanu uz šāda saistoša... ofertes pamata. Jūsu pašu rīcība pierāda, acīmredzot jūs neesat tā vērtējuši šos priekšlikumus.

Tāda ir atbilde.

**J.Jaunzems.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Vai ir vēl jautājumi? Nav.

Tālāk mēs dosim vārdu Saeimas pārstāvim Mihailam Pietkeviča kungam. Viņa rīcībā arī ir 30 minūtes.

Un pēc tam tiesa gatavojas izsludināt pārtraukumu uz vienu stundu.

### **M.Pietkevičs**

Cienījamā tiesa! Ja mēs runājam iesākumā par faktiem, kas mums būtu jānodibina šīs konstitucionālās sūdzības sakarā, kuru ir iesnieguši četri pieteikuma iesniedzēji... konstitucionālās sūdzības attiecībā pret Saeimas pieņemtajiem “Grozījumiem likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām””... tad jāatzīmē tas, ka Latvijas Republikas 8.Saeimai, atsākot 2005.gada ziemas sesiju, tika nodoti Ministru kabineta pieņemtie tiesību akti, likumprojekti, tajā skaitā, arī Satversmes 81.panta kārtībā tād pieņemtie šie Grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām””. Tātad šie Ministru kabineta noteikumi Nr.17 ar likuma spēku.

Par šo... nu, tād saskaņā ar Saeimas kārtības rulli, viņi tika iesniegti paredzētajā laikā un termiņos. Tātad tika lemts par viņu nodošanu komisijām un kā atbildīgā komisija tika noteikta Saeimas Juridiskā komisija. Gan pirms pirmā lasījuma, gan pirms otrā lasījuma tād šie grozījumi tika komisijā apspriesti un izdiskutēti, piedaloties ekspertiem-speciālistiem, ieinteresētajām pusēm. Galarezultātā Saeima balsojot, gan pirmajā gan otrajā lasījumā, atbalstīja “Grozījumus likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskām vajadzībām”” un nosūtīja Valsts prezidentei izsludināšanai, kā to paredz likums.

Pie Valsts prezidentes notika sakarā ar to, ka... tād arī dažu šo, kā es saprotu, dažu šo konstitucionālo sūdzību iesniedzēji bija uzrakstījuši lūgumu Valsts prezidentei ar lūgumu – neizsludināt šo likumu... Pie Valsts prezidentes notika tād vēl galīga vērtēšana, apspriešana. Visas puses vēl vienu reizi, pēdējo reizi pirms likuma izsludināšanas izteica savus argumentus, kā rezultātā šis likums tomēr tika izsludināts 2005. gada 28. jūnijā un stājās spēkā nākamajā dienā pēc tā izsludināšanas, respektīvi, 2005. gada 29. jūnijā.

Ja mēs runājam par pašu šo grozījumu tekstu, tad jāsaka, ka, runājot par... konkrēti par vispār šo īpašumu atsavināšanu Nacionālās bibliotēkas vajadzībām, šis būtu uzskatāms par tādu it kā vispārīgo, jeb jumta likumu. Tādēļ, ka šeit ir noregulēta... tād vispār, ka tāda lieta, kā nekustamo īpašumu tiesību atsavināšana valsts vai sabiedriskām vajadzībām pastāv, ka viņa ir pamatota uz likumu un tikai likumu, ir noteikts zināmas procedūras, kā tas notiek, ir noteikta vienošanās, ir noteikts, kas notiek, ja puses nevar vienoties un daudz un dažādas šādas procedurālas lietas šeit ir noteiktas.

Savukārt šie grozījumi likumā, kā ir zināms, viņi jau nesastāda, teiksim, vienu pantu vai divus pantus, ja tur nav, teiksim, pamainīts kaut kāds viens teikums vai divi teikumi, tur tomēr ir... Šie grozījumi sastāv no astoņiem pantiem un pārejas noteikuma.

Pieteikuma... konstitucionālās sūdzības iesniedzēji apstrīd visu šo ... būtībā visus šos grozījumus likumā pilnā apmērā, nenorādot konkrēti, ka, teiksim, viņus neapmierinātu viens punkts vai otrs punkts, vai kaut kas no tā, teiksim, kā tas vispār viņus skar. Viņi savā konstitucionālajā

sūdzībā raksta vienkārši, ka tād visi šie grozījumi tajā likumā... tād viņi ir pretēji Latvijas Republikas Satversmes 105. pantā noteiktajām personas tiesībām uz īpašumu. Tād šā īpašuma neaizskaramība tiek pārkāpta ar šī apstrīdētā likuma normām, kā arī netiek ievērota no Satversmes 1.panta izrietošie tiesiskās paļāvības, samērīguma un tiesiskās noteiktības principi.

Tālāk mēs skatāmies no konstitucionālās sūdzības iesniedzēju... konstitucionālajā sūdzībā minētā. Kas tad viņus īsti neapmierina vai, kāpēc viņiem liekas, ka tād šie Saeimas pieņemtie likuma grozījumi aizskar viņu tiesības.

Viņi raksta, ka viņi uzskata un ir domājuši, ka tād viņu īpašuma atsavināšana sākas pēc viena likuma, bet tād turpinās un, iespējams, arī beidzas jau pavisam pēc cita likuma. Respektīvi, pēc šiem Saeimas pieņemtajiem likuma grozījumiem. Un tādējādi nav ievērots šis tiesiskās paļāvības princips.

Savukārt Saeima jau likuma grozījumu pieņemšanas gaitā konstatēja, ka būtībā šie pieņemamie grozījumi, viņi jau nekā būtiski nemaina vai nepasliktina personas, teiksim, tiesības uz īpašumu vai, teiksim, tiesības saņemt atlīdzību.

Tika konstatēts būtībā... Tas, protams, arī izriet no Ministru kabineta anotācijām, sagatavotajām šim likumprojektam, ka 1992. gadā atjaunotais 1923. gada likums “Par nekustamā piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”, ka viņš ir atjaunots, viņa darbība ir atjaunota Latvijas Republikā, taču divpadsmit gadu laikā viņš ir piemērots trīs reizes. Tikai trīs reizes! – es vēlētos pasvītrot šo faktu.

No tā būtībā var secināt, ka likums visticamāk nav ļoti efektīgs, nav pietiekami efektīgs. Un tād šie grozījumi likumā ir nepieciešami, jo jebkurā gadījumā šim likumam efektīvi nedarbojoties, daudzos lielos valsts vai pašvaldības, vai sabiedrību interesējošos projektos, valsts, neapšaubāmi cieš zaudējumu dēļ šādiem dažādiem vienošanās procesiem, kuri, es domāju, pārsvarā gadījumos nav caurskatāmi, nav pārskatāmi, viņi nav caurspīdīgi un sabiedrība galu galā nemaz nezina, cik varbūt dārgas un neefektīvas vispār ir bijušas šīs vienošanas priekš valsts un sabiedrības kopumā.

Nu un tād tas viss tika konstatēts būtībā jau Saeimā šā likumprojekta virzībā caur Saeimu, caur Juridisko komisiju un plenārsēdē. Un tād šie grozījumi ir sagatavoti un viņi ir arī Saeimā būtībā uzlaboti, tādēļ, kā jau pareizi arī norādīja pieteikuma iesniedzēji, tad būtībā šie grozījumi likumā, ko ir pieņēmusi Saeima, viņi neatbilst 1:1 šiem 2005.gada Ministru kabineta noteikumiem Nr.17, kuri pieņemti Satversmes 81.panta kārtībā.

Un papildus es vēl vēlētos arī norādīt uz tādu apstākli, ko Saeima, protams, nav savā atbildes rakstā iekļāvusi, bet ir tas, ka Saeimas Juridiskā komisija sagatavoja un aprīlī iesniedza Saeimā izskatīšanai grozījumus Civilprocesa likumā, ko neapšaubāmi nevarēja izdarīt Ministru kabinets jau janvārī kopā ar tād šiem Kabineta noteikumiem – “Grozījumi Civilprocesa likumā”, jo Satversmes 81.pants aizliedz izdarīt steidzamības kārtībā grozījumus procesuālajos likumos. Bet Saeima... tād paralēli Saeimā tika izdarīti šie grozījumi Civilprocesa likumā un papildus tika nostiprināts arī civilprocesuālajā kārtībā šis būtībā uzlabojums tāds attiecībā pret šiem īpašniekiem par to, ka tomēr tās viņu lietas tiek izskatītas tiesā ārpus kārtas un šī ārpuskārtas kārtība nozīmē, ka... ārpus kārtas kārtībā nozīmē 15 dienu laikā veikt šīs lietas nozīmēšanu un tād tas tika nostiprināts arī procesuāli. Līdz ar to būtībā... es domāju, ka būtībā tie grozījumi likumā, kuri tika pieņemti Saeimā,

viņi būtu jāskata kopsakarā ar to, kādi viņi ir labumu vai ļaunumu būtībā vispār nesuši sabiedrībai vai arī konstitucionālās sūdzības iesniedzējiem.

Un es domāju, ka konstitucionālās sūdzības iesniedzēji, ja izanalizētu vispār visus šos pieņemtos tiesību aktus un normatīvos kopumā, tad viņi principā redzētu, ka ir noticis uzlabojums, ka likums ir kļuvis skaidrāks, ir kļuvis pārskatāmāks. Šeit ir stingrāk noteiktas un regulētas visas šīs procedūras, kuras līdz tam likumā nav bijušas regulētas. Un līdz ar to būtībā, nu varbūt tajā stadijā, kad ir izsmeltas visas iespējas attiecībā uz vienošanām un puses vienalga nonāk tādā situācijā, kad šīs taisnīgās atlīdzības galējais apmērs vai apmērs tāpat ir jāmeklē pie tiesas, tad šeit visas šīs procedūras ir noregulētas daudz stingrāk un daudz precīzāk. Un principā par labu, faktiski šobrīd varētu teikt, ka par labu personām, par labu pilsoņiem, par labu konstitucionālās sūdzības iesniedzējiem.

Tālāk. Kā mēs varam konstatēt, konstitucionālajā sūdzībā ir rakstīts, ka ... šeit es varētu arī citēt, bet es domāju, ka tas nav nepieciešams, ka šīs konstitucionālās sūdzības iesniedzēji viņi jau neapšaubā pēc būtības ne šo Nacionālās bibliotēkas projektu un viņas būvniecību kā tādu, ne arī valsts tiesības uz atsevišķa likuma pamata atsavināt īpašumu valsts un sabiedrības vajadzībām. Un būtībā nav apstrīdēts un nevarētu arī tikt šajā tiesas procesā apstrīdēts kaut kāds, teiksim, izmaksājamās atlīdzības apmērs. Kā var konstatēt no visa teksta, – sūdzības iesniegtā teksta, šeit būtībā ir tādi varbūt vairāki, es nezinu, juridiskās kazuistikas dabas jautājumi par to, tāpat, kas ir vai nav saprotams ar taisnīgu atlīdzību, ar taisnīgas atlīdzības apsolījumu, ar to brīdi, kad viņi ir jāatdod tāpat pirms vienošanās, vienošanās laikā, vai pēc vienošanās un šādi apstākļi faktiski tiek apstrīdēti.

Savukārt, ja mēs ņemam Satversmes 105.pantu, kur ceturtais teikums noteic, ka īpašumu tiesību atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķu likumu pamata par taisnīgu atlīdzību, tad mēs redzam, ka šie konkrētie likuma grozījumi, kuri ir pieņemti Saeimā, ka viņi jau būtībā piepilda visas šīs Satversmes 105.panta ceturta teikuma šos kritērijus, ka tās... ka tas notiek uz atsevišķa likuma pamata, atsevišķais likums šoreiz ir. Tas notiek pret taisnīgu atlīdzību. Tāpat šī taisnīgā atlīdzība bija ietverta gan vecajā likumā, gan jaunajos šajos likuma grozījumos. Un jautājums ir tikai par to, tāpat, cik viņi tur lieli būs vai nebūs un kurā brīdī par viņu puses vienosies vai nevienosies. Un tāpat tajā pašā laikā, protams, arī ir runa par šiem izņēmuma gadījumiem un šo varbūt... par šīm sabiedrības vajadzībām. Par to, ka Latvijas Nacionālā bibliotēka ir liels mūsdienīgs un neapšaubāmi Latvijas valstij un sabiedrībai ļoti nozīmīgs un nepieciešams projekts, es domāju, mēs šodien to vēl dzirdēsīm ne vienu reizi vien.

Un es domāju, ka par to arī noteikti vēl visticamāk runās savās debatēs Rozenfelda kungs un arī man nāksies par to runāt.

Un tas, ka teiksim, viena vai otra puse manipulē ar kaut kādiem, teiksim, sabiedriskās domas pētniecības vai aptaujas datiem, kuri katrs rāda tur, teiksim, kaut kādus procentus dažādus par to, cik tad liela sabiedrības daļa viņu atbalsta vai cik tas ir vajadzīgs vai cik tas nav vajadzīgs, es domāju... ka tās ir tikai tādas faktiski spēles. Jo tajā pašā laikā nevienam neviens neliedz pasūtīt jebkādas specifiskas aptaujas, kurās, iekļaujot jebkādas, teiksim, mērķtiecīgi vērstus jautājumus, var panākt arī vienu vai otru rezultātu faktiski. Līdz ar to es domāju, ka vispār īsti nav apšaubāms fakts par Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta nozīmīgumu un, teiksim...

Bet es gribētu runāt par šiem likuma grozījumiem Saeimā pieņemtajiem. Varbūt arī ne īsti tikai no šī aspekta par Latvijas Nacionālās bibliotēkas projektu un viņa nozīmīgumu. Tādēļ, ka šis likums attiecas uz nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskām vajadzībām kopumā, visos gadījumos, kādi mums jau Latvijā ir bijuši, kādi mums šobrīd ir varbūt un kādi mums vēl nākotnē varētu būt. Un līdz ar to... tāpat šie gadījumi varētu būt dažādi un daudzveidīgi un attiecībā uz visiem šiem gadījumiem, es domāju, ka Saeima ar šiem saviem likuma grozījumiem būtībā ir likumu padarījusi daudz paskaidrojošāku un daudz labāk un vieglāk piemērojamu juristiem šādā gadījumā, kuri gan no vienas vai otras puses ar viņu varētu darboties eventuālajos šādos nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanas gadījumos un viņos būtu paredzētas visas šīs procedūras un tāpat visi šie konkrētie procedurālie noteikumi.

Tāpat, jā, protams, arī konstitucionālās sūdzības iesniedzēji savā sūdzībā raksta, ka Satversmes 105.panta noteikumi tiek pārkāpti, ja taisnīga atlīdzība par atsavināto īpašumu tiek izmaksāta jau pēc nekustamā īpašuma atsavināšanas.

Viņi atsaucas arī uz Latvijas Civillikuma trīspadsmitās nodaļas noteikumiem "Par pirkumu līgumiem", kur, viņuprāt, viņi it kā saredz to, ka šai... pie pirkuma būtībā, kur viena puse saņem kaut kādu lietu, otra puse saņem samaksu, ka tur ir skaidri un gaiši pateikts, ka tāpat šī samaksa ir jāsaņem vai nu tajā darījuma brīdī, vai bezmaz varbūt pat jau iepriekš, turpretī patiesībā, kā mēs redzam no Civillikuma teksta un arī no dažādiem skaidrojumiem Civillikumā, kur ir zinātniskie komentāri, kuri ir izdarīti gan mūsdienās, gan arī laika posmā līdz 1940. gadam, ir pateikts, ka tas jau ļoti vienkāršs pirkuma darījums, ka, teiksim, viena puse apsola un dod lietu un otra puse tāpat dod pretī naudu.

Daudz grūtāki ir šie gadījumi, kad teiksim, lieta tiek saņemta iepriekš un nauda tiek dota pēc kāda laika, vai vēl kaut kā dažādāk, savādāk šie samaksas noteikumi, vai arī īpašumtiesības pāreja var notikt dažādos veidos. Viņa var notikt gan uzreiz, gan ar kaut kādu nobīdi, gan kaut kādu apstākļu... gan iestājoties kaut kādiem apstākļiem. Tā kā es domāju, ka patiesībā... nu varbūt neviļus, teiksim, izvelkot no šādām it kā pirkuma attiecībām tikai vienu šo aspektu, konstitucionālās sūdzības iesniedzēji ir kaut kā nu... es nezinu, varbūt mēģinājuši maldināt vai neizteikt īsti līdz galam visus tos savus apsvērumus saistībā ar šo lietu.

Tāpat konstitucionālajā sūdzībā tika diezgan apspēlēts par to, par šo taisnīgo atlīdzību, ko tad, viņuprāt, nozīmē taisnīga vai atsavināšana pret taisnīgu atlīdzību. Nu, godīgi sakot, es domāju, ka es īsti nepieskaršos varbūt savā šo faktu izklāstījumā arī tam apstāklim, kāpēc būtu jāņem vērā tomēr 1934. gada un arī vispār 30. gadu Augstākās tiesas Senāta varbūt kaut kādi pieņemtie spriedumi, jo to jau diezgan detalizēti un, manuprāt, ļoti augstā līmenī izskaidroja Ministru kabineta pārstāvis Rozenfelda kungs. Un tāpat šeit bija iespēja pusēm uzdot jautājumus, noskaidrot visas neskaidrības un tāpat faktiski vairāk vai mazāk, apmēram noskaidrot šos savus viedokļus par šiem Augstākās tiesas Senāta spriedumiem.

Uz tiem arī, protams, Saeima ir izdarījusi atsauci savā atbildes rakstā uz konstitucionālo sūdzību, kurš ir sniegts Satversmes tiesā.

Tāpat vēl es vēlētos pieskarties... konstitucionālās sūdzības iesniedzēji ir citējuši Satversmes tiesas atzinumu, ka tāpat īpašuma tiesības var ierobežot, bet ir jāpārbauda vai ierobežojums ir

attaisnojams, proti, vai tas ir noteikts ar likumu, tam ir leģitīms mērķis un tas ir samērīgs proporcionāli.

Tātad es domāju, ka vai tas ir noteikts ar likumu, – tas ir noteikts ar likumu, tas ir noteikts ar vairākiem savstarpēji saistītiem likumiem, kuros visos ir pateikts, ka nekas nevienam netiek atņemts tikai tāpatās... ka viss notiek, balstoties pamatā uz likumu “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”.

Vai tam ir leģitīms mērķis? Respektīvi, šiem likuma grozījumiem ir leģitīms mērķis, jo tie ļauj īstenot valstiski nozīmīgus un visai sabiedrībai nepieciešamus projektus, tajā skaitā, ne tikai Latvijas Nacionālās bibliotēkas projektu. Bet daudzus citus nozīmīgus projektus. Kā mēs zinām, jau šobrīd Rīgā tiek būvēts Dienvidu tilts, tiek runāts par Ziemeļu tuneļa izbūvi, tāpat ir zināms, ka tiek realizēti milzīga Eiropas Savienības fondu līdzekļi attiecībā uz *Via Baltica* izbūvi. Tāpat arī tiek nākotnē plānota *Train Baltica* izbūve un tas viss nenoliedzami būs saistīts arī ar eventuālo nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu tātad šīm valsts vai sabiedriskajām vajadzībām. Un jebkurā gadījumā labs likums par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām, un es tieši uzsveru: labs, jo Saeima būtībā, kā likumdevējs viņa jau ģenerāli pieņem šos likumus un, pieņemot likumus, viņa vadās no tā, lai šie likumi būtu labi pilsoņiem, iedzīvotājiem, valstij. Tātad arī šie grozījumi likumā pieņemtie Saeimas, viņi tika izdarīti ar mērķi – uzlabot šo likumu, padarīt viņu pēc iespējas saprotamāku, labāk piemērojamu un pievilcīgāku visu šo jautājumu risināšanai.

Un tad vēl attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju sūdzību. Savā konstitucionālajā sūdzībā viņi uzskata, ka faktiski... un arī šodien mēs tiesas sēdes laikā dzirdējām, ka viņi uzskata, ka nebija vēl izsmeltas visas iespējas panākt šo kompromisu vienošanās rezultātā.

Un šeit tika minēts tas, ka viņi ir saņēmuši tikai vēstules un ar viņiem nav notikušas sarunas. Bet, kā mēs dzirdējām, tad īstenībā jau pēc tam, kad Ministru kabinets Satversmes 81.panta kārtībā bija pieņēmis Ministru kabineta noteikumus Nr. 17 un Nr. 18, kuri regulē šo jautājumu, ar viņiem jau šīs sarunas uzsāktas tika un, cik man ir zināms, tad faktiski varētu būt tā, ka šie četri konstitucionālās sūdzības iesniedzēji, kuri iesnieguši konstitucionālo sūdzību par šo apstrīdēto Saeimas izdoto likumu, ka viņi ir vieni no tiem, kuri faktiski nav varējuši īsti labi tā noformulēt tās savas vēlmes attiecībā uz šīm saņemamajām atlīdzībām, vai vispār, teiksim, attiecībā uz šo viņu īpašuma pārņemšanu. Jo tas, ka viņu īpašums bija jāpārņem, tas ir viennozīmīgi skaidrs, lai varētu realizēt kaut vai šo Latvijas Nacionālās bibliotēkas projektu. Tas, ka ar viņiem tika uzsākta sākumā vienošanās procedūra, tas arī ir skaidrs. Tas ir redzams gan no dokumentiem, gan no viņu sniegtajiem paskaidrojumiem. Šis konflikts uzsākts tika. Un, ja mēs runājam par to, ka nebija vai nebija izsmeltas visas, teiksim, iespējas ar viņiem vienoties, tad es domāju, ka, ja viena puse būtībā ar šādu savu oferti piedāvā kaut ko, bet pretējā puse to neakceptē un saka: “Ziniet, man kaut ko vajadzētu, bet es īsti nezinu, ko man vajadzētu...” Nu, tad faktiski šeit jau nav iespējama tāda nemaz īsta vienošanās attiecībā uz viņiem panākt. Vēlāk gan es saprotu, ka kaut kādā brīdī jau konstitucionālās sūdzības iesniedzēji laikam tomēr ir kaut kādos absolūtos skaitļos noformulējuši šo savu prasību, kaut gan tādus dokumentus, protams... Tādi dokumenti tiesas materiālos iesniegti nav.

Līdz ar to būtībā Saeima jau savā atbildes rakstā ir paudusi to, ka Saeimasprāt, šie apstrīdētie grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām” ir labi pārdomāti, dziļi izsvērti un par viņiem ir notikušas diskusijas un debates, kā mēs šodien noskaidrojām, gan Ministru kabinetā, gan arī Saeimas komisijās un plenārsēžu laikā.

Tātad mēs paredzam... respektīvi, Saeima uzskata, ka apstrīdētais likums neparedz atkāpes no Satversmes principiem attiecībā uz īpašuma tiesību netraucētu lietošanu un valsts tiesībām sabiedrības interesēs ierobežot īpašuma lietošanu, kā arī nepārkāpj principus, kuri ir paredzēti Satversmes 101. un 1.pantā.

Tātad Saeima lūdz noraidīt šo konstitucionālo sūdzību.

**R.Apsītis.**

Tas viss jums?

**M.Pietkevičs.**

Jā.

**R.Apsītis.**

Paldies. Tātad jautājumi tiesnešiem.

Gunārs Kūtris.

**G.Kūtris.**

Jā. Man ir vairāki jautājumi. Vai es pareizi sapratu, jūs savā runā teicāt, ka Saeima šogad grozīja arī Civilprocesa likumu, jo atzina, ka Ministru kabinets nevar grozīt tiesas procesuālo kārtību pēc saviem 81.panta kārtības noteikumiem?

**M.Pietkevičs.**

Jā, Saeima grozīja Civilprocesa likumu.

**G.Kūtris.**

Labi. Paldies.

Otrs jautājums man ir saistīts ar Saeimas atbildes rakstu un varat arī skatīties 2.lappusē pašā apakšā pēdējās rindiņās. Tur rakstīts, ka tātad tas princips par taisnīgu atlīdzību nekādā veidā neliedz valstij samaksāt taisnīgu atlīdzību pēc īpašuma atsavināšanas, līdz tam garantējot taisnīgas atlīdzības samaksu.

Sakiet, lūdzu, kā jūsaprāt ir jāsaprot vārdiņš “pēc atsavināšanas”? Cik ilgā laika posmā tas būtu maksājams? Un, ja jūs uzskatāt, ka tas varētu būt.... ka pietiek šobrīd ar garantijām – vai likums paredz šādu garantiju pastāvēšanu, vai tikai samaksāšanu prasa likums?

**M.Pietkevičs.**

Jūs jautājat kontekstā ar grozījumiem likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”...

**G.Kūtris.**

Īpašuma atsavināšanā, jā, protams! Jūs savā atbildes rakstā tā rakstāt, ja?

**M.Pietkevičs.**

Jā.

**G.Kūtris.**

Jā. Tātad pirmais jautājums: tātad kad taisnīga atlīdzība ir jāsaņem cilvēkiem. Jūs sakāt: pēc īpašuma atsavināšanas. Cik ilgs laiks tas ir “pēc”?

**M.Pietkevičs.**

Tajā brīdī, kad viņš vai nu ir vienojies ar pretējo pusi par šo... teiksim, tur ir tātad vienošanās procesi, kas sevī ietver visu, tajā skaitā, arī atlīdzības noteikšanu – arī laiku, termiņus, kārtību, kādā tā tiek izmaksāta, vai, gadījumā, ja viņi nevienojas par šo taisnīgo atlīdzību, tad tātad viena vai otra puse griežas tiesā un lūdz tiesai noteikt šo taisnīgo atlīdzību. Un tad attiecīgi tas ir terminēts ar šo eventuālo tiesas spriedumu un attiecīgi visām pārsūdzībām.

**G.Kūtris.**

Jā skaidrs. Tas nozīmē, ka šis “pēc” varētu būt arī viss tas tiesas process, kamēr nonāk līdz galīgajai vienošanai vai arī līdz tiesas lēmumam... spriedumam šajā gadījumā.

**M.Pietkevičs.**

Tātad tā ir vai nu vienošanās, kur tas viss ir atrunāts, vai arī tiesas spriedums.

**G.Kūtris.**

Jā, vai tas nozīmē, ka ja atbildes rakstā saka, ka līdz tam varētu būt šī garantēšana... samaksas.... Vai likums paredz šādu garantēšanu, jo jūs savā atbildes raksta 4.lappusē sakāt, ka tiek noteikts depozītu veidā, tātad valsts deponē zināmu naudas summu līdz brīdim... Īsti likumā tas nekur nav regulēts. Es neatradu šādu reglamentāciju.

**M.Pietkevičs.**

Tas nav šajā konkrētajā likumā, tātad “Grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu “, bet tas ir redzams no Budžeta likuma, kur tas viss... ir iebudžētētas šīs summas un viņas tur ir iespējams atrast. Par cik šobrīd notiek zināms process, valsts ir garantējusi tātad līdz 2007.gadam vispār visas bibliotēkas izmaksas un to visu budžetā atspoguļot to visu.... un tātad visu un tātad līdz ar to tātad visas šīs summas, kā zināms, valsts depozīts atspoguļojas Budžeta likumā.

**G.Kūtris.**

Bet tās jau ir deponētas šobrīd tās summas.

**M.Pietkevičs.**

Viņas jau, saprotiet, reāli... teiksim, ko mēs saprotam vispār ar vārdu “depozīts”? Ja mēs saprotam, ka valsts ir paņēmusi, piemēram, es nezinu, abstrakti runājot, naudas summu, nolikusi bankā uz rēķina un ja mēs to saprotam, kā depozītu, tāda depozīta nav. Valsts budžets... es domāju, ka Budžeta likums ir vislielākais depozīts un vislielākās garantijas, ka tā nauda ir un ka viņa būs.

**G.Kūtris.**

Tā tad Saeimas pārstāvis savā vārdā... atbildes tekstā uzskata, ka deponēt nozīmē budžetā vienkārši iezīmēt naudu konkrētam mērķim.

**M.Pietkevičs.**

Nu, respektīvi, ka depozīts jau ne vienmēr nozīmē precīzu, teiksim, naudas summas noguldīšanu bankas rēķinā.

**G.Kūtris.**

Otrs jautājums ir saistīts ar 6.lapaspusi atbildes rakstā attiecībā uz tiesas izdevumiem. Ministru kabinets savos noteikumos bija rakstījis, ka personas tā tad tiek atbrīvotas no tiesas izdevumu samaksas abas puses, jā? Tas bija 9.pantā. Arī Saeima atbildes rakstā saka, ka tā tad personas... tā tad bijušie īpašnieki ir atbrīvoti no tiesu izdevumu samaksas valsts ienākumos.

Sakiet, lūdzu, vai likums tiešām paredz šādu atbrīvošanu no tiesas izdevumiem? Un ko tad mēs saprotam ar tiesas izdevumiem?

**M.Pietkevičs.**

Ko mēs saprotam ar tiesas izdevumiem, tas jau ir pateikts Civilprocesa likumā, no kā sastāv tiesas izdevumi un, ja mani atmiņa neviļ, tad viņi sastāv no valsts nodevas un viņi sastāv ar lietas vešanas saistītajiem izdevumiem. Nu un, ja Ministru kabinets, kā es saprotu, šie noteikumi ir viennozīmīgi, paredzēja ...9.pantā Ministru kabineta noteikumos pirmajā teikumā bija rakstīts, bet Saeimas pieņemtajos tas nav redzams.

**G.Kūtris.**

... taisnīga atsavināšana, ir jādomā par izdevumiem papildus.

**M.Pietkevičs.**

Nē, nu jebkurā gadījumā, saskaņā ar šiem grozījumiem būtībā tā tad nu sniedz jau... sniedz tā institūcija tiesāt šo lietu, kura vēlas pārņemt atsavināmo nekustamo īpašumu. Līdz ar to nu viņa jau nemaksā...

**G.Kūtris.**

... Tātad šo valsts nodevu... bet ir jau arī citi izdevumi...

**M.Pietkevičs.**

Protams, protams, šeit var būt arī ar lietas vešanu saistīti izdevumi. Nu, šie ... Man nav tabula. Ļoti iespējams, ka tas ir bijis kāds priekšlikums tātad tieši šo lietu svītrot... un Saeima ir pieņēmusi lēmumu izslēgt šo lietu tieši no “Grozījumiem likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām””.

**G.Kūtris.**

Bet Saeima savā atbildes rakstā saka, ka nav jāmaksā šie tiesas izdevumi.

**I.Čepāne.**

Paskatieties 3.lappusē otrajā rindkopā, lūdzu! Es, kamēr jūs meklējat, lasīšu: ka saskaņā ar apstrīdētā likuma normām, bijušie īpašnieki var vērsties tiesā taisnīgas atlīdzības apmēru noteikšanai gadījumos, ja tie ar valsti nevar panākt labprātīgu vienošanos, ir atbrīvoti no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos un viņu lieta tiesā tiek izskatīta ārpus kārtas.

Vai tas pašreizējais regulējums tādu kārtību paredz?

**M.Pietkevičs.**

Nu, ja mēs runājam konkrēti par Saeimas pieņemtajiem grozījumiem likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”, tad šeit tas, protams, nav iekšā.

**I.Čepāne.**

Bet kādēļ tad Saeima to rakstījusi ir?

**R.Apsītis.**

Nav vairs jautājumu? Citi tiesneši, lūdzu! Jelagins, lūdzu!

**J.Jelagins.**

Par Ministru kabineta noteikumiem Nr.18. Vai arī tie šobrīd ir pārtapuši likuma formā?

**M.Pietkevičs.**

Jā, tie ir pārtapuši likuma formā...

**J.Jelagins.**

Jā, paldies, tālāk nevajag precizēt. Tātad tas nozīmē, ka nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšana valsts vai sabiedriskajām vajadzībām nav ekskluzīva likumdevēja tiesība. Tātad tikai

likumdevējs to var darīt. Arī to var darīt Ministru kabinets 81.panta kārtībā tas nozīmē. Steidzamības kārtībā.

**M.Pietkevičs.**

Ko tieši var darīt Ministru kabinets?

**J.Jelagins.**

Atsavināt īpašumu konkrētai personai.

**M.Pietkevičs.**

Nu, es nevaru atbildēt īsti par Kabineta darbību, kā tādu, nu viņi tādi Kabineta noteikumi...

**J.Jelagins.**

Nē, nu jūs jau akceptējāt viņu. Jūs neatzināt... Jūs akceptējāt šos noteikumus Nr.18.

**M.Pietkevičs.**

Jā, Saeima ir pieņēmusi tātad likumu "Par nekustamā īpašuma atsavināšanu Nacionālās bibliotēkas vajadzībām".

**J.Jelagins.**

Vai arī tas nozīmē to, ka Kabinets 81.panta kārtībā var piešķirt tā teikt, arī pilsonību par nopelniem Latvijas valsts un jūs viņu akceptēsiet pēc tam ar likumu?

**M.Pietkevičs.**

Nu, redziet, es nevaru īsti atbildēt par Ministru kabineta darbībām, jo... nu Satversme mums ir viena un tas, kas tur ir rakstīts, tas viņā ir rakstīts iekšā. Tas, kā Ministru kabinets kādā brīdī viņi varētu izdomāt to tulkot vai traktēt... Nu, tā ir viena lieta un attiecīgi pēc tā, teiksim, arī rīkoties un pieņemt dažādus Ministru kabineta noteikumus Satversmes 81.panta kārtībā. Ne vienmēr jau Saeima, teiksim, viņus pieņem un akceptē tālāk, jo saskaņā ar Kārtības rulli vispirms ir noteikta zināma procedūra, kā, kad un kādos termiņos pēc tam viņi ir jāiesniedz un kāda ir šī kārtība un ne vienmēr viņi arī ir vispār akceptēti. Tā ka līdz ar to... šobrīd tas faktiski nu izspēlē tādas hipotētiskas... nu es nezinu, lietas... ja Saeima, piemēram, piešķir... ja Ministru kabinets piešķirs pilsonību Satversmes 81.panta kārtībā, vai Saeima to akceptētu, nu... Vismaz šobrīd tādas nav...

**J.Jelagins.**

Nu, bet šobrīd 18.Noteikumus jūs akceptējāt. Tā nav hipotētiska lieta. Tā ir reāla lieta un jūs uzskatījāt, ka Kabinets to drīkstēja tā darīt.

**M.Pietkevičs.**

Jā, nu...

**R.Apsītis.**

Vai vēl tiesnešiem ir jautājumi? Lūdzu! Branta kundze!

**A.Branta.**

Man jums ir viens jautājums. Jūs savā uzstāšanās laikā minējāt, tas ir pat minēts arī Saeimas atbildes rakstā, ka jūs nepiekrītat konstitucionālās sūdzības iesniedzējiem par to, ka, pieņemot jaunu likumu, tiek pārkāpts tiesiskās paļāvības princips. Un norādījāt, ka jau labu laiku tāds likums netika piemērots. Tāds piemērots trīs reizes. Vienu vārdu sakot, dažādi sarežģījumi notika.

Bet sakiet, kādēļ tieši tika izvēlēts šis laiks? Kādēļ ne gadu iepriekš, vai divus gadus iepriekš, bet tieši konkrētajā laikā. Kādēļ?

**M.Pietkevičs.**

Nu, redziet, saskaņā ar Satversmi un Saeimas kārtības rulli ir vispār noteikts, kam, kādā apmērā un kad ir vispār likumdošanas iniciatīvas tiesības. Un likumdošanas iniciatīvas tiesības, protams, ir Saeimai pašai. Un likumdošanas iniciatīvas tiesības ir Ministru kabinetam.

Ja mēs runājam par to, kad un kāpēc tika izvēlēts šis laiks, tad, kā jau es pašā sākumā minēju par tiem faktiem, tad Latvijas Republikas 8.Saeima, uzsākot 2005.gada ziemas sesiju, konstatēja, ka no Ministru kabineta ir ienākuši šādi noteikumi ar likuma spēku, kuri ir pieņemti Satversmes 81.panta kārtībā, tāds Nr.17 "Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām", kuri savukārt ir pareizā laikā, pēc pareizām procedūrām nonākuši Saeimā un Saeimai ir jālemj par šādu likumdošanas iniciatīvu.

Nu, ja mēs runājam par to, ka šis likums var būt kopš 1992.gada, teiksim, nav īsti bijis tāds varbūt labi piemērojams un pēc viņa nav tik bieži notikušas šīs atsavināšanas. Un, teiksim, nu to jau varēja arī konstatēt laika gaitā un iesniegt kaut kādus... izstrādāt un iesniegt attiecīgus priekšlikumus gan viens deputāts, gan deputātu grupa, gan deputātu frakcija.... es nezinu, nu tāpat ģenerālprokurors, vai Valsts prezidente, nu, to jau varēja jebkurš izdarīt. Var būt, ka tas ir bijis konstatēts, bet, es nezinu, kaut kādu iemeslu dēļ, teiksim, šādi grozījumi nav bijuši sagatavoti un nav bijuši iesniegti. Tā ka ... Kāpēc tieši tagad? Tāpēc, ka tieši tagad Ministru kabineta būtībā nosūtīja uz Saeimu šādus likumprojektus.

**R.Apsītis.**

Jautājumus uzdod tiesnese Čepāne.

**I.Čepāne.**

Pietkeviča kungs, esiet tik laipns paņemiet, lūdzu, šo Augstākās tiesas Senāta spriedumu 1934.gada un atbildes raksta 3.lappusi. Tad šeit, šajā 1545.lapas pusē 52. tur ir... Atradāt? Tāds trešajā rindkopā šeit tiek runāts par to, ka saskaņā ar 1931.gada 11.jūnija likumu, tiek atsavināts valstij par labu dzimtsnomas tiesības Pilsētas zemju likuma 9.pantā paredzētajam mērķim. Ir tā?

**M.Pietkevičs.**

Jā.

**I.Čepāne.**

Tāds pats jautājums kā jūsu godātajam kolēģim Rozenfelda kungam. Apgalvojot 3.lapaspusē, atbildes rakstā 3.rindkopā un 4. par to, ka šeit Satversmes tiesai būtu jāņem vērā šis Senāta spriedums... Vai jūs esat redzējis 9.pantu Pilsētas zemju likumā?

**M.Pietkevičs.**

Nu, es nebūšu īpaši oriģināls, es Pilsētas zemju likumu neesmu redzējis.

**I.Čepāne.**

Es nolasīšu jums to likumu. Un tur ir teikts tā: “Ja pilsētas administratīvajās robežās uz pilsētu... uz pašvaldību vai privātpersonu – kā fizisku, tā juridisku... apbūvei iznomātās zemes nomnieks uzcēlis vai ieguvis uz šās zemes celtas ēkas, kuru pāriešana iznomātajā īpašuma nomas līgumā nav paredzēta un būves objekts vēl atrodas nomnieka vai viņa tiesību pārņēmēja lietošanā, nomniekam, respektīvi, viņa tiesību pārņēmējam ir tiesība, ja viņš līdz 1932.gada 31.decembrim pie Zemkopības ministrijas ar attiecīgu ierosinājumu iegūt nomāto zemi uz tādām tiesībām, kādas ir iznomātajam.”

Sakiet, vai šeit nav pilnīgi citas tiesiskās attiecības šajā gadījumā?

**M.Pietkevičs.**

Nu, es jums nevarētu īsti piekrist par visiem simts procentiem, ka šeit ir pilnīgi citas tiesiskās attiecības un pavisam savādāks gadījums. Un, ka šis 1934.gada 10.aprīļa Augstākās tiesas Senāta spriedums vispār nav skatāms nekādā kontekstā ar būtību, teiksim, šodien skatāmo jautājumu vai šiem grozījumiem likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”.

**I.Čepāne.**

Varbūt jūs iemeslus paskaidrotu. Vai jūs to situāciju stādāt priekšā, kāda šajā 9.pantā ir raksturota?

**M.Pietkevičs.**

Nu, tā kā jūs viņu nolasījāt...

**I.Čepāne.**

Nu, kā, kā jūs to saprotat? Esiet tik laipns, kā jūs to sapratāt? Kā šīs attiecības bija izveidojušās tajā laikā?

**M.Pietkevičs.**

Nu tā tad... dzimtsnomas attiecības, kas ir izveidojušās pilsētās ilgstošā laikā.... Man ir grūti komentēt, ja man nav priekšā šis teksts.

**I.Čepāne.**

Jā, jā... Man ir vēl daži jautājumi... precizējumi.

Tā. Ja jūs vēl paskatītos to atbildes rakstu. Jūs rakstāt apmēram 6.lapaspusē var saprast no rakstītā, proti, ka... vai tas, ka konstitucionālās sūdzības iesniedzēju pārstāve pieteikumā atsaucās uz normatīvajiem aktiem, kas regulē Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanu, liecina, ka pieteikuma iesniedzēji jau tad, kad iegādājās šos dzīvokļus, zinājuši, ka tajā vietā tiks būvēta Nacionālā bibliotēka? Kāds pamats ir šādam apgalvojumam? Proti, zvērināta advokāta pārstāve Stuberovska ir izpētījusi šo normatīvo regulējumu, ir griezusies Satversmes tiesā ar pieteikumu un jūs atbildes rakstā... Saeima apgalvo, ka, ņemot vērā, ka viņa to tagad visu izpētījusi... ka pieteikuma iesniedzēji jau iepriekš ir zinājuši par to visu. Tā ir pēdējā rindkopa 6.lappusē.

**M.Pietkevičs.**

Jā, es redzu.

**I.Čepāne.**

Kādi iemesli ir šādam apgalvojumam?

**M.Pietkevičs.**

Redziet, pirmais normatīvais akts, plus mīnus zināmais, ko nenoliedz arī pieteikuma iesniedzēji, ir Ministru kabineta 1995.gada noteikumi Nr.233 "Noteikumi par Latvijas Nacionālās bibliotēkas vadītās firmas izvēles konkursu". Tur cita starpā ir arī minēts par šīm teritorijām, kurās tiktu realizēts šis Nacionālās bibliotēkas projekts un šis faktiski tā tad plāns, jeb lielos vilcienos, tas ir pievienots šim Kabineta aktam. Tātad laika posmā no 1995.gada līdz kaut kādam, es saprotu, iet runa par 2000.gadu, kad varētu būt daži no konstitucionālās sūdzības iesniedzējiem dažādu vienošanās ceļā ieguvuši šos savus īpašumus, nu es neticu, jo šis projekts tiešām ir tik plaši atspoguļots dažādos masu medijos, par viņu ir runāts un šodien jau īstenībā viņi paši mums pateica būtībā, ka viņi ir zinājuši par to.

**I.Čepāne.**

Pietkeviča kungs, jūs neatbildējāt uz manu jautājumu. Mans jautājums bija tāds: ja pieteikuma iesniedzēji, sagatavojot pieteikumu, ir vēsturiski parādījuši visu šo lietu, kā jūs varat secināt, ka šie pieteikuma iesniedzēji ir zinājuši, ka tiešām viss tas tā ir noticis?

**M.Pietkevičs.**

Vienkārši, ņemot secīgi cauri visus tos normatīvos aktus un to, cik šim projektam ir bijis plašs, teiksim, plašs sabiedriskais skanējums un kā viņš ir bijis, teiksim, kā viņš vispār ir bijis atspoguļots, mēs pieņemām, ka pieteikuma iesniedzēji, ka viņi to nevarēja nezināt. Un viņi jau

šodien mums to arī apliecināja būtībā, ka viņiem jau bija nojausma tajā 2000.gadā, ka šajā vietā tieši tiks celta tā Nacionālā bibliotēka. Šodien jau viņi paši būtībā to apliecināja.

### **I.Čepāne.**

Ja drīkst, vēl pēdējais jautājums. 7.lapaspusē pašā augšā ir rakstīts, ka secinājums, ka šajā konkrētajā gadījumā pieteikuma iesniedzēji patiesi savas personiskās intereses ... kas tur, es pat nevaru nolasīt, laikam vārds ir izlaists, kas tur ir domāts... vērtē augstāk? Tātad vērtē augstāk par sabiedrības kopīgajām interesēm. Tā ir domāts tur?

### **M.Pietkevičs.**

Nu, jā.

### **I.Čepāne.**

Tad sakiet, vai tad īpašnieki šodien tādos kapitālisma apstākļos nevar savas intereses vērtēt augstāk par sabiedrības interesēm?

### **M.Pietkevičs.**

Redziet, viņi savas personiskās intereses principā varētu vērtēt augstāk par sabiedrības interesēm, bet ir jāatceras viena lieta, ka šodien Satversmes tiesā izskatāmā lieta ir par grozījumiem likumā, konkrēti, attiecībā par “Grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”. Tātad šeit mēs runājam zināmā mērā par valsts un sabiedrības interesēm. Un tad mums ir vienkārši jādomā un jāapsver, vai četru konstitucionālās sūdzības iesniedzēju kaut kādas materiālās vai cita veida intereses pret visas, teiksim, Latvijas tautas un sabiedrības un valsts interesēm attiecībā uz jaunu Nacionālās bibliotēkas ēku, vai viņas ir samērojamas?

Un šajā gadījumā, ja mēs runājam tieši šī likuma kontekstā, es uzskatu, ka, teiksim, un arī Saeima ir uzskatījusi, ka faktiski šiem četriem cilvēkiem... jo viņiem jau nekas netiek atņemts, viņiem jau nekas netiek ekspropriēts, vai, teiksim, nacionalizēts. Šeit jau ir runa būtībā tikai vai nu par kārtību vai par šiem taisnīgās atlīdzības apmēriem vai par kaut kādām dažādām citām niansēm vai detaļām. Te jau neiet runa par, piemēram, es nezinu... izsūtīti un ka viņiem kaut kas tiek atņemts.

### **R.Apsītis.**

Paldies. Vai vēl tiesnešiem ir jautājumi? Nav. Pieteikuma iesniedzējiem...

### **I.Stuberovska.**

Jā, ir jautājumi. Sakiet, ja jau mēs te noskaidrojam par šo sabiedrisko svarīgumu un samērojamību tātad sabiedrības interešu un šo četru atsevišķo indivīdu, tad, lai noskaidrotu objektīvos apstākļus, varbūt jūs varētu atbildēt.

Kas tad nosaka šī objekta sabiedrisko svarīgumu un kādi dokumenti pamato šo svarīgumu? Kur mums tas ir pētīts? Kur parādās šis sabiedriskais svarīgums? Ar kādām nevalstiskām organizācijām ir apspriests šis projekts? Tātad, kā?

**M.Pietkevičs.**

Jūs tagad runājat par likumprojektu jeb jūs runājat par Nacionālās bibliotēkas projektu kā tādu.

**I.Stuberovska.**

Es runāju faktiski par likumprojektu. Par apstrīdēto likumu.

**M.Pietkevičs.**

Par apstrīdēto likumu? Un attiecībā par ...

**I.Stuberovska.**

Jā. Un arī par bibliotēku. Teiksim, gan par vienu gan par otru, varētu šo jautājumu sadalīt divās daļās.

**M.Pietkevičs.**

Ja mēs runājam par Latvijas Nacionālo bibliotēku, tad es domāju, ka šeit klāt ir daudz kompetentāki cilvēki, kuri uz šo jautājumu varētu atbildēt, bet jebkurā gadījumā es varu pateikt to, ka Latvijas Republika ir vienīgā valsts, man liekas, Eiropā, kurai uz šo brīdi nav jaunas un modernas Nacionālās bibliotēkas ēkas. Un mūsu, teiksim, visa nacionālā, teiksim, bagātība, kas ir grāmatas un tie milzīgie krājumi, viņi atrodas nepiemērotās telpās, nepiemērotos apstākļos, normāli nav pieejami, teiksim, sabiedrībai un arī nevar būt, jo šīs telpas neatbilst. Es domāju, teiksim, par šo... bez tam, tas ir nostiprināts likumdošanas aktos. Tā sabiedriskā nozīmība Latvijas Nacionālās bibliotēkas un visa šā projekta sabiedriskā nozīmība ir nostiprināta tātad šajos 2002.gada likumā un attiecīgi grozījumi bija... Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas likums.... Tur ir nostiprināta visa šī sabiedriskā nozīmība un visa šī.

**I.Stuberovska.**

Labi... Un šī te otrā daļa – par apstrīdētā likuma... tā kā tas tomēr arī skar sabiedrības plašas intereses.... Tad sakiet, kā viņš ir sabiedrībā vispār apspriests?

**M.Pietkevičs.**

Nu, kā jau es teicu, viņš Saeimā tika apspriests. Notika debates komisijā, notika debates plenārsēdē, šajās visās debatēs būtībā tika izteikti, es domāju, ka faktiski plašu sabiedrības slāņu viedokļi par šiem grozījumiem likumā un visa rezultātā pieņemtie likuma grozījumi ir tādi, kādi viņi ir.

**I.Stuberovska.**

Konsultācijas ar kaut kādām starptautiskām organizācijām un nevalstiskajām organizācijām par šiem te likuma grozījumiem... vai viņi atbilst Eiropas Savienības normām? Kaut kas tāds ir noticis?

**M.Pietkevičs.**

Nu, es jums nevaru pilnīgi precīzi atbildēt par to. Es domāju.... Tāpēc, ka šie Kabineta noteikumi jau ar anotāciju atnāca no Ministru kabineta. Līdz ar to, teiksim, tā anotācija ir tāda, kāda viņa ir Kabineta noteikumos.

**I.Stuberovska.**

Sakiet, lūdzu, jūs minējāt, ka tādad īpašnieki manipulē ar sabiedrisko aptauju datiem, ja? Tādad šie te dati pēdējās aptaujās, kas ir vienkārši pieminēti paskaidrojumos, atrodami portālā [www.gaismaspils.lv](http://www.gaismaspils.lv). Tādad uz šo portālu var iziet kā uz oficiālas informācijas avotu no portāla “Jaunie trīs brāļi”. Un tā ir pēdējā aptauja, kas arī šodien tur ir atrodama vēl. Sakiet, lūdzu, vai tie būtu neobjektīvi dati? Jeb arī aģentūra “Jaunie trīs brāļi”, teiksim, kaut kā sagrozītu šos datus?

**M.Pietkevičs.**

Nē, nu tā jau ir tikai viena, teiksim, no kaut kādām iespējām. Es jau nesaku, ka “Jaunie brāļi” sagroza vai kāds cits viņus sagroza... Viņi ir tādi, kādi viņi tur ir pieejami. Jūs varat ieiet oficiāli tajā internetā, vai, vienalga, es vai jebkurš sabiedrības loceklis, atvērt viņu un apskatīt, ka viņi ir tādi. Bet es vienkārši saku, ka uzdodot dažādi jautājumus dažādiem. teiksim, šiem te socioloģisko aptauju veicējiem, var panākt dažādus rezultātus. Līdz ar to ir ļoti iespējams, ka uzdodot savādāku jautājumu citā, teiksim sabiedriskā viedokļa aptaujas vērtējumā.... nu, tā jau nav oficiāli nekāda statistika. Oficiāla statistika, kā mums ir zināms, ir Valsts aģentūra.... Valsts statistikas pārvalde, kas oficiālo statistiku mums valstī ved.

**I.Stuberovska.**

Un sakiet lūdzu, uz šī projekta.. bibliotēkas celtniecības projekta uzsākšanas brīdi šāda oficiālā statistika pastāvēja? Un kas to bija paudis?

**M.Pietkevičs.**

Ko jūs uzskatāt par brīdi...

**I.Stuberovska.**

Es gribēju jautāt, kāda statistika pastāvēja uz to brīdi?

**M.Pietkevičs.**

Ko jūs uzskatāt par “to brīdi”?

**I.Stuberovska.**

2002.gada jūlijs.

**M.Pietkevičs.**

2002.gada jūlijā pastāvēja.

**I.Stuberovska.**

Un kas bija šis avots?

**M.Pietkevičs.**

Citu sabiedrisko...šā sabiedriskā viedokļa veiktā aptauja...

**I.Stuberovska.**

Labi. Tagad par šo te apstrīdēto likumu varbūt sīkāk.

Tātad Saeimas atbildes rakstā ir minēts, ka Saeimas viedoklis ir tāds, ka jēdzieni “atsavināšana pret taisnīgu atlīdzību” un jēdziens “atsavināšana pret taisnīgas atlīdzības garantijām” jeb pret tiesībām uz taisnīgu atlīdzību, ka tie būtu uzskatāmi par sinonīmiem. Vai jūs tiešām uzskatāt, ka šie jēdzieni ir sinonīmi?

**M.Pietkevičs.**

Jā.

**I.Stuberovska.**

Sakiet, lūdzu, šī te likuma “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām” redakcija. 1923. gada redakcija, kas arī bija spēkā līdz 2005. gada janvārim... Tātad, kā jūs uzskatāt, kā saskaņā ar šo te veco likuma redakciju, kurā brīdī īpašumtiesības pārgāja no īpašnieka uz valsti?

**M.Pietkevičs.**

Nu, ja jūs kaut vai vienkārši elementāri gramatiski izlasītu 8.pantu, tad te ir pateikts: pēc aprakstīšanas nekustamais īpašums nekavējoties pāriet tās lietas valdīšanā, kuras vajadzībām mantu atsavina un.... tālāk ar īpašumtiesībām... Man liekas, ka te par Zemesgrāmatu īsti nav nekas pilnīgi skaidri pateikts... tieši tāpat kā atjaunotajā 1992. gada likumā.

**I.Stuberovska.**

Tādā gadījumā, kā jūs traktējat šīs likuma redakcijas 17.pantu, kurā teikts, ka pēc tam, kad tiesas spriedums par nekustamā īpašuma atsavināšanu... ir stājies spēkā... tā īpašniekam izmaksājama atlīdzība. Tātad, par ko risinās tiesa vecajā likuma redakcijā? Par īpašuma atsavināšanu? Vai par atlīdzības apmēra noteikšanu jau atsavinātajam īpašumam, atbilstoši 17.panta redakcijai šajā te vecajā, ja tā varētu nosaukt, likumā.

**M.Pietkevičs.**

Nu... Man viņš ir ar 1937. gadā izdarītajiem grozījumiem. Līdz ar to tā redakcija ir pavisam savādāka. Jūs droši vien skatāties likuma pavisam sākotnējo tekstu 1923. gadā pieņemto...

**I.Stuberovska.**

Nē, es skatos 1992. gadā pieņemto likumu atjaunoto. Atjaunotais 1923. gada likums. Jo Kabineta viedoklis bija tāds, ka īpašumtiesības tātad var pāriet ļoti dažādi. Un ka arī vecajā likuma redakcijā īpašumtiesību pāreja notiek ātrāk nekā atlīdzības izmaksa.

**M.Pietkevičs.**

Jā, arī Saeima savā atbildes rakstā....

**I.Stuberovska.**

Nu, bet tāpēc es jautāju, kā jūs traktējat 17.pantu?

**M.Pietkevičs.**

Nē, bet Saeima arī pauž tādu viedokli, ka tas ir normāli...

**I.Stuberovska.**

Jūs uzskatāt, ka pēc šīs te vecās likuma redakcijas īpašumtiesību pāreja notika pirms atlīdzības izmaksas?

**M.Pietkevičs.**

Nē, viņa varēja notikt dažādi. Dažādos gadījumos dažādi.

**I.Stuberovska.**

Tā...Nu un kāpēc tad vecajā likuma redakcijā figurē visur jēdziens “atsavināmais” īpašums un īpašnieks, bet jaunajā likuma redakcijā figurē “atsavinātais” īpašums un bijušais īpašnieks.

**M.Pietkevičs.**

Nu, jaunajā likumā ir piedāvāta faktiski šāda terminoloģija... Saeima neatrada neko, teiksim, pārdabisku šajā piedāvātajā terminoloģijā.

**I.Stuberovska.**

Tā... sakiet, lūdzu... Tātad Saeima ir minējusi, ka šie te likuma grozījumi būtībā izskaidro un precizē likumu. Tāpēc es arī jums gribētu uzdot jautājumu: kas jauno grozījumu izpratnē ir “vietējās cenas”? Ko nozīmē termins “vietējās cenas”, kas ir ņemamas vērā, atsavinot īpašumu... nosakot atsavināmā īpašuma vērtību. Un ko nozīmē termins “sevišķie apstākļi”, kas ir jāņem vērā nosakot īpašuma vērtību?

**M.Pietkevičs.**

Nu... grozījumi likumā, kurus pieņēma Saeima... neviens jau nav apgalvojis, ka viņi ir kaut kādi, teiksim, universāli visas situācijas atrisinoši vai arī teiksim, viņi ir tik ļoti labi un pilnīgi, ka viņi regulē visus šos jautājumus. Nu un ļoti iespējams, ka tādi jautājumi par šo vietējo cenu vai sevišķiem apstākļiem... nu, ir palaisti garām un nav varbūt kaut kā skaidroti tieši šajā... Bet es domāju, ka ar vietējo cenu.. tas ir pilnīgi skaidrs, ka tā ir tā vieta, kurā notiek tādā šī īpašuma atsavināšana. Tas ir pilnīgi skaidrs.

**I.Stuberovska.**

Un uz kuru brīdi ir jāvērtē šīs cenas? Uz likuma spēkā stāšanās brīdi? Uz atsavināšanas brīdi?

**M.Pietkevičs.**

Nu... Viņi ir jāvērtē katrā tajā konkrētajā brīdī, kad vispār notiek kaut kādas darbības. Nu, ja darbības notiek, teiksim, par vienošanos.. vienošanās ir sākta... nu, es nezinu, 2004. gadā un teiksim, notiek kaut kāds process, tad tā vietējā cena ir jāņem tajā brīdī. Ja notiek kaut kāds tiesas process, kurā būtībā tādā tiek skatīts atkal kaut kāds jautājums par atlīdzību vai par ko, tad ir jāņem tajā brīdī tās vietējās cenas. Katrā konkrētajā brīdī.

**I.Stuberovska.**

Un cik reizes tad viņu var mainīt no jauna un vērtēt no jauna? Kurš ir tas pēdējais brīdis, kas būtu ņemams vērā?

**M.Pietkevičs.**

Nu, pēdējais brīdis ir tajā brīdī, kad jūs vai nu esat vienojušies un jūsu vienošanās atspoguļojas šīs pēdējais brīdis un pēdējā brīža cena, vai kad tiesa ir nospriedusi un kad šajā spriedumā atspoguļojas šī pēdējā aktuālā cena vai vērtība, vai taisnīgā atlīdzība.

**I.Stuberovska.**

Nu un “sevišķi apstākļi” likuma izpratnē? Ko izsaka “sevišķie apstākļi”?

**M.Pietkevičs.**

Nu, tiešām, es nezinu, ko lai jums saka.

**I.Stuberovska.**

Nē, nu... redziet, mans jautājums ir tāpēc, ka likuma piemērošana notiek šajās dienās, varētu tā teikt... risinās konkrēts process par atsavināšanu, par atlīdzības apmēra noteikšanu. Un jautājums ir – kurš tiesā var izskaidrot, ko nozīmē šie te jēdzieni likuma izpratnē. Vai likumdevējs var sniegt skaidrojumu sīkākus, kas ar šo likumu ir saprotams?

**M.Pietkevičs.**

Vai likumdevējam tas ir jādara?

**I.Stuberovska.**

Es nezinu. Tāpēc es arī jautāju, ko likumdevējs ir domājis ar šiem terminiem, kā viņi būtu jāsaprot.

Sakiet, lūdzu, attiecībā par valsts nodevu tāpat par tiesvedību. Man tur arī būtu konkrēts jautājums, kāpēc šajā gadījumā valsts, griežoties tiesā, šo nodevu nemaksā. Vai ir kaut kāds atsevišķs atbrīvojums no valsts nodevas samaksas iesniedzot prasījumu par taisnīgas atlīdzības apmēra noteikšanu?

**M.Pietkevičs.**

Es jums par to atbildēt nevaru. Tas jums ir jājautā Kultūras ministrijai, kādā veidā, vai kā un kāpēc... Kultūras ministrija, iesniedzot tiesā šādu prasību, teiksim, maksā vai nemaksā valsts nodevu, vai arī ir kādi citi tiesvedības izdevumi...

**I.Stuberovska.**

Nu un tāpat šie te īpašnieki, griežoties tiesā, kā tad ir atbilstoši spēkā esošajai likuma redakcijai? Viņiem pēc likuma ir jāmaksā valsts nodeva vai nav jāmaksā?

**M.Pietkevičs.**

Nu, atbilstoši spēkā esošajai likuma redakcijai, kā mēs varam redzēt, tad tur šis motīvs ir pazudis. Tāpat viņiem šī valsts nodeva būtu jāmaksā.

**I.Stuberovska.**

Man pagaidām viss.

**R.Apsītis.**

Es atvainojos... Tiesnese Čepāne grib teikt vēl...

**I.Čepāne.**

Ņemot vērā atbildes... Precizēt, lai neaizmirstās... Šeit pēdējais jautājums, ko pārstāve jautāja... Vai tad valsts nodeva likumā... samaksu neregulē likums, bet gan Kultūras ministrija, jūsuprāt?

**M.Pietkevičs.**

Nē, nu vispār valsts nodevas samaksas apmēru un visu, kas atrodas... regulē likums.

**I.Čepāne.**

Bet jūs teicāt, ka šajā gadījumā... kāpēc nav maksāts, tas esot jāprasa Kultūras ministrijai.

**M.Pietkevičs.**

Nē, nu tieši tā. Es nevaru zināt, vai ir bijis kāds lūgums par atbrīvošanu vai kā....

**I.Čepāne.**

Bet vai likums nosaka, ka, ja nav šādu lūgumu par atbrīvošanu, vai valstij šajā gadījumā Kultūras ministrijas personā ir jāmaksā valsts nodeva vai nav? Kā likums to paredz?

**M.Pietkevičs.**

Civilprocesa likumā ir izsmeļoši pateikts, kādos gadījumos ir jāmaksā valsts nodeva un kādos nav.

**I.Čepāne.**

Un šajā gadījumā? Strīdoties par nekustamā īpašuma vērtību, ir jāmaksā valstij Kultūras ministrijas personā valsts nodeva jeb nav?

**M.Pietkevičs.**

Nu, ja mēs skatāmies kontekstā, teiksim, Saeimas pieņemtus grozījumus likumā ar Civilprocesa likumu un visiem šiem apstākļiem, principā ir. Bet es pieļauju, ka šajā konkrētajā lietā... man jau pretējās puses pārstāve, teiksim, nav darījusi zināmus visus apstākļus. Varbūt, ka Kultūras ministrija ir iesniegusi vēl pēc šiem 81.panta Satversmes kārtībā pieņemtajiem noteikumiem, kur bija paredzēts, ka nemaksā.. Nu, es nezinu visus tos apstākļus. Viņa neizstāstīja visus tos...

**I.Čepāne.**

Pietkeviča kungs, es jums neprasu atstāstu... Es jums prasu, vai likums paredz šajā gadījumā Kultūras ministriju atbrīvot no valsts nodevas samaksas. Pavisam elementārs civilprocesuāls jautājums.

**M.Pietkevičs.**

Civilprocesa pašreizējā kontekstā to likums neparedz tādu iespēju, ja nav nekādi papildus lūgumi izdarīti.

**I.Čepāne.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Jaunzema kungam vārds.

**J.Jaunzems.**

Paldies. Augsti godātais Pietkeviča kungs! Jūs plaši teicāt, ka Saeima, izskatot likumu "Par atsavināšanu valsts un sabiedrības vajadzībām" ļoti daudz diskutēja par šo jautājumu un visumā bija pozitīvs lēmums. Sakiet, lūdzu, kura komisija juridiski ir visspēcīgākā Saeimā?

**M.Pietkevičs.**

Ziniet, tas ir tāds principā pilnīgi neatbildams jautājums... tādēļ, ka nav tādas komisijas Saeimā, kuras būtu juridiski spēcīgākas vai juridiski nespēcīgākas. Tādas nav...

**J.Jaunzems.**

Tāpat juridiskajos jautājumos vairāk.. Jūs minējāt, kura komisija bija tieši atbildīgā par šo likumu.

**M.Pietkevičs.**

Ja mani atmiņa neviļ, tad atbildīgā komisija bija Juridiskā komisija.

**J.Jaunzems.**

Sakiet, lūdzu, kāds bija Juridiskās komisijas lēmums – atbalstīt vai neatbalstīt šo likumu šādā redakcijā, kāda bija pieņemta?

**M.Pietkevičs.**

Manuprāt, komisijas lēmums bija atbalstīt.

**J.Jaunzems.**

Man gan ir savādāka informācija. Un tieši neatbalstīja Juridiskā komisija. Bet mēs to varam pārbaudīt. Lietas materiālos ir arī Juridiskās komisijas slēdziens.

Otrais. Turpinot tieši par šo pašu likumu. Jūsprāt, taisnīgu atlīdzību... vai var noteikt vienpusēji vai nevar noteikt vienpusēji. Jūs tagad... vai jūs vai kāda institūcija valsts, piemēram, viņa grib atsavināt... Vai tā būs taisnīga atlīdzība vai nebūs taisnīga atlīdzība, ka viņa pasaka kaut kādu ciparu.

**M.Pietkevičs.**

Tā būs taisnīga atlīdzība tās konkrētās atsavinošās institūcijas izpratnē, kādu viņa piedāvā... teiksim... vienošanos otrai pusei. Jebkurā gadījumā, ja beigās nenotiks vienošanās, tā lieta nonāks tiesa un tāpat tiesa galu galā kā viena institūcija vienpersoniski noteikts šo taisnīgās atlīdzības apmēru.

**J.Jaunzems.**

Jūs minējāt, ka šis likums ļoti labi ir pārdomāts un apsvērts. Vai jūs varētu komentēt 5.pantu – institūcija, uz kuras ierosinājuma pamata notiek atsavināšana, piecu dienu laikā pēc attiecīgā

likuma stāšanās spēkā... piedāvā atsavinātā nekustamā īpašuma bijušajam īpašniekam pēc saviem ieskatiem taisnīgu atlīdzību vai līdzvērtīgu mantu. Sakiet, lūdzu, vai vienpusēji noteikta, šajā gadījumā atsavināšanas ierosinotās institūcijas interesēs, protams, nav tērēt vairāk naudu kā viņiem liekas netērēt, ka nav bijušas... ja nav bijušas kaut kādas konsultācijas, nav bijušas apspriešanas un nav bijušas speciāli pieaicinātas... vai vispār kaut kādi izdomājumi par cenām, vai to var uzskatīt par taisnīgu atlīdzību un vai šis pants faktiski nenozīmē to, ka visas lietas, kas iet par atlīdzību, viņas iet caur tiesu.

**M.Pietkevičs.**

Saprotiet, te ir vispirmām kārtām... es domāju, ka te ir jāsadala divās daļās. Šajā 5. pantā ir teikts, ka piedāvā pēc saviem ieskatiem taisnīgu atlīdzību. Tātad šī taisnīgā atlīdzība ir pēc šīs institūcijas ieskatiem.

Un otrām kārtām, vai jūs... respektīvi, jūs uzdevāt jautājumu, vai es domāju, ka visas šīs lietas iet caur tiesu. Nē, es nedomāju. Jo jūs redzat, ka ja mēs runājam kaut vai konkrēti par šo gadījumu – Nacionālās bibliotēkas projektu, tad ir palikuši principā, cik man ir saprotams un zināms, tātad tie četri dzīvokļu īpašnieki no vairāk nekā pāri par divdesmit. Visi pārējie ir vienojušies, tātad kaut kādu savstarpēju sarunu un vienošanās ceļā panākta vienošanās, ir piekrituši pēc abu pušu ieskatiem, vai, vienalga, kādā veidā šo taisnīgo atlīdzību... un tātad visas šīs lietas ir izbeigtas un problēmas.

**J.Jaunzems.**

Vēlos atgādināt, ka tas nebija pirmais piedāvājums, uz ko piekrita... tas jau bija sarunu ceļā... Bet tieši šis punkts ir gadījumā, manuprāt, ja šajā gadījumā Kultūras ministrija, neveicot iepriekšējas kaut kādas sarunas, veic uzreiz kaut kādu piedāvājumu... Piemēram, lats kvadrātmetrā, visi atsakās, visi uz tiesu. Mēs atsavinām, jūs tagad tiesājaties un darat ko gribat.

**M.Pietkevičs.**

Nē, es nesaprotu. Jūs man tagad izsakāt jautājumu vai arī savas pārdomas par...

**J.Jaunzems.**

Labi, atstāsim šo.

**R.Apsītis.**

Godātie... nedebatēsim, bet jautāsim.

**M.Pietkevičs.**

Jā, tieši tā... es arī vēlētos dzirdēt jautājumus.

**J.Jaunzems.**

Tad konkrēts jautājums. Kurā nodaļā Budžeta likumā ir iekļautas garantijas šajā gadījumā bijušajiem īpašniekiem nākamā gada budžetā vai jau šā gada budžeta grozījumos.

**M.Pietkevičs.**

Tas ir 2006. gada Valsts budžeta likumā... precīzu sadaļu es jums pateikt nevaru, jo likums ir ļoti apjomīgs, bet tur to nav atrast.

**J.Jaunzems.**

Kurā sadaļā ir jāiekļauj valsts garantijas... ? Šajā gadījumā jūs pieminējāt valsts garantijas.

**M.Pietkevičs.**

Valsts garantijas tika pieminētas būtībā kā termins vai jēdziens tad, kad man tika uzdots jautājums par to, ko es domāju ar šo it kā valsts doto depozītu. Šeit jau nav runa, ka tā ir valsts parakstīta garantija kā tāda. Valsts garantijas ir valsts garantijas. Es domāju, ka šeit nevajag vienkārši terminoloģijas līnijā jaukt dažādus jēdzienus. Tā principā ir nauda, ko valsts ir rezervējusi... nu, sauksim, vienalga, kā gribat. Es domāju, ka katram vārdam varētu kaut kā piesieties. Depozīts, garantijas, rezerve. Valsts ir paredzējusi 2006. gada budžetā zināmu naudas summu. Šo naudas summu, lai varētu faktiski tāpat šiem pēdējiem vēl neatsavināto īpašumu īpašniekiem segt šīs summas... Tas tur ir paredzēts... Pilnīgi vienalga, kā tas saucās. Tas pilnīgi viennozīmīgi, ka nesaucās "valsts garantijas".

**J.Jaunzems.**

Vai jūs varat nosaukt šīs summas, cik ir paredzēts nākošā gada budžetā?

**M.Pietkevičs.**

Es nevaru nosaukt. Es saku, ja ir nepieciešams... mēs varam atrast šo likumu, atrast, kurā vietā, atrast tad precīzas summas un atrast arī, kā tas ir precīzi nosaukts.

**J.Jaunzems.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Nav vairs jautājumu? Klātesošajiem? Tiesnešiem? Jautājumu nav.

Līdz ar to tiesa izsludina pārtraukumu sēdē līdz pulksten 14.30. Viena stunda.

*(Pārtraukums)*

**R.Apsītis.**

Tā... Mums pašlaik nav klāt Saeimas pārstāvis Pietkeviča kungs. Viņš gan tiesas sēdes sākumā minēja, ka viņam ir jābūt Saeimā pulksten 14.00 steidzami.

Ko saka jūsu puse? Iesniedzēji? Varam turpināt bez Pietkeviča kunga klātbūtnes?

**I.Stuberovska.**

Nu, mums nav iebildumu turpināt.

**R.Apsītis.**

Tātad nav iebildumu. Tiesai? Turpinām.

Lūdzu!

**I.Stuberovska.**

Man tikai būtu vēl viens lūgums.

Varbūt tad par pirmajā daļā pieminēto... Tika uzdots jautājums par Tatjanas Čerkovskas šo te vienošanos un to, vai viņa ir reāli maksājusi kaut kādu atlīdzību par šī te dzīvokļa iegūšana... privatizācijas tiesības... Šajā gadījumā Tatjanai Čerkovskai līdzī bija arī dokumenti un es gribētu lūgt tiesu pievienot lietai šo te vienošanos par šiem papildus dokumentiem, kas apliecina, ka viņa nav par velti ieguvusi šo īpašumu.

Un vēl es varētu iesniegt šos te paskaidrojumus rakstveidā...

*(Vēl papildus kaut ko paskaidro... Bet bez mikroфона.)*

**R.Apsītis.**

Vai Saeimas... Ministru kabineta pusei ir kādi iebildumi, ka tiek pievienots?

**J.Rozenfelds.**

Man ir grūti komentēt dokumentu, ko es neesmu redzējis.

**I.Stuberovska.**

Es varētu izsniegt eksemplāru. Tie ir tie paši paskaidrojumi, kas tika izteikti mutiski.

**J.Rozenfelds.**

Nē es sapratu, ka ir vēl... Man jautājums, cik es sapratu, tika uzdots par tiem pielikumiem pie Čerkovskas kundzes vienošanās.

**I.Stuberovska.**

Jā... tie man laikam nebūs lieki... Var pavairot...

**J.Rozenfelds.**

Es nezinu, godātā tiesa... Es domāju, ka to mēs varam atstāt tiesas izlemšanai, vai tie ir pievienojami vai nav.

**R.Apsītis.**

Tiesa nolemj pievienot šos materiālus lietai. Un vienlaikus arī nodrošināties ar vienu eksemplāru...

Tālāk mums ir jānoklausās pieaicinātās personas. Un pēc tam arī viens liecinieks.

Vai ir kāds viedoklis abām pusēm par to, kādā secībā šīs pieaicinātās personas vajadzētu noklausīties? Atgādinu, ka tās ir kultūras ministre Helēna Demakova, Saeimas deputāte Inguna Rībena, finanšu ministrs Oskars Spurdziņš, kas aicināts uz pulksten 15.00, un arī Saeimas deputāts, Juridiskās komisijas priekšsēdētājs Mareks Segliņš.

Vai ir kāds viedoklis par to, kādā secībā noklausīties?

**I.Stuberovska.**

Pēc tiesas uzskata.

**J.Rozenfelds.**

Mūsu priekšlikums ir pirmo noklausīties Ingunu Rībenu.

**R.Apsītis.**

Kādi ir jūsu argumenti?

**J.Rozenfelds.**

Kā es saprotu, tad viens no tiem, kuri ir bijuši pie šīs vērtēšanas un jautājumu lemšanas, proti, Spurdziņa kungs ieradīsies nedaudz vēlāk, un loģiskā secībā... tāpat Helēna Demakova, Oskars Spurdziņš un Mareks Segliņš ir tie, kuri, cik es saprotu, tad izteiksies – kāpēc šis likumprojekts tika pieņemts.

*(Notiek apspriešanās.)*

**R.Apsītis.**

Lūdzu, Rībenas kundze!

Iekams jūs sākat runāt, mēs pievēršam jūsu un tāpat arī pārējo pieaicināto uzmanību, ka vajadzētu runāt galvenokārt par lietu. Piemēram, par to, kāds ir likuma leģitīmais mērķis, kāds ir samērīgums starp valsts interesēm un tiesībām uz īpašumu. Lūk, par šādām lietām.

**I.Rībena.**

Godājamā tiesa! Tieši šajā aspektā, es domāju, ka varbūt no manām liecībām jums liela lietderības koeficienta nebūs, jo pie šiem procesiem es neesmu stāvējusi klāt.

Manā laikā darbojās Bibliotēkas būvniecības birojs, kuru vadīja šībrīža valsts sekretārs arī tobrīd valsts sekretārs Daniels Pavļuts, kurā vēl strādāja mans palīgs un padomnieks zvērinātais

advokāts un jurists Rolands Bartašenoks, mana uzticības persona un Juris Kozlovskis, cilvēks, kurš arī bija ievērojama pieredze būvniecības darbu veikšanā. Šī komanda, man likās, ir pietiekami kompetenta, lai katrs savā vietā izvērtētu visus ar bibliotēkas būvniecību saistītos jautājumus.

Te vēl varbūt man ir vietā pieminēt to, ka neatkarīgi no tā, kā presē jau ilgstoši izskan pilnīgi maldinoša informācija par “Jaunā laika” lomu bibliotēkas būvniecībā tieši laikā, kad es biju kultūras ministre, manuprāt, tika atbildēts uz trīs ļoti būtiskām lietām.

Pirmais. Cik visu līdzšinējo gadu garumā naudas ir iztērēts bibliotēkas būvniecībai no 1992. gada līdz tātad 2002. gadam un vēlāk, kad es strādāju Kultūras ministrijā.

Kādā būvniecības stadijā mēs šobrīd atrodamies, un izrādījās, ka mēs neatrodamies pat skīču stadijā.

Trešais. Kāpēc neviens šajā ilgstošajā laika periodā nav uzsācis pat zemju atsavināšanu, kas man kā arhitektei vispār ir gluži nesaprotams jautājums. Kā mēs varam projektēt un iecerēt kādu ēku, ja, teiksim, mūsu rīcībā nav pat zemes.

Tam par godu, manuprāt, šie trīs cilvēki izdarīja titānisku darbu, šo informāciju relatīvi īsā laikā apkopojot. Arī tolaik tiekoties atkārtoti ar Kultūras ministrijas pilnvaroto pārstāvi kopš 2000. gada, kā mēs dokumentos atradām, būvniecības kompāniju un ne tikai “*Hill International*”, nu tā. Tā kā, teiksim, viņi strādāja savā nodabā.

Un, atklāti sakot, tad, kad pēc pirmā šī likuma... kad šis likums nonāca atkal manā redzeslokā, nevis atkal..., bet nonāca manā redzeslokā Saeimā, es apspriedos ar savu palīgu, kas tātad manā kultūras ministres darbības laikā strādāja Kultūras ministrijā šajā bibliotēkas būvniecības grupā, vai mēs jeb kad esam par to runājuši, kādā veidā varētu notikt šī tālākā darbība. Es atceros, ka tad, kad gāja runa par to, ka varētu, teiksim, mēs vērsties Saeimā ar to, ka šie nekustamie īpašumi varētu tikt atsavināti tādā lielā paketē, lai paātrinātu bibliotēkas būvniecību, jo, manuprāt, viņa jau ir nepiedodami ilgstoši izplūdusi laikā, lai kaut kā šo procesu, teiksim, padarītu pietiekami konstruktīvu uz priekšu ejošu un tajā pat laikā tajā ieguldot ļoti racionāli izvērtētu, teiksim, līdzekļu daudzumu un tā tālāk... un mans palīgs tātad teica: vai tu neatceries, ka es tev esmu stāstījis, ka mēs tur bibliotēkas grupā šādas lietas apspriedām... pēc tam es tev stāstīju un mēs abi nolēmām, ka, teiksim, grozīt likumu varētu būt sliktākais no variantiem, jeb pat vienojāties, ka mēs tā nedarītu.

Nu, zini, mana atmiņa šo detaļu nesaglabā. Tad jums ir varbūt jāaicina viņš un jārunā vēl ar viņu. Tā kā kultūras ministram, bez šaubām, iet pāri pietiekami blīva informācija katru dienu, iespējams, ka tā ir bijis. Ja viņš to atceras... Bet viens ir tas, ko mēs kādreiz runājam. Bet otrs ir tas mirklis, kad tev ir par kaut ko jāizšķiras un šis lēmums šinī brīdī ir jāpieņem.

Tā kā nu tādu lēmumu es savā atmiņā neatceros, ka es būtu pieņēmusi.

Un tad jau ir tikai nākamā sadaļa. Saeimā. Nu, kā es saskāros ar šiem, teiksim, likuma grozījumiem.

Un pat varētu godīgi atzīties, ka pirmajā reizē šis likums tātad nāca no Juridiskās komisijas. Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisiju, kurā strādāju es, neviens par šāda likuma esamību nebija iepazīstinājis. Tas notiek viss pietiekami strauji, brīdī, kad frakcijas skata cauri, teiksim, nākamās plenārsēdes jautājumus, jautājumi parasti ir ļoti daudzi, un parasti uzticās cilvēkiem, kuri

strādā atbilstošajās komisijās. Šajā reizē kolēģis, kas strādāja Juridiskajā komisijā, centās frakciju pārliecināt par to, ka “Jaunajam laikam” nevajadzētu atbalstīt šādus likuma grozījumus. Uz ko es, pilnīgi iespējams, ka pēc kultūras ministres inerces, vēl bijušā amata inerces, es šeit domāju, varbūt arī pietiekami emocionāli bildu, ka mums nevajadzētu tomēr šo lietu kavēt un vienreiz tā bibliotēka ir jāuzbūvē un tā tālāk.

Un stipri maz, tanī mirklī vēl jo vairāk, manā rīcībā arī nebija dokumentu konkrētu, lai iedziļinātos lietas būtībā, nu, tieši tādos juridiskos aspektos, uz ko droši vien savu, teiksim, rīcību bāzēja Juridiskā komisija. Pilnīgi iespējams, es nezinu... nekādas īpaši plašas debates nenotika... pilnīgi iespējams, ka mana, teiksim, uzstāšanās vai manis teiktais kaut kādā mērā frakciju pārliecināja. Turpmāk, kā es arī paskatījos šīs izdrukas, frakcija ir šos grozījumus atbalstījusi.

Savukārt, es pati, teiksim, pēc šīs epizodes.. man tā neizgāja no atmiņas. Vēl vairāk, es atcerējos šo laiku, kad Kultūras ministrijā mēs, teiksim, ar šīm lietām nodarbojāmies, es sazvanījos ar savu palīgu advokātu Rolandu Bartašenoku, mēs šīs lietas pārrunājām un viņš man kā jurists no tīri juridiskajiem aspektiem, teiksim, turpināja izklāstīt tomēr, ka šī mana replika un šī mana iestāšanās ir bijusi maldīga, nevajadzīga un emocionāla un ka vispār valsts varas un vēl jo vairāk likumdevēju varas... Tad, kad valsts vara vai likumdevēju vara izmanto savas tiesības, savas iespējas grozīt likumus sev vajadzīgajos gadījumos un ka valstī, lūk, šis tiesiskās paļāvības princips un tālāk, nu... ne vienmēr ir augstākajā godā turēts, tas lika, teiksim, lielā mērā man pārvērtēt to, ko es biju teikusi saviem kolēģiem frakcijā. Vēl vairāk. Turpmākajās dienās arī saistībā kā arhitekte iepazīstoties ar.. šobrīd, kā jūs zināt, Latvijā tiek izstrādāts attīstības plāns ļoti daudzajiem pagastiem un pašvaldībām, arī šis paredzamais “Via Baltica”, teiksim... šķērsojums Latvijas teritorijas un tā tālāk... un kaut kādā mērā arī respektējot to, ka sabiedrības uzticības kredīts valsts varai nav nemaz tik liels, vai mums vajadzētu šobrīd ļaut tā rīkoties... Tas manī vēl vairāk nostiprināja tādu pārliecību, ka es esmu kļūdījusies, frakcijā šādus vārdus sakot.

Pēc tam, kad jau šis likumprojekts atgriezās pie mums uz skatīšanu otrajā lasījumā, es savu kļūdu publiski atzinu un teicu, ka tiešām mans drīzāk tiešām tāds emocionāli vadītais lūgums frakcijai iestāties par šiem grozījumiem, kā jau es minēju, balstītiem vēl uz tādu kultūras ministres inerci un tīri tādu arī savā ziņā, teiksim, vēlmi kārtējo reizi, lai “Jaunais laiks” netiktu kā liels kultūras pretinieks presē kritizēts, ka es esmu kļūdījusies un ka nopietnāk iedziļinoties šajā jautājumā, teiksim, apskatot visus šos materiālus, ko bija skatījusi Juridiskā komisija un tā tālāk... es atsaucu savus vārdus un aicinu... un, ar vārdu sakot, es nezinu, vai es gluži atvainojos saviem kolēģiem no Juridiskās komisijas, bet katrā gadījumā absolūti atzinu, ka, teiksim, viņiem ir bijusi pilnīga taisnība, kā viņi šo lietu mums izklāstīja pirmajā tikšanās reizē.

Uz ko savukārt kolēģi no Juridiskās komisijas teica... nu, bet mēs jau tā kā vienreiz esam nobalsojuši, vai nu mēs tagad tā svārstīsimies, sāksim katrā balsojumā balsot savādāk, un galu galā, teiksim... es nevaru precīzi jums šobrīd to nocītēt, bet tā doma un tie vārdi bija stipri tuvi tam, ka šinī gadījumā mēs esam vienojušies par to, tātad es saprotu, ka Juridiskajā komisijā, ka uz šo gadījumu mēs šo likumu izmainām un pēc tam varam izmainīt atpakaļ.

Nu.... kas man jau vēl jo vairāk likās ne pārāk nopietni, bet tāds ir šis īsais ieskats, ko es atceros saistībā ar šo gadījumu.

**R.Apsītis.**

Tas jums viss?

**I.Rībena.**

Tas no manas puses būtu viss.

**R.Apsītis.**

Paldies, Rībenas kundze. Jautājumi, lūdzu!

**G.Kūtris.**

Man būtu jautājums. Sakiet, lūdzu, jūs bijāt kultūras ministre no 2002. gada novembra līdz 2004. gada martam.

**I.Rībena.**

Jā.

**G.Kūtris.**

2003. gada maijā tika pieņemts likums – Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas likums. Tas ir tajā periodā. Un arī šajā likumā bija teikts, ka nepieciešamo zemi un ēkas atsavina tā likuma kārtībā... piespiedu kārtā atsavināšana. Sakiet, lūdzu, vai jūsu vadīšanas laikā ministrija uzsāka šo nekustamo īpašumu atsavināšanu vai vismaz kaut kādas procedūras...

**I.Rībena.**

Es domāju, ka mēs to nepaspējam. Es domāju... mēs gājām uz to, bet es domāju, ka mēs to nepaspējam darīt.

**G.Kūtris.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Vai vēl ir kāds jautājums? Čepānes kundze.

**I.Čepāne.**

Man pirmais jautājums ir jums kā profesionālai arhitektei, un, protams, arī vienlaicīgi kā deputātei. Jūs dzirdējāt šeit arī Ministru kabineta pārstāvi un Saeimas pārstāvja viedokli saistībā ar detālo plānojumu. Vai jūs uzskatiet, ka šo detālo plānojumu, ņemot vērā, ka tajā laikā jau pirms šī apstrīdētā likuma pieņemšanas un Ministru kabineta noteikumu Nr.17 un Nr.18 izdošanas bija spēkā Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas likums, bija normatīvie akti, kas regulēja

teritorijas plānošanu un būvniecību, teritorijas detālplānojumu nevarēja izstrādāt pirms nenotika šī īpašuma piespiedu atsavināšana.

**I.Rībena.**

To es, pilnīgi iespējams, nevaru šobrīd... man nav visa vajadzīgā atmiņā, lai atbildētu... Es varbūt pat īsti nesapratu jūsu jautājumu.

**I.Čepāne.**

Es atkartošu varbūt. Šeit tika uzsvērts, ka detālplānojumu, es tā sapratu, nedrīkst izstrādāt tāpēc, ka šie dzīvokļi joprojām pieder pieteikuma iesniedzējiem. Tad, kad valsts būs, piemērojot normas, kas regulē nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu, savā īpašumā dabūjusi, tad varēs tikai izstrādāt detaļo plānojumu.

**I.Rībena.**

Nē, nu kā arhitekte es pilnīgi pretēju praksi zinu. Es zinu, ka viss sākās ar detaļu plānojumu un tikai tad pēc tam mēs jau kādu objektu vispār varam ievietot. Ja jūs atceraties, arī tajā laikā, kad es biju kultūras ministre, mums vajadzēja nodarboties ar šo Saules akmeni, kurš pārkāpa, teiksim, detaļu plānojumu tādā nozīmē, ka detaļu plānojumā tika uzrādīts cits stāvu augstums, manuprāt, 16, tika uzbūvēti 22 stāvi. Daudzkārt tiek pārmests, ka nav izstrādāts detaļu plānojums, līdz ar to, teiksim, ir grūti rīkoties un tā tālāk.

Tā kā nu detaļu plānojums parasti ir pirms tam, bet nu daudzkārt arī šī detaļu plānojuma nav, jo vienkārši, teiksim, nav jaudas, nav naudas, lai visai Rīgai šo detaļu plānojumu izgatavotu.

Bet tāda... es šo jūsu minēto aspektu nevaru vērtēt... es kā arhitekte zinu, ka parasti notiek otrādi.

Bet ar Nacionālo bibliotēku patiesībā nekas nav noticis tādā kārtībā... nu, tādā tradicionālā, valstī pieņemtā kārtībā.

**I.Čepāne.**

Un vēl viens jautājums. Es dzirdēju, ka jūs teicāt, ka jums juristi... vai nu jūsu juristi vai Juridiskajā komisijā vai...

**I.Rībena.**

Kolēģi no Juridiskās komisijas.

**I.Čepāne.**

... ir teikuši tā, ka šis likums faktiski tika pieņemts tikai speciāli šim gadījumam, proti, ka pieteikuma iesniedzēji nav bijuši ar mieru un pēc tam jau pagrozīs atpakaļ. Vai es esmu pareizi sapratusi?

**I.Rībena.**

Jā. Jūs pareizi sapratāt. Es tikai teicu, ka es nevaru precīzi nocītēt. Doma bija pilnīgi noteikti tāda un daļēji arī vārdi bija tādi. Bet tad, kad es tāvad vairākkārt lūdzu frakciju tomēr iedziļināties un juristiem patiesībā neatkāpties no pirmajā reizē sava paustā viedokļa, tad šāda replika man tika izteikta.

**I.Čepāne.**

Un vēl pēdējais jautājums. Sakiet, kad Saeimā tika pieņemts šis likums, kā arī atsevišķs cits likums par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu pieteikuma iesniedzējiem, vai jums kā deputātei bija zināmi šie taisnīgās atlīdzības kritēriji.

**I.Rībena.**

Nē.

**I.Čepāne.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Paldies, Rībenas kundze.

Tālāk vārds tiek dots Helēnai Demakovai... Es atvainojos... varēja būt jautājumi arī pieteikuma iesniedzējiem...

**J.Jaunzems.**

Mums nav jautājumu.

**R.Apsītis.**

Pieteikuma iesniedzējiem jautājumu nav. Ministru kabineta pārstāvim?

**J.Rozenfelds.**

Man būtu precizējošs jautājums. Jūs teicāt, ka likumu var grozīt sev vajadzīgos gadījumos. Vai jūs neprecizētu, ko jūs ar to domājāt?

**I.Rībena.**

Kurā brīdī es to minēju? Tajā sakarībā, kad es... no deputātu komisijas...?

**J.Rozenfelds.**

Es atgādināšu. Tajā brīdī jūs pārstāstījāt, ka, teiksim...tas bija agrāk... Tāvad jūs stāstījāt pietiekami tā uzskatāmi un pārliecinoši, kā tas notika tad, kad jūs, būdama kultūras ministre, šo jautājumu apspriedāt. Un vēl, tā sakot, jūtoties joprojām kā kultūras ministre, tikko kā šo misiju beidzis cilvēks, jūs Kultūras komisijā sastapāties ar kaut kādu likumprojektu... Un...

**I.Rībena.**

Nē, es minēju, ka šis likumprojekts nekad nav caur Saeimas Kultūras komisiju gājis.

**J.Rozenfelds.**

Nē... Nu jā... bet jūs teicāt, ka to likumu... ka daži “Jaunā laika” pārstāvji teica, ka šo likumu nevajadzētu atbalstīt un jūs toreiz teicāt, ka nevajadzētu kavēt... Pēc tam jūs sapratāt savu kļūdu. Tā jūs teicāt.

**I.Rībena.**

Jā, bet likums tika apspriests nevis Saeimas Izglītības komisijā, bet Saeimas frakcijā – “Jaunā laika” frakcijā pirms kārtējās Saeimas sēdes.

**J.Rozenfelds.**

Jā, jā, jā... Es lūdzu jūs mani atvainot, jo es tik labi nepārzinu šīs procedūras, bet tātad vidū starp šiem abiem teicieniem izskanēja tas, ka likumdevēja vara – grozīt likumus sev vajadzīgos gadījumos – neesot vēlama. Tā jūs teicāt. Ko jūs ar to domājat? Tas bija jūsu izteiciens starp šiem diviem stāstiem...

**I.Rībena.**

Atsaucoties uz vārdiem “tautas labā, visas nācijas interesēs un tā tālāk...” mēs varbūt ne vienmēr esam īsti skaidrībā, ko mēs zem tā domājam. Un ar tieši tādām interesēm un gribu mēs arī operējam.

**J.Rozenfelds.**

Nu un ja drīkst jautāt... Ko jūs domājat par tām nācijas interesēm? Tad to bibliotēku nevajadzētu kavēt vai nevajadzētu celt? Kāds ir jūsu rezumē?

**I.Rībena.**

Jā, es baidos, ka es varbūt to nepateikšu gluži trīs vārdos. Jūs ziniet, ka man kā arhitektei kopš sākta gala vienmēr ir pašai bijis viedoklis par Nacionālās bibliotēkas Gunāra Birkerta piedāvāto projektu un tas ir mans personīgs viedoklis, kuram nebija nekāda sakara ar to viedokli, kādu es realizēju tad, kad es biju Latvijas Republikas kultūras ministre. Uzskatu, ka mūsu valstī viena no ļoti lielām problēmām ir... ja.. tādas pēctecības... juristi lieto šo vārdu... paļāvības vai tiesiskās paļāvības vai sabiedrības paļāvības uz to, ka vienreiz iesākts process kaut cik adekvāti turpināsies uz priekšu. Tieši tādēļ es biju Repšes valdībā viena no tiem cilvēkiem, lai gan maniem kolēģiem ļoti apšaubot tieši to... ka šī bibliotēka ir būvēta ļoti ilgi, ka šī bibliotēka jau būvniecībā nenonākot pie kaut kādiem jau konstruktīviem rezultātiem, kaut vai to pašu skiču projekti un tā tālāk... ir ieguldīts tik daudz līdzekļu, bija pietiekami daudz Repšes valdībā oponentu tam, ka to nevajag darīt, es teicu, nē, to vajag darīt, to vajag konstruktīvi darīt. Tieši tādēļ es šīs pašā sākumā minētās lietas... gan tas, cik ir iztērēts un kur mēs atrodamies un kādēļ zeme nav tikusi risināta un tā

tālāk... uzņēmu šīs lietas, teiksim, atrisināt pietiekami jaudīgi un pietiekami intensīvi un pietiekami īsā laika periodā. Tā kā visu savu iespēju robežās es to darīju.

Šobrīd es atkal esmu viena no simts deputātiem un vienkārši arī Latvijas pilsoņe. Manuprāt, pēc pēdējā laikā šīs bibliotēkas sakarā sagādātās, manuprāt, negatīvās publicitātes, es jums vairs neapgalvoju, ka manas domas ir tik.... nu, teiksim, tik pārlicēbas pilnas par to, ka mums tas tomēr ir jādara. Bet es šobrīd neesmu kultūras ministre.

**J.Rozenfelds.**

Paldies. Vairāk jautājumu nav.

**R.Apsītis.**

Paldies. Varbūt ir vēl kādam kāds jautājums? Pietkeviča kungs tikko ieradās...

**M.Pietkevičs.**

Paldies. Nē.

**R.Apsītis.**

Nav jautājumu. Paldies, Rībenas kundze.

Tādā gadījumā vārds tiek dots kultūras ministrei Helēnai Demakovai.

**H.Demakova.**

Godātā tiesa! Mēs visi esam vienisprātis, ka mums šodien ir jāveic... jātaisa spriedums, kas skar ārkārtīgi nozīmīgu projektu. Un uzreiz teikšu, ka 81.panta pielietojums manuprāt ir pēc savas būtības diezgan apšaubāms. Es pati esmu bijusi likumdevējs, un ir jābūt kaut kādam ārkārtīgam iemeslam, lai to pielietotu, lai netiktu kaut kādas ikdienas vajadzības risinātas.

Sākot risināt visas šīs te problēmas, kas te jau ir izskanējušas, bijām aizdomājušies pat tik tālu, kā līdz Satversmes grozīšanai, taču, protams, cieņa pret Satversmi uzvarēja, bet vēl arvien es pastāvu pie tā, ka tas iemesls, kāpēc tika pielietots 81., apšaubāmais, pants, tomēr bija nepieciešams. Un tā argumentācija ir balstīta... tik tiešām tā ir politiska argumentācija, kur tomēr ir saskaņā ar Satversmi, ar vairākiem 1.pantā ietvertajiem principiem un pirmām kārtām mums tad ir jāizvērtē, kāds ir labums no bibliotēkas, un, otrām kārtām, kā politiķim ir atbildīgi jārikojas ar naudu. Tātad, ir jātaupa nauda.

Atgriežoties pie tās leģitimitātes. Tad valstī nav citu likumisku procedūru, kā indeksēt šo te leģitimitāti, kā vien ievēlētā Saeima, kura ieceļ valdību un valdība savukārt veido valdības deklarācijas. Visas atjaunotās Latvijas valdības deklarācijas ir uzsvērušas, ka ir nepieciešama jaunā Nacionālā bibliotēka. Tā kā te tā leģitimitāte ir, un no.. ja nemaldos, tad no Andra Bērziņa valdības jau tika ierakstīts konkrētais valdības deklarācijā projekts.

Savukārt par līdzekļu taupīšanu. Mēs redzam, ka ar katru dienu šīs te sadārdzinājums notiek un atbildīgi politiķi tik tiešām... nu tas ir galvenais uzdevums līdzās šim te sabiedriskajam labumam.

Par sabiedrisko labumu šodien tika ļoti maz runāts. Un ir skaidrs, ka šī nav tikai ēka, pasauleslavenā latviešu arhitekta Gunāra Birkerta ēka, un ka tā nav arī tikai moderna un praktiska nacionālo zināšanu krātuve. Tur ir vēl vairāki aspekti, pie kuriem es pieskaršos.

Bet ir ārkārtīgi svarīgi tas un tādēļ šodien solidāri kopā ar Andri Vilku te atrodas daudzi publisko bibliotēku vadītāji valstī, ka to labumu jau šobrīd jūt visas valsts publiskās bibliotēkas gan caur gaismas tīklu, gan arī caur šo te bibliotēkas prestiža celšanos, kas ir neapšaubāms un ir šis te mazo gaismas piļu bums vērojams valstī, ko var ar statistiku apliecināt.

Bet, kā es minēju, bibliotēka tomēr ir daudz, daudz kas vairāk nekā, lūk, šī te manuprāt tomēr ģeniālā arhitektūra, gan arī vairāk kā zināšanu krātuve. Nu, tomēr atkal politiķiem tā ir uzticēts spriest plašāk un plašāk raugoties nu tomēr kādi ir tie mūsu simboli 21. gadsimtā, vai tā būtu vācu un zviedru uzceltā Vecrīga vai krievu laikā uzceltais “skābbarības tornis”, kas ir tas nāciju vienojošais, par ko kopš 2000. gada tomēr tik ārkārtīgi precīzi, man tā nesanāk, runā Valsts prezidente un jau 2001. gadā no Saeimas tribīnes skanēja viņas paustais, ka bibliotēka mums ir vajadzīga kā gaiss, kā ūdens, un vēl nesen saņēmu viņas vēstuli, kurā rakstīts ir, ka, lūk, bibliotēkas celtniecība nepiedodami kavējas.

Izskanēja tādi aizrādījumi par bibliotēkas pieejamību. Valstī ir Bibliotēku likums, kurš nosaka, ka bibliotēkas pakalpojumi pieejami bez maksas. Mēs ejam soli tālāk. Un es ceru, ka arī sadarbībā ar amerikāņu partneriem mēs to projektu padarīsim daudz grandiozāku.

Un mēs esam iesnieguši likuma grozījumus šobrīd Saeimā, tas ir, Kultūras ministrija, par bezmaksas interneta pieeju visā valstī tāpat šim te gaismas tīklam.

Kas attiecas uz vietu. Jau 1968. gadā pilsētas ģenerālajā plānā tika norādīta šī vieta. Vēl LPSR Ministru kabinets 1988. gadā pieņēma lēmumu par konkrēto vietu. Ir vairāki likumiski akti. Es domāju, ka valsts sekretārs daudz labāk tos noskaitīs pēc kārtas. Bet ir 1990. gadā pilsēta jau ļāvusi atļaut tur projektēt un tika pieminēts jau 1995. gada Ministru kabineta akts. Bet kas ir daudz svarīgāk un tas, atbildot un augsti godātās tiesneses pamatoti bieži uzdoto jautājumu par detālplānu... Tomēr mēs raugāties, ka ir konkrētais likums “Par Nacionālās bibliotēkas celtniecību” pieņemts jau 2002. gadā. Un ne katrai ēkai pieņem šādu likumu. Acīmredzot tā vajadzība, tieši tā samērīguma vajadzība par līdzekļu taupīšanu un par procesa paātrināšanu, lika pieņemt. vienai konkrētai ēkai, kurai nav un nebūs precedenta, šādu likumu. Un, kā zināms, likums ir augstāks par Ministru kabineta noteikumiem.

Vēl par šo te samērīgumu. Mani ļoti pārsteidza, ka tas līdz šim te debatēs nav izskanējis, jo konkrēta ēka, kā jau es teicu, parādījās pēc 1999. gada, tieši konkrētais projekts, Gunāra Birkerta projekts... tādēļ, ka 1999. gadā UNESCO pieņēma rezolūciju par atbalstu Latvijas Nacionālajai bibliotēkai pēc Gunāra Birkerta projekta. Un šādu te atbalsta rezolūciju vēl ir saņēmusi tikai Aleksandrijas bibliotēka.

Tāpat, jau tad, pēc šīs te rezolūcijas jau turpmākās valdības vadījās un likumā tika iestrādāts konkrētā arhitekta projekts.

Vēl ir jāpiezīmē pie šī te nacionālā nozīmīguma – ir sasaiste, konkrētā projekta sasaiste ar ārpolitiku. Kā mēs zinām pēc Satversmes, tomēr ārlietās galvenā persona ir Valsts prezidente. Un man pašai personīgi ir nācies būt klāt pēdējā pusotra gada laikā daudzās valsts vizītēs un šis te

nacionālās nozīmes projekts jau ir kļuvis par ļoti nozīmīgu mūsu ārpolitikas sastāvdaļu, Valsts prezidenta to allaž piemin un pēdējais gadījums šobrīd ir kopā ar prezidentu Širaku Francijā.

Vēl ja kādam ir vajadzīgi daudz pragmatiskāki argumenti un diemžēl mūsu tādā bieži vien tehnokrātiskā sabiedrībā, kur, es uzskatu, ir galvenais iemesls tam, kādēļ runas un valsts vīri ir tik ilgi kavējuši šo projektu, tā tad tāds pragmatisks arguments ir valdības izstrādātā... tas ir, Ekonomikas ministrijas izstrādātā un valdībā pieņemtā nacionālā Lisabonas stratēģija, kuru mēs esam aizsūtījuši uz Briseli. Tā tad valdība to ir pieņēmusi un Nacionālā bibliotēka tur ir viens no šī te nacionālās stratēģijas stūrakmeņiem.

Tā kā ir virkne normatīvo dokumentu. Ja kādam nepietiek vienkārši ar to, ka, lūk, inteliģence atbalsta un tā tālāk, tad ir virkne dokumentu.

Vēl par statistiku. Jā, ir četri cilvēki un katrs cilvēks un viņa tiesības ir ārkārtīgi dārgas, taču žēl, ka šodien nevar runāt Nacionālās bibliotēkas direktors Andris Vilks. Nu, viņš teiktu, ka pretī tiem četriem ir 400 000 izsniegumu gadā. Un tas ir tikai viens no statistikas rādītājiem. Vēl Andris Vilks diemžēl ne šodien, bet 14. decembrī ar ekonomiskiem skaitļiem pamatos... mēs rīkojam konferenci par kultūras atdevi tautsaimniecībā, kādu naudisku izteiksmi dos šis projekts atpakaļ tautsaimniecībā. Un tā arī ir nacionālā nozīme, ne tikai simboliskā nozīme, ar ko es sāku savu uzrunu.

Vēl kļūdaini izskanēja statistika šeit. Diemžēl man ir jāsaka, ka tā ir valsts aģentūras "Jaunie trīs brāļi" nolaidība, kura ir pieļāvusi to, ka internetā balsotais... to es noskaidroju šodien starpbrīdī, varēja daudzārt balsot no vienas interneta adreses. Šāda nolaidība būs jānovērš.

Ir oficiāls uzticams socioloģisks birojs, viens no diviem atzītākajiem, tas ir SKDS un šobrīd jebkurš SKDS mājas lapā var apskatīties pēdējos socioloģiskos pētījumus, kuri rāda, ka 67 procenti iedzīvotāju atbalsta Nacionālās bibliotēkas būvniecību. Tā tad te nav runa tikai par latviešiem, par pilsoņiem, bet tik tiešām mēs redzam, ka arī krievvalodīgā daļa atbalsta bibliotēku un līdz ar to bibliotēka iegūst vēl jaunu dimensiju, ja mēs runājam par to samērīgumu... nu, tomēr tādu integrējošu aspektu.

Vēl izskanēja jautājums par Juridisko komisiju. Nu, tīri procedurāli bija tā, ka Juridiskā komisija jautājumu atlika un tad pieņēma to.

Nu vēl ir viens tāds bezprecedenta aspekts valsts... protams, tādas nozīmes būves nav bijis un diez vai 21. gadsimtā arī būs... bet nu būves ir bijušas, aizdomu ēnas ir klājušas, bet bezprecedenta gadījums te ir izmainīt visu uzņēmējdarbības vidi. Es ļoti ceru, ka tas izdosies kopā ar sabiedrību par atklātību "Delna", mums ir gadu gatavots un vasarā noslēgts līgums, kur arī uzņēmējiem būs jādemonstrē līguma formā sava labā griba. Ja tas izdosies, un, protams, ka tā ir viena no manām lielākajām politiskajām vēlmēm, tad mēs daudzko mainītu, tā tad ne tikai estētikā, ne tikai simbolismā, bet daudz, daudz dziļāk, tādā... es domāju, tādā sociāli politiskā vidē.

Tad es vēlreiz atgriežos pie tā, ka mēs nevaram gaidīt vēl 5 vai 10 gadus, mēs atceramies, kādas bija izmaksas 1995. gadā, kādas bija aplēses, inflācijas iespaidā tās ir ārkārtīgi daudz augušas, un arī tas zemes jautājums ir bijis ārkārtīgi novilcināts. Un patiešām ir grūti iedomāties kādu citu projektu, kas vairāk atbilst tādas nacionālas nozīmes statusam un Kultūras ministrijas rūpe bijusi ... nu, būtībā vienkārša. Valstij ir jābūt tiesībām rīkoties ar šo vietu. Jau fiziski sākt rīkoties, sakārtot

būvlaukumu, un veikt demontāžu un šī procesa kavēšana ar ārkārtīgi ilgām tiesvedībām... tai varētu būt ļoti nopietnas sekas.

Un tad, ja mēs runājam par tiesisko paļāvību... nu ir taisnīga atlīdzība un tad ir arī vēlme. Un mēs redzam, ka no 26 gadījumiem ar 21 ir noslēgts. Detaļas, protams, ka es nevaru komentēt, bet es domāju, ka valsts sekretārs, kurš ir daudz kompetentāk un dziļāk iedziļinājies visā, atbildēs uz šiem jautājumiem. Bet, tīri apskatoties šo statistiku, tomēr mēs redzam, ka tā brīvprātīgā vienošanās absolūtajā vairumā gadījumu ir notikusi.

Un mēs redzam, ka pamazām jau viss tiek sakārtots un sabiedrība... ne valsts, sabiedrība ceļ arvien jaunas biroju ēkas un te, atbildot atkal uz tām izmaksām, mēs neceļam dzīvojamo ēku, mēs ceļam tiešām daudzfunkcionālu, ārkārtīgi nopietnu, modernu ēku... sabiedrība ceļ lielveikalus... Mums ir pirmo reizi pieejams vispār nebijis finansējums kultūras mantojumam – 8,3 miljoni latu Eiropas naudas, kas pēc pusotra gada vēl būs daudz lielāks... Sakopsim pieminekļus, ļoti liela Eiropas nauda iet ceļiem,.

Bet nu noslēgumā... atkāpjoties, es atvainojos... no diezgan tādas lietišķas runas... tikai ar vienu teikumu. Es tomēr gribu teikt – priekš kam vajadzīgs tas ceļš, ja tas neved uz templi!

#### **R.Apsītis.**

Paldies, Demakovas kundze.

Tagad jautājumi jums.

#### **G.Kūtris.**

... tā procedūra, kas bija uzsākta Kultūras ministrijā, ka griežas pie cilvēkiem ar konkrēto piedāvājumu atpirkt un es saprotu, ka tas notika tā, kā likums tajā brīdī regulēja. Un vēl bija teikts tā: ja attiecīgā institūcija nevar vienoties par šo atlīdzību, tad ministrija gatavo priekšlikumus valdībai un valdība griežas Saeimā, lai pieņemtu likumu par piespiedu atsavināšanu īpašuma...

Sakiet, lūdzu, ja ir uzsākta procedūra... viena kārtība... vai ir labi, kā saka, spēles laikā... tagad neizdevās šito likumu īstenot, mainīsim noteikumus... ņemsim tāpatās nost.

#### **H.Demakova.**

Nekādu likuma labumu es nevaru kā jurists izvērtēt... Es varu tikai pateikt to, ka... un tas ir... protams, es neesmu tos cilvēkus satikusi, bet tās ir tās atbildes, ko man ir devis valsts sekretārs, ka advokāts Selga ir pārkāpis savas pilnvaras. Pēc līguma, kas ar viņu bija, viņš nedrīkstēja piedāvāt to naudas summu. Jūs varēsiet arī valsts sekretāram uzdot šo jautājumu, tā ir manā rīcībā esošā informācija. Un mūsu lēmums... tā kā jūs redzējāt, jūs uzdevāt arī iepriekšējai ministrei jautājumu... nu, bija pagājis pusotrs gads, īpašumi netika risināti.

Vēl. Es gaidīju, gaidīju... Maijs... jūnijs, jūlijs, augusts... Augusta beigās jau valsts sekretārs manā klātbūtnē zvanīja advokātam Selgam pat paceļot balsi... kāpēc vispār nekas nenotiek. Un tad vienā brīdī tas politiķis... viņš redz, ka tas pulkstenis tikšķ... un jūs atkal varēsiet uzdot jautājumu par to, kā ir sadārdzinājušies šie īpašumi viena gada laikā... cik ārkārtīgi ir sadārdzinājušies.. Tad kaut kas radikāli bija jāpieņem. Un kopā ar ekspertiem, mēs, kā saka, mēs pirkām ārpakalpojumu,

kas mums arī tik tiešām pateica, ko darīt. Diemžēl tas, ka 2003. gadā Kultūras ministrija bija pasūtījusi pētījumu.. nu ziniet, tas pētījums būtībā absolūti neko nerisināja. Es brīnos, kā... protams, atkal es neesmu jurists eksperts, bet, ja tu pasūti vienam profesionālam advokātu birojam atzinu, tad viņš neizanalizē tikai esošo situāciju, viņš dod arī priekšlikumu. Diemžēl tas nebija noticis 2003.gadā. Tieši tādēļ es pateicu 2003.gada otrajā pusē: mēs vairs tā nevaram, mēs pārkam jaunu ārpalpojumu, jo tas, es atvainojos, tomēr nebija līdz galam.. ne valsts un sabiedrības interesēm atbilstošs, ne arī diemžēl... man jāsaka, varbūt es nesaprotu, kādam ir jābūt advokātu atzinumam, bet viņš nedeva konkrēto risinājumu. Man liekas, ka par lielu nodokļu maksātāju naudu ir tomēr jādod risinājums.

#### **G.Kūtris.**

Ja drīkst precizēt... No kā jūs gaidījāt? Jūs teicāt, ka gaidījāt, gaidījāt...

#### **H.Demakova.**

Nu, protams... valsts sekretārs tobrīd vadīja... Bet redziet... nu nevar, mums ir ārkārtīgi dinamiska ministrija un es domāju, ka mums ir labākais valsts sekretārs valstī. Bet vienalga, to nevar vienam cilvēkam uzkraut... arī Nacionālās bibliotēkas projekta vadību, kā viņam līdz šim bija. Tā kā ir radīta profesionāla menedžmenta vienība, kas arī saprot kaut ko no būvniecības... Vienkārši, viens cilvēks to nevarēja un mēs redzējām, ka tas process kavējas.

#### **G.Kūtris.**

Paldies. Un otrs jautājums. Šogad "Latvijas Avīzē" jūsu raksts bija "Apdraudēta Latvijas bibliotēka".. šī gada 13.oktobrī. Un tur jūs, starp citu, rakstāt, ka saskaroties ar to milzīgo pretestību... valsts īpašumu iegūt... tātad 21 no 26... ka nepieciešamo atlikušo 5 īpašumu atgūšana ir tehnisks jautājums, kas ir procesā. Kā jūs saprotiet, kas ir tehnisks jautājums?

#### **H.Demakova.**

Skatoties man kā nejuristam un kā es jau sāku savu runu... kaut vai ar milzīgo pietāti pret Satversmi... man jebkuri likumi... nu, tā tomēr ir ne tikai tāda sabiedrības gribas izpausme, tās ir arī tehniskas detaļas un slīpēšana. Un viss šis process tomēr ir samērā tehnisks... tomēr tā pārņemšana, kas ir kavēta. Tātad ir kaut kādas iesaistītās personas, kas tīri tehniski ir kavējušas to.

#### **G.Kūtris.**

Paldies.

#### **R.Apsītis.**

Paldies. Vai vēl ir tiesnešiem jautājumi? Jelāgina kungs?

#### **J.Jelāgins.**

Sakiet, lūdzu, tomēr kāpēc grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts un sabiedriskajām vajadzībām” tika izdarīti 81.panta kārtībā. Kāda bija tā neatliekamā vajadzība tomēr? Kāpēc to nevarēja darīt parastajā ceļā likumprojektu iesniedzot Saeimā?

**H.Demakova.**

Pirmām kārtām tas ir, ko mums rekomendēja eksperti, jo, kā jau redzams, tas process tika ārkārtīgi novilcināts. Otra lieta. Varbūt godājamā tiesa ir pamanījusi, un tas ir arī atbilde prasītājam kā tās garantijas ir iestrādātas 2006. gada budžetā, vairs nav tikai sapņu pils, ir finansiālas garantijas. Bet garantēt, lai Saeima tik tiešām pietiekami ātri to pieņemtu, lai varētu iestrādāt to nākamā gada budžetā, gan nebija... Un tad gan būtu tā, ka varētu mūs prasītājs apvainot: bet jums jau varbūt tās naudas nav. Bet tagad mums tā nauda ir. Tā kā bija jāsteidzās.

**J.Jelāgins.**

Un vēl viens jautājums. Tāpēc jūs runājāt par tām politiskajām... par to argumentāciju, kas tur ir un nevis tiesisko?

**H.Demakova.**

Nē, nu es jau varu runāt tikai ar politisko argumentāciju. Par tiesisko argumentāciju mums ir advokāts un par tādām vēl tehniskām detaļām runās valsts sekretārs. Līdz ar to es tad lūgtu par tiesiskām lietām profesionāļus runāt.

**J.Jelāgins.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Paldies. Vēl jautājumi? Čepānes kundze.

**I.Čepāne.**

Es gribētu dažus jautājumus uzdot. Es sapratu no jums, ka jūs maksājāt lielu valsts naudu Kultūras ministrijas personā juristiem ekspertiem, kas novilcināja visu lietu un tāpēc nekas cits neatlika, kā jāizmanto Satversmes 81.pants. Es pareizi sapratu?

**H.Demakova.**

Nu nevis... Tas bija 2003.gadā, kad es nebiju ministre... Tad tika pasūtīts advokātu birojam atzinums par esošo situāciju.

**I.Čepāne.**

Tad es vēl gribētu jums pajautāt. Kā... nu, jūs neesiet juriste, bet jūs sākāt runāt savā uzstāšanās sākumā tieši par juridiskajiem jautājumiem, proti, par tiesību normu hierarhiju. Un jūs

teicāt, pieskaroties jautājumam par detālo plānojumu, un runājāt, ka... redziet, te Ministru kabineta noteikumi ir ar zemāku spēku nekā šis te likums, kas regulē Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanu. Vai tad šajā likumā... vai tad Teritorijas plānošanas likumā, vai Būvniecības likumā ir kaut kur teiks, ka šādā gadījumā pieņemot atsevišķu likumu par vienas vai otras būves būvniecību, nav nepieciešams detālais plānojums?

**H.Demakova.**

Pilnīgi noteikti ir nepieciešams. Un tas process ir kavēts un pēc Gunāra Birkerta lūguma mēs esam daudzas darbības sākuši paralēli, jo viņas visu laiku virknējās viena otrai lineāri galā un tika novilcinātas. Protams, ka ir vajadzīgs. Bet lai virzītu šo projektu uz priekšu, un ... mēs zinām arī, ka Gunārs Birkerts ir ļoti cienījamā vecumā, tad mēs nevarējām sagaidīt vienu otrai nevarējām sagaidīt vienu otrai galā šīs lineārās darbības. Tomēr būtu ārkārtīgi labi, ja viņš uzraudzītu, nevis kāds cits no autoru puses visus procesus.

**I.Čepāne.**

Un kāds ir jūsu prāt, detālplānojuma jēga un mērķis? Vai tā ir formalitāte... Bet kāpēc vispār tāds ir nepieciešams?

**H.Demakova.**

Viņš ir pilnīgi noteikti nepieciešams, bet ar šī likuma pieņemšanu jau 2002.gadā šie te procesi var notikt paralēli. Un es esmu pilnīgi pārliecināta, ka tas detālplānojums tiks izstrādāts līdz fiziskās ēkas būvniecības uzsākšanai.

**R.Apsītis.**

Vai vēl ir jautājumi tiesnešiem? Nav. Tad pieteikuma iesniedzējiem.

**I.Stuberovska.**

Jā, man būs jautājums. Sakiet, lūdzu, vai jūs neuzskatāt, ka būtu bijis vieglāk varbūt izdarīt kaut kādas izmaiņas likumos, kas reglamentē būvniecību... būvniecību reglamentējošajos likumos, konkrēti noteikt, ka, pieņemsim, ceļot Latvijas Nacionālās bibliotēkas ēku, būvataļauja ir izsniedzama uz kaut kādiem atsevišķiem noteikumiem. Vai kaut ko tamlīdzīgu? Vai tā nebūtu bijis vieglāk risināt šo situāciju?

**H.Demakova.**

Jūs man uzdodat pārāk specifisku jautājumu un uz to ir jāatbild būvniekiem un juristiem... tas ir pārāk specifisks... tas ir, kurus mēs nolīgām un arī....

**I.Stuberovska.**

Nu, šāds jautājums vienkārši ir tikai tāpēc, ka ...

**H.Demakova.**

... kurus mēs nolīgām un daudz arī tā pati Tieslietu ministrija, kas iesaistījās, viņa nedeva šādus padomus. Un es kā ierindas persona, kas ir politiķis, es nevaru komentēt.

**I.Stuberovska.**

Tā tad šāds jautājums par izmaiņu izdarīšanu būvniecības likumos attiecībā uz šo te specifisko projektu, attiecībā uz Nacionālā bibliotēku, viņš tika apspriests vai netika apspriests?

**H.Demakova.**

Iespējams, viņš tika apspriests, bet ne ar mani.

**I.Stuberovska.**

Sakiet, lūdzu, tā tad pieņemot šo apstrīdēto likumu un arī Ministru kabineta noteikumus Nr.17, vai netika apspriesta tāda iespēja, ka izmaksāt tā tad īpašniekiem šo te valsts piedāvāto taisnīgās atlīdzības apmēru un strīdēties tālāk par to, par ko puses nevar vienoties.

**H.Demakova.**

Tas jums ir jāprasa advokātam un vislabāk Pavļuta kungam... tas nav politisks jautājums...

**I.Stuberovska.**

Tas ir pateikts tikai... Vai netika apspriesta šāda iespēja, ka varētu vismaz kaut ko samaksāt un strīdēties par starpību.

**H.Demakova.**

Ar mani tas netika .... darba grupa...

**I.Stuberovska.**

Tā da nav bijusi.

Sakiet, lūdzu, par šiem sabiedriskajiem pētījumiem. SKDS. Tā tad sabiedriskie pētījumi šie te veiktie.. Visu cieņu viņiem, bet es gribēju jautāt, vai viņiem ir kāds likumā noteikts īpašs statuss, ka šis te sociālais pētītājs būtu tiesīgs veikt šādu valstij nozīmīgu projektu sabiedriskās aptaujas datu pētīšanu.

**H.Demakova.**

Ir profesionālais statuss, kuru vērtē profesionālas organizācijas. Mums ir divi profesionāli sabiedrisko domu pētītāji un nekādā gadījumā tā nav šī te kļūdaini uztaisītā sadaļa aģentūras mājas lapā vai arī daudzi komentāri. Tie nav reprezentatīvi. SKDS ir profesionāla vienība, kas pēta reprezentatīvi.

**I.Stuberovska.**

Bet, sakiet, kur šī profesionalitāte vispār ir parādīta? Vai viņa ir kaut kā akceptēta no kādiem dokumentiem?

**H.Demakova.**

Nu, tad jūs varētu jautāt man arī, kur izpaužas Gunāra Birkerta profesionalitāte. Acīmredzot ir starptautiskā reputāciju ticamība un tā tālāk.

**I.Stuberovska.**

Tādā gadījumā, sakiet, lūdzu, kāpēc tad netika piešķirta ticamība šim te sertificētam vērtētājam BDO Invest Riga veiktajam vērtējumam? Kāpēc Kultūras ministrija apšaubīja tā ticamību kā sertificēta vērtētāja?

**H.Demakova.**

Tas ir jautājums, ko jūs varat uzdot valsts sekretāram.

**I.Stuberovska.**

Labi. Paldies.

**R.Apsītis.**

Paldies Stuberovskas kundzei. Vai Jaunzema kungs arī kaut ko vēlas?

Jā, lūdzu! Vai Saeimas pārstāvis?

**M.Pietkevičs.**

Nē, paldies priekšsēdētāja kungs.

**R.Apsītis.**

Nav jautājumu. Ministru kabineta pārstāvim?

**J.Rozenfelds.**

Jā, man ir viens jautājums. Ņemot vērā to, kas šeit tika apspriests un izteikts, viens no izteikumiem, ko puda Stuberovskas kundze, bija, ka varētu pagarināt termiņus, visu tā vēlreiz apspriest un izdomāt. Es saprotu, ka tas nav labs jautājums, jo tā ir zīlēšana par nākotni, bet tomēr, kā jūs tad redzat, kas tad notiktu?

**H.Demakova.**

Es kā ministrs un kā jebkurš Latvijas pilsonis, es esmu likuma paklausīga. Nevienam nav aicinājums mainīt likumu. Man atrodies šajā amatā, ir jāpilda Saeimas pieņemtais likums, kas nosaka konkrētus termiņus. Tas ir pirmkārt.

Otrkārt, kā es jau sākumā teicu, man ir jātaupa nodokļu maksātāju nauda. Un projekts arvien vairāk sadārdzinās. Un katra novilcināšanās tikai mūs kavēs. Bez tam, mums ir arī ārkārtīgi nopietns ārpolitisks resurss, kas nebūs, jo mums arī Satversme nepieļauj prezidentam būt ilgāk nekā divus termiņus. Un mēs šobrīd izmantojam to ārpolitisko resursu ļoti nopietni. Tā kā ir ļoti daudz faktoru un varētu te stundām runāt par šā projekta nozīmīgumu. Bet es saku, man vēlreiz žēl ir, ka par to nespēj runāt Andris Vilks, kurš, manuprāt, uzrakstīja nesen *Dienā* spožu rakstu, nesalīdzināmi spožāku, nekā es *Latvijas Avīzē*, kuru jūs pieminējāt, un tur tie argumenti bija izklāstīti.

### **R.Apsītis.**

Viss. Nav vairs jautājumu? Jautājumu vairāk nav. Paldies, Rozenfelda kungs!

Paldies, Demakovas kundze!

Un tagad tiesa nolēmusi, ka nākamajam vārdu dosim pieaicinātajam Oskaram Spurdziņam – finanšu ministram un Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas uzraudzības padomes priekšsēdētājam.

Nu, mūsu lūgums ir runāt, cik vien var tā tieši. Tiesu kā jau juristu kopu galvenokārt interesē tādi jautājumi, kā likuma leģitīmais mērķis un samērīgums starp valsts interesēm, tiesībām uz īpašumu. Protams, arī par jūsu specifiskajām finanšu lietām.

### **O.Spurdziņš.**

Paldies, godātā tiesa! Es šeit nepakavēšos pie likuma ... par sevi, jo likumā ir uzrādīta, kādēļ ir izveidota šī Uzraudzības padome, es nepakavēšos arī pie Ministru kabineta apstiprinātā Uzraudzības padomes nolikuma, jo tas ir jums zināms, bet es tikai gribētu teikt, ka ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas likumu un likumu “Par nekustamā īpašuma atsavināšanu Latvijas Nacionālās bibliotēkas vajadzībām”, ir noteikta Latvijas Nacionālās bibliotēkas būvniecībai paredzētā teritorija, kā arī noteikts to īpašumu saraksts, kuru atsavināšana ir nepieciešama Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanai.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas uzraudzības padome 2004.gada 16.jūnija sēdē pieņēma lēmumu uzdot Kultūras ministrijai veikt visas Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanai nepieciešamo privātīpašniekiem piederošo nekustamā īpašuma kontrolvērtējumu, bez tam šajā sēdē Kultūras ministrijai bija arī uzdots apstiprināt zemāko cenu, kas norādītu nekustamā īpašuma vērtējumu sarunu vešanai par nekustamā īpašuma atsavināšanu.

Kā nolemts Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas uzraudzības padomes 2005.gada 23.februāra sēdē, bijušajiem nekustamā īpašuma īpašniekiem piedāvājamās taisnīgās atlīdzības lielums aprēķināms kā vidējā aritmētiskā vērtība no visiem Kultūras ministrijā pieejamajiem nekustamā īpašuma novērtējumiem un šajā sēdē formulēti konkrētas atlīdzības apjomi, kā arī dota atļauja Kultūras ministrijai mainīt šīs atlīdzības summas 10% robežās, ko mēs uzskatījām par pareizu.

Bez tam, Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas uzraudzības padome 2005.gada 20.aprīļa sēdē, kā to apliecina šīs sēdes protokols, atļauts Kultūras ministrijai piedāvāt

atlīdzību par šajā punktā uzskaitītajiem nekustamajiem īpašumiem, tajā skaitā uz atsevišķiem nekustamiem īpašumiem pat palielinot sākotnēji piedāvāto atlīdzības apjomu. Piemēram, ja saskaņā ar Padomes 2005.gada 23.februāra sēdē izlemto dzīvokļa Nr.1, konkrētā adrese Kuģu ielā 8/10, bijušajam īpašniekam piedāvājām atlīdzību noteikt 26 150 latu apmērā, tad atbilstoši Padomes 2005.gada 27.aprīļa sēdē izlemtajam, šim dzīvokļa īpašniekam piedāvājām krietni lielāku atlīdzību, proti, 41 261,22, kas ir matemātisks aprēķins, lielu šo summu.

Bez tam 2005.gada 27.aprīļa sēdē nolemts atļaut Kultūras ministrijai celt prasību tiesā par atlīdzības noteikšanu, kā arī nolemts atļaut turpināt vest sarunas ar atsevišķiem bijušajiem īpašniekiem par šīs atlīdzības noteikšanu, kā tas ir redzams arī no šīs 27.aprīļa sēdes protokola.

Ņemot vērā Kultūras ministrijas uzdevumā veikto atsavināto nekustamā īpašuma novērtējumus, piedāvāt atlīdzību atbilstoši atsavinātā īpašuma tirgus vērtībai, mūsaprāt, ir taisnīgi.

Uzskatu, ka izskatāmajā lietā apstrīdētie akti atbilst Satversmes 1. un 105.pantam.

Tas man patreiz ir viss. Paldies.

### **R.Apsītis.**

Jautājumi. Vai tiesnešiem ir jautājumi? Čepānes kundze!

### **I.Čepāne.**

Spurdziņa kungs, jūs tiešām visvairāk laika savā runā veltījāt tieši taisnīgās atlīdzības kritērijiem. Un man ir tāds jautājums. Tātad vispirms lietā ir materiāli... un jūs arī minējāt, ka sākumā šī Uzraudzības padome vadītās no zemākās cenas. Pēc tam no vidējās, beidzot, trešo reizi, no Kultūras ministrijas piedāvātās summas. Ņemot vērā īpašnieku argumentāciju par viena kvadrātmetra cenu. Tas ir otrā sējumā 142. un 143.lappusē. Un tagad man ir tāds jautājums: Izpētot šo ekspertu slēdzienus, tie ir atšķirīgi. Piemēram, jūs pieminējāt dzīvokli Nr.1 Kuģu ielā 8/10. Es tā sapratu, ja?

### **O.Spurdziņš.**

Jā, tas bija mans piemērs.

### **I.Čepāne.**

Ekspertu, šeit ir divi slēdzieni... augstākais ekspertu novērtējums ir 29 300. Neskatoties uz to, tika piedāvāts 41 261. Persona arī piekrita. Tālāk skatīsimies par dzīvokli Nr.5 par kritērijiem. Ekspertu augstākais piedāvājums ir 12 200. Sākumā jūs piedāvājāt zemāko, tas bija 10 800. Beigās tā cena, par ko vienojās (lietā ir materiāli), ir 25 329 lati. 110 procenti jau vairāk, nekā tika šeit paredzēts šajā Ministru kabineta noteikumu anotācijā un kā savulaik, ņemot vērā šo vidējo vērtējumu.

Un man ir jautājums: kāpēc šiem cilvēkiem tika piedāvāta tik krasa atšķirība, bet pētot, kāpēc Jaunzemam netika piedāvāta pat augstākā ekspertu noteiktā cena? Augstākā ekspertu noteiktā cena ir 84 100. Viņam Ministru kabinets raksta atbildes rakstā... Piedodiet, papildus informācijā, ko Satversmes tiesa ir pieprasījusi, tiek piedāvāti 79 466 lati (lietas 3.sējums 204.lapaspuse).

Arī Gailītim ir līdzīga situācija... par ļoti tādu vairāk nekā 100 kvadrātmetru lielo dzīvokli, šeit pat lietas materiālos nav, kā tad viņam galarezultātā tiek piedāvāts? Mani interesē, vadoties pēc kādiem kritērijiem tika noteikta šī taisnīgā atlīdzība? Vai no īpašnieku nekaunības, es atvainojos! Vai no īpašnieku uzbāzības, vai no tā, cik ministrijas bija naudas, vai no tā, kāda šī persona ieņem sabiedrisko stāvokli sabiedrībā... vai cik bagāta bija un šī persona varbūt varēja nolīgt advokātu. Kādi ir šeit kritēriji, lai redzētu šo caurspīdīgumu? Tas tiesai... visu iepriekšējo dienas pusi mēs centāmies to noskaidrot un es ceru, ka jūs būsi tas, kas to pateiksiet.

### **O.Spurdziņš.**

Jā, pirmām kārtām paldies par jautājumu. Es centīšos atbildēt.

Godātā tiesa! Jūs jau arī minējāt, tiesneses kundze, ka mēs sākam ar zemāko cenu, tātad vērtējot šis valsts intereses un tad uz augšu... jo zemākā cena nav tā, kas apmierina konkrēto pircēju... tātad apmierina, bet piedāvātāju neapmierina.

Mēs strādājām tātad ar šo te materiālu, ko mums deva Kultūras ministrija un katrā konkrētajā solī mēs skatījām tos dzīvokļus, kur netiek šīs cenas saskaņotas, par ko, teiksim, mēs kā piedāvātājs, proti, kā realizētāji tā piedāvātāji nevar vienoties ar konkrēto piedāvājumu, tātad ar dzīvokļa īpašnieku. Un līdz ar to tā trepe visu laiku gāja uz augšu un tikai tajā brīdī, kad mēs varējām sasniegt, kad pieprasījums un piedāvājums sakrita, kad varēja vienoties par šo cenu, tad mēs arī piekritām Uzraudzības padome, ka tas ir tas darījums, kas ir jānoslēdz par konkrēto summu.

Jūs runājat par nekaunību. Par cik no argumentiem Šoreiz tāds mēs vispār neapskatījām, mēs skatījāmies, lai no valsts puses būtu samaksāta viszemākā iespējamā cena, uz kādu īpašnieks piekrīt. Par to, vai uzreiz tika piedāvāts, es nevaru spriest, jo tas neparādījās tajos materiālos, ko mēs Uzraudzības padomē redzējām, bet mēs redzējām tās dzīvokļus adreses, kur par piedāvātām summām ir dzīvokļu īpašnieki, kas ir piekrituši šīm attiecīgajām summām un tās, par kurām nepiekrīt. Un līdz ar to mēs akceptējām tos jau nolemtos jautājumus, kur ir šī saskaņa panākta. Bet tālāk diskutējām un virzījām to summu uz augstāk ejošu... tajā sakarā, ka nav panākta šī vienošanās, tikai tad tātad beidzās šis process, kad šī vienošanās tika panākta.

### **I.Čepāne.**

Spurdziņa kungs, es vēlreiz precizēšu savu jautājumu. Ministru kabineta pārstāvis iepriekšējā uzstāšanās laikā pateica, kas ir vienošanās. Es vēlreiz gribētu lūgt jūs precizēt.

Atsevišķos gadījumos, neskatoties uz ekspertu slēdzieniem, tiek piedāvāta 100 procentu lielāka – dubultlielāka šī te summa, bet atsevišķos gadījumos, citastarp pieteikuma iesniedzējam, pat netiek piedāvāta augstākā eksperta atzītā summa, jo šeit tā ir rīcība ar valsts līdzekļiem. Arī šeit ir jābūt kaut kādai caurskatāmībai.

Es vēlreiz atkārtoju: piemēram, 5.dzīvoklis 8/10 Kuģu ielā. Augstākais vērtējums – 12 200. Ir izmaksāta vienošanās 25 329. Jaunzems kā pieteicējs, viņam augstākais vērtējums ir 84 100. Viņam tā nav piedāvāta. Nerunājot pat par to, ka viņš varbūt 10% vai 20% vai 100% vairāk prasa. Viņam ir piedāvāts zemāk par šo summu – 79,5 tūkstoši. Es to gribu saprast, kādi šeit bija kritēriji?

**O.Spurdziņš.**

Kritērijus es paskaidroju. Tātad mēs gājām, izejot no šīs zemākās summas, pie tam tad, kad mūs informēja par to, ka nav šī saskaņojuma, kam īpašnieks ir piekritis, tajā brīdī mēs ļāvām... un es arī minēju, ka konkrētajā sēdē 16.jūnijā, mēs atļāvām palielināt šo soli, jo bija vairāki vērtējumi, nav jau tikai viens vērtējums vien...

**I.Čepāne.**

Es runāju par augstāko. Es par augstāku runāju. Par visaugstāko ekspertu vērtējumu.

**O.Spurdziņš.**

Protams, es nevaru par šiem kritērijiem atbildēt pilnībā, jo Uzraudzības padome jau nebija tā, kas veica piedāvājumu.

**I.Čepāne.**

Tādā gadījumā jūs atstājat brīvas rokas Kultūras ministrijai, tā jūs gribat teikt?

**O.Spurdziņš.**

Loģiski, jo mēs vienojāmies par principiem...

**I.Čepāne.**

Ak tā. Paldies. Tad man vairāk jautājumu nav.

**O.Spurdziņš.**

... par šī zemākā soļa principiem, izejot no tā, kamēr iet šos soļus un kamēr ir saņemta piekrišana.

**I.Čepāne.**

Jā, paldies. Man nav vairāk jautājumu.

**R.Apsītis.**

Kam būtu vēl jautājumi? Vai tiesnešiem ir? Nav. Vai pieteikuma iesniedzēji vēlas ko jautāt?

**I.Stuberovska.**

Man varbūt būtu vienīgi šāds jautājums: sakiet, kā jūs uzskatāt, vai tas, ja, teiksim, īpašnieks vai tā pārstāvis piedalītos Uzraudzības padomes sēdē tieši šā te jautājuma risināšanā par atlīdzības apmēra piedāvāšanu? Vai tas nebūtu veicinājis kaut kādu konstruktīvāku šo dialogu, jo citādi te iznāk tā, ka īpašnieki, pieņemsim, ved sarunas ar Kultūras ministrijas pārstāvjiem, kuri paziņo, ka viņi nav kompetenti pieņemt kaut kādus lēmumus, ka to tālāk lems padome. Bet padomes sēdē šos īpašniekus it kā nepieaicina un tad viņi... Tad šis jautājums it kā tiek mētāts no vienas personas uz otru. Varbūt, ka vajadzēja pieaicināt tajā sēdē.

**O.Spurdziņš.**

Nevaru jums pilnībā piekrist, jo Uzraudzības padome nerealizē projektu. Mēs uzraugām šā projekta realizāciju, līdz ar to mēs nevaram būt vieta, kur notiek šī tā saucamā viedokļu saskaņošana. Mēs vienojāmies par tiem principiem, ko šis, nu teiksim, tie principi, ko mēs esam akceptējuši, uz tiem principiem arī notiek šīs sarunas. Ja Uzraudzības padome pārvērtīsies par to vietu, kur notiek šī viedokļu saskaņošana, es nedomāju, ka tas būtu pareizi, jo Ministru kabinets nav deleģējis tādu pienākumus.

**I.Stuberovska.**

Bet tādā gadījumā Kultūras ministrijai, cik liela bija šī kompetence, tātad vienoties par kaut ko.

**O.Spurdziņš.**

Kompetence, es domāju, bija pietiekoša, jo viss juridiskais resurss un administratīvais resurss, kā norādīts likumā, ir Kultūras ministrijas rīcībā un mēs... mums ir savi uzdevumi un sava sfēra, ko mēs arī uzraugām. Un juridiskā puse... mums nav sava juridiskā audita un mēs to arī nedarām, mums ir piedāvājums no Kultūras ministrijas, ko mēs izvērtējam, uzklusām argumentus, piekrītot vai nepiekrītot mēs apstiprinām šos principus.

**I.Stuberovska.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Paldies, Stuberovskas kundze! Jautājums ir tiesnesim Gunāram Kūtrim.

**G.Kūtris.**

Jūs tikko atbildot uz iesniedzēju pārstāvju jautājumu un teicāt, ka Uzraudzības padome nosaka principus, pēc kādiem rīkoties Kultūras ministrijai šā projekta ietvaros.

**O.Spurdziņš.**

Nosaka. Es varbūt nedaudz kļūdījos.... pilnīgi precīzi... mēs akceptējam piedāvātos principus, kā uzraugi mums piedāvā, un vai pēc tādiem principiem mēs varam iet tālāk. Mēs pasakām, jā, mūs apmierina šādi principi un darbība var turpināties. Mēs paši nepiedāvājam principus, mums nav savi resursi, kas izstrādā šos principus.

**G.Kūtris.**

Tas nozīmē, ka jums Kultūras ministrija, šā projekta vadītāja, piedāvāja principus, kā atlīdzības summu noteikt taisnīgu.

**O.Spurdziņš.**

Protams, viņi piedāvāja šo metodiku. Viņi izskaidro, kāpēc viņuprāt tā pareizi un mēs arī pieņemam lēmumu, šajā konkrētajā gadījumā akceptējot. .

**G.Kūtris.**

Protams, ka Satversmes tiesa nevērtē, kurš dzīvoklis cik maksā un kas ir taisnīga atlīdzība. Bet, redziet, Starptautiskā cilvēktiesību tiesa pieļauj valstij atsavināt par taisnīgu atlīdzību. Un man uzreiz rodas tāds jautājums. Ja jūs divas vienādas mantas piedāvātu kādam pirkt, pareizāk sakot, teiktu, ka jūs gribat no viņiem nopirkt un vienam teiktu, ka mēs esam gatavi maksāt 10 latus, tas piekrīt, viss kārtībā... otrs saka, nē, man nepatīk 10 lati, es gribu 20 latus. Jūs arī sakāt, ka piekrītat. Vai tā ir taisnīga atlīdzība abiem diviem?

**O.Spurdziņš.**

Labs jautājums. Šeit, ja ir piekrišana, tad es domāju, ka tā ir taisnīga atlīdzība.

**G.Kūtris.**

Tad ir taisnīga, ja?

**R.Apsītis.**

Precizējošs jautājums tiesnesei Čepānei.

**I.Čepāne.**

Es saprotu, ka Kultūras ministrijā ir kāds iekšējs normatīvs akts, kas nosaka šos kritērijus un kārtību, kādā Uzraudzības padome un Kultūras ministrija šos jautājumus risina?

**O.Spurdziņš.**

Iekšējs normatīvs akts? Nē, nav tāds. Mēs vadāmies pēc nolikuma, ko Ministru kabinets ir apstiprinājis. Tur ir konkrētas lietas, ko mēs uzraugām.

**I.Čepāne.**

Piedodiet, pēc kura nolikuma?

**O.Spurdziņš.**

Pēc padomes nolikuma. Tas ir Ministru kabineta apstiprināts nolikums, noteikumi tie ir Ministru kabineta Nr.379 2003.gada 8.jūlija, Latvijas Nacionālās bibliotēkas īstenošanas un uzraudzības padomes nolikums. Un tur ir arī padomes funkcijas un tiesības.

**I.Čepāne.**

Jā. Paldies.

**R.Apsītis.**

Vai vēl ir jautājumi Spurdziņa kungam? Saeimas pārstāvim ir jautājumi? Ministru kabineta pārstāvim?

**J.Rozenfelds.**

Nav jautājumu.

**R.Apsītis.**

Nav jautājumu. Tātad jautājumu vairs nav. Ir vēl viens? Lūdzu!

**J.Jaunzems.**

Paldies. Man tāds jautājums finanšu ministram tieši par budžeta līdzekļiem. Jūs arī pieminējāt un Demakovas kundze pieminēja par šo uzdevumu, kas jums ir dots pēc iespējas vairāk ekonomēt budžeta līdzekļus. Es tā lielos ciparos piemetu to starpību, runājot tikai par dzīvokļiem atsavināmajiem. Pirmais piedāvājums, kurš nāca no Selgas kunga un nākošais piedāvājums, kurš jau bija zemāks, tā starpība ir apmēram 100 000 latu. Tā vietā, lai jūs tā ātri Kultūras ministrijas personā vienotos varbūt šo 100 000 latu ietvaros, varbūt plus vai mīnuss vēl kādi 10-20 procenti, jūs ejat no tā zemākās pozīcijas sevišķi laikā, kad cenas briesmīgi aug. Zinot inflāciju pēdējo gadu, nav jābūt lielam matemātiķim, lai sarēķinātu, ka uz simt miljonu projektu valsts zaudē gadā vismaz kādus 7-10, varbūt pat vairāk miljonus. Vai šeit bija pietiekoši izsvērtā šī samērojamība ar kaut kādiem simt tūkstošiem pret kādiem vairākiem miljoniem, ko reāli budžets zaudē naudu, tieši veicot šo piedāvājuma procesu.

**O.Spurdziņš.**

Nu, es jau minēju, ka padome nenodarbojas ar piedāvājumu kā tādu, jo to darīja projekta realizētāji. Mēs tikai pārraudzījām un atbalstījām un akceptējām šos piedāvātos soļus. Manuprāt, ir pareizi iet no šī zemākā, jo šie piedāvājumi... jeb sarunu procedūras neiesākās pēdējā laikā, kad šī lielā inflācija sākās jau 2003. gadā. Tā kā tas ir process, kas ir ildzis vairāk kā gadu noteikti. Un tikai šīs inflācijas ļoti straujais pieaugums... cenu sadārdzināšanās... hipotekārā visa šī dārdzība... tikai pēdējā gada laikā. Tā kā faktiski tas process... viņš ir ar līkni uz augšu un pēdējā laikā ļoti strauji diemžēl, bet jāatzīst, ka pašā sākumā šos pirmos soļus sperot Uzraudzības padomei nebija jāsaskaras ar tām ekonomiskajām un finanšu problēmām, ko jūs minējāt.

**J.Jaunzems.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Paldies. Nav vairs jautājumu? Paldies.

Paldies, Spurdziņa kungs, jautājumu jums vairāk nav.

Tālāk vārds tiek dots Marekam Segļiņam – Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājam, Saeimas deputātam.

### **M.Segļiņš.**

Augsti godātā tiesa! Ja var, es sāksu ar divām lietām, kuras tika pieminētas Juridiskajā komisijā. Un ar tiem faktiem, kas neatbilda patiesībai, kuri tika šeit minēti atsaucoties uz Juridisko komisiju.

Tad viena no atsaucēm bija jums, un tā bija par to, ka Juridiskā komisija esot noraidījusi šo likumprojektu Tas neatbilst patiesībai. Juridiskā komisija pēc ilgām debatēm, pēc atlikšanas un juridisko ekspertu uzklauššanas atbalstīja beigās šo likumprojektu.

Un otrs. Mana kolēģe Rībenas kundze atsaucās uz vienu no saviem kolēģiem, kas ir atstāstījis it kā Juridiskajā komisijā lemto vai runāto par to, ka tagad pieņemsim šo likumu, pēc tam pamainīsim atpakaļ. Tad vismaz Juridiskās komisijas sēdē šādas sarunas pilnīgi noteikti nav bijušas. Ja iet runa par nekustamā īpašuma atsavināšanu valsts vai pašvaldību vajadzībām, ar šo likumprojektu mēs pilnīgi precīzi apzinājāties un es kā vadītājs, ka, ka tas attiecas uz visiem īpašumiem. Un ka šis likumprojekts neattiecas tikai uz bibliotēkas īpašumiem. Tā kā tā interpretācija, ko kāds no maniem kolēģiem ir stāstījis kolēģei Rībenas kundzei, ir viņas tāds brīvs varbūt, iespējams, redzējums par lietām, vai arī katrs kaut ko ir pārpratis.

Ja runājam par darbu Juridiskajā komisijā. Tad nu... tiesa to zina, komisija neizvēlas likumprojektus, Saeima ar savu balsojumu nozīmē atbildīgo komisiju, kura virza likumprojektus caur Saeimu, un šeit tika pieminēts arī tāds aspekts, ka steigā un kāds varbūt domā, ka par lēnu, tad tas temps, kādā izgāja caur Juridisko komisiju šis likumprojekts, tas bija četri mēneši, un to varētu raksturot kā tādu vidēji garu termiņu, jo patiešām mēs uzklaušījām puses, tajā skaitā deputātiem tika izplatīta arī advokātes kundzes vēstule, ko viņa man pirms pēdējā lasījuma bija atsūtījusi, mēs viņu pavairojām un devām iepazīties deputātiem, jo jau tad mēs tikām brīdināti par to, ka, ja likumprojekts būs tāds vai šitāds, iespējama griešanās Satversmes tiesā.

Tā kā likumprojekts tika apspriests un pilnīgi nepamatoti ir runāt par kaut kādu steigu. Steigas šajā gadījumā nu pilnīgi noteikti nebija.

Un varbūt, ja var... Tad šeit puses runājot, manuprāt, diezgan paplašināja to loku, kas tika apspriests. Jo manā redzējumā, kas tad ir mainījies. Joprojām īpašumi tika atsavināti uz speciālo likumu pamata, joprojām pret taisnīgu atlīdzību, kas manā redzējumā ir iespējama tikai divos veidos, vai nu vienojoties vai nu tiesā. Jebkurā citā gadījumā, manuprāt, nevarētu piemērot terminu “taisnīgs”, tad mainījies ir kas?

Mainījies ir tas, kad notiek tiesa, ja nevar panākt vienošanos: vai tiesa sanāk pirms atsavināšanas un tiesa notiek, vai pēc. Un ja šeit gāja runa par procesuālajām maiņām, tad tieši es biju iniciators un Juridiskā komisija pēc tam noformulēja savu priekšlikumu, ka veikt izmaiņas Civilprocesā, lai nodrošinātu tieši šo veidu lietām ātrāku kustību caur tiesām. Jo man ir bažas par to, kādā ātrumā izskata civillietas Latvijas valstī un diemžēl, ja iet runa par Rīgas apgabaltiesu un apelācijas instancēm civillietās, tad tas ir pusotrs, divi gadi. Un tādēļ tieši Juridiskās komisijas

priekšlikums bija Civilprocesā iestrādāt šo normu, ka šī veida lietas var skatīt izņēmumu kārtībā un tātad šīs 15 dienas katrā instancē.

Šādi grozījumi tika iestrādāti, lai rūpētos par tiem cilvēkiem, kuri tātad nevar panākt šo vienošanos ar valsti vai pašvaldību un ātrāk nodrošinātu iespēju nonākt pie taisnīgas atlīdzības tiesas ceļā. Tie bija Juridiskās komisijas priekšlikumi.

**R.Apsītis.**

Tas viss jums?

**M.Segliņš.**

Jā.

**R.Apsītis.**

Paldies, jautājumi. Gunārs Kūtris.

**G.Kūtris.**

Pavisam mazs jautājums. Jūs jau šodien arī dzirdējāt... mēs vairākas reizes runājām gan ar Saeimas pārstāvi, šobrīd tieši komisijas vadītājam ir iespēja pajautāt... saki, lūdzu, tad, kad pieņēma likumu... nevis akceptēja Ministru kabineta noteikumus, bet likumu par šo piespiedu atsavināšanu. Jaunajā likumā neparādījās norma, ka šīs personas tiek atbrīvotas no tiesas izdevumiem. Tas ir viens moments, kas rada, teiksim, neizpratni.

Un otrs moments. Saki, vai administratīvi atņemot īpašumu... vai tas ir jautājums civiltiesiskā ceļā apstrīdams jautājums vai nē?

M.Segliņš. Atbildot uz pirmo jūsu jautājumu. Tad par valsts nodevu spriest komisijas sēdē vispār netika. Tā kā bija viena likuma redakcija, pēc tam mēs lūdzām viņu precizēt un veidojām to redakciju, kas jau beigās tika atbalstīta komisijā, tad man ir jāatzīst, ka šajā precizēšanas laikā, iesniedzot vienu priekšlikumu, tad viņu atsaucot un nākot vietā citam priekšlikumam, jautājums par valsts nodevu pazuda. Es domāju, ka viņš ir novēršams. Viņš pazuda neapzināti tādēļ, ka par to vispār netika lemts. Noklausoties šodien šeit debates, es sapratu, ka tas mums kā likumdevējam ir jāizdara un jāiestrādā. Tātad manuprāt, it sevišķi, ja tā ir tā puse, kurai tiek atsavināts šis īpašums, būtu atbrīvojama no valsts nodevas, bet šeit es pavisam noteikti zinu, ka par to nebija debates un vienkārši šis jautājums par valsts nodevām nu... kaut kā pieņemšanas laikā izkrita no likuma. Bet to mēs izmainīsim. Tas nebūtu...

Tā kā... kā es redzu, tad šeit tā izšķiršanās, kas būs jāizdara tiesai, vai tas tātad ir Satversmes pārkāpums, ka tiesa ir aizlikta aiz atsavināšanas par šīs divreiz 15 dienām, un vēl kādām dienām... kas iznāk, vai nē. Mums likās, ka valstij ir tiesības kļūt mazliet agresīvākai šajā gadījumā, jo, kā piemērs Juridiskajā komisijā tika minēts piemērs ar Rīgas-Jūrmalas šosejas izbūvi, kur pagājušajā gadā katrs, kas brauca pa šoseju, redzēja, ka darbi uz pusgadu tiek apturēti. Viņi apturēti tika tāpēc, ka netika pabeigta tiesvedība jautājumā par tās mājas, kas ir pie viadukta, atsavināšanu, jo tur bija

strīds par cenu. Griezās puses tiesā, un tiesā visa šī lieta ievilkās. Tā rezultātā bija apdraudēta Eiropas līdzekļu apgūšana. Es runāju par Rīgas-Jūrmalas šoseju pie lidostas viadukta. Un tas tika minēts kā arguments, kur valstij pietrūkst šī spēka un pietrūkst iespēju agresīvāk virzīties tādos svarīgos jautājumos. Tas bija arī viens no argumentiem, kas, manuprāt, pārliecināja komisijas deputātus dot iespēju valstij būt agresīvākai, risinot tātad īpašuma jautājumus, kurus tad valsts vai parlaments uzskata par sabiedrībai nozīmīgām vērtībām.

**R.Apsītis.**

Paldies. Vai vēl ir kādi jautājumi tiesnešiem? Jelāgina kungs.

**J.Jelāgins.**

Jūs teicāt, ka joprojām īpašumi tiks atsavināti uz speciāla likuma pamata...

**M.Segliņš.**

Bez šaubām.

**J.Jelāgins.**

... un es sevis to tagad tālāk turpinu, un arī uz Ministru kabineta noteikumiem, kas pieņemti 81.panta kārtībā un Saeima pēc tam to lems, vai šos Kabineta noteikumus akceptēt, vai nē.

**M.Segliņš.**

Bez šaubām. Tikai un Ministru kabineta noteikumu pamata nevar tikt atsavināts. Bet tam ir jāklūst likuma formā, kā tas arī šoreiz notiek. Un katrā ziņā, ja būs jāatsavina kāds īpašums, par to būs jābūt likumam.

**J.Jelāgins.**

Kabinets var atsavināt arī?

**M.Segliņš.**

Kabinets var pieņemt likumu 81.panta kārtībā, bet pēc tam tāpat šis likumprojekts ir jāiesniedz Saeimā. Tā arī tika izdarīts.

**R.Apsītis.**

Vai tiesnešiem ir vēl jautājumi? Čepāne.

**I.Čepāne.**

Jā, man ir vairāki jautājumi jums kā augsta līmeņa profesionālam juristam...

**M.Segliņš.**

Es esmu politiķis...

### **I.Čepāne.**

Jā... Pirmais jautājums. Lietas 4.sējuma ir Juridiskās komisijas sēdes 2005.gada 23.marta protokols. Un tur jūs sakāt tā: iepriekš mēs apspriedām, ka, lai panāktu savu taisnīgo atlīdzību, būtu nepieciešami divi gadi. Tad tagad, ja atbilstoši Civilprocesa grozījumiem lieta jāskata ir 15 dienu laikā, dzenāt naudu uz īpašnieku konta nav nepieciešams. Sakiet, lūdzu, vai jūs kā Juridiskās komisijas vadītājs neapsvērāt jautājumu, ka faktiski pietiktu ar grozījumiem, iespējams, kādā citā likumā. Piemēram, Civilprocesa likumā, lai šīs lietas tiktu ātrāk virzītas uz priekšu. Jo jūs teicāt, ka būtiski atšķirību jau nav. Pirmajā... vecais likums iepriekšējā redakcijā paredzēja, ka ja Saeima pieņem likumu, tad zemesgrāmatā izdara atzīmi par īpašumtiesību aprobežojumiem, nosakot... otrajā gadījumā jau šeit šāda kārtība nav, bet līdz ar šī likuma pieņemšanu jau valsts kļūst par īpašnieku. Vai pasteidzinot, grozot kādu citu likumu parastajā kārtībā, nerunājot par 81.pantu, nebūtu līdzīgs rezultāts?

### **M.Segliņš.**

Es sapratu jautājumu. Tieši es biju iniciators grozījumiem Civilprocesa likumā, lai iestrādātu šīs 15 dienas, jo, pēc manā rīcībā esošas informācijas, tad Rīgas apgabaltiesā, ja iet runa par Rīgas apgabaltiesu kā apelācijas instanci civillietās, lietvedība varētu prasīt vismaz pusotru, ja ne divus gadus. Un tādēļ tieši es aicināju izveidot komisijas redakciju grozījumiem Civilprocesa likumā, kur paredzētas šīs 15 dienas.

### **I.Čepāne.**

Jūs mani nesapratāt. Vai nepietika ar grozījumiem tikai Civilprocesa likumā? Neizdodot šos noteikumus, ar kuriem tiek grozīts pastāvošais likums.

### **M.Segliņš.**

Uzskatu, ka nē.

### **I.Čepāne.**

Kādēļ ne? Kāda iemesla dēļ ne?

### **M.Segliņš.**

Domāju, ka valstī ir jābūt iespējai būt ... ļoti retos, bet atsevišķos gadījumos, kas ir vajadzīgi sabiedrībai, būt agresīvākai atsavinot īpašumus. Un tagad jums kā tiesai būs jālemj, cik tālu šī agresivitāte var būt. Mēs, pieņemot likumprojektus tādus, kādus pieņemam, domājam, ka mēs nepārkāpjam Satversmi. Ja būsīm kļūdījušies, tad respektēsim.

### **I.Čepāne.**

Segliņa kungs, vēl viens jautājums. Es domāju, ka pieteikuma iesniedzējam ir piedodams, ka viņš, nebūdams profesionāls politiķis, ne jurists, es nezīnu viņa izglītību, ka viņš neatšķir Juridisko

komisiju no Juridiskā biroja. Lietā ir diezgan daudz materiālu, kas liecina, ka Juridiskajam birojam ir ļoti būtiski iebildumi saistībā ar šā likuma pieņemšanu.

Man jautājums ir, vai.. kādu iemeslu dēļ netika ņemti vērā Juridiskā biroja šie iebildumi.

### **M.Segliņš.**

Atbildot arī .. šeit iesniedzējs ļoti paslavēja Juridisko komisiju, kā, iespējams, gudrāko komisiju. Tad man ir jāsaka, ka Juridiskajā komisijā no desmit locekļiem tikai trīs ir juristi. Mums ir zemnieks, mums ir mācītājs, mums ir filozofs, tādi cilvēki, kādi parlamentā no Latvijas tautas ir ievēlēti. Līdz ar to mēs visi esam, tajā brīdī kā mūs ievēl, politiķi, mums ir jāaizmirst sava profesija, kuru esam strādājuši pirms tam. Tajā brīdī mēs kļūstam par politiķiem, par likumdevēju.

Jā, Juridiskais birojs sniedza savus argumentus. Viņi tika uzklausti, un pēc tam deputāti atbildīgi balsoja, kā nu katrs izprata situāciju un kādu lēmumu uzskatīja par pareizu.

### **I.Čepāne.**

Un pēdējais jautājums. Runājot par šo samērīgumu. Tagad ir radusies situācija, arī vecais likums paredzēja tādu pašu kārtību, bet tajā laikā nebija Administratīvās tiesas. Tagad tādad ir radusies situācija, ka pieteikuma iesniedzējiem ir jāspēkojās ar valsti, kura ir ļoti... kurai ir ļoti lieli resursi, kura var dabūt labākos advokātu birojus, lai pārstāvētu savas intereses pretēji pieteicējam un notiek šī jautājuma risināšana faktiski pēc sacīkstes principa. Kā jūs zināt, Civilprocesa likums balstās uz sacīkstes principa.

Vai jūs neapsvērāt tādu jautājumu, ka faktiski šīs te lietas būtu nododamas izskatīšanai Administratīvajai tiesai, kur tomēr dominē galvenokārt objektīvās izmeklēšanas princips nevis sacīkstes princips?

### **M.Segliņš.**

Atbildot uz jūsu jautājumu, man ir jāatvainojas Kūtra kungam, jo atbildot uz jūsu pirmo jautājumu, daļēji es neatbildēju uz jūsu jautājumu, kas mazliet ir līdzīgs tagad tam. jautājumam, ko uzdod tiesnese Čepāne.

### **I.Čepāne.**

Tas ir precizējošs.

### **M.Segliņš.**

Jā... apsvērām, bet lēmums tika pieņemts tāds, kāds viņš tika pieņemts. Par šo jautājumu tik tiešām Juridiskajā komisijā bija debate, vairs pēc pusgada neatceros precīzi, kas ko teica, bet debates pilnīgi noteikti bija par šo jautājumu. Bet lēmums tādad bija tāds, kāds ir jūsu priekšā jūsu izvērtēšanai.

### **I.Čepāne.**

Un man vēl jums ir noslēdzošais jautājums. Sakiet, lūdzu, jūsu kā jurista viedoklis... runājot par šādu situāciju skatoties no Satversmes 92.panta skata punkta.... par tiesībām uz taisnīgu tiesu. un par samērīgumu.

**M.Segliņš.**

Laikam nesapratu jūsu jautājumu.

**I.Čepāne.**

Satversmes 92.pants nosaka tiesības uz taisnīgu tiesu.

**M.Segliņš.**

Jā.

**I.Čepāne.**

Ņemot vērā ECT praksi, ņemot vērā Satversmes tiesas praksi, šajā gadījumā, vai Juridiskā komisija nevērtēja šo kā... no vienas puses valsts pusē ir ļoti lieli materiālie resursi, kas cīnās par savu tiesību aizstāvēšanu, bet no otras puses ir pieteikuma iesniedzēji ar tādiem resursiem, kādi nu viņiem konkrētajā gadījumā ir. Vai šeit ir šis līdzsvars panākts?

**M.Segliņš.**

Esmu pilnīgi pārliecināts, ka Latvijas Republikā tiesa spriež nevērtējot cilvēkus pēc viņu materiālā stāvokļa, pēc tā, cik lieli honorāri ir samaksāti advokātiem, ka tiesa spriež tikai un vienīgi izejot no likuma.

**I.Čepāne.**

Es atvainojos, jūs laikam manu jautājumu nesapratāt . Paldies.

**R.Apsītis.**

Paldies. Vēl jautājumi? Pieteikuma iesniedzējiem?

**I.Stuberovska.**

Jā, šobrīd būtu jautājums... Sakiet, lūdzu, tāpat šajos apstrīdētajos grozījumos likumā... Tāpat šie te termiņa ietvertie... 15 dienas. Kā likumdevējs ir domājis šos termiņus? Ka lieta ir jāizskata 15 dienu laikā? Vai ka tiesas sēde ir jānozīmē 15 dienu laikā?

**M.Segliņš.**

Doma bija, ka jāizskata, lai maksimāli ātrāk panāktu ieinteresētā puse šo taisnīgas tiesas nolēmumu.

**I.Stuberovska.**

Nu tad šī doma nav precīzi formulēta, vispirms. Un šajā sakarā, ja šī doma būtu precīzi formulēta, ka ir jāizskata 15 dienu laikā. Jūs uzskatiet, ka šo lietu var izskatīt 15 dienu laikā?

**M.Segliņš.**

Uzsākt izskatīt, bez šaubām, ka var.

**I.Stuberovska.**

Bet pabeigt 15 dienu laikā.. izvērtējot..

**M.Segliņš.**

Kā jūs zināt, advokātes kundze, tad tas, cik ilgā laikā tiesa to izskatīs, ne vienmēr ir atkarīgs tikai no gribas. Var būt dažādi apstākļi, kādēļ lietas izskatīšana var pārsniegt šīs 15 dienas.

**I.Stuberovska.**

Sakiet, lūdzu... Tāpatās ir tātad noteikts, ka 5 dienu laikā tiesu izpildītājam kopā ar ekspertiem ir jānovērtē konkrētais nekustamais īpašums. Kā jūs uzskatiet, vai šo likuma normu var realizēt dzīvē – 5 dienu laikā veikt objekta novērtējumu trim ekspertiem un tiesu izpildītājam vēl tur pa vidu sastādīt aprakstes aktu. Vai tas ir iespējams? Kā jūs uzskatāt, kādā veidā korespondence tad starp viņiem būtu jānogādā, lai piecu dienu laikā to realizētu? Un cik ātri vērtētājiem ir jāstrādā, lai to vispār paveiktu?

**M.Segliņš.**

Es jau atbildēju uz jautājumu.

**I.Stuberovska.**

Es varētu pateikt, ka praksē tas pilnīgi nav iespējams. Likumdevējs vienkārši varētu uzreiz jau domāt par attiecīgiem grozījumiem šai normai.

Sakiet, lūdzu, īpašumtiesību pārejas moments. Tātad kā, pēc jūsu viedokļa, šajā vecajā likuma redakcijā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”, kas bija spēkā līdz 2005.gada janvārim, kurā brīdī īpašumtiesības pāriet no īpašnieka uz valsti? Un kā tad ir jaunajā redakcijā? Vai tur nav izmaiņas nekādas? Vai tas pārejas moments tāds pats paliks?

**M.Segliņš.**

Šis ir jautājums Saeimai. Es šeit esmu uzaicināts kā pieaicinātais, es neesmu puse strīdā. Šeit ir puse. Tas ir jautājums pusei – Saeimai. Es tiku aicināts šeit kā pieaicinātā persona.

**I.Stuberovska.**

Nē, bet vienkārši no likumdevēja viedokļa, kā tas ir.

**M.Segliņš.**

Šeit ir likumdevēja pārstāvis, kas pārstāv šinī gadījumā likumdevēju.

**I.Stuberovska.**

Skaidrs.

**R.Apsītis.**

Vai Jaunzema kungam ir jautājums?

**J.Jaunzems.**

Jā, man tāds ļoti vienkāršs jautājums, un Segliņa kungs droši vien varēs ļoti ātri atbildēt, jo viņš jau to pieminēja, bet es gribu saprast līdz galam. Jūsu, kā likumdevēja doma, par 15 dienām, divreiz 15, jūs minējāt, 30 dienas. Respektīvi, ja man, kā jau bijušajam īpašniekam, šā gada 29.augustā bija pirmā sagatavošanas sēde Vidzemes... nē, Zemgales priekšpilsētas tiesā, tad respektīvi, pēc jūsu domām, maksimālais, kad man bija jāiziet visi tiesas procesi un jāsaņem nauda, tas ir mēneša laikā no 26.augusta, respektīvi, 26.septembris.

**M.Segliņš.**

15 dienu laikā, likumdevējs ir izdomājis, ka 15 dienu laikā ir jānozīmē lieta.

**J.Jaunzems.**

Nenosakot izskatīšanu tālāk visu?

**M.Segliņš.**

Jā. Jānozīmē.

**J.Jaunzems.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Paldies jums.

**M.Segliņš.**

Es labprāt vēlētos, lai jūs man sīkāk pastāstītu par šo gadījumu jau ārpus tiesas.

**J.Jaunzems.**

Jā, noteikti.

**M.Segliņš.**

Jo jānoskaidro, kas šajā likumā nestrādā, kāpēc tiesa tiešām tik ilgi ievilkās, šis termiņš.

**J.Jaunzems.**

Jā, noteikti, jā. Paldies.

**R.Apsītis.**

Jā. Tiesnese Čepāne vēl grib jautāt.

**I.Čepāne.**

Esmu spiesta precizēt vēl vienu jautājumu, ja priekšsēdētāja kungs neiebilst. Es gribētu pajautāt. Tātad 15 dienu laikā, jūs uzskatāt, ka jānozīmē šī lieta?

**M.Segliņš.**

Tāda bija likumdevēja griba.

**I.Čepāne.**

Griba?

**M.Segliņš.**

Jā.

**I.Čepāne.**

Un kas tad no tā mainās?

**M.Segliņš.**

Ja šī griba netiek īstenota dzīvē vai ir palikušas kādas likuma “spraugas”, ka tiesām ir iespējas atlikt un atlikt un līdz ar to šie termiņi ievielkas, tad likumdevējam ir jāatgriežas pie šī likuma un jāskatās, vai nav nepieciešami kādi precizējumi. Ja, izpētot šo kāzusu, es secināšu, ka ir kādas spraugas. Likumdevēja griba bija ātri dot iespēju nonākt pie taisnīgas atlīdzības tiesas ceļā.

**I.Čepāne.**

Segliņa kungs, jūs zināt, kādas ir apelācijas tiesā rindas?

**M.Segliņš.**

Ja nebūtu... kādas ir rindas, ja nav šīs 15 dienas.

**I.Čepāne.**

Nē, jūs man neļaujiet uzdot jautājumu. Tātad viņiem pašlaik šī lieta visa ir procesā, jūs redzat tas jau diezgan... tūlīt būs klāt Ziemassvētki, es sapratu, viņi teica – maijā arī viņi bija griezušies Satversmes tiesā sakarā ar to, ka uzskatīja, ka vispārējās jurisdikcijas tiesa aizskar viņiem īpašumtiesības, kas ir noteiktas Satversmes 105.pantā. Tagad ir pagājuši tik daudzi mēneši, un šī

lieta vēl nav izskatīta. Nav zināms, kad šī lieta tiks izskatīta. Cik es saprotu, pēc tam, ja šī lieta iet tālāk uz apelāciju, ja šī lieta iet tālāk uz kasāciju, kad jūs prognozējat, kad šī lieta tiks izskatīta? Likumā tagad, ko Saeima izgrozīja, ir paredzēts, ka gadu vēl viņi tur var, cik es saprotu, kādu laiku var noteikti dzīvot. Bet vai nevar rasties tāda situācija, ka viņiem nav ne naudas, ne dzīvokļa?

**M.Segliņš.**

Es gribētu no tiesas uzzināt, no tās tiesas, kas nozīmē tik tālu šos termiņus, kāds tam ir attaisnojums un kāds tam ir pamatojums. Es zinu, ko gribēja likumdevējs, pieņemot likumu tādu, kāds tas ir pieņemts, bet nevaru prognozēt, kas un kādēļ tā tiesa, kurā jūs esat iesniedzis šo prasību, kādēļ tā ir nozīmēta tik tālu. Es nezinu šos apstākļus, bet es tos pilnīgi noteikti noskaidrošu.

**I.Čepāne.**

Vai jūs domājat, ka jūs varat ietekmēt šo vispārējās jurisdikcijas tiesu izskatīt ātrāk?

**M.Segliņš.**

Nekādā gadījumā. Nekad neesmu iedomājies un nekad neiedomāšos ietekmēt kādu tiesu, kamēr būšu politiķis. Paldies!

**R.Apsītis.**

Vai Saeimas pārstāvim ir jautājumi?

**M.Piektevičs.**

Paldies, nav.

**R.Apsītis.**

Ministru kabineta pārstāvim ir kādi jautājumi?

**J.Rozenfelds.**

Godātā tiesa! Man ir viens jautājums, kaut gan tiešām šī pieaicinātā persona jau ir ārkārtīgi nomocīta ar jautājumiem. Un mans jautājums, man jāatvainojas, pat būtībā nav par to, ko Saeimas Juridiskā komisija dara. Bet, tā kā jums jau tika uzdoti jautājumi arī par iespējamību pieņemt tamlīdzīgus aktus kā tas, kas šodien tiek vērtēts un par ko ir iesniegta sūdzība, proti, 81.panta kārtībā, tad, lūk, man jautājums, tas arī ir pietiekami sarežģīts juridiski, tāpēc es lūdzu to pārdomāt varbūt ļoti un es mēģināšu to formulēt pēc iespējas saprotamā veidā, jo kā šajā zālē šodien tika paustas bažas, ja es pareizi to sapratu. Un bažas bija šāda rakstura: vai 81.panta kārtībā varēja pieņemt šos noteikumus Nr.17, ņemot vērā, ka 81.pants paredz, ka šādi noteikumi nevar grozīt cita starpā tiesu iekārtas un procesa likumus? Bet, lūk, kā izrādās, tad šajos noteikumos ir noteikts kā grozījums 9.pantā, ka institūcija vai bijušais īpašnieks šajā gadījumā, tas ir, strīdus gadījumā, ir atbrīvoti no tiesas izdevumu samaksas. Tad vai šeit jūs arī saskatītu 81.panta principu pārkāpumu?

**M.Segliņš.**

Es šeit saskatu vēlmi valdībai nākt pretī tai personai, kurai tad tiek atsavināts, vēlmi viņai padarīt šīs lietas labākas, ērtākas.

**J.Rozenfelds.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Vēl ir jautājumi?

**I.Stuberovska.**

Sakiet, lūdzu, tāpat manā skatījumā šajos grozījumos varbūt palicis neatspoguļots jautājums, kas ir arī neskaidrs praktiskā situācijā. Ko likumdevējs ir domājis tāpat, kā risināt šīs te savstarpējās attiecības starp valsti, kas ir kļuvusi par īpašnieku konkrētam nekustamam īpašumam, un tā bijušo īpašnieku laika periodā līdz taisnīgas atlīdzības izmaksai? Bijušais īpašnieks tāpat atrodas šajās telpās, atsavinātajā nekustamajā īpašumā, kopā ar savu ģimeni. Sakiet – kādas tiesiskās normas, šīs tiesiskās attiecības viņu starpā pastāv? Viņš ir īrnieks, viņš ir persona, kas patvarīgi aizņem dzīvojamo platību, vai kādā citā statusā? Jo nav nekādu saistošu, teiksim, vienošanos starp valsti un īpašnieku, bet viņš atrodas šajās telpās, kas viņam nepieder. Kā to ir nolēmis likumdevējs risināt?

**M.Segliņš.**

Manis šeit kā liecinieks ir aicināts Pavļuta kungs, kurš ir valsts sekretārs Kultūras ministrijā, kas tieši nodarbojas ar šiem jautājumiem. Un noteikti būs pilnīgi interesanti uzzināt, kā tad viņiem reālajā situācijā tas ir. Es no savas puses, kā likumdevējs (atvainojos tiesai – man jāatkārtojas), centos izdarīt visu, lai patiešām šis posms būtu īss un maksimāli ātri tiktu saņemtu šī taisnīgā atlīdzība, ja tas ir vajadzīgs, caur tiesu. To es darīju kā likumdevējs. Kādās attiecībās, tad man likās, ka tās būs 30 vai sliktākajā gadījumā 40 dienas. Saprotams, process ir ievilcies. Kādās attiecībās valsts ir ar tiem cilvēkiem, kuriem tiek atsavināts šis īpašums, jānoklausās Pavļuta kungs. Es neesmu interesējies par to, kādas šobrīd tur ir šīs attiecības.

**I.Stuberovska.**

Un, ja tas posms būtu tāds – 30 dienas, tāpat viņiem nevajadzētu nekādu tiesisko regulējumu savstarpēju?

**M.Segliņš.**

Ir jāpadomā par šo lietu.

**R.Apsītis.**

Paldies. Stuberovskas kundze, jums ir vēl kādi jautājumi?

**I.Stuberovska.**

Paldies, nav.

**R.Apsītis.**

Ir vēl kādi jautājumi? Ilma Čepāne.

**I.Čepāne.**

Es ļoti atvainojos, man tomēr vēl viens precizējošs jautājums, jo es gatavoju lietu. Man ir par 12.pantu. 12.pantā tajā likumā jaunajā redakcijā ir teikts tā (jums klāt nav, es nolasīšu tā lēnām): “Pēc aprakstīšanas nekustamais īpašums pāriet tās institūcijas valdījumā, kuras vajadzībām to atsavina. Valdījuma pārņemšana notiek arī tad, ja ieguvējs īpašumtiesības vēl nav nostiprinājis zemesgrāmatā. Ja nekustamais īpašums netiek atbrīvots labprātīgi, tiesa pēc tās institūcijas lūguma, kuras vajadzībām nekustamais īpašums atsavināts, lemj par ieviešanu nekustamā īpašuma valdījumā.”

Tālāk otrā daļa: “Atsavinot dzīvojamo māju (dzīvokli), kurā dzīvo tās bijušas īpašnieks vai viņa ģimenes locekļi, attiecīgai institūcijai viņi ir jānodrošina ar līdzvērtīgu citu dzīvojamo telpu. Tiesības uz nodrošināto dzīvojamo telpu saglabājamais vienu gadu pēc atlīdzības izmaksas.”

Vai nevar rasties tāda situācija, ņemot vērā mūsu ilgo tiesāšanos un šo tiesvedību, ka šie cilvēki ir spiesti gadiem dzīvot tajā telpā līdzvērtīgā, kur viņi ir izlikti ar savām ģimenēm, kamēr lieta aiziet līdz Augstākās tiesas Senātam (un ar to arī vēl nav viss)?

**M.Segliņš.**

Juridiskās komisijas apsvērumi bija sekojoši, ka gada laikā tiesvedībām jau nu noteikti būtu jābeidzas. Ja izrādīsies, ka šis likums tā nestrādā, tad acīmredzot ir šī norma jāgroza, ja tā izrādīsies. Šobrīd mēs par to vēl spriest nevaram. Es ceru, ka tik ilgām tiesvedībām saskaņā ar jauno, grozīto Civilprocesa likumu nevajadzētu būt.

**I.Čepāne.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Tā, jautājumu nav vairs? Nav.

Līdz ar to visas pieaicinātās personas ir uzklausītas. Tagad pēdējam mēs dodam vārdu vienīgajam lieciniekam Danielam Pavļutam, proti, Kultūras ministrijas valsts sekretāram un Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas uzraudzības padomes loceklim.

Vai viņš ir?

Lūdzu, pie mikroфона! Jums vajag parakstīties... par to, ka jūs esat kā liecinieks atbildīgs saskaņā ar Latvijas Krimināllikuma 300. un 302.pantu par apzināti nepatiesu liecību un nepamatotu atteikšanos sniegt liecības. Jūs sapratāt, ko jūs parakstījāt?

**D.Pavļuts.**

Jā.

**R.Apsītis.**

Lūdzu, ko jūs varētu liecināt šajā lietā, konkrēti runājot par... jautājumiem, kāds ir pieņemtā likuma leģitīmais mērķis. Ko jūs varētu teikt arī par samērīgumu starp valsts interesēm, no vienas puses, un tiesībām uz īpašumu, no otras puses?

**D.Pavļuts.**

Godājamā tiesa! Mani sauc Daniels Pavļuts. Esmu Kultūras ministrijas valsts sekretārs kopš 2003.gada 23.februāra. Atbilstoši Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas likumam Kultūras ministrija ir pasūtītājs šī projekta īstenošanā, un kā iestādes administratīvais vadītājs es attiecīgi esmu piedalījies šī projekta īstenošanā.

Attiecībā uz tālāk uzdotajiem jautājumiem.

Runājot par leģitīmo pamatu. Protams, Kultūras ministrijas rūpju lokā saistībā ar vispārējo piespiedu atsavināšanas likumu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām ir bijis tieši Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekts. Bet jāpiebilst, ka motivācija, kas ir likusi Kultūras ministrijai virzīt grozījumus šajā likumā, nav bijusi balstīta tikai un vienīgi uz Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta situāciju.

Bet tomēr vispirms par Nacionālās bibliotēkas projektu. Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekts ir uzsākts 1968.gadā ar toreiz nostiprināšanu Rīgas pilsētas ģenerālplānā teritoriju Daugavas kreisajā krastā starp dzelzeļa un toreiz Oktobra tiltiem jaunas Viļa Lāča Valsts bibliotēkas būvniecībai. Pēc tam 1988.gadā ir pieņemts lēmums LPSR Ministru padomē šo projektu īstenot šajā teritorijā, un ir sekojusi virkne citu pieņemtu Ministru kabineta lēmumu jau Latvijas Republikā un citu tiesību aktu, tai skaitā, pieņemtu Saeimā.

Uzsākot darbu pie šī projekta, izvērtējot to situāciju, kurā projekta īstenošana bija, mēs bijām spiesti konstatēt situāciju, ka vairāki tiesību akti diemžēl ir savstarpējā pretrunā, un šeit es vados no tiem atzinumiem un norādījumiem, kādus man ir snieguši juristi, jo es pats neesmu juridiski izglītots. Šajā gadījumā kā iestādes administratīvais vadītājs es paļaujos uz to cilvēku spriedumu, kas ir izglītoti un speciālisti šajā jomā. Tātad šeit runa ir par to, ka piespiedu atsavināšanas likums valsts un sabiedriskām vajadzībām, kurš ir lielā mērā pārcēlums no 1923.gada likuma, paredz tādu atsavināšanas kārtību, kas faktiski pēc būtības nonāk pretrunā ar būvniecības ieceru īstenošanu atbilstoši Būvniecības likumam – tādām, kāds tas ir, manuprāt, pieņemts 1995.gadā. Tātad šeit es runāju par to, ka, kaut arī atbilstoši šai atsavināšanas likumdošanai īpašumtiesības valstij pāriet uz atsavināmo īpašumu ar īpašā, atsevišķā atsavināšanas likuma stāšanās spēkā pēc tā pieņemšanas Saeimā un izsludināšanas, neskatoties uz to valsts nekādā veidā šīs savas īpašumtiesības nevar realizēt līdz tam brīdim, kad nav izdarīts ieraksts zemesgrāmatā. Tātad šeit ir šis te laiks, kas paiet no likuma spēkā stāšanās un vienošanās panākšanas ar bijušo īpašnieku, kas tajā gadījumā, ja šī vienošanās nav panākama un lieta nonāk tiesā, šeit ir jāreķinās ar ļoti ilgu laiku. Un savukārt mūsu problēma LNB projekta īstenošanā, kura varētu līdzīgi veidoties

arī citos valstiski nozīmīgos projektos, tātad šī problēma bija tāda, ka atbilstoši Būvniecības likumam, lai varētu projektēt, pasūtītājam būtu jābūt vai nu tātad attiecīgās teritorijas zemesgabalu īpašniekam, iznomātājam, tātad nomniekam vai lietotājam. Un, protams, ne viens, ne otrs, ne trešais šajā gadījumā nebija īstenība.

Tātad īsiem vārdiem šī te problēma bija tāda, ka atbilstoši atsavināšanas likumdošanai, kas bija spēkā tādā redakcijā, ka radās pretruna ar būvniecības likumdošanu, kas ir daudz, daudz jaunāka, un šajā situācijā Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekts tiktu ļoti, ļoti ilgi iekavēts.

Šeit vēlos vērst jūsu uzmanību jau uz iepriekšminēto par citu motivāciju. Un tātad mēs arī to esam izklāstījuši Ministru kabineta noteikumu, 81.panta kārtībā pieņemto Ministru kabineta noteikumu ar likuma spēku Nr.17 un Nr.18 anotācijās šo te citu arī motivāciju. Bet tas, ko es vēlējos piebilst, ir, ka šeit bija būtiski vērā ņemt arī citas valstiskas intereses. Kā šajā anotācijā norādīts, kopā 1992.gada, ja nemaldos, kad likums ir atjaunots līdzšinējā redakcijā, tātad vecajā redakcijā, kas tika grozīta, piespiedu atsavināšanas likums ir ticis izmantots tikai un vienīgi trīs reizes, un nevienu no šīm reizēm faktiski tas nav ticis piemērots tādai situācijai, kur tiktu atsavināts dzīvoklis. Tātad ir bijusi runa tikai par nekustamo īpašumu, proti, zemes gabaliem.

Konsultējoties ar speciālistiem citās ministrijās, mēs arī saņēmām tādu viedokli, ka diemžēl šis likums netiek izmantots manis iepriekš aprakstītās problēmas dēļ, proti, valsts intereses nav iespējams īstenot pārskatāmā laika termiņā, atsavinošā valsts institūcija, atsavināšanas ierosinātāja, ir spiesta vienoties uz nosacījumiem, kas nav atbilstoši nodokļu maksātāju naudas saprātīgas un efektīvas izlietošanas principiem – tātad samaksāt vienkārši to, ko prasa. Pretējā gadījumā atsavinošā institūcija nav spējīga projektu pārskatāmā laikā īstenot. Un šī bija ļoti nopietna problēma, kas tika arī izklāstīta Ministru kabinetam, un es pieņemu, ka Ministru kabinets ņēma to vērā, pieņemot šos Ministru kabineta noteikumus. Šajā laika posmā, un šeit es runāju par 2004.gada pašu sākumu... atvainojos, 2005.gada, tātad šajā posmā bija uzsākta aktīva Eiropas Savienības struktūrfondu apguve, tāpat arī ne tikai struktūrfondu, bet arī kohēzijas fonda un citu pirmsiestāšanās finanšu instrumentu, tādu kā *PHARE*. Šie finansējumi bieži tiek novirzīti infrastruktūras uzlabojumiem, kur atsevišķos gadījumos arī ir jāsaskaras ar piespiedu atsavināšanas gadījumiem.

Mūsu uzskats, teiksim, valstiski raugoties uz šo risināmo problēmu, bija tāds, ka situācija, kurā ir dibināts pamats domāt, ka ieilgst šādu valstiskas nozīmes, nacionālas nozīmes projektu īstenošana, ka šis līdzsvars starp privātpašnieku un sabiedriskām interesēm ir jādefinē savādāk. Un tādēļ Kultūras ministrija ir izstrādājusi minētos grozījumus.

**R.Apsītis.**

Tas jums viss?

**D.Pavļuts.**

Par šo jautājumu, jā.

**R.Apsītis.**

Paldies. Jautājumi tiesnešiem? Lepses kungam.

**A.Lepse.**

Ja es pareizi sapratu no jūsu teiktā, tad Kultūras ministrija izstrādāja šo noteikumu Nr.17 projektu, ko iesniegt Ministru kabinetā?

**D.Pavļuts.**

Nenoliedzami, Kultūras ministrija ir iesniegusi šo dokumentu Ministru kabinetā. Bet šī projekta izstrādē gan sagatavošanas periodā, konsultāciju periodā, gan arī, protams, atbilstoši Ministru kabineta kārtības rullim saskaņošanas periodā ir piedalījušās arī citas institūcijas. Protams, ka šis dokuments, kas tika iesniegts Ministru kabinetā sākotnēji, atsevišķos punktos atšķiras no tā, kāds tika pieņemts Ministru kabineta sēdē, kā arī norādīts ir papildu jautājumos un mūsu Ministru kabineta atbildē uz papildu jautājumiem pie šīs lietas izskatīšanas, arī anotācijas ir mainījušās. Un par galīgo ir uzskatāms tas, kas ir ticis pieņemts.

**A.Lepse.**

Jā. Sakiet, lūdzu, vai šo projektu izstrādāja tieši Kultūras ministrijas darbinieki vai, kā jūs teicāt, tiek pieaicināti speciālisti no malas?

**D.Pavļuts.**

Pamatā šo dokumentu izstrādāja Kultūras ministrijas darbinieki, pieaicinot speciālistus un konsultējoties ar speciālistiem gan Valsts kancelejā, gan Tieslietu ministrijā. Mums ir bijušas arī mutiskas konsultācijas ar Saeimas Juridisko biroju.

**R.Apsītis.**

Tiesnešiem vēl ir jautājumi? Gunārs Kūtris, lūdzu!

**G.Kūtris.**

Varbūt divi jautājumi kopā, bet par vienu tēmu.

Mani interesē šīs taisnīgās atlīdzības noteikšana. Cik es saprotu, tad jūs esat tā institūcija, kas arī Uzraudzības padomei piedāvāja savu redzējumu par principiem, uz kādiem balstīties, nosakot taisnīgo atlīdzību. Tā ir?

**D.Pavļuts.**

Kā es esmu sapratis no juristu sniegtajiem atzinumiem, tad taisnīgās atlīdzības princips noteikts vispārējā atsavināšanas likumdošanā, un to mēs esam arī tādā veidā ievērojuši. Bet es piekrītu, ka Kultūras ministrija jeb Kultūras ministrijas padotības iestādes, tas ir, pēdējā nepilna gada laikā tā ir bijusi valsts aģentūra "Jaunie Trīs Brāļi", ir sagatavojusi šos materiālus Uzraudzības padomes sēdēm lēmumu pieņemšanai.

### **G.Kūtris.**

Sakiet, lūdzu, vai, jūsuprāt, vienalga – vai no Kultūras ministrijas, vai no vienkārši Latvijas iedzīvotāju viedokļa – var būt taisnīga atlīdzība tad, ja maksā pēc dažādiem kritērijiem jeb pēc dažādiem principiem? Nu piemēra pēc minēšu tā. Ir viens, teiksim, princips: “Maksāsim visiem pēc zemākās likmes.” Vai: “Maksāsim pēc vidējās.” Vai: “Maksāsim pēc augstākās.” Bet visiem. Un savukārt praksē izrādās, ka vieniem maksā pēc zemākā vai vidējā, citiem maksā dubultā apmērā.

### **D.Pavļuts.**

Es nebūšu spējīgs sniegt juridisku vai juridiski pamatotu atbildi uz šo jautājumu.

### **G.Kūtris.**

Nē, no taisnīguma viedokļa.

### **D.Pavļuts.**

Un arī, teiksim, es neuzskatu, ka man būtu tiesības izteikties par taisnīguma principu vispārīgi. Tas, ko es varu atbildēt, ka tā atlīdzība, kas ir tikusi piedāvāta nekustamo īpašumu LNB apbūves teritorijā bijušajiem īpašniekiem, ir bijusi balstīta (īpaši sākotnējā stadijā) uz konkrētiem nekustamo īpašumu novērtējumiem.

### **G.Kūtris.**

Man tieši par šiem novērtējumiem tad būtu arī tas nākošais jautājums, ko es gribēju uzdot. Jūs arī savā atbildē, Kultūras ministrijas atbildē zvērinātai advokātei Stuberovskas kundzei esat teikuši tā, ka informāciju par tiem, cik tad katru dzīvokli novērtējusi katra vērtētāju kompānija, ka tas ar tieši jūsu rīkojumu ir noteikts par ierobežotas pieejamības informāciju. Kāds mērķis jeb kāds pamats bija noteikt šīs summas par ierobežotas pieejamības informāciju, ja jūs, teiksim, principā vadītos, ka, jā, vērtētāju noteiktā summa arī tiek izmaksāta. Varbūt tad nebūtu strīdu?

### **D.Pavļuts.**

Kas attiecas uz ierobežotas pieejamības informācijas statusa noteikšanu vērtējumiem, ko bija pasūtījusi Kultūras ministrija (un es vēršu jūsu uzmanību, ka šāds statuss tika piemērots un varēja tikt piemērots no Kultūras ministrijas tikai tiem vērtējumiem, ko pasūtīja un apmaksāja Kultūras ministrija), pamatā tika piešķirts sekojošu iemeslu dēļ. 2004.gada aprīlī, kad (manuprāt, tas bija aprīlis, es varētu arī kļūdīties ar konkrētiem datumiem) tika sagatavoti pirmie novērtējumi par šiem īpašumiem, ko Kultūras ministrijas uzdevumā veica zvērināta advokāta Selva Selgas birojs sadarbībā ar auditorfirmu nekustamā īpašuma vērtēšanas speciālistiem “BDO Invest”, mēs diemžēl saskārāmies ar faktu, ka šie vērtējumi, un ne tikai konkrētais tā īpašnieka vērtējums, ar kuru tika vestas sarunas, bet diemžēl ir arī citi īpašnieki, ir informēti par viens otra vērtējumiem. Mēs uzskatījām, ka šajā situācijā tas nesekmē vienošanās procesu, jo katrs īpašums, kā man ir paskaidrojuši nekustamo īpašumu vērtētāji, tai skaitā arī Latvijas Īpašumu vērtētāju asociācija savos atzinumos, kur mēs esam konsultējušies par šiem jautājumiem, ka katrs īpašums tiek vērtēts unikāli,

un situācijā, kad viena īpašuma vērtība tiek salīdzināta ar otru, nespeciālistiem šeit ir grūti orientēties. Tādēļ Kultūras ministrija pirmkārt vērsās pie Latvijas Īpašuma vērtētāju asociācijas, lūdzot izskaidrot sekojošu jautājumu: vai ir profesionāli ētiski informēt nekustamo īpašumu īpašniekus par to, par cik viņu dzīvoklis šajā gadījumā ir novērtēts? Un šī atbilde, ko mēs saņēmām no Latvijas Īpašumu vērtētāju asociācijas, bija sekojoša, ka saskaņā ar īpašuma vērtētāju darba ētikas normām vērtētājs par darba rezultātiem informē tikai novērtējuma pasūtītāju, ja vien, teiksim, darba uzdevumā nav minēts citādi. Un darba uzdevumā nav minēts citādi.

Tātad šis bija par iemeslu, lai Kultūras ministrija piešķirtu šo ierobežotas pieejamības informācijas statusu konkrēti šiem vērtējumiem, lai līdz lēmuma pieņemšanai neietekmētu lēmuma pieņemšanas gaitu un sarunu procesu ar īpašniekiem.

**R.Apsītis.**

Tā. Jautā tiesnese Čepāne.

**I.Čepāne.**

Vēl par to pašu. Tātad kultūras ministre Demakovas kundze teica, lai šos jautājumus uzdodot galvenokārt jums. To pašu atkārtoja arī finanšu ministrs Spurdziņa kungs.

Jūs, Pavļuta kungs, rīkojaties ar valsts naudu. Un tagad jūs sakāt, ka faktiski visu ir lēmusi Īpašuma vērtētāju asociācija, šos kritērijus nosakot. Vai tā ir?

**D.Pavļuts.**

Es nedomāju, ka es būtu teicis jūsu minēto. Pretējā gadījumā...

**I.Čepāne.**

Es tā sapratu. Es tā sapratu – tikko atbildot uz kolēģa jautājumu.

**D.Pavļuts.**

Tātad Kultūras ministrija tajos jautājumos, kas Kultūras ministrijai nav bijuši skaidri, jo Kultūras ministrijas pamatzdevums atbilstoši nolikumam un normatīvajiem aktiem ir kultūrpolitikas izstrāde un nekādā gadījumā ne nekustamo īpašumu vērtēšana, tad tajos gadījumos, kad ir bijis nepieciešams izskaidrojums par šo procesu, mēs esam vērsušies pie, mūsaprāt, kompetentās nozares nevalstiskās organizācijas, kas varētu šādu atbildi mums sniegt.

**I.Čepāne.**

Es precizēšu.

**D.Pavļuts.**

Tajā pašā laikā es gribētu papildināt vēl šo atbildi, varbūt nedaudz precizējot savu atbildi Kūtra kungam, runājot par šo te zemāko vērtējumu. Tātad nekustamo... piespiedu atsavināšanas likums paredz, ka īpašums ir atsavināms par tirgus cenu, kas tātad ir izprotama arī kā tirgus

novērtējums, kā mums ir paskaidrojuši juristi. Un šajā gadījumā Latvijas Īpašumu vērtētāju asociācija citā atbildē arī mums nav sniegusi izskaidrojumu vai, teiksim, nav sniegusi pamatu, uz kā mēs varētu pieņemt, ka viens nekustamā īpašuma vērtējums, ko ir sniedzis viens sertificēts vērtētājs, būtu pareizāks vai nepareizāks par citu, ko ir sniedzis cits nekustamā īpašuma vērtētājs. Un šajā gadījumā no valsts līdzekļu ekonomikas viedokļa Kultūras ministrija bija sagatavojusi šos te vērtējumus, un Uzraudzības padome savā, ja nemaldos, 2004.gada 16.jūnija sēdē pieņēma lēmumu uzdot Kultūras ministrijai veikt visu īpašumu kontrolvērtējumu un apstiprināt zemāko cenu, kas ir norādīta nekustamo īpašumu vērtējumos, sarunu turpmākai veikšanai par nekustamo īpašumu atsavināšanu.

**I.Čepāne.**

Piedodiet, jūs neatbildējāt uz manu jautājumu. Man diemžēl jāatkārto šis jautājums ir vairākas reizes, jo Satversmes tiesa uzskata, ka tas ir viens no būtiskākajiem jautājumiem. proti, kas ir šis taisnīgās atlīdzības kritēriji. Kas ir šo kritēriju pamatā? Un jūs pieminējāt 2005.gada 27.aprīļa Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas Uzraudzības padomes...

**D.Pavļuts.**

Nepieminēju.

**I.Čepāne.**

...sēdes protokola izrakstu, kur 1.punktā ir teikts: "Atļaut Kultūras ministrijai piedāvāt LNB būvniecības teritorijā esošo nekustamo īpašumu bijušajiem īpašniekiem taisnīgu atlīdzību par sekojošu nekustamo īpašumu piespiedu atsavināšanu sekojošā apmērā." Sekojošā apmērā, ja? Un šeit, protams, visi šie īpašumi nav, bet tālāk, skatoties anotāciju, Ministru kabineta noteikumu projekta anotācijas pielikumu, es piemēram, skatos, un, salīdzinot ar ekspertu vērtējumiem, piemēram, par... Ja jūs būtu tik laipns un pateiktu, paskatītos – dzīvoklis Nr.5 Kuģu ielā 8/10.

**D.Pavļuts.**

Tas ir uzrādīts padomes protokolā?

**I.Čepāne.**

Jā, protokolā, jā, tur ir 3.dzīvoklis, ceturtais pēc kārtās nāk.

**D.Pavļuts.**

Jā. Redzu.

**I.Čepāne.**

Tur, ja mēs skatāmies, šī summa ir 25 329, kas ir akceptēta, ja? Taču, ja mēs skatāmies lietā esošos materiālus, ka ekspertu augstākais vērtējums ir 12 200. Vai jūs varētu pateikt, mēs visu dienu tiesneši šo lietu mēģinām skaidrot? Līdzīga situācija ir saistībā ar dzīvokli Nr.1. Kāpēc pieteikuma

iesniedzējam, kas šeit sēž, Jaunzemam, ja augstākais novērtējums (lietā ir materiāli) ir 84 100 latu, kādēļ viņam tika piedāvāts tikai, kā raksta Ministru kabinets vēstulē Satversmes tiesai, 79 466 lati? Proti, pat netiek piedāvāts augstākais tas ekspertu vērtējums, bet citiem simtprocentīgi augstāk par augstāko ekspertu vērtējumu. Vai pietiekami skaidri jums uzdevu jautājumu?

#### **D.Pavļuts.**

Es ceru, jā, ka es sapratu jautājumu. Man gan būs jāatbild diezgan gari, tā ka, ja es neprecīzi atbildēšu, es ļoti lūdzu precizēt.

#### **I.Čepāne.**

Tos kritērijus mēs gribētu zināt, šo...

#### **D.Pavļuts.**

Tātad Kultūras ministrija nevar izdomāt un nav izdomājusi kritērijus, kuri nebūtu paredzēti vispārējā atsavināšanas likumdošanā. Tātad primāri, kā es jau minēju, juristi mums ir skaidrojuši, ka par pamatu taisnīgās atlīdzības noteikšanai ir nekustamā īpašuma vērtētāja izdarīts novērtējums. Tas būtu viens punkts.

Kā jau es iepriekš minēju, un Satversmes tiesas rīcībā ir visi, manuprāt, nekustamo īpašumu vērtējumi, viņi dažādos laikos un pat vienā laikā ļoti būtiski atšķiras, par ko Kultūras ministrija, protams, nekādā veidā nevar uzņemties atbildību.

Trešais punkts, ko es gribētu bilst, ir, ka atkal konsultācijās ar juristiem kā izšķirošs, kā taisnīgās atlīdzības apmērs, ja par to puses nevar vienoties, tad to nosaka tiesa. Tātad taisnīgo atlīdzību var noteikt tikai tiesa, un arī droši vien tiesa tikai būtu spējīga noteikt šo te taisnīguma aspektu. Bet Kultūras ministrijas prioritāte šī projekta risināšanā ir bijusi – panākt vienošanos ar īpašniekiem tur, kur tas ir saprātīgi iespējams. Un šajā gadījumā man tad ir jums jāizklāsta secīgi, kā ir notikusi šī te sarunu, teiksim, vešana starp īpašniekiem un Kultūras ministriju.

Tātad, kā jau, es pieņemu, iepriekš ir ticis runāts, nekustamā īpašuma novērtējumi tika veikti 2004.gada pirmajā pusē pirmoreiz. Kultūras ministrija, saņemot šos vērtējumus, izdarīja kontrolvērtējumus, konstatēja, ka šeit ir atšķirības. Un Kultūras ministrija, ņemot vērā, ka kritēriju mūsu rīcībā nebija un nevarēja būt par to, kurš būtu uzskatāms par pareizu vai nepareizu un tādējādi lietojams taisnīgās atlīdzības piedāvāšanā un noteikšanā, konsultējās ar Latvijā Īpašumu vērtētāju asociāciju. Šī te atbilde, ko mēs saņēmām no Latvijas Īpašumu vērtētāju asociācijas, un, ja tiesai tas būtu noderīgi, es esmu gatavs vēstules kopiju arī iesniegt, atbilde bija tāda, ka... precīzāk, atbilde uz to, kurš ir uzskatāms par pareizu, netika sniegta, bet tika piedāvāta metodika īpašumu vērtības aprēķināšanai, un vēlākā stadijā tā arī tika piemērota.

Šajā situācijā Kultūras ministrija, saskaroties ar situāciju, ka neviens nevar paskaidrot, kurš no vērtējumiem ir uzskatāms par pareizu un kāpēc tie atšķiras, pie kam atšķiras vairāk par... krietni vairāk nekā par tiem 10 vai 15 procentiem, kuri, kā pati Latvijas Īpašumu vērtētāju asociācija atzīst, būtu pieņemami profesionāli, tātad šajā situācijā Uzraudzības padome atbilstoši protokolam pieņēma lēmumu par to, ka jāpiedāvā zemākā no sertificēto īpašumu vērtējumu summām. Diemžēl

par šīm summām vienoties un nopirkt šos īpašumus no īpašniekiem izdevās ļoti, ļoti mazā skaitā. Tāpēc vēlākā stadijā 2005.gada... acumirkli, man te jāaplūko materiāli... tā tad 2005.gada 23.februārī Uzraudzības padome akceptēja īpašuma vērtības noteikšanas metodiku, kuru jūs citējāt pirms brīža, proti, ka taisnīgās atlīdzības lielums aprēķināms kā vidējā aritmētiskā vērtība no visiem Kultūras ministrijai pieejamiem nekustamā īpašuma novērtējumiem. Ja par vienu nekustamo īpašumu Kultūras ministrijai ir pieejami trīs un vairāk nekustamā īpašuma novērtējumi un kāds no tiem krasi atšķiras no pārējiem pieejamajiem novērtējumiem, aprēķinot vidējo aritmētisko vērtību, atšķirīgo novērtējumu neizmanto un atlīdzības apmēru nosaka kā vidējo aritmētisko vērtību no atlikušajiem novērtējumiem. Uz šī aprēķina pamata tika aprēķinātas šajā pašā Uzraudzības padomes protokolā minētās nekustamo īpašumu atsavināšanai piedāvājamās summas ar papildus punktu – atļaut Kultūras ministrijai vienošanās procesa laikā mainīt protokola punktā norādītās summas 10 procentu robežās. Tas būtu saistāms ar to, ka, protams, var būt kādi īpaši apstākļi – pārvākšanās izdevumi un tamlīdzīgi. Un, lai nevajadzētu katru reizi Uzraudzības padomi aicināt šos jautājumus atkal izskatīt, tad tika pieļauta šāda, teiksim, variācija.

Jau pie šīm jaunajām atlīdzības summām (un es pasvītroju, ka tā tad vissvarīgākā šajā procesā ir bijusi tieši vienošanās ar īpašniekiem un atlīdzības izmaksa, lai pārietu īpašumtiesības valstij), jo mums ir tiešām izšķirošs šis te ieraksta zemesgrāmatā par īpašumtiesībām, tā tad šeit jau izdevās vairāk panākt vienošanās. Es nepieskaršos tam, ka paralēli šim manis aprakstītajam procesam notika jau iepriekš aprakstītais darbs pie tiesību aktu precizēšanas.

Un visbeidzot 2005.gada 27.aprīļa sēdē tika apspriestas jau citas summas, jo diemžēl šo vienošanos nebija izdevies līdz šim brīdim panākt. Paralēli īpašnieki iesniedza arī savus vērtējumus, ko bija pasūtījuši par saviem līdzekļiem. Gada laikā, kopš nekustamā īpašuma pirmās vērtēšanas, šīs summas bija ļoti būtiski augušas. Par cik un kāpēc – es neņemos spriest, jo atkal tas nav Kultūras ministrijas kompetencē. Bet tā tad Uzraudzības padomei tika piedāvāts apstiprināt atsavināšanas summas tiem īpašumiem, kuru īpašnieki varēja piedāvāt un bija piedāvājuši Kultūras ministrijai konkrētas atsavināšanas summas, kuras bija pamatojamas ar vērtējumiem un konkrētiem tā tad šo te īpašnieku piedāvātiem argumentiem un kuras bija pieņemamas no, teiksim, šo te summu izmaksu viedokļa. Tādēļ šajā te 27.aprīļa Uzraudzības padomes protokolā parādās šīs te summas, kuras atsevišķos gadījumos, kā jūs norādījāt, pārsniedz mūsu rīcībā vai īpašnieka rīcībā esošo vērtējumu summas. Tā tad tas... Es jums nevaru detaļas šobrīd izklāstīt, tās ir iespējams pievienot sarakstes formā. Bet tā tad tās ir balstītas uz motivētiem šo īpašnieku iesniegumiem.

Kas attiecas uz tiem gadījumiem, šajā pašā protokolā ir minētas arī sekojošas rindas: “Atļaut Kultūras ministrijai sniegt tiesā prasības pieteikumu par taisnīgas atlīdzības noteikšanu par sekojošiem LNB būvniecības teritorijā esošajiem nekustamajiem īpašumiem.” Un tie ir: dzīvoklis Nr.3, Nr.9, Nr.22, un vēl par trim dzīvokļiem tiek pilnvarots turpināt sarunas, lai mēģinātu tomēr šo te vienošanos panākt un lai nebūtu nepieciešamība tālāk vērsties tiesā. Tā tad šeit pirmkārt es vēl vēlos arī vērst jūsu uzmanību uz to, ka Kultūras ministrija centusies izmantot jebkuru saprātīgu iespēju vienoties ar īpašniekiem un izmaksāt šo atlīdzību civiltiesiskā kārtībā.

Šeit vēl vēlos vērst jūsu uzmanību uz to, kādēļ nav bijis iespējams panākt vienošanos ar dažiem no īpašniekiem. Un šeit es vēl vēlos citēt vienu konkrētu vēstuli, kas ir Ginta Gailīša iesniegtais

priekšlikums, Kultūras ministrijai adresēts. tātad 2005.gada 21.martā, tātad starplaikā starp manis iepriekš aprakstītām Uzraudzības padomes sēdēm. Un jāsaka, ka šeit pieminētā prasītā summa, ko īpašnieks bija noformulējis tātad savas prasības (bijušais īpašnieks jau, manuprāt, uz to brīdi), ir 232 915 lati par pašu dzīvokli, kā arī “papildus iepriekš paredzami zaudējumi” (es citēju īpašnieku) “52 159 latu 80 santīmu apmērā”, kas sastāv no dažādiem pakalpojumiem, izdevumiem, pārvākšanās izdevumiem un tā tālāk, kuru izmaksu mums neparedz likums, atsavināšanas likums. Un arī dažādi citi izdevumi, tostarp arī 23 000 jeb 10 procenti no īpašuma vērtības kā morālais kaitējums. Diemžēl šādu prasību Kultūras ministrija nekādā veidā nevarēja pieņemt un nespēja pieņemt rekomendāciju Uzraudzības padomei – diskutēt par šādu summu. Tādēļ Kultūras ministrijai arī tika atļauts par šo konkrēto gadījumu un vēl vairākiem gadījumiem vērsties tiesā par taisnīgas atlīdzības noteikšanu.

**R.Apsītis.**

Paldies! Vēl jautā tiesnese Čepāne.

**I.Čepāne.**

Sakiet, lūdzu, vai šādā gadījumā, šādā situācijā, kad neviens neko nezina par piedāvāto taisnīgo atlīdzību, par tās atlīdzības aprēķināšanas kritērijiem līdz tiesai, nevar būt iespējama arī ļaunprātība?

**D.Pavļuts.**

Kā es jau iepriekš minēju, Kultūras ministrija nevar nekādā veidā uzņemties atbildību par atšķirībām starp dažādiem nekustamā īpašuma vērtējumiem.

**I.Čepāne.**

Kas tad uzņemas atbildību, jūsuprāt?

**D.Pavļuts.**

Tāpēc Kultūras ministrija...

**I.Čepāne.**

Kas uzņemas atbildību par dažādiem vērtējumiem? Jo ir ļoti liela starpība, jūs man piekritisiet, vai ir 20 000, vai 51 000. Kas uzņemas atbildību par šo piedāvāto valsts naudu? Pavisam vienkāršs jautājums.

**D.Pavļuts.**

Atbildību par nekustamo īpašumu vērtējumiem šajā gadījumā uzņemas nekustamā īpašuma vērtētājs...

**I.Čepāne.**

Vērtētājs? Bet vērtētāja summa...

**D.Pavļuts.**

...kura profesionālās ētikas jautājums ir tāpat veikt šo te vērtējumu atbilstoši tirgus cenām.

**I.Čepāne.**

Sakiet, lūdzu, vai nekustamā īpašuma vērtētāji piekrita dzīvokļa, piemēram, Nr.1 un dzīvokļa Nr.5? Tas ir viņu viedoklis, ka jāmaksā ir šeit tādas naudas summas, kā ir minēts anotācijā Ministru kabineta noteikumiem?

**D.Pavļuts.**

Es jums nevaru šobrīd uz šo jautājumu atbildēt, jo es arī neatceros, vai tāds jautājums viņiem ticis uzdots. Tas, ko es jums varu atbildēt, ir, ka, piemēram, konkrētajā manis aprakstītajā gadījumā ar Ginta Gailīša prasībām šādu summu mūsu aptaujātie vērtētāji uzskatīja par totāli neatbilstošu nekustamā īpašuma konjunktūrai šajā brīdī un tādējādi nepieņemamu ne pēc kādiem kritērijiem.

**I.Čepāne.**

Un par 5.dzīvokli augstākais vērtējums bija 12 200, un samaksāja valsts 25 329. Tā nav totāla neatbilstoša? Nu, protams, Satversmes tiesai nav jāskata šīs summas...

**D.Pavļuts.**

Es nevaru to komentēt.

**I.Čepāne.**

...es to saprotu. Bet kurš uzņemsies atbildību par to, cik tad valsts nauda tiks tērēta šādām lietām? Es atceros, lietā ir arī materiāli, ka viens no ietekmīgākajiem Latvijas zemes īpašniekiem, uzzinot, ka šajā gadījumā notiks arī viņam piederošā īpašuma, nekustamā īpašuma atsavināšana, sacēla ārkārtīgi lielu traci. Un šeit viņš nopircis bija šo zemi par 15 000, bet – cik viņš dabūja, jūs, manuprāt, zināt. Gandrīz pie miljona! Es jautāju, proti: kādi ir šie kritēriji, lai netiktu negodprātīgi iztērēta valsts nauda? Vai jums bija kāds iekšējs normatīvais akts?

**D.Pavļuts.**

Šajā gadījumā normatīvais akts, kas šeit ir pamatā, ir Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas likums, kurš pirmkārt paredz uzbūvēt ēku līdz 2008.gada 18.novembrim...

**I.Čepāne.**

Es atvainojos, tas nav iekšējais normatīvais akts, bet ārējais normatīvais akts.

**D.Pavļuts.**

Es ļoti atvainojos, es esmu mūziķis pēc izglītības.

Bet otrs aspekts ir tas, ka šajā gadījumā arī šajā likumā ir noteikts, ka projekta uzraudzību veic Uzraudzības padome, Ministru kabineta deleģēta. Un visi šie jautājumi ir tikuši diskutēti ar Ministru kabineta izveidoto Uzraudzības padomi un šie lēmumi ir šādā veidā tikuši pieņemti. Vēl vairāk. Atbilstoši LNB projekta īstenošanas likumam ziņojumi par katrā gadā veiktajiem pasākumiem tiek iesniegti Ministru kabinetam, lai Ministru kabinets tos varētu iesniegt Saeimai.

Un, pabeidzot atbildi uz jūsu jautājumu, Kultūras ministrijai kā pasūtītājam ir arī jāuzņemas atbildība par šī projekta turpmāku virzību. Un, kā jau es iepriekš minēju, Kultūras ministrija saprāta robežās ir centusies izlīdzsvarot to tādā veidā, lai panāktu vienošanos ar īpašniekiem, nedodoties uz tiesu un tādā veidā netērējot nedz projekta īstenošanai ārkārtīgi nepieciešamo laiku, nedz arī administratīvos un finansiālos resursus, kas būtu neizbēgami saistīti ar tiesāšanos ilgtermiņā.

**R.Apsītis.**

Paldies. Vai tiesnešiem ir vēl jautājumi?

**G.Kūtris.**

Sakiet, lūdzu, vai Kultūras ministrija šajos strīdos tiesā ir maksājusi valsts nodevu?

**D.Pavļuts.**

Es nevaru atbildēt uz šo jautājumu. Es varu atbildēt tikai tik daudz, ka šīs iesniegtās lietas ir tikušas pieņemtas izskatīšanai.

**G.Kūtris.**

Paldies.

**I.Čepāne.**

Sakiet, jums kā mūziķim un vienlaicīgi valsts sekretāram, augsti stāvošai amatpersonai, un jūs konsultējošiem juristiem nebija šaubu par to, ka Ministru kabineta noteikumus Nr.17 var izdot 81.panta kārtībā?

**D.Pavļuts.**

Nu, mēs, kā jau es minēju, esmu konsultējies un mēs esam konsultējušies ar juristiem. Un šeit ir arī Ministru kabineta lēmums, kas ir arī iespējams tikai pie Tieslietu ministrijas un Valsts kancelejas saskaņotajiem atzinumiem. Tā ka, ja šaubas pastāvēja, tad viņas tika izanalizētas un acīmredzot tika noraidītas.

**R.Apsītis.**

Tā. Vai bez šiem tiesnešu Kūtra un Čepānes jautājumiem ir vēl kādi jautājumi? Nav. Ir? Lepses kungs, lūdzu!

**A.Lepse.**

Šīs summas tam 21 īpašniekam, šīs summas jau ir izmaksātas?

**D.Pavļuts.**

Es varētu kļūdīties, bet, manuprāt, ka absolūti lielākajā vairumā gadījumu šīs summas ir izmaksātas.

**A.Lepse.**

Vai šī nauda tika maksāta no Kultūras ministrijas budžeta vai kā? No kurienes?

**D.Pavļuts.**

Šī nauda tika maksāta no Kultūras ministrijas uzkrājošā kontā uzkrātajiem līdzekļiem, kas tur ir iemaksāti atbilstoši LNB projekta īstenošanas likumam šī projekta īstenošanai. Tāpat šie līdzekļi tiek izmantoti atbilstoši gadskārtējiem finansēšanas plāniem, kurus apstiprina Uzraudzības padome.

**A.Lepse.**

Sakiet, lūdzu, nu parasti budžeta, kā saka, plānu sastāda iepriekšējā gadā. Vai gadu iepriekš jau bija zināms, ka būs jāmaksā, ka beidzot šiem īpašniekiem piespiedu kārtā atsavinās un izmaksās kompensāciju? Jo gadiem tas nebija darīts. Vai šāda rīcība bija budžetā paredzēta šogad?

**D.Pavļuts.**

Katra gada budžetā tiek prognozēti potenciālie izdevumi, un šādi līdzekļi tika ieplānoti tam gadījumam, ja šīs izmaksas būs nepieciešamas.

**A.Lepse.**

Tātad iepriekšējā gadā, sastādot budžeta plānu nākamajam gadam, bija paredzēts, es saprotu, tur daži miljoni latu, lai izpirktu to.

**D.Pavļuts.**

Es vēlos vērst jūsu uzmanību uz to, ka LNB projekta līdzekļi ir uzkrājoši līdzekļi, tātad tie netiek plānoti atbilstoši katra konkrētā gada valsts budžetam, jo tādējādi šis te plānošanas periods sākas varbūt, neteiksim, maijā, jūnijā, kā tas notiek ar valsts budžetu, bet gan daudz, daudz vēlāk. LNB projekta budžets kārtējam gadam, kā likums, līdz šim iepriekšējo divu trīs gadu pieredzē, kas mums ir, un šī pieredze ir ļoti neliela, ir notikusi vai nu iepriekšējā gada decembrī vai pat, kā bijis, teiksim, 2004.gada sākumā, ja nemaldos, tad budžets tika apstiprināts 2004.gada februārī. Tā ka tas faktiski notiek jau visai tuvu reālajām aktivitātēm, tad, kad patiešām ir iespējams noteikt. Bez tam mēs provizoriski tikām plānojuši šos līdzekļus jau citos gados, vienkārši tos neizdevās izlietot.

**A.Lepse.**

Bet vai jūs provizoriski nevarējāt arī izstrādāt nevis noteikumu projektu, bet likumprojektu par attiecīgi šo nekustamo īpašumu atsavināšanu? Naudu jūs esat paredzējuši krietni agrāk, bet to rīcību, kam šī nauda ir domāta, jūs, kā sak, ļoti ātri uztaisāt, steidzamības kārtībā, lai gan jums jau iepriekšējā gadā tas bija zināms. Jeb jūs plānojāt to? Nu, neviena ministrija vairākus miljonus tā gaisa uzreiz nevar paņemt, lai arī tas ir Nacionālās bibliotēkas projekts.

**D.Pavļuts.**

Nu, šajā gadījumā es esmu spiests jums nepiekrīst. Jo, teiksim, tieši LNB projekta finanšu administrēšanas mehānisms to arī paredz, ka līdzekļi tiek uzkrāti nākošajām vajadzībām, pie kam šie līdzekļi tiek uzkrāti ne jau tikai atsavināšanai, kas ir viena no projekta sastāvdaļām, bet arī citiem pasākumiem, kā piemēram, valsts vienotās bibliotēkas informācijas sistēmas projekta īstenošana. Tā kā šie līdzekļi tiešām ir paņemami tajā mirklī, kad tie ir nepieciešami. Arī tad, ja tie ir lielāki nekā tie ir bijuši sākotnēji paredzēti.

**A.Lepse.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Jautāt vēlas arī tiesnese Aija Branta.

**A.Branta.**

Tad, kad jūs runājāt par budžetu. Vai tad ir konkrēti tāda sadaļa, kas ir paredzēta — konkrēti tāda summa kompensācijām dzīvokļu īpašniekiem?

**D.Pavļuts.**

Gadskārtējā darba plānā un budžeta plānā LNB projektam, jā, šāda te atsevišķa pozīcija ir bijusi un tā ir arī sabiedrībai rādīta un skaidrota.

**A.Branta.**

Un sakiēt, kas tad nosaka, cik konkrēti liela summa ir jāieskaita šajā sadaļā? Tātad jūs paredzat kaut kādu summu par visiem dzīvokļiem kopā, ja?

**D.Pavļuts.**

Šī summa netiek nekur ieskaitīta, šī summa vienkārši paliek tajā pašā uzkrājošā kontā, vienkārši šeit ir runa par to, ka tiek... sastādīta izdevumu tāme...

**A.Branta.**

Nē, es nejaudāju, kur viņa tiek atskaitīta vai sadalīta.

**D.Pavļuts.**

Tātad šo te summu aprēķināja Kultūras ministrijas speciālisti, vadoties no tās informācijas, kas tobrīd bija viņas rīcībā. Un par laimi šis te finanšu administrēšanas mehānisms ir tāds, ka tad, ja izmaksas, teiksim, ir lielākas vai mazākas, tad ar Uzraudzības padomes akceptu šos lēmumus ir iespējams pietiekami operatīvi pieņemt....

**A.Branta.**

Tātad, ja notiek vienošanās...

**D.Pavļuts.**

Katrā ziņā šis process notiek paralēli valsts budžeta plānošanai, nevis ir atkarīgs no tā.

**A.Branta.**

Tātad, ja notiek vienošanās par summu, kas bija, teiksim, lielāka nekā ministrija vēlējās maksāt, tad līdzekļi jebkurā gadījumā atradīsies šajā budžetā.

**D.Pavļuts.**

Nu, to tik viennozīmīgi nevar apgalvot. Nu, ja teiksim, šī summas ārkārtīgi pārsniegs, teiksim, sākotnēji plānotās, tad, protams, Uzraudzības padomē būs dibināti jautājumi, kādēļ tā. Tādēļ Kultūras ministrija ar visiem šiem jautājumiem griežas Uzraudzības padomē un arī šos jautājumus apsprieda.

**R.Apsītis.**

Paldies. Tiesai ir vēl jautājumi? Nav.

Pieteikuma iesniedzēji vēlas jautāt? Advokāte Stuberovska.

**I.Stuberovska.**

Jā. Sakiet, lūdzu, tātad attiecībā par šo rīkojumu par ierobežotas pieejamības informācijas statusa noteikšanu nekustamā īpašuma vērtējumiem. Jūs minējāt, ka tātad Kultūras ministrija uzskatīja, ka tātad šis statuss ir nepieciešams, lai sekmētu vienošanās gaitu un informācija nenokļūtu no viena īpašnieka pie otra. Kā jūs uzskatiet, vai vienošanās procesa gaitu nevar ietekmēt tieši atklātums? Pozitīvi ietekmēt... Vai jūs uzskatāt, ka ir jāslēpj informācija un tas pozitīvi ietekmē vienošanās procesu.

**D.Pavļuts.**

Es nevaru jums atbildēt vispārīgi. Es jums varu atbildēt tikai ļoti konkrēti par šo gadījumu un mana atbilde ir tāda, ka mēs pārliecinājāmies, ka šis te savstarpējās informētības process diemžēl nesekmē šo te vienošanās gaitu, jo iedomājieties situāciju, ka īpašums, kurš ir objektīvi sliktākā tehniskā stāvoklī, vai kuram ir kādi citi, teiksim, unikāli apstākļi, un kurš tādējādi ticis novērtēts zemāk, ka tā īpašnieks konsultējoties ar citu īpašnieku, kuram varbūt šis atlīdzības apmērs ir cits,

protams, uzskata, ka arī viņam pienāktos šāda summa un tas nekādā veidā neatspoguļo šī īpašuma tirgus cenu, kuru noteikt var tikai profesionāļi.

**I.Stuberovska.**

Sakiet, lūdzu... Tā kā atbildes rakstos, ko iesniedzis Ministru kabinets un Saeima ir minēti, ka... tāpat uzskata, ka 2004. gada novembrī vienošanās process bija izsmelts un tāpēc bija nepieciešama šo te apstrīdēto noteikumu pieņemšana... Kā jūs uzskatiet, zinot šā procesa gaitu... vai 2004. gada novembrī tiešām bija tāda situācija, ka varēja tikt uzskatīts par izsmeltu vienošanās process starp īpašniekiem un starp Kultūras ministriju?

**D.Pavļuts.**

Nu.... es saprotu.. un atkal konsultējoties ar juristiem, ka faktiski šis te process, kuru mēs faktiski labticīgi sagatavojoties veicām pirms 2004. gada novembra... faktiski nav uzskatāms par atsavināšanas procesa sākumu. Tātad tas ir sācies ar to brīdi, kad ir pieņemti 81.panta noteikumi. Tātad šajā laikā mēs centāmies, teiksim, abpusēji vienoties par šo, mums nesekmējās, mēs gājām to ceļu, ko paredz tiesību akti, LNB projekta īstenošanas likums paredz, ka šī atsavināšana... tāpat īpašumu atsavināšana ir veicama saskaņā ar vispārējo likumu par piespiedu atsavināšanu un tas bija tas mirklis, kad mēs faktiski uzsākām šo likumīgo procedūru.

**I.Stuberovska.**

Tātad tā procedūra notika līdz 2004. gada novembrim? Viņu nevar vērtēt kā likuma ietvaros...

**D.Pavļuts.**

Nē, nu viņas viennozīmīgi... droši vien Latvijas Republikas likumdošanas ietvaros visdažādākās... bet te ir jāpiemin arī būtisks apstākļi, ka... viens no būtiskākajiem apstākļiem, kas, teiksim, ir šī paša 2004. gada beigās... Es pieņemu, ka... jūs arī esat informēti, ka mēs saņēmām cita starpā atļauju no Rīgas Domes, kas tas ir arhitektūras plānošanas uzdevums, ko izsniedz Rīgas Būvvalde, ar pilnīgi konkrētu nosacījumu, ka turpināt projektēt drīkst, respektīvi, ka projekts tiks saskaņots tikai un vienīgi pie konkrēta nosacījuma, ka tiks uzrādīti šie te zemesgrāmatas ieraksti par īpašumtiesību apliecinājumu un tobrīd, teiksi, ņemot vērā, kādā gaitā notika šis te vienošanās process, mēs diemžēl bijām spiesti spert šos likumīgos soļus, kas mums bija jau pēc likumdošanas paredzēti.

**I.Stuberovska.**

Sakiet, vēl. Kultūras ministrija nerisināja tādu jautājumu, kā, pieņemsim, izdarīt attiecīgas izmaiņas likumā, kas, teiksim, reglamentē šo būvniecības procesa projektēšanu un tur ievies kaut kādu speciālu normu.. ka, pieņemsim, šis bibliotēkas projekts būtu uzskatāms par īpašu un šajā gadījumā īpašumtiesības uz zemi nav nepieciešams priekšnosacījums būvatļaujas izsniegšanai.

**D.Pavļuts.**

Es nevaru komentēt šo jautājumu. Es tiešām nevaru atbildēt. Es paļaujos uz juridiskiem atzinumiem un šajā gadījumā projekta īstenošanu jau tā regulē speciāls likums, kas ir LNB projekta īstenošanas likums, kurā šīs te normas ir atrunātas.

**I.Stuberovska.**

Sakiet lūdzu, tāpat jūs minējāt, ka Uzraudzības padome vienā no etapiem lemjot par šo te iespējamo atlīdzības apmēru, ko varētu piedāvāt īpašniekiem, ir izmantojusi Latvijas īpašumu vērtētāju asociācijas piedāvāto metodiku un konkrēti tāpat es saprotu, ka te runa ir par to, ka tāpat vidējo aritmētisko aprēķināt šo šīm te cenām.

Sakiet, lūdzu, kāpēc turpmākajā lietas risinājumā netika izmantoti vērtētāju pieņemtais un arī metodikā ietvertais princips par to, ka nekustamā īpašuma vērtējums ir derīgs 6 mēnešus. Un pēc tam šis te vērtējums vairs nav uzskatāms par derīgu.

**D.Pavļuts.**

Es te jums gan nevaru piekrist, jo Kultūras ministrija ir gluži specifiski pieprasījusi rakstveidā Latvijas īpašumu vērtētāju asociācijai izskaidrojumu, cik ilgi būtu lietojams viens vērtējums un ir saņēmusi atbildi, ka normālos apstākļos šis termiņš ir šie seši mēneši. Tas apstiprina jūsu teikto. Tāpēc Kultūras ministrija to ir ņēmusi vērā un tas ir viens no būtiskajiem apstākļiem, kāpēc turpmākajā vienošanās procesā ir tikuši ņemti vērā īpašnieku iesniegtie vērtējumi, kuri ir bieži vien bijuši arī pēdējā... nu, teiksim, svaigi vērtējumi... un kāpēc tie ir tikuši ievērtēti un ņemti vērā arī aprēķinot šo te aritmētisko vidējo starp līdzīgajiem vērtējumiem.

**I.Stuberovska.**

Tagad jautājums konkrēti par šiem te četriem īpašniekiem, kuri nav vienojušies par atlīdzības apmēru. Viņiem vērtējums, cik es sapratu, ir veikts 2004. gada augustā. Un tāpat tas atlīdzības apmērs, ko Kultūras ministrija piedāvāja īpašniekiem 2005. gada jūlijā... jau konkrēti jūlijā... pēc apstrīdētā likuma pieņemšanas, vai viņš ir veikts pēc šiem vecajiem vērtējumiem, vai ir veikti jauni vērtējumi? Jo sešu mēnešu termiņš tur ir... ir apritējis jau vesels gads.

**D.Pavļuts.**

Es nemācēšu pilnīgi precīzi atbildēt uz šo jautājumu. Tur man būtu jāvaicā kolēģiem, kas tieši nepastarpināti strādāja gan ar šiem vērtējumiem, gan arī, teiksim, veda sarunas ar jums un konkrētajiem īpašniekiem bijušajiem. Es tiešām šobrīd nemācēšu atbildēt, tieši kuri vērtējumi tika ņemti vērā. Bet, kā jau es iepriekš izklāstīju no šīs vispārīgās metodikas, ko apstiprināja Uzraudzības padome, izriet, ka tika ņemti vērā tobrīd mūsu rīcībā esošie, tajā skaitā, arī īpašnieku iesniegtie vērtējumi.

**I.Stuberovska.**

Tā... Un vēl jautājums arī tātad.. vai jūs apgalvojat, ka tātad tie īpašnieku piedāvājumu, par kuriem puses panāca vienošanos... ka tajos nebija ietverti šie te tiešie izdevumi, kas saistījās ar nekustamā īpašuma atsavināšanu un jaunu dzīvojamo platību iegādi. Tas būtu tur... 2 procenti valsts nodeva par jauna īpašuma reģistrāciju Zemesgrāmatā, Kancelejas nodeva, ar pārceļšanos saistīti izdevumi. Nu, dažādi izdevumi...

**D.Pavļuts.**

Es nedaudz nesapratu jautājumu.

**I.Stuberovska.**

Tātad šie te citi izdevumi... izņemot tirgus vērtību konkrētajam atsavināmajamam īpašumam. Vai jūs apgalvojat, ka tajos gadījumos, kad bija panākta vienošanās starp valsti un īpašniekiem, ka šie te citi izdevumi netika ņemti vērā, nosakot taisnīgas atlīdzības apmēru?

**D.Pavļuts.**

Pamatā Kultūras ministrijai bija vienota pieeja, kas jums noteikti arī ir zināma. Mēs rakstveidā informējām visus īpašniekus. Manuprāt, arī jūs, par to, ka mēs piedāvājam pārvākšanās izdevumus kompensēt papildus šai te atpirkšanas summai, par ko arī tika tajos gadījumos, kad notika vienošanās, tika ierakstītas atrunas šajās vienošanās tekstā. Tur gan tās summas nebija lielas, tie bija simtos latu atkarībā no tā dzīvokļa izmēra un, teiksim, mantu apjoma, kas attiecīgi šajā dzīvoklī varētu būt.

**I.Stuberovska.**

Nē, uz jums uzdevu jautājumu tāpēc, ka, cik man ir zināms, tad šie te priekšlikumi, par kuriem bija panākta vienošanās, ietvēra cenu par kvadrātmetru, izejot tiešām no kaut kādas vietējās situācijas un vietējiem apstākļiem un cenām, plus šos papildus izdevumus, kas saistīti gan ar atbrīvošanu, gan arī ar jauna īpašuma iegādi. Nu un par šo te kopējo summu tad puses arī panāca vienošanos.

**D.Pavļuts.**

Es nevaru atbildēt uz šo jautājumu.

**I.Stuberovska.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Jaunzema kungam ir kāds jautājums?

**J.Jauzems.**

Paldies, nav.

**R.Apsītis.**

Man ir jautājums. Sakiet, lūdzu, kuri ir tie noslēpumainie juristi, kas jums palīdzēja, teiksim, sniegt rakstiskas atbildes... sagatavoja likumprojektus vai Ministru kabineta noteikumu projektus.

**D.Pavļuts.**

Pamatā tie ir Kultūras ministrijas darbinieki, Kultūras ministrijas ierēdņi. Tie parādās arī iesniegto Ministru kabineta dokumentācijas sagatavotajos, parakstos, es varu tos nosaukt, bet viņi tikpat labi ir redzami arī jums. Bet, kā jau es minēju, mēs esam konsultējušies arī ar kolēģiem, teiksim, Tieslietu ministrijā, Valsts kancelejā, tie ir attiecīgi Tieslietu ministrijas darbinieki un Valsts kancelejas Juridiskā departamenta darbinieki un esam ar Ektermānes kundzi runājuši par to, mēs esam ar Kusiņa kungu Saeimas Juridiskajā birojā diskutējuši par šo jautājumu.

**I.Čepāne.**

Es tad gribētu precizēt. Demakovas kundze runāja par kādu sliktu... es tā sapratu, rakstisku atzinumu. Vai tad tas bija jūsu Kultūras ministrijas ... šis juridiskais dienests, kas deva to rakstisko atzinumu?

**D.Pavļuts.**

Es pieņemu, ka šeit varētu būt runa par atzinumu, ko Kultūras ministrija pasūtīja 2003. gada jūnijā... un ko mēs saņēmām 2003. gada 4. augustā. Nē, to nav gatavojuši Kultūras ministrijas darbinieki. Tas ir pasūtīts zvērināto advokātu birojā.

**R.Apsītis.**

Labi. Paldies. Ejam tālāk.

Vai jautājumi ir arī Saeimas pārstāvim?

**M.Pietkevičs.**

Nē, paldies.

**R.Apsītis.**

Un Ministru kabineta pārstāvim?

**J.Rozenfelds.**

Jā, man ir divi jautājumi.

Pirmais jautājums. Cienījamais lieciniek, vai es pareizi sapratu, vai mēs pareizi sapratām, ka tā vērtība, kuru jūs, kā jūs ticējāt, jūs noskaidrojāt... nu, lietojot šos te trīs vērtējumus, izvelkot vidējo, tā bija tirgus vērtība vai kāda vērtība, ko jūs tā sasniedzāt?

**D.Pavļuts.**

Kā man ir ticis paskaidrots, tad jebkurš nekustamā īpašuma sertificēta vērtētāja izdarīts vērtējums ir uzskatāms par tirgus vērtībai atbilstošu.

### **J.Rozenfelds.**

Paldies. Nākamais jautājums, kas vairs neattiecas uz vērtību, jo par to jau it kā tiešām šeit ir ļoti daudz pārrunāts, ir jautājums par paša šī projekta, tā sakot, vērtību. Jo šeit šodien izskanēja cita starpā arī tāda informācija, ka izrādās, ka šis projekts ir tautā apbrīnojami nepopulārs. Apmēram 80 procenti, ja mani atmiņa neviļ, aptaujāto esot izteikušies pret šo projektu. Tad jau iznāk, ka tas vispār nav šo pūļu attaisnojums.

### **D.Pavļuts.**

Jāatzīst, ka man ir manā rīcībā par šo konkrēto pētījumu ir tādas diezgan mulsinošas ziņas. Konkrēti mēs esam veikuši tādu izpēti par to, kādā veidā šis balsojums ir noticis un diemžēl man tiesa ir jāapbēdina, ka šeit ir notikusi, manuprāt, liela mēroga maldināšana, jo no 1687 atbildēm, kas uz šodien konkrētajā Kultūras ministrijas mājas lapā [gaismaspils.lv](http://gaismaspils.lv) par LNB projektu ir tikušas elektroniski iesniegtas, 1500 atbildes no 1687 ir tikušas sniegtas no piecām IP adresēm, tas ir, interneta adresēm unikālām, kur var būt tikai viens lietotājs vai arī, teiksim, nosacītu lietotāju grupa, kas lieto vienu šo te adresi un šī te balsošana ir notikusi tāpat dažu dienu intervālā – kopējā laika posmā 5 minūtes vai, teiksim, dažās minūtēs. Un mūsu IT speciālisti mums ir paskaidrojuši, ka tas ir tehniski iespējams tikai vienīgi izmantojot balsošanas programmu.

Tā kā šajā gadījumā es bīstos... šos datus īsti izmantot pat sabiedrības viedokļa pārstāvniecību nevaram. Šie dati ir tehnoloģiski pierādāmi, tie ir sniegti no mūsu serveru administrētājiem. Tā kā par šo konkrēto pētījumu es baidos, ka mēs nevaram viņu izmantot kā sabiedrības viedokļa paudēju.

Bet, kas attiecas uz sabiedrības viedokli kopumā, tad Kultūras ministrijas rīcībā ir socioloģiskās kompānijas, respektablas kompānijas, teiksim, pasūtīti pētniecības dati, kas liecina, ka.. šķiet, tas bija 2004.gadā, 67 procenti sabiedrības atbalsta šī projekta īstenošanu.

### **R.Apsītis.**

Paldies. Vēl jautājums ir radies tiesnesei Čepānei.

### **I.Čepāne.**

Jūs sākāt runāt par sabiedrisko apspriešanu. Un es tāpēc nevaru nociesties un uzdodu jums jautājumu. Sakiet, lūdzu, vai šis Nacionālās bibliotēkas projekts ir sabiedriski nozīmīgs un vai saskaņā ar Būvniecības likuma 12.pantu šajā gadījumā pēc skicēto projekta jums stāv priekšā sabiedriskā apspriešana?

### **D.Pavļuts.**

Es neatceros, ka es būtu runājis par sabiedrisko apspriešanu. Bet atgriežoties pie šī jautājuma, uz kuru mēs atbildējām arī papildus atbildēs no Ministru kabineta uz jūsu uzdotajiem

jautājumiem, formāli konsultējoties ar juristiem atkal mums ir jāatbild, ka sabiedriskā apspriešana jūsu uzdotā jautājuma izpratnē atbilstoši Būvniecības likuma 12.pantam nav notikusi. Bet šeit man ir jāpapildina.

Pirmkārt, būvniecības iecere ir radusies.. ir uzsākta un apstiprināta nesalīdzināmi senāk spēkā ir stājušās tās likuma normas, kas paredz šo sabiedrisko apspriešanu. Tātad, Būvniecības likuma 12.pants, ja nemaldos, kā man vakar izklāstīja eksperts šajā jomā no Būvniecības asociācijas un būvinženieru savienības, ka tas ir stājies spēkā 1995. gadā, savukārt Ministru kabineta noteikumi, kas šo te kārtību sīkāk atrunā, stājušies spēkā 1997. gadā.

Es jau iepriekš minēju, ka LNB projekts ir uzsākts krietni ātrāk, tas ir tātad jau 1988. gadā LPSR Ministru padome par to ir lēmusi, arī 1991. gadā. Latvijas Republikas Ministru kabinets... jau 1994. gadā bija izstrādāta daļa – pirmā fāze no skiču projekta, atbilstoši Gunāra Birkerta metam, tā kā toreiz par juridisku pienākumu veikt sabiedrisko apspriešanu nevarēja būt ne runas.

Tā kā tāda ir atbilde... par to, pirms projekts vēl nav izstrādāts... Es vērsu jūsu uzmanību uz to, ka skiču projekts vēl nav pabeigts...

### **I.Čepāne.**

Paldies. Es tikai domāju, vai jūs...

### **D.Pavļuts.**

.... Šobrīd mums ir izsniegts arhitektūras plānošanas uzdevums, lai skiču projektu pabeigtu un ja būvvalde pieprasīs, tad, nenoliedzami, šo te atbilstoši 12. pantam sabiedrisko apspriešanu ir iespējams sarīkot. Bet pēc būtības es domāju, ka reti kurš projekts Latvijā šobrīd ir tik ļoti publiskots, tik labi pazīstams un tik reizes atrādīts sabiedrībai gan maketa formā, gan semināru, gan publikāciju formā, kā šis. projekts, par ko liecina arī savā ziņā šis te sabiedriskās domas aptaujas balsojums.

### **R.Apsītis.**

Paldies. Vai ir vēl kādi jautājumi? Nav.

Tiesa, apspriežoties uz vietas, nolēma pārtraukt šodien lietas izskatīšanu, šo sēdi beigt un turpināt lietas izskatīšanu rītdien, 16.novembrī, pulksten 10.00 šajā zālē. Sāksim ar tiesu debatēm.

Paldies visiem par līdzdalību.

*(Pārtraukums)*

**Sēdes turpinājums**  
**2005. gada 16.novembrī**

**Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas tiesnesis**  
**Romāns Apsītis.**

**R.Apsītis.**

Labrīt! Lūdzu, sēdieties!

Šodien mēs turpinām izskatīt lietu Nr. 2005-12-0103 *“Par Ministru kabineta 2005.gada 11.janvāra noteikumu Nr. 17 “Grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”” un 2005.gada 9. jūnija likuma “Grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 105. pantam”.*

Tāpat kā vakar šo lietu tiesa turpina izskatīt sešu tiesnešu sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Romāns Apsītis, tiesneši Aija Branta, Ilma Čepāne, Juris Jelāgins, Gunārs Kūtris un Andrejs Lapse.

Vakar lieta pēc būtības tika pabeigta izskatīšanā. Un tagad mums ir jāturpina tiesas debates. Jāatklāj tiesas debates.

**J.Rozenfelds.**

Godātā tiesa, vai es drīkstu.. Es tomēr pastāvētu uz reglamentā paredzētajām tiesībām uzdot otrai pusei jautājumus, ko gan ir paredzēts liecinieku noklausīšanās laikā, bet mums toreiz tāda iespēja netika dota. Es gribētu tagad uzdot jautājumus pretējai pusei.

**R.Apsītis.**

Jūs tagad gribētu?

**J.Rozenfelds.**

Jo, kā es sapratu, tad vakar lieta pēc būtības netika vēl pabeigta, vismaz tādi vārdi neizskanēja no tiesas.

**R.Apsītis.**

Nē... nu to mēs parasti pasakām tad, kad atklājam debates.

**J.Rozenfelds.**

Tātad šāds man lūgums netiek ņemts vērā?

**R.Apsītis.**

Kā tiesa domā? Var uzdot... Lūdzu!

**J.Rozenfelds.**

Man būtu jautājums cienījamajai kolēģei Stuberovskas kundzei.

Sakiet, lūdzu, vai šī gada janvārī jums un jūsu pārstāvamajiem bija sarunas ar Zigurdu Magones kungu par kompensācijām?

**I.Stuberovska.**

Tātad, kā jau es minēju, pirmā tikšanās vispār bija 2005. gada 21. janvārī...

**J.Rozenfelds.**

Bija tātad.

**I.Stuberovska.**

Un pirmā tikšanās, cik es atceros, nebija ar Magones kungu, bet ar tātad... tas varēja būt Pavļuta kungs, šķiet... vai arī Selgas kungs... un teiksim, arī juristi biroja... tas nebija Magones kungs tobrīd... Ar Magones kungu notika tikšanās vēlāk...

**J.Rozenfelds.**

Janvārī nenotika.

**I.Stuberovska.**

Janvārī nē.

**J.Rozenfelds.**

Un tikšanās laikā, kura tātad, kā es sapratu, ar Magones kungu notika, vai tika izskatīti arī jautājumi par jūsu ieskatiem par šo samērīgās atlīdzības lielumu vai par kompensācijas veidu.

**I.Stuberovska.**

Tātad vispirms es gribētu arī paskaidrot, ka šī tikšanās nebija tikai starp mani un Magones kungu, es biju īpašnieku pilnvarotā pārstāve, bet kopā ar mani piedalījās arī vairāki īpašnieki visās šajās tikšanās. Un tātad tika runāts... jā, par to, ko valsts piedāvā, īpašnieki izvirzīja kaut kādus savus priekšlikumus, bet nu faktiski šīs te atbildes bija apmēram tādas, ka nu diemžēl tās personas, kas piedalās tikšanās, viņas nav tiesīgas pieņemt kaut kādus konkrētus lēmumus, par kaut ko konkrētu arī vienoties. Ka tālāk šie jautājumi ir jāvirza Uzraudzības padomē, nu.. tādā veidā...

**J.Rozenfelds.**

Man tiešām jāatvainojas augstajai tiesai, bet es esmu spiests atkārtot jautājumu. Jautājums bija nevis par jūsu sarunu partneru kompetencēm, bet vai jūs izteicāt vai neizteicāt savus apsvērumus par kompensācijas apjomu.

**I.Stuberovska.**

Es nezinu, vai tas tika izteikts janvārī, bet katrā gadījumā tā bija pirmā tikšanās, kad vispār tika runāts par principiem. Bet, teiksim, vismaz uz marta mēnesi šādi apsvērumi noteikti bija izteikti pavisam konkrētā veidā. Rakstveidā ar konkrētiem priekšlikumiem.

**J.Rozenfelds.**

Kāda cena, piemēram, tur bija norādīta?

**I.Stuberovska.**

Proti, ļoti dažāda. Sākotnējais priekšlikums visiem īpašniekiem bija kopīgs, kurā bija noteikts cenas intervāls. Un bija norādīts, ka ar katru īpašnieku tomēr jārisina šis vienošanās process atsevišķi, ņemot vērā viņa dzīvokļa, teiksim, individuālās īpatnības. Un tālāk jau tika iesniegts katra īpašnieka pavisam konkrēts atsevišķs rakstveida priekšlikums.

**J.Rozenfelds.**

Ar norādītām summām?

**I.Stuberovska.**

Jā.

**J.Rozenfelds.**

Bet jūs nevarat nosaukt, kādas bija šīs summas?

**I.Stuberovska.**

Nu, summas bija ļoti dažādas. Tātad, pieņemsim mājai Kuģu ielā 8/10 Rīgā, kura tātad pēc labiekārtotības pakāpes faktiski atradās sliktākā stāvoklī, un it kā ēka Uzvaras bulvārī 2 un visi šie te dzīvokļi, tātad aptuveni es varu pateikt, ka šis priekšlikums bija tātad ap tūkstots eiro par kvadrātmetru plus šie te citi papildus izdevumi, kas saistās ar tātad jauna dzīvokļa iegādi, pārvietošanos uz jaunu dzīves vietu un visi šie te papildus izdevumi.

Kas attiecas uz Uzvaras bulvāri 2, tur ir divas vienošanās, kas noslēgtas. Tās man šobrīd ir līdzī... un es tās varu arī pamatot... Tātad izskatījās... Tā kā šodien

Šodien ir īpašnieki, kas pārstāv Uzvaras bulvāri 2, tad jā... šajā mājā no maniem klientiem noslēgtas divas vienošanās, un tātad šie te dzīvokļi bija bez remonta, neremontēti dzīvokļi, un dzīvoklis Nr.11 konkrēti ir iesniedzis 2005. gada 23. maijā, tas bija jau atkārtots priekšlikums, tā kā pirmie bija palikuši bez atbildes...iesniegumu, kurā ir norādīta tātad viena cena par kopējās platības 1 kvadrātmetru.

Dzīvokļa īpašniece uzskata, ka 1 kvadrātmetra tirgus vērtība būtu 1270 eiro, kas kopā par dzīvokli latos sastāda summu 83 998 lati un 92 santīmi un ar dzīvokļa piespiedu atsavināšanu tieši saistītie iepriekš paredzamie zaudējumi sastāda 6864 lati un 43 santīmi. Tajā skaitā ir ierēķināta valsts nodeva 2 procentu apmērā no izmaksājamās atlīdzības summas, kas būtu jāmaksā iegādājoties jaunu dzīvokli pie reģistrācijas zemesgrāmatā, kancelejas nodeva par jauna dzīvokļa

iegādi atsavinātā vietā saistītie izdevumi par nekustamā īpašuma mākleri vai konsultantu pakalpojumiem, tie ir 5 procentu apmērā no summas, ar jauna dzīvokļa vai cita nekustamā īpašuma iegādi atsavinātā vietā saistītie izdevumi par zvērināta notāra pakalpojumiem pamatojoties uz Ministru kabineta 2005. gada 4. aprīļa noteikumiem Nr.222 "Noteikumi par zvērināta notāra amata atlīdzības taksēm" un tāpat tas ir par pirkuma līguma taisīšanu, apliecināšanu – 366 lati, par nostiprinājuma līguma taisīšanu un apliecināšanu – 9 lati 50 santīmi un vēl ir ar pārceļšanos uz jaunu dzīvokli saistītie izdevumi – 600 latu apmērā. Un tāpat sasummējot visus ciparus kopā taisnīgās atlīdzības summa kopā sastāda 90 863 lati un 35 santīmi.

Un šī te summa ir arī apstiprināta ar Uzraudzības padomes 1. jūlija sēdes protokolu.

Dzīvoklim Nr.17 tieši pēc šāda paša aprēķina – 1 kvadrātmetra tirgus vērtība ir 1270 eiro, tādējādi kopējā dzīvokļa tirgus vērtība latos ir 49 724 lati un 58 santīmi, un iepriekšparedzamie šie te zaudējumi – 4328 lati 12 santīmi, tādējādi kopējā taisnīgās atlīdzības summa ir 54 052 lati un 70 santīmi. Un tieši šāda summa ir apstiprināta arī ar Uzraudzības padomes 1. jūlija sēdes protokolu.

Tādi bija priekšlikumi un tāda bija vienošanās.

#### **J.Rozenfelds.**

Paldies, es tik garu atbildi arī nemaz nesagaidīju, bet, ja es tāpat sapratu... ka tas, ko jūs nosaucāt un ko jūs gribējāt arī, tika apstiprināts ar Uzraudzības padomes lēmumu. Pareizi es jūs sapratu?

#### **I.Stuberovska.**

Jā, nu tās bija konkrētas īpašnieku, teiksim, intereses un viņu vienošanās...

#### **J.Rozenfelds.**

Sakiet, lūdzu, vai šo sarunu laikā tika arī apspriests jautājums par līdzvērtīgu dzīvojamo platību, kādām prasībām tai jāatbilst, vai netika.

#### **I.Stuberovska.**

Tāpat īpašnieki izvirzīja jautājumu par līdzvērtīgu dzīvojamo platību, jo likumā tas ir arī norādīts, likumā par piespiedu atsavināšanu... Ka vienošanās laikā, teiksim, ir iespējams piedāvāt līdzvērtīgu platību, un arī norādīja, ka viņu interesēs nav saņemt naudu, bet viņi vēlas vienkārši līdzvērtīgus dzīvokļus. Un principā atbilde bija tāda, ka Kultūras ministrijas rīcībā diemžēl nav brīvu līdzvērtīgu dzīvokļu, ko varētu piedāvāt viņiem atsavināmo vietā. Un ka šo jautājumu tālāk risināt tālāk pat nav iespējams, jo vienkārši to līdzvērtīgo dzīvokļu piedāvājuma nav.

#### **J.Rozenfelds.**

Vai tika arī apcerēts jautājums, teiksim, par šādu līdzvērtīgu dzīvokļu iegādi izliekamo, tā sakot, īpašnieku vajadzībām?

#### **I.Stuberovska.**

Nu, kā apcerēts... Kā jūs to domājat...

**J.Rozenfelds.**

Nu, sarunu gaitā.... Es jau nezinu, kādā kontekstā.. un vai vispār šis jautājums tika skarts.

**I.Stuberovska.**

Īpašnieki piedāvāja, ka, teiksim, viņi būtu arī ar mieru, ka Kultūras ministrija iegādājas, vienkārši iegādājas viņiem šos te līdzvērtīgos dzīvokļus un veic apmaiņu pret viņiem piederošajiem.

**J.Rozenfelds.**

Un tagad pēdējais jautājums, uz kuru es tad lūdzu vienkārši tādu atbildi – jā vai nē. Vai šo sarunu, tātad laikā un arī pārrunājot, kādai ir jābūt līdzvērtīgajai platībai, tika vai netika izvirzīts arī tāds kritērijs un priekšstats par līdzvērtīgo platību, ka tāda platība varētu atrasties Preatoni iecerētajā mājā ar skatu uz Daugavu par 3000 eiro m<sup>2</sup>. Jā vai nē? Bija tāda saruna vai nebija?

**I.Stuberovska.**

Man personīgi tādas sarunas nebija. Varbūt, es nezinu... varētu precizēt Jaunzema kungs kaut ko vēl šajā sakarā.

**J.Jaunzems.**

Es varu ļoti labi precizēt, jo es atceros šo sarunu ļoti labi. Tur piedalījās Magones kungs, Pavļuta kungs, reāli bija patiešām situācija tāda, ka viņi teica, ka pieņemt lēmumus viņi nekādi nevar. Mēs piedāvājām pat tādu variantu, ka taisām tūlīt jaunu vērtējumu, vai jūs piekritīsiet šim vērtējumam. Bija atbildes...nekādas, respektīvi, ka mēs nevaram pateikt – jā vai nē. Un tā tā saruna arī gāja. Respektīvi, beigās bija arī jautājumi, par ko mēs diskutējām, kas tad ir tā taisnīgā atlīdzība, kas ir līdzvērtīgs dzīvoklis. Un mēs runājām arī par vērtējumu kritērijiem. Analizējām vērtējumus, kas mums bija pieejami uz to brīdi, respektīvi, katrai pusei... Nu, mums bija pieejams viens vērtējums, Kultūras ministrijai bija pieejami trīs vērtējumi, un mēs gājām no tādiem kritērijiem. Ja mēs atceramies pirmos vērtējumus, par kuriem mēs tagad varētu vēl diskutēt divas stundas, tad kā salīdzinošie...

**J.Rozenfelds.**

Man tiešām jāatvainojas...

**J.Jaunzems.**

Jā, es atvainojos...

**J.Rozenfelds.**

Jautājums bija konkrēts. Bija vai nebija pieminēti kā līdzvērtīga dzīvojamā platība Preatoni iecerētie dzīvokļi vienā no Daugavas salām Pārdaugavā?

**J.Jaunzems.**

Nē... Nebija pieminēti. Tas bija pieminēts, kā salīdzinošais darījums iespējamos vērtējumos.

**J.Rozenfelds.**

Skaidrs.

**J.Jaunzems.**

Tur bija vairāki...

**J.Rozenfelds.**

Man vairāk jautājumu nav.

**V.Mantrovs.**

Man būtu vēl nedaudz.... Cik es saprotu, jūs pārstāvat arī Gintu Gailīti... Kāda bija Ginta Gailīša ierosinātā taisnīgā atlīdzība? Vai jūs varētu nosaukt...

**I.Stuberovska.**

Nu, es varbūt to ciparu nenosaukšu. Varbūt Gints Gailītis... viņš sēž zālē, viņš pats to varētu atbildēt.

**V.Mantrovs.**

Nē, nu es te skatos viņa vēstuli, kas bija iesniegta Ministru kabineta... pareizā sakot, Kultūras ministrijai. Šeit ir minēta taisnīgā atlīdzība 200 000 par atsavināšanu plus vēl dzīvoklis... viņam ir jānopērk atsevišķs dzīvoklis, 500 000... tādas ir piedāvātās summas... Tālāk. Tas vēl nav viss.

Valsts nodeva jāsamaksā – 4000. Juridiskā palīdzība – 11 000, morālais kaitējums 23 000. un pēc jūsu domām, cik tas atbilst tam likumam, ko jūs apstrīdīet... Ministru kabineta noteikumiem..., ko jūs apstrīdat, šāda veida taisnīga atlīdzība...

**I.Stuberovska.**

A kāpēc neatbilst? Vienošanās procesā puses, kā arī tika diskutēts vakar, piedāvā pēc sava ieskata taisnīgu atlīdzību. Gints Gailītis ir piedāvājis pēc sava ieskata taisnīgu atlīdzību.

**V.Mantrovs.**

Kāpēc taisnīga atlīdzība Ginta Gailīša gadījumā bija viena, bet tajos gadījumos, ko jūs iepriekš pieminējāt, bija cita?

**I.Stuberovska.**

Tāpēc, ka katrs īpašnieks to izsprieda pats, kas pēc viņa ieskatiem ir taisnīga atlīdzība par viņa dzīvokli.

**V.Mantrovs.**

Un kāda bija taisnīga atlīdzība Jaunzema kunga gadījumā?

**J.Jaunzems.**

Jaunzema kunga gadījumā, es jums varu atbildēt ļoti precīzi. Ja jums ir šī vēstule, ko es esmu rakstījis 21.martā šajā gadā Kultūras ministrijas LNB projekta birojam, skaidri un gaiši ir norādīti argumenti, uz kādiem es balstos, nosakot savas puses viedokli.

**V.Mantrovs.**

Nosauciet, lūdzu tos viedokļus.

**J.Jaunzems.**

Kopīgie cipari, kopīgais cipars... par taisnīgu atlīdzību ir 183 327 lati. Ja mēs paņemam salīdzinoši...

**V.Mantrovs.**

No kā sastāv tas cipars, jūs varat mums...?

**J.Jaunzems.**

Jā, es varu nosaukt. Respektīvi, kopīgā viena cena par m<sup>2</sup> ir 2500 eiro, paredzamie iepriekš zaudējumi – 12 722 lati, tajā skaitā 2 procenti valsts nodeva, no kuras nekādīgi nevaru izvairīties. Tas ir 3415 lati. Kancelejas nodeva – 15 lati, tālāk ir pirkuma līguma sastādīšana – 50 lati, ar pārcelšanas saistītie izdevumi – 700 lati, par juridisko palīdzību apjoms ir 8530 lati, tas ir arī viss.

**V.Mantrovs.**

Tad jūs uzskatiet, ka tie Ministru kabineta noteikumi, kurus jūs apstrīdat, atbilstoši tiem taisnīga atlīdzība ir paredzēta ne vien par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu, bet arī juridiskie pakalpojumi un arī citi ar šo saistītie izdevumi.

**J.Jaunzems.**

Jā.

**I.Stuberovska.**

Jā, tieši tā mēs uzskatām. Un te mēs arī varētu citēt 1934. gada Senāta spriedumu šajā sakarā... un to mēs arī vēl citēsim...

**J.Jaunzems.**

Un ja mēs paskatāmies Kultūras ministrijas akceptētajās lietās.... gan Kuģu ielā 8/10, gan Uzvaras bulvārī 2, tieši šāda pati pieeja tika akceptēta no Kultūras ministrijas puses, respektīvi, tikko advokātes kundze nolasīja to divu dzīvokļu cenas, kas Uzvaras bulvārī .. viņu veidošanās principus. Tur ir iekšā tieši tas pats princips.

**V.Mantrovs.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Es atvainojos, jūs esat advokāta palīgs? Ja? Nosauciet vēlreiz vārdu.

**V.Mantrovs.**

Zvērinātā advokāta palīgs Vadims Mantrovs.

**R.Apsītis.**

Jums tā kā vajadzēja arī palūgt vārdu, jūs tā stihiski iesaistījāties diskusijā. Jā, ņemat to vērā...

Tā... Tagad ir vārds tiesnesei Čepānei.

**I.Čepāne.**

Sakarā ar to, ko Ministru kabineta pārstāvis jautāja un klausoties jūsu atbildes uz jautājumiem, man ir lūgums. Šeit es gribētu arī lietai pievienot šos dokumentus. Būtu labi, ja jums ir viņu kopijas...

**I.Stuberovska.**

Jā, ir...

**I.Čepāne.**

Jā... un es gribētu arī šo.. runājot par šo Gailīša gadījumu. Jo viņš arī faktiski prasa simt procentus vairāk nekā viņam te bija.... mazāk te pat prasa, kā bija tie vērtējumi. Un es sapratu, ka dzīvoklis Nr.11 un Nr.17 – tur ir noslēgtas šīs vienošanās.

**I.Stuberovska.**

Jā... (runā bez mikroфона)....

Un attiecībā uz ēku Kuģu ielā 8/10 tātad tur šie te priekšlikumi... šo priekšlikumu saturs bija pilnīgi identisks. Viņi tieši tāpat sastāvēja no pamatsummas par dzīvokļa 1 kvadrātmetru, kas kopā sastāda kaut kādu zināmu un papildus izdevumi, kas saistīti ar dzīvokļa atbrīvošanu, jauna dzīvokļa iegādi un pārcelšanos. Kopā tas viss izveidoja kaut kādu noteiktu summu, par kuru puses tālāk vienojās.

**I.Čepāne.**

Jā... Un sakiet, šis 11. dzīvoklis, es tagad nevaru ātri lietā atrast... varbūt jūs labāk zināt, cik liels tas bija un cik istabas.. ja par viņu šeit 90 863...

**I.Stuberovska.**

94,11 kvadrātmetri... un 17. dzīvoklis ir 55,71.

**I.Čepāne.**

Viņi ir remontēti vai neremontēti?

**I.Stuberovska.**

Neremontēti.

**I.Čepāne.**

Paldies.

**I.Stuberovska.**

Un Kuģu ielas dzīvokļiem ir... tāpat šeit principi bija tieši tie paši un tās platības Kuģu ielas dzīvoklis Nr.1 ir 56, 75 m<sup>2</sup> un Nr.1a – 74,8 m<sup>2</sup>...

**I.Čepāne.**

Paldies, man te lietā visi ir, tikai nevarēju atrast uzreiz...

**R.Apsītis.**

Vārds tiek dots Gunāram Kūtrim.

**G.Kūtris.**

Neliels jautājums Ministru kabineta pārstāvim saistībā ar uzdoto jautājumu par šīm summām, kaut gan summas īpaši mani neinteresētu. Mani interesē šis taisnīguma princips. Ir lēmums vairākos dzīvokļos, kur atlīdzības summas salīdzinot ar ekspertu veikto vērtējumu ir simt vai pat simtdesmit procenti no ekspertu veiktā vērtējuma.

Vai tas nav taisnīgi arī citiem dzīvokļiem, ja viņi prasa vērtējumu, kas ir apmēram simt procentu pāri... tāpat dubultā to, ko tie paši eksperti ir vērtējuši? Tāpat eksperti ir vieni un tie paši, vērtējumus izdarījuši vienā un tajā pašā laikā visiem dzīvokļiem, dažiem dzīvokļiem atlīdzības summa sastāda 200 procentus no šī vērtējuma vai pat 210, bet citiem, kuri prasa arī 200 procentus, vairs nav taisnīga...

**J.Rozenfelds.**

Ja tas jautājums ir par to, cik adekvāti ir šie vērtējumi, nu es tad varu atsaukties uz vakar liecinieka teikto, ka nav divu vienādu dzīvokļu, un nevērtē m<sup>2</sup>, bet dzīvokļus. Un dzīvokļi ir dažādi.

Viens dzīvoklis iziet uz sētu, viens iziet uz ielu, vienam logam aug priekšā koks, pa otru logu, es atvainojos, redzama miskaste... vienam tur tramvajs brauc garām.. un tā tālāk. Tur ir ļoti daudz kritēriju, kas ietekmē dzīvokļu vērtību un ko vērtētāji mēģina aptuveni ņemt vērā.

Ja jautājums ir par to, kādā veidā tad no šiem vērtējumiem tika izveidots tas piedāvājums, tad atkal esmu spiests atsaukties uz to liecinieka liecību, kura vakar šeit izskanēja, kur tika teikts, ka paši šie vērtētāji, tāvad vērtētāju apvienība, viņiem ieteica no šiem dažādajiem vērtējumiem izvilkt vidējo un atņemt to trešo vērtējumu, kurš ir vai nu nesamērojami augsts vai nesamērojami zems. Man ir grūti spriest pēc uzdotā jautājuma, par kuru tieši gadījumu šajā gadījumā ir jautāts, bet es pieņemu, ka tas varētu būt viens no šiem gadījumiem.

Nu, no savas personiskās pieredzes, kāda man ir kā praktizējošam advokātam saistībā ar nekustamiem īpašumiem, es varu tikai teikt, ka šie vērtējumi ir mēdz arī par kārtu atšķirties viens no otra, mēs varam salīdzināt abus divus vērtējumus, kur otrs vērtējums ir taisni tāds pats kā pirmais, tikai ar vienu nulli klāt. Arī tā mēdz notikt.

Es nezinu, par kuru no šiem gadījumiem iet runa, bet tāvad rezumējot, es gribētu teikt, ja jau reiz man ir iespēja atbildot uz šo jautājumu izteikt arī savu viedokli par šiem vērtējumiem, es sapratu, ka šo vērtējumu rezultātā tiek nodibināta tā hipotētiskā cena, kas varētu būt tuva tirgus cenai. Bet vai tā atbilst tirgus cenai, vai neatbilst tirgus cenai, to šajos konkrētajos gadījumos nav iespējams.. tāpat kā jebkurā citā gadījumā... pārbaudīt citādi, kā vien noskaidrot, vai puses apmierina šis priekšlikums, vai neapmierina.

Es arī paskaidrošu, kādā sakarā tika uzdots mans jautājums. Es sapratu, ka tas savukārt provocēja tiesas jautājumu.

Līdztekus tirgus vērtībai pastāv arī tā saucamā sevišķā vērtība, kā zināms, kas ir norādīts, cita starpā, Civillikuma 870.pantā. Un uz kuru, kā arī ir norādīts šajā pašā pantā, nevienam nav tiesības pretendēt, izņemot tikai kaut kādus sevišķus apstākļus.

Un uzdodot šo jautājumu mana vēlme bija noskaidrot, vai šajā gadījumā bija vai nebija nosaukta lūk, šī sevišķā cena, pamatojoties uz sevišķiem apstākļiem. Lūk, uz šiem īpašajiem atsavināšanas nosacījumiem, apzinoties, ka vajadzība atsavināt šo īpašumu ir ļoti liela un akūta, un īpašnieku skaits, ar kuriem ir jāved sarunas, ir, tieši otrādi, neproporcionāli mazs ar tendenci samazināties.

Es dzirdēju šo atbildi par Preatoni namiem. Mani tā pilnībā apmierināja. Es sapratu, ka arī tiesa arī varēja izdarīt savus secinājumus.

**G.Kūtris.**

Paldies.

**R.Apsītis.**

Tā... Vēl ir kādi jautājumi tiesai vai ... Lūdzu!

**I.Stuberovska.**

Man faktiski būtu lūgums, ja drīkst... Tātad, ņemot vērā to, ka ir ievirzījusies tāda saruna un arī jautājumi par šo te konkrēto vērtējumu noteikšanu un par arī papildus izdevumiem, tad nu lietas apstākļi tādai objektīvai noskaidrošanai es gribētu lūgt tiesu arī pievienot lietas materiāliem tād manus pieprasījumus divām neatkarīgajām asociācijām.. Tātad viena ir Latvijas ģeogrāfijas vērtētāju asociācijai iesniegums par informācijas sniegšanu un otrs ir Latvijas nekustamā īpašuma darījumu asociācija LANIDA.

Tātad vērtētāju asociācijai iesniegumā tika lūgts atbildēt viņu izpratnē uz sekojošiem jautājumiem: vai jēdziens “taisnīga atlīdzība par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu” būtu vērtējams kā vienlīdzīgs jēdzienam “nekustamā īpašuma tirgus vērtība”? Kādas izmaksas kopumā būtu izvērtējamās nosakot taisnīgu atlīdzību par piespiedu atsavinātu nekustamo īpašumu? Un cik ilgu laika periodu ir derīgs sertificētu vērtētāju sagatavots nekustamā īpašuma vērtējums.

Savukārt LANIDA, kas ir šī te mākleru asociācija, tika lūgts sniegt atbildes uz sekojošiem jautājumiem. Cik procentus no darījuma summas par saņemtajiem pakalpojumiem jāmaksā, pirmais, starpniekam vai māklerim par klienta interesēm atbilstošu nekustamā īpašuma atrašanu, piedāvāšanu un pirkuma darījuma noformēšanas nodrošināšanu... Vai bez augstāk minētajiem procentiem klientam pērkot nekustamo īpašumu jāērķinās ar vēl kādiem citiem izdevumiem un kādā apmērā, vai LANIDAI būtu iespējas sniegt reālu palīdzību līdzvērtīgu nekustamo īpašumu piedāvāšanā maniem klientiem viņiem atsavināto dzīvokļu Uzvaras bulvārī 2 Rīgā vietā? Vai arī viņiem ir jāērķinās pašiem ar mākleru pakalpojumiem?

Un attiecīgi uz šiem te diviem pieprasījumiem tika sniegtas arī atbildes no LANIDA un no vērtētāju asociācijas, kas varbūt arī varētu zināmā mērā radīt kaut kādu skaidrību lietā.

Es lūgtu tiesu arī pievienot sev šos materiālus...

### **R.Apsītis.**

Vai jūsu pusei nav iebildumu, ka lietai mēs pievienojam šos materiālus?

### **J.Rozenfelds.**

Tātad pabeigtu viedokli es būtu spējīgs izteikt, ja es būtu iepazinies ar tiem. Bet, kā es pareizi saprotu, tad tas viss attiecas uz tiem jautājumiem, ko pašlaik tiesa turpina iztīrīt un acīmredzot... jā... Vienīgais, ka tādā gadījumā tad acīmredzot vai nu pirms vai pēc konstitucionālās sūdzības iesniegšanas runas debatēs vai varbūt pirms debašu sākuma, būtu nepieciešams neliels pārtraukums, lai iepazītos arī ar šiem materiāliem, jo tad acīmredzot par tiem man arī ir kaut kas jāsaka debatēs.

### **R.Apsītis.**

Labi. Paldies. Vairāk jautājumu nav?

Tātad, cik vajadzētu laika jums pārtraukumam?

### **J.Rozenfelds.**

Lai iepazītos? Es nezinu, nu, kādas desmit minūtes...

Godātā tiesa! Mums nav tā paša pieprasījuma teksta mūsu rīcībā.

**I.Stuberovska.**

Pieprasījuma teksts mums diemžēl bija tikai vienā eksemplārā.

**J.Rozenfelds.**

Tad varbūt, ka ir iespējams dabūt kopiju.

*(Visi apspriežās par tālāko.)*

**R.Apsītis.**

Tā... Tad 15 minūtes.

Tiesa apspriežoties uz vietas nolēma izsludināt pārtraukumu uz 15 minūtēm un atgriežamies šeit zālē 10.45.

*(Pārtraukums)*

**R.Apsītis.**

Lūdzu, sēdieties.

Nu, šķiet, jautājumu vairāk nav. Vēl ir kas?

**J.Jaunzems.**

Atļausiet... pirms pārtraukuma bija lūgums iesniegt dokumentus, man nebija uztaisīta kopija par manu piedāvājumu Kultūras ministrijai par taisnīgu atlīdzību... Es nokopēju...

**M.Pietkevičs.**

Ja drīkst, es izteikšu viedokli par pievienotajiem dokumentiem. Par pašiem pēdējiem, par kuriem konstitucionālās sūdzības iesniedzēji runāja pirms pārtraukuma izsludināšanas.

Kas attiecas uz Latvijas Īpašumu vērtētāju asociācijas sniegto būtībā, es pat nezinu, kā lai viņu īsti nosauc... atbilde... jā, uz zvērinātās advokātes Stuberovskas pieprasījuma. Tad šajā gadījumā, es to atstātu pēc tiesas ieskatiem, jo kaut arī domāju, ka advokāte tomēr ir, nu faktiskā viņa ir būtībā šajā savā pieprasījumā izklāstījusi savu viedokli, savas pārdomas un par to uzstādījusi jautājumus un pati sniegusi atbildi, kur būtībā šie vērtētāji tad tā arī ir atspoguļojuši savā atbildē, tāpēc es saku, šajā gadījumā es atstāju pēc tiesas ieskatiem.

Bet, kas attiecas uz pieprasījuma sniegto atbildi no Latvijas Nekustamo īpašumu darījumu mākleru asociācijas, tad šī vēstule sevī satur šādu būtībā teikumu, ka asociācijas LANID funkcijās neietilpst starpniecības pakalpojumu sniegšana, bet gan arodbiedrības funkcijas. Līdz ar to es domāju, ja mēs šeit runājam un pretējā puse vēlas pievienot šos dokumentus, lai kaut kā atspoguļotu to, ka šeit ir sniegta kaut kāda atbilde par metodiku vai vēl par kaut ko, es domāju, ka arodbiedrības nesniedz būtībā nekādas atbildes ne par kādām metodikām un tas nav neietilpst viņu funkcijās un pienākumos. Un es domāju, ka šī Nekustamo īpašumu darījumu mākleru asociācija pieprasījums

viņai un tā atbilde... nu nav pilnīgi nekādi vērtējuma, nav pievienojamai šai lietai un vispār nav nekādas saskares ar šo...

Tas būtu viss, paldies.

**R.Apsītis.**

Paldies. Tiesa apspriežoties uz vietas, nolēma pievienot visus šos minētos dokumentus lietai. Vai ir vēl kādam kas neskaidrs?

**J.Rozenfelds.**

Man ir viens jautājums. Konstitucionālās sūdzības iesniedzēju pārstāvei Ivetai Stuberovskas kundzei saistībā ar šo iesniegumu.

Vai es pareizi saprotu, ka jūs uzskatāt, kā izriet no šī iesnieguma par informācijas sniegšanu, kas datēts ar 26.augustu 2005.gadu. Man jāatzīstas godīgi, es tikai tagad to sāku saprast, ka var būt arī tāda pieeja. Tātad jūs tiešām uzskatāt, ka vietējā cena nav tirgus cena. Jo jums tie ir minēti kā divi atsevišķi jēdzieni.

**I.Stuberovska.**

Mēs uzskatām, ka taisnīga atlīdzība nav vienāda ar tirgus cenu. Bet taisnīgā atlīdzībā kā viens no kritērijiem varētu tikt ņemta vērā tirgus cena. Tāds ir viedoklis.

**J.Rozenfelds.**

Vai jūs pieļaujat, ka taisnīga atlīdzība varētu būt augstāka par tirgus cenu?

**I.Stuberovska.**

Jā. Tieši tā.

**J.Rozenfelds.**

Paldies. Tad man vairāk jautājumu nav.

**R.Apsītis.**

Ir vēl kādam jautājumi? Lietas dalībniekiem? Nav. Tiesai nav jautājumu pašlaik? Nu tad varam uzskatīt, ka lietas izskatīšana pēc būtības ir pabeigta, ja? Paldies.

Līdz ar to pasludinu tiesas debates par atklātām. Un pirmajam jādod ir vārds pieteikuma iesniedzējam. Kurš no jums runās?

**I.Stuberovska.**

Nu, varbūt, ja drīkst, tad pamatā es, varbūt kādas atsevišķas lietas varētu papildināt pēc tam Jaunzema kungs.

**R.Apsītis.**

Papildināt... Piekrītam tam? Cik jums ir vajadzīgs laiks?

**I.Stuberovska.**

Tā grūti aprēķināt. Es domāju arī līdz 30 minūtēm.

**R.Apsītis.**

Līdz 30 minūtēm. Tā... pretējai pusei ir kādi iebildumi? Labi.

Lūdzu!

**I.Stuberovska.**

Godājamā tiesa! Es centīšos varbūt neatkārtot to, kas ir minēts šajās konstitucionālajās sūdzībās jau, bet norādīt varbūt uz lietām, kas ir noskaidrotas tiesas procesa laikā. Un tā tad vispirms par šiem Ministru kabineta noteikumiem Nr.17, kas ir apstrīdēti.

Tā tad atbilstoši Satversmes 81.pantam, laikā starp Saeimas sesijām Ministru kabinetam ir tiesība, ja neatliekama vajadzība to prasa, izdot noteikumus, kuriem ir likuma spēks. Un tā tad šajā lietā arī manā skatījumā visas debates pamatā risinās ap to, vai ir bijusi neatliekama vajadzība izdot konkrētos Ministru kabineta noteikumus Nr.17. Lietā esošo apstākļu vispusīgas noskaidrošanas rezultātā, manuprāt, tika konstatēts, ka šāda neatliekama vajadzība 2004.gada decembrī un 2005.gada janvāra sākumā tomēr nav pastāvējusi. Tā tad jau 1995.gada 27.jūlijā ir izdots Ministru kabineta rīkojums Nr.416 "Par Nacionālās bibliotēkas būvniecību". Saskaņā ar tā 3.punktu Kultūras ministrijai bija jāveic noteikt Nacionālās būvniecībai nepieciešamo zemju apzināšana, bet saskaņā ar 4.punktu Kultūras ministrijai kopā ar Finanšu ministriju un Ekonomikas ministriju līdz 1995.gada 1.septembrim bija jāizstrādā ilglaicīga bibliotēkas būvniecības finansēšanas programma. Šādas darbības, cik saprotams, nav un netika veiktas.

Tā tad 2002.gada 13.jūnijā pieņemts Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas likums, kurš paredz, ka Nacionālās bibliotēkas vajadzībām nepieciešamās zemes un uz tām esošo ēku atsavināšana valsts vajadzībām veic likumā "Par Nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām" noteiktajā kārtībā. Pievienots nepieciešamo zemju plāns un noteikts, ka Ministru kabinets vienu reizi gadā sniedz Saeimai pārskatu par veiktajām darbībām šajā sakarā. Un arī darbības, kas saistītas ar nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu atbilstoši šim likumam netika veikti.

2003.gada 8.maijā Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas likums, kura 4.punktā atkal paredzēts, ka Nacionālās bibliotēkas vajadzībām nepieciešamās zemes, kā arī uz tām esošo ēku atsavināšana valsts vajadzībām tiek veikta likumā "Par Nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām" noteiktajā kārtībā. 8.pants noteica, ka Uzraudzības padome vienu reizi gadā iesniedz Ministru kabinetam ziņojumu par projekta īstenošanu, bet Ministru kabinets savukārt vienu reizi gadā iesniedz Saeimai pārskatu par projekta īstenošanas gaitu.

Un atkal ar īpašuma piespiedu atsavināšanu saistītās darbības netiek veiktas līdz pat 2004.gada aprīlim, kad pēkšņi sākas kaut kādas drudzainas darbības.

No minētā izriet, ka sākot no 1995.gada jūlija līdz 2004.gada aprīlim, tas ir gandrīz desmit gadu garumā, Kultūras ministrija nesaskatīja vajadzību veikt likumā noteiktās darbības LNB teritorijā esošā nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanai.

Savukārt laikā no 1992.gada, kad tika atjaunots šis 1923.gada likums par piespiedu atsavināšanu, līdz pat 2004.gadam, tas nozīmē atkal divpadsmit gadu garumā netika saskatītas arī nepilnības atjaunotajā 1923.gada likumā "Par Nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu". Un tikai 2004.gada novembrī-decembrī, it kā rodas pēkšņa un neatliekama vajadzība kaut ko mainīt. Manā un manu pārstāvam klientu skatījumā tas tomēr izskatās pietiekami tendenciozi un nepārliecinoši. Sevišķi, ja palūkojas uz Ministru kabineta noteikumu anotācijās minētajiem to izdošanas nepieciešamības pamatojumiem, kur ir mēģināts atsaukties uz atsevišķu indivīdu spekulatīvajām interesēm un to ietekmi uz noteikumu izdošanas neatliekamību.

Īpašnieku skatījumā arī vienošanās process uz apstrīdēto noteikumu izdošanas brīdi nekādā gadījumā nebija izsmelts, kā to arī pierāda lietas materiāli.

Procesa laikā jau tika minēts, ka ar Ministru kabineta noteikumiem nedrīkst grozīt tiesas procesa kārtību.

Šeit jānorāda, ka apstrīdēto noteikumu Nr.17 9. un 12.pantā, to redakcijās pavisam noteikti, tiek izdarīti grozījumi tiesu procesu skarošajos jautājumos.

Ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.17 tiek pārkāpta arī no Satversmes 1.panta izrietošie tiesiskās noteiktības, paļāvības un samērīguma principi. Piespiedu atsavināšanas procedūra ir uzsākta pēc vienām spēkā esošā likuma normām, pabeigta – pēc citām. Un vēl turpinās.

Par tiesisko noteiktību neliecina dažādās variācijas par Ministru kabineta noteikumos minēto terminu un jēdzienu tēmu. Arī pēc atsevišķu indivīdu un sabiedrības interesēm, samērīguma princips uzskatām, ka ir pārkāpts, būtiski ierobežojot ne tikai šo pieteikumu iesniedzēju, bet arī daudzu citu īpašnieku intereses, kas nākotnē varētu saskarties ar piespiedu atsavināšanu.

Uzskatām, ka šo problēmu atrisināt varēja daudz vienkāršāk, nevis pieņemot apstrīdētos Ministru kabineta noteikumus, bet izdarot grozījumus citos normatīvajos aktos, piemēram, būvniecību reglamentējošajos normatīvajos aktos, vai Civilprocesa likuma normās.

Uzskatām, ka ar Ministru kabineta Nr.17 pieņemšanu, ir pārkāpts Satversmes 105.pantā paredzētais princips par īpašuma piespiedu atsavināšanas pieļaujamību tikai pret taisnīgu atlīdzību.

Atsavināšana pret taisnīgu atlīdzību nav sinonīms atsavināšanai pret tiesībām uz taisnīgu atlīdzību vai pret taisnīgas atlīdzības garantijām. Un procesa gaitā bija iespēja arī pārliecināties par to, kā praksē risinās šo tiesību uz taisnīgu atlīdzību realizācija. Un arī kādas ir šīs taisnīgās atlīdzības garantijas. Tātad nekonkrēta, rezervēta summa budžetā. Un tātad, kā arī izrietēja no atbildēm uz jautājumiem, ka gadījumā, ja šo rezervēto summu, tātad ja šī rezervētā summa tiktu pārsniegta, tad valsts garantijām vairs nebūtu seguma. Šīs te garantijas nevarētu izpildīt konkrētā budžeta ietvaros.

Nav šaubu, ka ar Ministru kabineta noteikumiem ir būtiski izmainīta likuma "Par Nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu" jēga un pamatprincipi. Diskusija par īpašuma tiesību pārejas momentu vecajā likuma redakcijā, uzskatu, ka šādai diskusijai nav pamata, ja rūpīgāk aplūko vecā likuma redakcijas 4.pantu, 17.pantu, tajos noteiktās tiesību normas... Un no šo pantu

satura ir skaidrs, ka atsavināmais... tāpat, ka īpašuma tiesības no īpašnieka uz valsti pāriet tajā brīdī, kad puses ir vai nu vienojušās par atlīdzības samaksu, vai nu ir spēkā stājies tiesas spriedums par šīs taisnīgās atlīdzības noteikšanu.

Un arī tāpat tādi termini, kā "atsavināmais" īpašums un īpašnieks, kas ir vecajā likuma redakcijā, nevar uzskatīt, ka viņi būtu līdzvērtīgi terminiem "atsavinātais īpašums" un "bijušais īpašnieks", kas ir apstrīdēto Ministru kabineta noteikumu redakcijā.

Uzskatām, ka arī Latvijas Republikas Augstākās Tiesas Senāta 1934.gada 10.aprīļa sprieduma pielietojums tāpat tomēr neizsaka likumdevēja patieso domu par 1923.gada atjaunotā Piespiedu atsavināšanas likuma piemērošanu. Jo, kā noskaidrojām, konkrētajā gadījumā šo spriedumu tiesā varētu izmantot, tā kā spriedums attiecas nevis uz īpašuma tiesībām, bet uz dzimtsnomas tiesībām un piespiedu atsavināšana risina agrārās reformas likuma ietveros un attiecas konkrēti uz konkrētās zemes likuma 9.panta piemērošanu.

Šis jautājums par likuma "Par piespiedu atsavināšanas piemērošanu zemes reformas laikā" uzskatām, ka jau vienreiz ir izdiskutēts un atrisināts, izdarot grozījumus Augstākās padomes 1992.gada 15.septembra lēmumā "Par Latvijas Republikas likuma "Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām"" spēkā stāšanās kārtību. Un konkrēti, papildinot tā 2.punkta redakciju. Un arī praktiski šī situācija jau ir skatīta Satversmes tiesā, tāpat 1998.gada 30.aprīlī. Un atspoguļojas 1998.gada 30.aprīļa spriedumā. Tas skar šo te piespiedu atsavināšanu zemes reformas ietvaros.

Attiecībā par Saeimas izdoto likumu "Grozījumi likumā "Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām"". Uzskatām, ka arī šajā gadījumā vienošanās procesu nevarēja uzskatīt par izsmeltu uz likuma pieņemšanas brīdī. Tāpat arī apstrīdētajā likumā, kas pēc savas satura ir līdzīgs Ministru kabineta noteikumiem Nr.17, ir pārkāpti tiesiskās noteiktības, paļāvības un samērīguma principi.

Vai šāda likuma grozījumi bija vienīgā iespēja saņemt projektēšanas atļauju un uzsākt projektēšanu? Kā tas izrādījās tiesas procesa laikā, tad šajā gadījumā uzskatām, ka to rezultātu varēja panākt ar citu mazāk strīdīgu normatīvo aktu grozīšanu, kas neizjauktu šo te līdzsvaru sabiedriskajās attiecībās.

Tāpat par Satversmes 105.pantā noteiktā principa par piespiedu atsavināšanas pieļaujamību tikai pret taisnīgu atlīdzību. Faktiski tas pats, ko es minēju attiecībā uz Ministru kabineta noteikumiem Nr.17, īpašnieki uzskata, ka ir šī Satversmes 105.panta pārkāpums attiecībā uz leģitīmo mērķi, pieņemot konkrēto apstrīdēto likumu.

Tāpat kā leģitīmais mērķis tiek izvirzīts valstiski svarīgs un visai sabiedrībai nepieciešams projekts. Un te atkal ir jāpieskaras jautājumam diemžēl par teritoriālo plānošanu. Īpašnieki uzskata, ka leģitīms mērķis sasniedzams arī ar leģitīmām metodēm, nevis ignorējot vai pārkāpjot citus spēkā esošos tiesību aktus.

Un konkrētajā gadījumā gribētu pieskarties šiem teritoriālās plānošanas jautājumiem. Tāpat pēc 2000.gada 5.decembrī pieņemtajiem Ministru kabineta noteikumiem Nr.423. Noteikumi par teritorijas plānojumiem. Saskaņā ar šo noteikumu aktu 2.punktu, 2.punktā jeb pantā ir minēts sekojošais: "Saskaņā ar šiem noteikumiem izstrādātais un pieņemtais teritoriālais plānojums ir

tiesisks pamats lēmuma pieņemšanai par konkrētas teritorijas izmantošanu”. Un tālāk noteikumos paredzēts, ka šī plānošana izdarāma nacionālajā līmenī, reģionālajā līmenī, vietējo pašvaldību līmenī un detalplānojumā...

Un tālāk ir tādas noslēguma jautājumi, kuros noteikts, ka pašvaldības, kuras teritorijas plānojuma izstrādāšanu uzsākuši līdz noteikumu spēkā stāšanās dienai, tādas šos plānojumus izstrādā atbilstoši iepriekšējiem Ministru kabineta noteikumiem Nr.62, kas saucas “Noteikumi par teritoriju plānojumiem”, bet plānojuma grozījumus un detaļos plānojumus izstrādā atbilstoši jau 2000.gada Ministru kabineta noteikumiem.

Savukārt pašvaldības, kuras apstiprinājušas teritorijas plānojumu līdz spēkā stāšanās dienai, iesniedz Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā noteikumu 44.panta minētos dokumentus un to pielikumus četru mēnešu laikā pēc noteikumu spēkā stāšanās. Un attiecīgi šie te dokumenti ir faktiski teritorijas plānojuma dokumentācijas oriģināla kopija mērogā 1:1 un tai pievienotais pašvaldības lēmums, kas attiecas uz plānojuma izstrādāšanu, izsniegtie nosacījumi plānojuma izstrādāšanai un sabiedriskās apspriešanas materiāli.

Patiesībā šī vēsture ir diezgan gara pirms tam. Es negribētu varbūt visās niansēs iedziļināties, norādīt tikai to, ka tādas līdz šiem te noteikumiem darbojās 24.februāra 1998.gada Ministru kabineta noteikumi Nr.62. Noteikumi par teritoriju plānojumiem, kas tāpat paredzēja plānošanu reģionālo vietējo pašvaldību līmenī, detalplānojumus un to sabiedrisko apspriešanu. Un savukārt vēl pirms šiem noteikumiem un arī pirms 1995.gada, kurā tas pirmoreiz tika fiksēts šis te Ministru kabineta rīkojums par bibliotēkas būvniecībai veicamajām darbībām, tādas bija spēkā Ministru kabineta 1994.gada 6.septembra noteikumi Nr.194 “Teritoriālās plānošanas noteikumi”. Un atbilstoši tiem tāpat ir šī plānošana nacionālajā, rajona, pagasta vai pilsētas līmenī un ir nepieciešams ģenerālpilns un šī ģenerālpilna detalizācija.

Tāpat ir arī paredzēta detalplānojuma publiskā apspriešana un norādīts, ka jebkuru jaunu apbūvi veic atbilstoši ģenerālpilnam un detalplāna prasībām. Tāpēc šajā gadījumā tiesā minētie argumenti, ko izteica arī liecinieks Pauļuta kungs, ka tādas uz 1995.gadu it kā nav bijušas tādas prasības veikt kaut kādu detalplānojumu. Un, ja šis objekts ir uzsākts 1995.gadā, tad viņš it kā, uz viņu neattiecas kaut kādas šīs plānošanas prasības... Mūsu skatījumā tas nav pamatoti, jo plānošanas prasību būtība nu mainījies nav. Un kā uz 1995.gadu, tā uz šodienas detalplānojums ir vajadzīgs.

Attiecībā par sabiedrisko aptauju datiem. Tādas izskanēja apgalvojums, ka šī pēdējā aptauja it kā esot falsificēta un uz tās datiem paļauties nevar.

Šeit es gribu norādīt, ka jau iesniedzot konstitucionālās sūdzības, gan pirmās sūdzības tekstā par Ministru kabineta noteikumiem Nr.17 11.lapā 1.rindkopā, gan arī otrās sūdzības tekstā ir minēta atsauca uz SKDS – socioloģiskās aptaujas datiem, tādas kur ir ticis uzdots jautājums: vai sabiedrība atbalsta nekustamā īpašuma atsavināšanu bibliotēkas projekta realizācijai? Tad uz šo te jautājumu “noteikti par” šo atsavināšanu ir izteikušies tikai 25% no Latvijā aptaujātajiem iedzīvotājiem. Un dati šie ir ņemti no Kultūras ministrijas 2004.gada 2.decembra preses relīzi, kuras nosaukums ir “Vairākums Latvijas iedzīvotāju atbalsta Latvijas Nacionālās bibliotēkas projektu”. Un šeit šīs relīzes kopija ir pievienota arī konstitucionālajām sūdzībām.

Tāpēc nevar viennozīmīgi pateikt, ka šis subjektīvais atbalsts ir pierādīts un bijis, nu, nevaram mēs to viennozīmīgi pateikt. Un valstī... uzskatām, ka valstī nav skaidri noteikti kritēriji taisnīgas atlīdzības apmēra noteikšanai un piedāvāšanai. Jo, kā arī noskaidrojās no Saeimas pārstāvja minētā, tad likumdevējam pašam nav skaidra vairāku likuma terminu izpratne. Konkrēti gāja runa par terminiem “vietējās cenas” un “sevišķie apstākļi”. Tāpēc uzskatām, ka, ja likumdevēju patiesā griba būtu bijusi precizēt neskaidrības 1923.gada likumā atjaunotajā un neaizkavēt svarīgu objektu būvniecību, tad sagatavojot apstrīdēto likumprojektu, uzmanība būtu pievērsta tā novecojušo terminu skaidrojumiem. Tāpēc arī daudzos likumos, tos pieņemot, ievaddaļā ir speciāli iestrādāti terminu skaidrojumi. Par konkrēto likumu diemžēl to nevaram teikt.

Īpašnieki nekādā gadījumā nepretendē uz Latvijas Senāta spriedumu, kas ir pieņemts līdz 1940.gadam, kompetentas... teiksim, kompetences atzīšanas un izskaidrošanas tiesībām. Taču, pārskatot šos spriedumus, tāvad skaidrojums šiem te strīdīgajiem terminiem “vietējās cenas” un “sevišķie apstākļi”, diemžēl atrasti netika.

To, ka taisnīgās atlīdzības apmērā iekļaujami citi izdevumi, šajā lietā ir pierādījusi gan Kultūras ministrijas prakse, slēdzot vienošanos ar īpašniekiem. Un šeit tiešām pamatoti jānorāda, ka Kultūras ministrija rīkojusies arī patiešām ievērojot šo te Latvijas Republikas Augstākās Tiesas Senāta 30.gadu praksi – pozitīvo praksi.

Un šajā gadījumā gribētu pieminēt Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta spriedumi 1918.–1940.gads. Šo pašu 4.sējumu, lappuse 1540.–1541. atrodamo 1934.gada 9.aprīļa spriedumu un Benasa Berlina un Dinas Lurje pilnvarnieka zvērināta advokāta Ojaševa un Rīgas pilsētas pilnvarnieka zvērināta advokāta Ķuzes sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 1933.gada 26. (24.?) oktobra spriedumu gruntsgabala novērtēšanas lietā, kas saistās arī ar piespiedu atsavināšanu. Šajā lietā apgabaltiesa ar savu lēmumu atzinusi atsavinātā gruntsgabala vērtību, šai summai pieskaitot Krāces kanāla pārveidošanas izdevumus un zaudējumus, kas gulsies uz bijušajiem īpašniekiem palikušajām gruntsgabala daļām. Tāvad konkrētus zaudējumus, gan jau esošus, gan vēl perspektīvā paredzamus. Un ar nelielām korekcijām Senāts Rīgas apgabaltiesas spriedumu atzinis par pareizu. Tāvad uzskatām, ka tas ir pozitīvs piemērs, kad arī Senāta 30.gadu spriedumu praksi var izmantot arī mūsdienās piemērojot konkrēto likumu.

Konstitucionālajās sūdzībās ir arī atsauce uz starptautisko principu ievērošanu. Un šeit faktiski mēs uzturam to, kas ir minēts arī sūdzības tekstā, un uzskatām, ka tāvad interpretējot Satversmes 105.panta saturu, tomēr būtu izmantojama arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakse un tajā skaitā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 17.pants, kurā ir noteikts, ka tāvad nevienam nedrīkst atņemt īpašumu, ja vien tas nav jādara sabiedrības interesēs, kā arī gadījumos un apstākļos, kuri ir paredzēti likumā, ar noteikumiem, ka par zaudējumiem laikus izmaksā taisnīgu kompensāciju. Laikus izmaksā taisnīgu kompensāciju!

Tāvad arī sūdzības tekstā ir minēts, ka šos te jautājumus... ir pētījusi arī profesore Inetas Ziemele, prezentējot Eiropas Komisijai sagatavoto ziņojumu par Eiropas Savienības pamattiesību īstenošanu Latvijā 2003.gadā, un viņa ir norādījusi, ka Eiropas Savienības pamattiesību harta ir cilvēktiesību dokuments, kas līdz ar likuma “Par Eiropas konstitūcijas izveides stāšanos spēkā” veidos līguma otro daļu. Lai gan harta juridiski saistoša kļūs tikai ar Konstitūcijas apstiprināšanu,

Eiropas Komisija jau no 2002.gada ir uzsākusi novērot, kā Eiropas Savienības dalībvalstis pilda šīs cilvēktiesības, kuras gan Eiropas Savienības kontekstā tiek dēvētas par pamattiesībām.

Eiropas Komisijas izveidotā 26 ekspertu grupa Eiropas Savienības pamattiesību jautājumos katru gadu gatavo ziņojumus par to, kas noticis, lai sasniegtu katru hartas panta īstenošanu un kādas ir problēmas.

Es šeit gribētu atsaukties arī vēl uz tādu varbūt teorētisku dokumentu, kā Rīgas Zemesgrāmatas nodaļas priekšnieces Ilgas Neimanis rakstu, kas publicēts *Latvijas Vēstnesī* sadaļā “Jurista vārds”, 2005.gada 5.aprīlī, kura nosaukums ir “Īpašuma tiesības kā cilvēka pamattiesības” un faktiski būtiskākais, ko es gribētu pieminēt, kas rakstā ir norādīts, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesas akti liecina, ka jēdziens “īpašums” ietver sevī visus iespējamus īpašuma veidus. Un šī Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakse īpašumtiesību aizsardzībā liecina par to, ka sabiedrības attīstības rezultātā pakāpeniski notiek īpašuma tiesību transformācijas datu plašāka izpratne, kas sevī ietver visu ekonomiskā rakstura interešu kopību.

Šajā gadījumā īpašnieki arī uzskata, ka viņu interesēm ar šī te apstrīdētā likuma un Ministru kabineta noteikumu pieņemšanu, ir jau nodarīts būtisks kaitējums, gan arī viņiem perspektīvā vēl paredzami šie te zaudējumi. Un tāpat, nu vispirms, kā jau mēs redzam, ka uz šo brīdi šiem te sūdzības iesniedzējiem un uzturētājiem ir situācija, ka viņiem nepieder nedz īpašums un nav arī naudas. Tātad viņiem ir bijusi manta, šobrīd šīs mantas nav un naudas arī nav.

Tāpēc jau arī paskaidrojumos un jautājumos no mūsu puses tika norādīts, ka civilizētās valstīs varētu risināt šo jautājumu vismaz tā, ka pieņemsim, valsts samaksā īpašniekam to summu, ko uzskata par taisnīgu no savas puses un, ja īpašnieks uzskata, ka šī summa ir par zemu un viņam pienākas vairāk, tad par šo starpību, pieņemsim, puses strīdas tiesā. Bet konkrētajā situācijā viņiem nav izmaksāts nekas.

Jo būtībā mēs sapratām, ka tā nostāja ir apmēram tāda: ja nu gadījumā tiesa nolemj, ka var maksāt vēl mazāk, nekā, pieņemsim, kā valsts ir piedāvājusi. Tad tāpēc būtu pareizāk neizmaksāt, bet gaidīt, ko nospriedīs tiesa.

Tātad otrkārt, pieņemot šos te apstrīdētos normatīvos aktus, ir radusies situācija, pieņemsim, kas vecajā likuma redakcijā bija atrisināta. Īpašniekiem, kuru piespiedu atsavinātie dzīvokļi bija ieķīlāti bankā, pastāv risks par viņu aizdevumu līguma priekšlaicīgai izbeigšanai no bankas puses vai procentu likmes paaugstināšanai. Tā kā iznāk situācija, ka dzīvokļi ir pārgājuši citam īpašniekam bez bankas piekrišanas.

Saskaņā ar iepriekšējā likuma redakciju, tiesas procesu par taisnīgu atlīdzību laikā, banka tiktu pieaicināta tiesas procesā kā trešā persona pirms īpašuma tiesību pārejas uz citu īpašnieku – valsti. Un tādējādi varētu izteikt savu viedokli šajā procesā. Šobrīd, teiksim, viņa vienkārši ir atstāti aiz svītras.

Tātad gadījumā, ja valsts īsteno apstrīdētā likuma normas par ieviešanu valdījumā, un pārvietot īpašniekus uz citām pagaidu dzīvojamām telpām, rastos situācija, ka īpašniekiem tiktu radīti vēl papildus zaudējumi, kas saistīti ar viņu pārvietošanu, mantas pārvešanu uz pagaidu telpām, pēc tam mantu pārvešanu uz pastāvīgo dzīvesvietu, pagaidu dzīvesvietas iekārtošanu, automašīnas novietošanu, pārvietošanās izdevumiem no pagaidu dzīvesvietas uz darbu, skolām,

bērnudārziem, skolām, poliklīnikām, citas dzīvesvietas deklarēšana un tamlīdzīgi. To visu nemaz nav iespējams uzskaitīt.

**R.Apsītis.**

Es atvainojos! Pusstunda ir pagājusi. Cik jums vēl būtu vajadzīgs laiks?

**I. Stuberovska.**

Jā. Nu vēl piecas minūtes.

**R.Apsītis.**

Vēl piecas minūtes.

**I.Stuberovska.**

Tātad arī vēl šie izdevumi, kas tika pieminēti jau runājot par valsts nodevu, kur īpašnieki nav atbrīvoti no valsts nodevas samaksas tiesas procesa laikā. Un ja, pieņemsim, valsts uzskata, ka šajā gadījumā, kā jautājums tiek risināts, ka prasības par taisnīgu atlīdzību ir iesniegusi Kultūras ministrija, tad īpašnieki atļaujas norādīt, ka viņiem tāpat atbilstoši Civilprocesa noteikumiem, ir iespēja sniegt pretprasības šajā lietā. Un tad vēl par pretprasību šajā lietā viņiem tāpat ir jāmaksā valsts nodeva.

Tālāk pārsūdzot tātad iespējamo spriedumu apelācijas kasācijas kārtībā, tie tāpat ir izdevumi, kas saistīti ar šo valsts nodevas samaksu.

Un tika pieminēts arī šis jautājums par nenoteiktajām tiesiskajām attiecībām, kas ir uz šobrīdi. Un es uzskatu, ka neatkarīgi no tā, cik ilgs laiks ir laiks posms starp likuma "Par īpašuma atsavināšanas spēkā stāšanos" līdz taisnīgas atlīdzības izmaksas brīdim, vai nu tas ir 15 + 15 dienas vai trīs mēneši, vai nu tas ir gads, neatkarīgi no posmu garuma, nav skaidrs šis te statuss, kas tas ir "bijušais īpašnieks". Vai viņš ir īrnieks, vai viņš ir telpu bezatlīdzības lietotājs, vai viņš ir persona, kas patvarīgi aizņēmusi telpas, jo nav nekādu dokumentu, kas saistītu šīs divas puses savstarpējās tiesiskās attiecības.

Nu un tad vēl tāds jautājums, kā īrnieki un nomnieki, kas varbūt neattiecas uz konkrētu priekšmetu. Bet jautājums par īrniekiem un nomniekiem likumā vispār nav atrisināts. Kas tad notiek ar tiem cilvēkiem, kas vienkārši irē vai nomā konkrētās telpas. Un tur ir vēl arī vairāki, teiksim, Civillikuma panti, kuru piemērošanā rodas pretrunas. Kaut vai, pieņemsim, zemesgrāmatā reģistrētie nomas līgumi, kuri tiek izbeigti. Būtībā iznāk tā, ka šim bijušajam īpašniekam būtu jāatlīdzina nomniekam zaudējumi sakarā ar līguma izbeigšanu.

Nu un šajā sakarā pēdējais, ko es gribētu norādīt, ka patiešām apstrīdētie Kabineta noteikumi un arī likums skar ne tikai šo konkrēto situāciju ar četriem īpašniekiem un sākumā arī ar desmit, kas ir iesnieguši pirmo konstitucionālo sūdzību... bet ir redzams likuma vispārīgais svarīgums risinot piespiedu atsavināšanu jautājums. Tā kā liela mēroga būvprojektu mums ir ļoti daudz, gan jau risināmi, gan perspektīvā paredzami: Dienvidu tilts, Ziemeļu tunelis, *Via Baltika* trases un tamlīdzīgi. Un, cik es zinu, pieņemsim Dienvidu tilta gadījumā bija pilnīgi tā pati situācija,

kad neizstrādāts detalplānojums... kuru, šo te neizstrādāto detalplānojumu apsolās risināt vienlaicīgi ar projekta saskaņošanu un realizāciju. Un tad rodas situācija, ka mēs tā pārkāpjam likumu sevišķi svarīga objekta dēļ vienu reizi, pārkāpjam likumu otru reizi, trešo reizi, kamēr tas jau kļūst par regulāru parādību.

Tātad šobrīd ir arī vēl tā situācija pēdējā, ka šo te jau apstrīdēto likumu, arī Rīgas Dome mēģina interpretēt savā izpratnē, un cik man zināms, tad top šie te saistošie noteikumi par piespiedu atsavināšanas kārtību, kuri te vēl vairāk varētu sarežģīt situāciju, risinot nu savā izpratnē šos te jautājumus.

Tāpēc, godājamā tiesa, es lūdzu, izvērtējot visus lietas apstākļus, atzīt šīs konstitucionālās sūdzības par pamatotām un apmierināmām.

Paldies.

**R.Apsītis.**

Vai pieteikuma iesniedzējs Juris Jaunzems runās?

**J.Jaunzems.**

Nē. Paldies.

**R.Apsītis.**

Tālāk vārds dodams ir Saeimas pārstāvim un Ministru kabineta pārstāvim. Vakar mēs izdarījām apzinātu atkāpi no sava reglamenta un devām pirmajam vārdu Ministru kabineta pārstāvim. Tā hronoloģiskā secībā, kā tie akti pieņemti...

Kāds ir tiesas viedoklis? Atskan viedoklis, ka varētu šodien runāt Saeimas pārstāvis pirmais, jo Saeimas pieņemtie likumi ir ar augstāku juridisko spēku.

Nav cita viedokļa tiesai? Lūdzu!

**M.Pietkevičs.**

Godātā tiesa! Patiesībā es domāju, ka šīs debates Satversmes tiesā vakar un šodien ir bijušas plašas un interesantas. Un domāju, ka visi tie, kuri piedalījušies šajā procesā un klausījušies viņu, piekritīs, ka diskusijas īstenībā ir gājušas daudz tālāk un daudz plašāk, nekā...

**R.Apsītis.**

Es atvainojos! Cik jums būtu vajadzīgs laiks?

**M.Pietkevičs.**

Līdz 30 minūtēm. Un ka tātad šīs diskusijas, es domāju, ka ir tālu vien gājušas plašāk par iesniegto sūdzību. Konstitucionālo sūdzību.

Un es vēlētos šeit runāt kā Saeimas pārstāvis, es vēlētos runāt principā tikai par to sūdzību, ko konstitucionālās sūdzības iesniedzēji ir iesnieguši attiecībā pret Saeimas izdotajiem grozījumiem likumā "Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām". Es

domāju, ka tas būtu pareizi, tādēļ ka pret Saeimu arī ir būtībā vērsta tikai šī konstitucionālā sūdzība un pārmetumi, kas ir minēti tikai šajā sūdzībā un tādēļ es vēlos runāt par to.

Un tāpat varbūt gribētu pieskarties par to, ka Saeimai tika pārņemts pašos pirmsākumos par to, par tāpat šiem demokrātisko principu pārkāpumiem, kas minēti Satversmes 1.pantā.

Ja mēs runājam par demokrātiju, par to, cik demokrātiski Saeima pieņēma šos likuma grozījumus. Vai tie tika pietiekoši labi izdiskutēti un viņi bija izsvērti Saeimā? Tad uz šo es gribētu atbildēt īsi: jā! Ja mēs iedziļināties mazliet vairāk... šeit vakar izskanēja Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētāja Mareka Segliņa teiktais, ka šie grozījumi Saeimā ir skatīti četrus mēnešus. Tas ir uzskatāms par vidēji ilgu skatīšanas un apspriešanas termiņu. Es vēl vakar vakarā pārbaudīju precīzi hronoloģiju un precīzus datumus. Es vēlētos darīt visiem zināmu, ka patiesībā šie Ministru kabineta noteikumi Saeimā ir iesniegti 2005.gada 14.janvārī. Un otrajā un galīgajā lasījumā viņi ir pieņemti 2005.gada 9.jūnijā Saeimā.

Tāpat, cienījamā tiesa, mēs runājam un mums ir jārunā par laika termiņu, kas bija gandrīz seši mēneši. Un tas jau nav vairs uzskatāms pat par vidēji garu, tas ir uzskatāms par diezgan garu termiņu arī Saeimas izpratnē, kura laikā bija iespējams uzklaut maksimāli daudz viedokļus, izvērtēt viņus visus. Kā jau arī šeit vakar izskanēja, tad konstitucionālās sūdzības iesniedzēju viedoklis Saeimas Juridiskajā komisijā tika saņemts, viss tika pavairots, visiem komisijas locekļiem izsniegts, viņi ar to bija iepazinušies. Un no tā mēs arī varam secināt, ka ņēmuši vērā pieņemot to galējo lēmumu.

Vēl vairāk. Ja mēs runājam par šo uz priekšu, tad, kā jau vispār arī ir zināms no faktoloģiskā materiāla, un to nav apšaubījuši arī konstitucionālās sūdzības iesniedzēji, viņi ir vērsušies pie Valsts prezidentes, lūdzot neizsludināt šos pieņemtos grozījumus likumā. Pie Valsts prezidentes ir notikusi vēl viena apspriešana, viedokļu uzklauti, saskaņošana, kā rezultātā Valsts prezidente ir nolēmusi izsludināt šo likumu.

Tāpat es domāju, ka, ja mēs runājam par to, cik šie likuma grozījumi ir bijuši labi, izsvērti, ir vai nav bijuši pietiekami ilgstoši apspriesti Saeimā, tad es domāju, ka šeit faktiski ir jānoraida jebkādi pārmetumi Saeimai, Saeimas Juridiskajai komisijai, kura būtībā izdarīja visu to, ko viņa varēja darīt un tāpat balsoja par šādiem likuma grozījumiem.

Ja mēs runājam par tiesiskās paļāvības principu, tad šeit no konstitucionālās sūdzības iesniedzēju sūdzības var redzēt, ka viens no tiem pārmetumiem ir tas, ka, kā šeit ir rakstīts... kā šajā konstitucionālajā sūdzībā ir rakstīts, ka tāpat dzīvokļu īpašnieki ir rēķinājušies, viņi ir paļāvušies uz to, ka šī nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšana valsts vai sabiedriskajām vajadzībām, kura ir sākusies pēc viena likuma, ka viņa arī turpināsies un pabeigsies pēc šā paša likuma vai pēc šā paša likuma tādā veidā. To arī šodien šeit debatēs izskanēja no konstitucionālās sūdzības iesniedzējiem.

Tajā pat laikā man jāsaka tā, ka nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšana šim Nacionālās bibliotēkas projektam un būvei, viņa patiesībā ir gan sākusies, gan turpinās, gan arī beigsies pēc šī likuma "Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām". Tas, ka šajā likumā jau procesa gaitā ir izdarīti kaut kādi grozījumi, nav un nevar būt būtībā arguments par to, vai tiesiskā ceļā šis princips nebūtu gadījumā ievērots, jo tādā gadījumā jau būtībā, nu tikpat labi arī konstitucionālās sūdzības iesniedzēji, vai kāds cits sabiedrības loceklis varētu teikt, ka

piezīmstot konstatē, ka pievienotās vērtības nodoklis mums ir 18% mūsu valstī un tādad viņu izpratnē tiesiskās paļāvības princips ir tāds, ka viņš nodzīvos visu mūžu un šis pievienotās vērtības nodoklis nemainīsies. Tādad viņam pieaugot būs 18%, un arī viņam nomirstot būs 18%. Tajā pat laikā valstij ir tiesības, leģitīmas tiesības, grozīt, mainīt savus pieņemtos un izdotos normatīvos aktus, tajā skaitā, likumus, kā tas šajā gadījumā, reizē tas arī ir bijis izdarīts.

Un, kā jau es arī vakar minēju un kā šeit mēs dzirdējām no Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētāja Mareka Segliņa, ka būtībā Juridiskā komisija, saņemot no Ministru kabineta šo likumprojektu un tālāk ar viņu strādājot jau Saeimā komisijā un attiecīgi pieņemot, viņa jau nav automātiski, teiksim, pārņēmusi Kabineta piedāvāto variantu vai redakciju. Šeit ir noticis darbs, divos lasījumos, ir iesniegti dažādi grozījumi un priekšlikumi, plus vēl papildus, kā mēs arī vakar dzirdējām, ir mēģināts šo situāciju vēl kaut kā padarīt labāku, skaidrāku un pārskatāmāku un labāk piemērojamu, ir arī izdarīti grozījumus Latvijas Civilprocesa likumā. Varbūt, ka arī šeit nav viss kaut kas līdz galam izdarīts, vai tādā veidā... Tādad Saeimas Juridiskā komisija... Tiešām es gribētu noņemt šeit jebkādas, teiksim, aizdomas vai pārmetumus, ka ir bijusi šī doma un vēlme izdarīt visu pēc iespējas labāk un pārbaudīt pēc iespējas pilnīgāk lietas apstākļus. Un šajā gadījumā es noraidu arī, teiksim, konstitucionālās sūdzības iesniedzēju apgalvojumus par to, ka nav mēģināts vispār nekas cits darīt, ka tikai pieņemt šos grozījumus apstrīdētajā likumā. Ir darīts un ir mēģināts pieņemt daudz plašākus un komplektākus šos grozījumus, lai pēc iespējas labāk regulētu visas šīs tiesiskās attiecības.

Patiesībā man jāsaka, ka Satversmes tiesa ir izdarījusi ļoti lielu un labu un pareizu darbu, pieņemot šo iesniedzēju konstitucionālās sūdzības izskatīšanu, lai papildus šeit vēl vienu reizi būtu iespēja plaši publiski diskutēt juristiem, profesionāļiem, speciālistiem, pieaicinātām personām, lieciniekiem un vēlreiz dot būtībā kaut kādus savus novērtējumus un ieskatus par visu šo lietu, lai galā tad būtībā Satversmes tiesa ar savu autoritatīvo spriedumu pieņemtu un nostiprinātu visas šīs tiesiskās attiecības, jo, ja mēs skatāmies un analizējam konstitucionālo sūdzību pēc savas būtības, tad būtībā ir jākonstatē, ka šī konstitucionālā sūdzība ir diezgan tuvu tā sauktajam *actio popularis*, tādad sūdzībai, kas ir iesniegta sabiedrības vispārējās interesēs

Kā mēs vakar konstatējām jau no konstitucionālās sūdzības iesniedzēju teiktā, viņiem tika uzdots jautājums par to, kādēļ tad viņi nav apstrīdējuši arī šos konkrētos grozījumus likumā, ar kuriem konkrēti... konkrētām personām ir atsavināti nekustamie īpašumi Latvijas Nacionālās bibliotēkas celtniecības vajadzībām, uz ko tika saņemta atbilde, ka, saskaņā ar likumu, vienā konstitucionālā sūdzībā drīkst sūdzēties tikai par vienu normatīvo aktu, par vienu likumu un tādēļ tad šis tā nav bijis darīts. Bet nu te neviļus es domāju, ka katram rodas jautājums: kādēļ netika, kādēļ tad vispirmām kārtām netika apstrīdēts šis speciālais atsavināšanas likums, ar kuru šīm konkrētajām personām atsavināja nekustamos īpašumus, kādēļ netika iesniegtas divas konstitucionālās sūdzības vai... daudzi citi jautājumi. Un faktiski te jau arī, es domāju, mēs neizbēgami nonākam pie tām jautājuma, ka kādas vispār ir garantijas, ka pēc šī Satversmes tiesas procesa iesniedzēji negriežas ar jaunu sūdzību, kur viņi lūdz atcelt šo konkrēto normatīvo aktu, ar kuru viņiem ir atsavināti nekustamie īpašumi Latvijas Nacionālās bibliotēkas vajadzībām no šiem konkrētajiem konstitucionālās sūdzības iesniedzējiem un tādējādi mēs vispār varam nonākt

bezglīgā ieilgušā procesā par visiem šiem jautājumiem un es domāju, ka mums būtībā šeit vienreiz ir jāatrisina galīgi visa šī situācija un jāpasaka, kāds tad būs tas galīgais iznākums.

Tālāk. Ja mēs runājam par taisnīgu atlīdzību, kas šeit ir bijusi.. ir cilāts šis jautājums un tam ir būtībā, cik es saprotu, ir arī pieskārušies sakarā ar Saeimas pieņemtajiem grozījumiem likumā. Tātad, vispār ko tas vispār nozīmē un kā tas būtu jātulko un viss... Nu, es domāju, ka taisnīga... taisnība atlīdzība... visi šie, teiksim, termini ir jau te cilāti. Katrs ir piedāvājis kaut kādus savus apsvērumus par to, bet es tikai vēlētos teikt tā, ka es domāju, ka nevar prasīt no valsts vai no kādas valsts institūcijas, lai viņa vienkārši kaut kā mehāniski vai procedurāli skaidri un gaiši noteiktu šo taisnīgo atlīdzību, jo tad jau mums vispār nebūtu vajadzīga neviena vispārējās jurisdikcijas tiesa, mums nebūtu vajadzīgas daudzas lietas tādēļ, ka tad mēs varētu vienkārši paņemt, teiksim, kaut kādu jautājumu un atbilžu lapu vai sarakstu un nokonstatēt, vai ir izpildītas visas prasības, un ja tas viss ir piepildījies, tad apakšā pavilkt svītru un pateikt, ka šeit ir tā taisnīgā atlīdzība.

Taisnīgā atlīdzība, kā jau es teicu arī vakar, šeit man liekas, ka arī izskanēja tādi viedokļi vakar, kad tika noskaidroti fakti, šī taisnīgā atlīdzība.. viņa jau kaut kur atspoguļojās, viņa nav pati par sevi pakārta gaisā un ir kaut kāda nenoteikta. Vienā gadījumā viņa var atspoguļoties šajā vienošanās, ko ir panākusi konkrētā institūcija ar tātad šiem atsavināmo īpašumu īpašniekiem, citā gadījumā viņu nosaka tiesa. Tajā gadījumā, kad nav iespējams panākt vienošanos un šo vienošanos nav iespējams noslēgt, parakstīt, tātad viena vai otra puse vēršas tiesā un šo taisnīgo atlīdzību nosaka tiesa.

Bez tam nevar būt arī tāda situācija, ka taisnīga atlīdzība kaut kā automātiski vai mehāniski tiek lūgts tikai valstij...tikai vienai pusei tiek lūgts pateikt, ko tad tas nozīmē un noteikt, kā tad tas ir un kādi tad ir šie kritēriji. Jo tādēļ, ka būtībā arī indivīdam būtu jāvadās no tā, ka tā taisnīgā atlīdzība viņa tomēr ir kaut kāda vairāk vai mazāk konkrēta un tātad faktiski, ja tā viņam ir kaut kāda lieta, kuras vērtība, vienalga, kā mēs novērtējam, ir kaut kāds nosacīts lielums, tad būtībā viņa izpratne par taisnīgu atlīdzību nevar divkārt un trīskārt vai pieckārt pārsniegt šo taisnīgo atlīdzību. Tas šeit būtu jāvērtē no abām pusēm. Tad abām pusēm ir pienākums domāt vismaz par šo taisnīgo atlīdzību un līdz ar to tā arī rīkoties. Un par taisnīgo atlīdzību, teiksim, vai vispār runājot par taisnību, tad beigās es arī varētu citēt vienkārši to, ka.. tas ir tāds vispārīgs citāts... kas dara taisnību, tas ir taisnīgs... Tāpat kā viņš ir taisnīgs.

Un šeit vienkārši es vēlētos, ka abas puses domā un rīkojas, izejot un vadoties no šiem taisnības kritērijiem un principiem.

Tālāk. Es vēlētos pieskarties tam, ka konstitucionālās sūdzības iesniedzēji savā sūdzībā un arī vispār šajā tiesas procesā... viņi jau pēc savas būtības neapšaubā Latvijas Nacionālās bibliotēkas īstenošanas nepieciešamību vai to svarīgumu. Šeit es gan es domāju, ka konstitucionālās sūdzības iesniedzēji mazliet tā duāli mēģināja šo situāciju kaut kā izspēlēt, ka no vienas puses jau viņi it kā nav pretī, tajā pašā laikā viņuprāt... vai viņu uztverē valsts varēja kaut kā savādāk rīkoties, teiksim, lai varētu atsavināt šos viņu īpašumus.. valsts, teiksim, varēja pagrozīt... es nezinu, viņu uztverē varbūt Būvniecības likumu, varbūt Civilprocesa likumu. Nu, tā rezultātā varbūt situācija būtu kļuvusi labāka, varbūt, ka viņa būtu kļuvusi sliktāka.

Šajā gadījumā risinājums ir pieņemts šāds. Ir pieņemti... Saeima ir pieņēmusi grozījumu likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām” . Saeima joprojām uzskata un pastāv uz to, ka šie grozījumi likumā ir izdarīti sabiedrības labā, sabiedrības vajadzībām, sabiedrības interesēs. Neabstrahējot to visu uz vienu konkrēto Latvijas Nacionālās bibliotēkas gadījumu, bet tiešām ņemot vērā to, ka pēc šī likuma notiek visa nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšana valsts vai sabiedriskajām vajadzībām visā valsts teritorijā, visos gadījumos un ka būtībā pēc šādiem noteikumiem tad mēs šobrīd varētu arī dzīvot, strādāt un rēķināties ar viņiem tālāk, ka šādi te noteikumi būs un ka viņus ir mēģināts no valsts puses radīt pēc iespējas labākus, pēc iespējas taisnīgākus.

Šeit daudz izskanēja pārmetumi, bet es domāju, ka tas nav pārmetums Saeimai, jebkurā gadījumā nekādā veidā no konstitucionālās sūdzības iesniedzēju puses par to, vai bija vai nebija izsmeltas visas vienošanās iespējas ar šiem konkrētajiem četriem konstitucionālās sūdzības iesniedzējiem uz to brīdi, kad Saeimā jau tika apskatīts un pieņemts likums. Tas jau vien, ka tātad Ministru kabinets bija pieņēmis šādu likumprojektu un nosūtījis viņu Saeimai apspriešanai un izvērtēšanai, tas jau norāda tātad, ka apakšā, viszemākajā zarā tātad ņemsim šo ministrijas līmeni, Kultūras ministriju, ka viņa jau to konstatējusi, ka vienošanās iespējas visas ir izsmeltas, ka šobrīd ir jādara kaut kādi jau grozījumi likumā.

Šādi grozījumi tika sagatavoti, viņi tika saskaņoti, iesniegti Ministru kabinetam, Ministru kabinets viņus pieņēma un saskaņā ar mūsu likumdošanā noteikto kārtību tika nodoti Saeimai un Saeima jau tad lēma un vērtēja izejot būtībā no šiem piedāvātajiem grozījumiem, papildus vēl izdarot attiecīgi vēl savus grozījumus vai korekcijas šajā likumprojektā, kā es jau minēju.

Tāpatās es vēlētos vēl pievērst jūsu uzmanību uz to, ka apstrīdamais likums, viņš jau, kā jau es arī vakar minēju, viņš nesastāv no grozījuma vienā pantā likumā vai grozījuma vienā teikumā, vai kāda viena vārda pamainīšanas likumā... šis tomēr ir tāds, es pat teiktu, apjomīgi grozījumi, jo viņi sastāv no 8 pantiem un pārejas noteikumiem.

Konstitucionālās sūdzības iesniedzēji ne savā konstitucionālajā sūdzībā, ne arī visā tiesas būtībā faktu noskaidrošanas procesā viņi jau nepasaka, ka, teiksim, tātad viens konkrēts pants ierobežo viņu tiesības, bet citi savukārt tajā pašā laikā piemēram, varbūt vispār nekādā veidā neattiecas uz tām lietām, par kurām viņi runā vai par kurām viņi min. Un tajā pat laikā varbūt, ka, teiksim, pārejas noteikumiem vispār nav nekāda sakara varbūt ar šodien izskatāmo lietu. Tā vietā viņi izvēlās visvienkāršāko ceļu, sev visvienkāršāko un vispārskatāmāko un viņi saka, ka visi šie likuma grozījumi neatbilst... tātad viņu uztverē visi šie likuma grozījumi neatbilst Satversmes 1. un 105. pantam.

Tajā pašā laikā viņi nemaz nemēģina, teiksim, tā analizēt vispār, kādas tiesību normas tad satur visi šie grozījumi likumā un kā katra konkrētā tiesību norma uz viņiem attiecas vai neattiecas un cik viņa katru aizskar vai neaizskar šīs tiesības.

Vēl es vēlētos tomēr pieskarties, respektīvi, pakavēties pie tā, ka šis likums, šie grozījumi likumā “Par nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanu valsts vai sabiedriskajām vajadzībām”, kā jau arī šeit izskanēja, ka šeit tomēr ir runa par to, ka kādam indivīdam piespiedu kārtā tiek

atsavināts nekustamais īpašums, un tas notiek valsts vai sabiedriskām vajadzībām, vai valsts vai sabiedrības interesēs.

No vienas puses es domāju, ka nu... šeit var arī rīkoties divējādi. Viens ir, ka varētu pateikt, ka tād nekustamie īpašumi vispār varbūt nav atsavināmi valsts vai sabiedriskajām vajadzībām, ka šādu vajadzību vai interešu vispār nemaz nav un neeksistē, un katra konkrēta indivīda individuālās tiesības vispār nemaz nav ierobežojamas.

Turpretī, tad mēs redzam, ka valsts un sabiedrība nevarēs realizēt daudzus sabiedriski nozīmīgus projektus, tajā skaitā šoreiz arī konkrēto Latvijas Nacionālās bibliotēkas šo projektu. Tad nebūs iespējams viņu pilnībā realizēt.

Es domāju, ka par bibliotēkas nozīmīgumu vai svarīgumu jau mums te izskanējis daudz un dažādi. Un mēs zinām, ka Latvija ir vienīgā valsts Eiropā, kurai šās bibliotēkas nav. Un ka attiecībā uz Latviju ir unikāls... viens no diviem lēmumiem, kuru ir pieņēmis UNESCO, Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta atbalstam.. tād... Es domāju par šo lielo sabiedrisko nozīmību, mums vispār nav šodien vispār vērts te iedziļināties un diskutēt. Es domāju, ka, teiksim, visas šīs te manipulācijas ar sabiedriskās domas aptauju un dažādiem šiem datiem, dažādi uzdotajiem jautājumiem, kā jau te vakar vairākkārt minēja, ko arī šodien cienītā Stuberovskas kundze mums pierādīja... ka tād paņemot atkal kādu aptauju, un kādu konkrētu uzdotu jautājumu šī paša visas tēmas ietvaros, tad atkal mēs varam saņemt kaut kādas dažādas atbildes.

Tād līdz ar to es domāju, ka mums būtībā nevajadzētu vairāk dziļāk iedziļināties, teiksim, visā šajā statistikā un socioloģijā, jo tas ne pie kā mūs novedīs.

Viens ir skaidrs, ka sabiedrībā ir liela vajadzība un liela uzmanība pievērsta šim projektam un šī bibliotēka visiem ir nepieciešama un vajadzīga.

Attiecībā par pašiem šiem likuma grozījumiem. Šeit jau vakar uzstājās arī Segliņa kungs. Un mēs no viņa varējām dzirdēt, ka var jau būt, ka viņi nav universāli labi, un viņi droši vien arī tādi nemaz nevar būt tādēļ, ka viņus ir pieņēmuši tikai cilvēki. Un cilvēki ir tiesīgi kļūdīties, bet tad mums ir jāskatās, vai ir vai nav šiem konkrētajiem likuma grozījumiem kaut kādu defektu un cik tad viņi ir lieli, vai cik viņi ir nozīmīgi, vai tad tas ir vai nav, teiksim, pretrunā Satversmei vai kādiem, teiksim, šiem Eiropas Cilvēktiesību dokumentiem vai Eiropas Cilvēktiesību spriedumiem. Un kā ir arī Saeima norādījusi savā atbildes rakstā un kāda ir arī Saeimas oficiālā pozīcija, ka Saeima uzskata, ka nav šajos pieņemtajos likumu grozījumos tik lielu defektu vai pretrunu ar Satversmi, ka viņi nevarētu būt spēkā.

Un tādēļ faktiski es tikai vēlētos teikt, ka pie visiem šiem apstākļiem mēs lūdzam Satversmes tiesu atzīt šo konstitucionālo sūdzību par nepamatotu un noraidīt pilnā apmērā, jo uzskatām, ka Saeimas pieņemtie likumu grozījumi atbilst gan Satversmes 1., gan 105. pantam. Paldies.

## **R.Apsītis.**

Lūdzu vārds tiek dots Ministru kabineta pārstāvim. Cik jums būs nepieciešams laiks?

## **J.Rozenfelds.**

Līdz trīsdesmit minūtēm... 105. pantam. Mani nedaudz pārsteidza manas cienījamās kolēģes konstitucionālās sūdzības iesniedzējas nostāja, jo par šo noteikumu atbilstību 1.pantam faktiski mēs neko nedzirdējām debatēs. Pie tam šis 1.pants, kurš norāda, ka Latvija ir demokrātiska valsts, iespējams, ir viena no visīsākajām normām pasaulē un ietver visvairāk principu no visiem konstitucionālajiem principiem. Protams, ka skaitīšanas metodes var būt dažādas, bet es saskaitīju 13 tādus principus tajā 1.pantā.

Pie tam, nu... valsts kā atbildētāja pozīcija šajā gadījumā ir ļoti grūta. Tātad katrs no šiem principiem ir kā tāda, nu, tā sakot, atvere, kur var būt iekšā kaut kādas pretrunas Satversmē vai nebūt.

Pietiek ar vienu, lai šis akts, kurš tiek pārsūdzēts, tiktu atzīts par spēkā neesošu no tā pieņemšanas brīža. Savā ziņā šausminoši teikt... krievu rulete, bet tikai nevis ar sešām, bet ar 13 patronām tajā.

Kas tikai viss šeit nav! Tātad tiesiskas valsts taisnīguma, tiesiskās paļāvības, varas dalīšanas, likumības, savstarpējās uzraudzības principi, līdzsvars starp personas un valsts un sabiedrības interesēm, vai likumdevēji lietoti līdzekļi ir piemēroti leģitīma mērķa sasniegšanai, un vai šo mērķi nevar sasniegt ar citiem, indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem un vai darbība ir samērīga un tā tālāk.

Šajā sakarā diezgan īpatnēji ir norādīt uz tiem principiem, kuriem konstitucionālās sūdzības iesniedzēji, var teikt, tā ļoti reljefi un redzami pretojās savā sūdzībā un saka, ka mums tos nevajag. Piemēram, tiesu varas kontrole. Šeit izskanēja divu dienu garumā pilnīgi noteikta nevēlēšanās... nē, mēs negribam, lai tiesa skata šos jautājumus, mēs gribam, lai valsts mums kaut ko izmaksā un varbūt, ka tad mēs aiziesim uz tiesu. Pie tam, arī šajā sakarā es nevaru nesaskatīt šeit zināmu tādu necieņu pret tiesas autoritāti, kas izpaužas tajā faktā, ka tātad mēs saņemsim šo summu un tad par atlikušo tiesāsimies. Tāda frāze izskanēja vakardienas runā un šodien vēl pie tās bija klāt piebilsts... ka nu, ko gan tātad šis atbildētājs, tā sakot, valsts iedomājas, uzskatīt, ka tiesa varbūt varētu piespriest zemāku summu, nekā valsts sākumā ir solījusi. Bez šaubām, ka tiesa var piespriest arī zemāku summu. Jo tā taču ir tiesu varas prerogatīva – lemt par šo taisnīgo atlīdzību.

Tad es gribētu teikt par leģitīmo mērķi. Es negribētu teikt, ka par leģitīmo mērķi nekas nebūtu ticis teikts, bet es saskatīju šeit tādu acīmredzamu reformāciju sūdzības iesniedzēju uzskatos, ko man par lielu gandarījumu izlaboja mans ļoti cienījamais kolēģis Pietkeviča kungs norādot, ka šī akta, šajā gadījumā viņš gan runāja par likumu, man tas pats ir jāsaka attiecībā uz Ministru kabineta noteikumiem Nr.17, leģitīmo mērķi, ka tas jau nav tieši un noteikti šīs Latvijas Nacionālās bibliotēkas uzbūvēšanas... to jau it kā vienā vārdā atzīst arī konstitucionālās sūdzības iesniedzēju pārstāve norādot, ka vēl jau tur būvēs visvisādus tiltus, tuneļus un tā tālāk, bet no otras puses, ka nē, ka tomēr tā bibliotēka un tomēr to vēl visi tik ļoti negribot, un ka līdz ar to tas leģitīmais mērķis neesot ievērots. Es būtu domājis, ka, tā kā šie Ministru kabineta noteikumi Nr.17, tāpat kā arī vēlāk šis apstiprinātais likums, ir tieši ar tādu leģitīmu mērķi, lai radītu taisnīgu mūsdienām atbilstošu kārtību, kādā mūsu valsts pilsoņiem, personām, iedzīvotājiem atsavina īpašumu uz likumu pamata

pret taisnīgu atlīdzību, atrodot, ka tā tad šis iepriekšējais regulējums nenodrošina ne efektīvu pārvaldi, ne arī galu galā taisnīgu rezultātu.

Tāds, es domāju, būtu šis leģitīmais mērķis un par to būtu it kā bijis jārūnā. Taču nu... ja tā uzmanīgi sekoju šai konstitucionālās iesniedzējas runai, tad es faktiski nevienu... būtībā nevienu argumentu par šo 1.pantu tā arī nedzirdēju.

Saprotams, protams, ka sūdzības iesniedzēji saklausot vakar tik daudz jautājumu par to, kāpēc šos noteikumus pieņēma 81.panta kārtībā un vai tiešām bija šī neatliekamā vajadzība, vai gadījumā nav pārkāptas pašas 81.panta prasības attiecībā uz nepieļaujamību ietvert tur dažādas normas, tajā skaitā, piemēram, procesa likumu grozījumus un tā tālāk, protams, ka ir saprotami un loģiski, ka šī... to diktē, tā sakot, procesuālā loģika, šī vēlme, tā sakot, a-hā, šeit ir tā vajākā vieta, par to arī tad ir tā sakot jāsit, jo lūk, vai tad bija tā neatliekamā vajadzība, jo, lūk nebija... un kāpēc nebija. Nebija tāpēc, ka visu iepriekšējo laiku nekā nedarīja. Bet no tā, ka iepriekšējā laikā nekā nedarīja, jau neizriet, ko šobrīd nevajadzēja darīt. Tur, godātā tiesa, nav pilnīgi nekāda pamatojuma un vispār loģiska argumenta.

Es gribētu tāpēc pakavēties pie šī 81.panta kārtībā pieņemamajiem šiem te noteikumiem par pašu šo kārtību pavisam nedaudz un šajā sakarībā es esmu spiests šo normu, kura nav mainījies daudzu gadu gaitā, arī citēt. Šajā normā ir norādīts, ka laikā starp Saeimas sesijām Ministru kabinetam ir tiesība, ja neatliekama vajadzība to prasa, izdot noteikumus, kuriem ir likuma spēks. Tālāk ir teikts, ko šie noteikumi nevar grozīt, pie tā es pakavēšos nedaudz vēlāk.

Pašā konstitucionālajā sūdzībā par šo normu ir viena rindkopa. Ja mēs salīdzinām, teiksim, pašu to konstitucionālo sūdzību pēc sava apjoma, tad tur apmēram divas trešdaļas ir būtībā par 105. pantu, par 1923. gada likuma un noteikumu Nr.17 salīdzinājumu, apmēram viena trešdaļa ir par 89. pantu, ko tiesa atrada par nepietiekamu argumentāciju, lai pieņemtu sūdzību uz šī pamata un viena rindkopa – par 81. pantu, par kuru tā tad... uz kura pamata sūdzība nav iesniegta. Un tāpēc vien ne Ministru kabinets, ne arī kāda cita persona nevarēja gatavoties atbildēt uz šiem jautājumiem tādā apjomā, kādā, teiksim, tika iztirzāts jautājums par neatliekamo vajadzību.

Un es domāju, ka šis jautājums ir iztirzājams galvenokārt no procedūras viedokļa. Un, kā mēs varam pārliecināties atkal un atkal lasot šo 81.pantu, tad ir pilnīgi skaidri redzams, tas arī bija dzirdams vakardien pieaicināto personu runās, ka šādu neatliekamās vajadzīgas esamību vai neesamību noteikumu izdošanas laikā noteiks tas, kas šos noteikumus pieņem, tas ir, Ministru kabinets savā kopumā.

Mēs varam spriest par šīs neatliekamās vajadzības esamību vai neesamību, protams, pēc likuma anotācijas, pēc pamatojuma, vakar to mēs pietiekami sīki un plaši iztirzājām, apskatījām no ļoti daudziem viedokļiem.

Es baidos, ka mēs nevaram procesā, kurš pat nav celts, pamatojoties uz 81.pantu nepieaicinot Ministru kabinetu, vai nu pilnā sastāvā vai vismaz tā tad Ministru prezidentu vai vēl kādu, uzzināt, kas tad bija tas, kas viņus šajā brīdī pamudināja pieņemt šo lēmumu, kur tieši viņi saskatīja šo neatliekamo vajadzību. Vai, piemēram, varbūt tajā sēdē piedalījās aizsardzības ministrs un viņš par to kaut ko domāja vai lēma, to visu mēs nezinām. Visādā ziņā mēs nevaram to uzzināt, uzdodot jautājumus vienas ministrijas valsts sekretāram, lai viņš nu tagad atbild – bija šī

neatliekamā vajadzība, vai nebija. Viņš tur varbūt pat nemaz nebija šajā sēdē klāt, kā tad viņš var zināt, vai bija šī vajadzība.

Tātad tas galvenokārt ir jautājums par procedūru. Un no tād valsts pārvaldīšanas principu viedokļa šis 81.pants ir, es uzskatu, mūsu valsts Satversmē ārkārtīgi svarīgs. Tas ir apcerēts no daudziem viedokļiem un juristiem zināms jautājums. Tas ir apspriests daudzos juristu forumos, vai šī prakse tātad izdot likumus 81.panta kārtībā, jo faktiski tie ir likumi, ir pamatoti vai nav pamatoti, cik lielā mērā atbilst pirmskara praksei, un vai tā ir adekvāta prakse, vai to var praksi var izveidot no mūsu Satversmes vai nevar. Es uzskatu, ka tas ir ļoti svarīgs tāds līdzsvara elements, kas nodrošina pārvaldes efektivitāti mūsu valstī, ņemot vērā un zinot, kas ir mūsu Satversmes vājā vieta. Un mūsu Satversme daudzos aspektos, arī tagad ienāk raksti joprojām par šo tēmu, tiek vērtēta kā tāda, kas var arī nenodrošināt efektīvu pārvaldi, jo tā ir, kā zināms, Veimāras tipa konstitūcija, tai līdzīgu mēs Eiropā atrodam vēl tikai Itālijā. Katra valsts cīnās ar savām problēmām, kā viņa var. Mums pagaidām ir šis 81.pants, ko ir iebalsojuši deputāti ar 2/3 balsu vairākumu, kurš ir vēlreiz izturējis pārbaudi vairākkārt. Tātad mums ir jāreķinās, ka mums ir šāda norma.

Mēs šajā procesā varam pārbaudīt, vai ir ievērotas procedūras. Procedūras ir ievērotas. Mēs varam noskaidrot, vai šī neatliekamā vajadzība ir paskaidrota. Ir paskaidrota. Mēs par to pārliecinājāmies.

Mēs varam konstatēt arī vēl tādu lietu. Jo šeit ir ļoti svarīgs, es uzskatu, ka tas ir fundamentāls tāds pārbaudes līdzeklis, par ko ļoti labi un pārliecinoši pateica Pietkeviča kungs, proti, tas ir ierakstīts arī pašā šajā normā, ka tātad tie, tas ir, šie noteikumi, zaudē spēku, ja nav vēlākais trīs dienas pēc Saeimas nākošās sesijas atklāšanas iesniegti Saeimā. Ja ir iesniegts, Saeimā ir iesniegts attiecīgs likums. Pēc satura gandrīz identisks. Tātad, šie noteikumi ir izturējuši arī šādu pārbaudi.

Līdz ar tie tagad ir zaudējuši spēku ar likuma pieņemšanas brīdi.

Protams, varētu apspriest un mēs arī pakavējamies pie tās domas, cik lielā mērā tad un vispār vai to atbilstība Satversmei ir skatāma tiesā pēc tam, kad tie ir zaudējuši spēku... grūts jautājums. Bet protams, ka iztīrāšanas vērts.

Nu, acīmredzot, mēs redzam, ka tas tiek darīts un es domāju, ka tas ir labi darīts. Es domāju, ka tas ir pareizi darīts.

Un līdz ar to es uzskatu, ka ir konstatēta šī procedūras atbilstība Satversmei, ka vajadzīgā, tātad atbilstošā institūcija, tas ir, Ministru kabinets, ir noteiktajā formā lēmis par neatliekamās vajadzības esamību, un arī pēc satura es neatrodu Ministru kabineta noteikumos neko tādu, kas būtu pretrunā ar 81.panta otrajā teikumā norādīto.

Jā... šeit ir viena frāze, kas attiecas uz atbrīvošanu no valsts nodevas. Tur gan ir teikts, ka tiesas izdevumos... Es domāju, ka saprātīgi tulkojot likumu mēs saprotam, ka valsts, vienalga, kādā formā tā par to lemtu, nevar atbrīvot advokātus no honorāriem un piespiest viņus nākt uz tiesām pat tad, ja klientiem viņiem par to nav jāmaksā, pamatojoties uz kaut kādu valsts lēmumu. Dabiski, ka šie izdevumi attiecas uz valsts nodevām un ne uz ko citu.

Līdz ar to tātad... pēkšņi kādam var rasties jautājums, bet ja nu pēkšņi ar to frāzi ir grozīti procesa likumi? Es uzskatītu, ka tas tā visādā ziņā nav. Jo tādu likumdošanas aktu, tādu normatīvo

aktu, kur ir norādīts, teiksim, uz atbrīvošanu no nodevas, daļēju vai pilnīgu... mums netrūkst. Kaut vai, piemēram, ir likums par maksātnespēju. Mums ir arī tādi likumi, kuri ir veltīti konkrētai tēmai un kuri satur dažādus elementus, ko arī varētu noturēt par procesa normām. Tā, piemēram, Likums par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm... 1999. gada likums paredz cita starpā, citādas prasības nodrošināšanas instrumentus nekā Civilprocess. Vai tas padara šo likumu... šo materiālo likumu par procesu grozošu likumu? Nē. Jo pats procesa likums nosaka skaidri un gaiši, ka procesu regulē šis likums un Likums par tiesu varu. Tāpēc, teiksim, normas pēc to izskata vien.. mēs nevaram teikt, ka lūk, tā ir procesuāla norma un tā tad ar to vien jau tiek grozīti procesa likumi. Netiek grozīti procesa likumi.

Bez tam, man ļoti pārlicinošs šķita arī vakardien deputāta Segliņa kunga teiktais par to, kādiem mērķiem un ar kādu nolūku, tas ir, lai pastiprinātu šīs pārvaldes efektivitāti un interešu samērīgumu, tas tika darīts.

Sūdzībā ir daudz rakstīts par tiesiskās paļāvības principa pārkāpumiem, par stabilitātes principa pārkāpumiem. Es šiem argumentiem nevaru piekrist, jo tie, manuprāt, vispirms jau ir balstīti uz... manuprāt.. vēl ļoti diskutējamiem pieņēmumiem. Es paudu vakar viedokli par šo īpašuma rašanās momentu. Tas nav mans viedoklis. To Senāta spriedumos ir atradi šis daudz pieminētais mistiskais jurists. Tā kā liecinieki nenosauca viņa vārdu un arī man nav tiesību to nosaukt, to man aizliedz Satversmes tiesas reglaments runāt par tādām lietām... kuras nav izskatītas tiesas izmeklēšanas laikā, un tādēļ es to nedrīkstu teikt, bet es uzskatu, ka šī analīze ir absolūti korekta šajā griezumā.

Neapmierinātību klientam izsauca drīzāk tas, ka šī analīze nedeļa nekādas rekomendācijas. Tas rezumē ir apmēram tā: kā ir, tā ir labi. Bet nav labi. Nav labi. Šis pašlaik esošais likums, kas nomainīja manis tagad aizstāvētos šos te Ministru kabineta noteikumus Nr.17, paredz labāku un efektīvāk kārtību. Un es gribētu teikt, ka tas labāk nodrošina arī īpašnieka intereses. Šis nav pirmais gadījums, ka tas, kā intereses kaut kas aizsargā, pats to nesaprot. Tā mēdz notikt.

Un es arī pamatošu, kāpēc.

Bet vispirms es tomēr gribētu pakavēties pie šīs te juridiskās analīzes.. pie tā īpašumtiesību pārejas momenta. Nu, labi! Nepasaka 1923. gada likums, kurā brīdī pāriet īpašumtiesības. Es arī nestāvētu un nekrītu par to, ka šīs īpašumtiesības pāriet likuma, ar kuru tiek atņemts īpašums, spēkā stāšanās brīdī. Kaut gan, ja mēs atkāpjamiem no šīs pozīcijas, ko tad nozīmē Civillikumā ierakstītais 1033.pants un tā 6.daļa, ja ne tieši to. Varbūt mums arī šo pantu tad mainīt? Ar kādu situāciju tad īpašums ir pārgājis valstij, bet tas vēl nav ierakstīts Zemesgrāmatā... vai vispār, kad īpašums ir pārgājis uz likuma pamata, paredz.... kā jau es arī minēju, 1477. pants, otrā daļa.. Es nedzirdēju, ka jēkurā tiesas izmeklēšanas brīdī kāds būtu minējis kaut vai kādu argumentu pret šiem skaidrajiem un saprotamajiem argumentiem.

Nu, labi... Mēs neņemsim vērā pirmskara spriedumu, it sevišķi, ja tie vēl ir taisīti, tā sakot, autoritārā režīma laikā, bet ko tad mēs ņemsim? Jo problēma ir tā, ka šis likums, 1923. gada likums, jau patiešām skaidri un gaiši nepasaka, kurā brīdī pāriet tās īpašumtiesības.

Es gribētu uzsvērt šajā gadījumā, atejot tagad nost no šī jautājuma par īpašumtiesību rašanās brīdi... bet man konkrētajā situācijā tas pat liekas absolūti otršķirīgi, kaut gan tas nav mazsvarīgs jautājums.

Es tagad pievēršos salīdzinošajai analīzei, kas bija vecajā likumā un kas bija jaunajā un kur, manuprāt, sūdzības iesniedzēji nu... labākais, ko es par to varu teikt, jauc šos divus gadījumus. Es negribu teikt, ka tīšām, tā sakot, samaina.

Jo tā procedūra, ar kuru viņi starp citu lūdza, lai Satversmes tiesa to apturētu, iesniedzot attiecīgu pieteikumu Satversmes tiesas rīcības sēdē, ko ir parakstījis augsti godājamais Endziņa kungs, ir šis gadījums... šis pieteikums izlemts un noraidīts... ir tieši apcerēts tas jautājums, lūk, kāpēc mums apraksta mantu. Arī vecais likums paredzēja šīs mantas apraksti. Vēl vairāk. Vecais likums tāpat paredzēja valdījumu pārņemšanu. Ko šis vecais likums neparedzēja un ko kur ir šī fundamentālā atšķirība? Kāpēc likums bija jāmaina?

Vecais likums regulēja, nu, tā sakot, klasiskās īpašuma attiecības, kuras pie mums vairs tik klasiskas nav. Teiksim, ja ir zemes īpašums, tad viss, kas uz tā ir, tas pieder pie šīs zemes, tas bija viennozīmīgi un skaidri. Tagad, kā mēs zinām, pateicoties tam, ka 1992.gadā tika pieņemts likums "Par Civillikuma lietu tiesību, mantojuma tiesību daļas atjaunošanas laiku un kārtību", 14. pants paredzēja, ka var būt atsevišķi māja un zeme.

Vēlāk vēl tika pieņemts Likums par dzīvokļu īpašumu. Tas arī paredz, ka dzīvoklis var būt pilnīgi atsevišķi. Tie ir jēdzieni, godātā tiesa, kas nebija pazīstami tālaika juristiem, ko viņi nespēju iedomāties pat ļaunākajos murgos, ka tā var būt, kuri rakstīja un arī piemēroja 1923. gada likumu.

Tad ko? Mēs tagad mainīsim atpakaļ to 14.pantu Mēs mainīsim Civillikumu? Mēs mainīsim likumu par dzīvokļu īpašumu? Kāpēc šis priekšlikums vai ideja, vai vērtējuma kritērijs, kurš tika izteikts no sūdzības iesniedzēju puses šīsdienas debatēs, ka, lūk, vajadzēja padomāt, vai tad vajadzēja mainīt šo 1923. gada likumu, labāk varbūt vajadzēja mainīt Būvniecības likumu. Mēs jau tad neapstāsimies pie Būvniecības likuma izmaiņām. Mums tad ir jābrien iekšā tādos jurisprudences džungļos, ka nu.. es nezinu, tā būtu, protams, paradīze priekš advokātiem, kuri par lielu naudu rakstītu slēdzienus, kā tas ir jāizdara, bet vai mēs jebkad ar to procesu sapratīgā nākotnē jebkad tiktu galā, ja mēs šajā virzienā dotos.

Un man liktos, ka nu... Ministru kabinets pieņēma šajā gadījumā vienīgo racionālo veidu, kā virzīties uz priekšu, un izmainīja šo 1923. gada likumu, kuram varbūt arī pašam sevi nebija nekādas vainas, bet nu kurš tomēr neharmonē vairs ar to mūsdienu tiesisko situāciju, kāda ir izveidojusies pa šiem daudzajiem gadiem.

Līdz ar to arī diezgan dīvaini izskan, teiksim, tādas refleksijas, ka, lūk, nebija detālplānojuma un tā tālāk... Arī pats būvniecības process... šeit ir ne tikai tātd juridiskās tehnikas problēmas, šeit ir arī, tā sakot tehnoloģiskas problēmas, būvniecība jau vairs nav tā, kas tā bija 1923. gadā. Būvniecība ir sadārdzinājusies, bet vispārējie atzinumi tieši tādēļ, ka sadārdzinājušās tā saucamās administratīvās izmaksas. Ar šīm administratīvajām izmaksām un to sadārdzināšanos visi saprot tieši šīs bezgalīgas saskaņošanas, staigāšanu pa institūcijām.

Tas nav tikai pie mums. Es esmu lasījis rakstu, kur Bills Geits lūdz savam štatam, lai viņam atļauj piebūvēt viņa mājai, kas sastāvēja tobrīd no kaut kādām 200 istabām, vēl vienu istabu, kur

viņš plāno karināt drēbes. Viņam vajadzēja rakstīt šo pieteikumu un apstaigāt ļoti daudzas institūcijas, lai to dabūtu gatavu. Tas nebija vieglāk kā pie mums.

Līdz ar to tā tad manuprāt, virziens bija izvēlēts pareizs. Un šie realizācijas līdzekļi bija atbilstoši. Pie tam, izmainīts tika tikai viens, bet ļoti svarīgs punkts. Jo, ja jau es te sāktu apgalvot, ka tā tad nekas neizmainījās, un ka viss ir labi tagad joprojām, tāpat kā vecajā likumā, tas jau būtu tad maigi izsakoties, dīvaini, priekš kam tad vajadzēja mainīt, tad jau gan nav tā leģitīmā mērķa.

Izmainīja vienu, bet ļoti svarīgu punktu. Tā tad nodibināja skaidrību par to, ka tad... kas ir atņemts, tas arī pāriet valstij un īpašniekam tā tad samaksā uzreiz, vai arī viņš iet uz tiesu un tiesājas.

Kādā pozīcijā ir īpašnieks? Viņš saka; nu jā... Labāk jau būtu otrādi, ja es tur sēdētu iekšā un tad mēs tiesātos. Bez šaubām! Īpašniekam jau tā būtu labāk. Kurš tad to noliedz? Bet jautājums jau ir ne tikai tagad šajā griezumā par valsts, sabiedrības interešu no vienas puses, sabalansēšanu, ar personas interesēm no otras puses. Šeit, godātā tiesa, mēs nonākam pie viena no tādiem fundamentāliem jautājumiem, proti, par šo grozījumu atbilstību 105. pantam, un tie, manuprāt, pilnībā atbilst pēc atlīdzības samērīguma un pēc citiem kritērijiem.

Mana godātā kolēģe šeit atsaucās uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumiem. Pie tam, arī sūdzībā ir norādīti no tiem divi: Sporung un Agosti. Taisnību sakot, ja jau mēs tagad sākam apšaubīt, vai tur, teiksim, 1934. gada Senāta spriedums bija pareizs vai nepareizs.. kaut gan, manuprāt, argumentācija šajā spriedumā ir tik vienkārša, tik skaidra, ka katrs to var saprast.

Tad, ja mums ir jāanalizē, cik lielā mērā mēs varam, teiksim, Sporung un Agosti lietot šajā lietā, jo, ja runājam par principiem, tur, teiksim, samērīgumu, taisnīgumu un tā tālāk.. Tad visi šie spriedumi jau atkārtoti vienus un tos pašus principus, atšķirās tikai faktiskais materiāls. Tāpēc mums ir jākavējas pie šī faktiskā materiāla, gribam vai negribam.

Kas notika Sporunga gadījumā? Sporunga gadījumā paziņoja īpašniekiem, tajā skaitā arī Sporungam, kas bija juridiska persona, ka lūk, viņa īpašumiem viņi ieteic neko nedarīt, nu, būtībā uzlika kaut ko līdzīgu aizliegumam rīkoties ar šo īpašumu, to izdarīja pašvaldība un viss. Pagāja 5 gadi, pēc 5 gadiem atjaunojošu vajadzēja un pēc 10 gadiem vēlreiz atjaunoja... Marinēja, marinēja, marinēja... vulgāri izsakoties, šo īpašumu, kamēr beigās atrakstīju, jūs ziniet, mums koncepts mainījās, mēs nolēmām Stokholmas centru nepārbūvēt, novirzīsim drīzāk satiksmi prom no tā, un viss. Jūs varat tad darīt ar savu īpašumu, ko gribat. Nu, tagad Sporungam tagad bija... tur sāka tiesāties, izrādījās, ka zviedru likumdošana vispār neparedz kompensācijas par tādu lietu. Neparedz kompensācijas.

Par ko mēs šeit runājam? Šeit mēs runājam par to, vai izmaksāt tirgus vērtības un sūdzības iesniedzējs aizrunājas līdz tam, ka vajadzētu vēl vairāk par tirgus vērtību. Vai tad šeit nav zudis, es atvainojos, jebkāds samērs par to taisnīgo atlīdzību un to, kas, tā sakot, šajā gadījumā būtu atbilstošs?

Un vai līdz ar to šis neatlaidīgais refrēns, ka, lūk, jā... bet labāk, ja mēs tur paliktu un tad no šī dzīvokļa, tā sakot, nolūkodamies uz visu šo dramatisko situāciju, tad sāktu tirgoties, tad būtu pavisam cita tirgus cena.

Es šeit, godājamā tiesa, gribētu atsaukties beidzot un reiz par visām reizēm, uz tieši mūsu Satversmē ierakstītu, tādu tēzi, kuru mēs neatradīsim, piemēram, Eiropas Cilvēktiesību konvencijas

1. protokola 1. pantā, bet kura ir mūsu 105. pantā, ka īpašumu nedrīkst izlietot pretēji sabiedrības interesēm.

Ja šeit šajā situācijā, kad sarunu laikā viens no īpašniekiem paziņo, ka ziniet, es labprāt... tā kā man ir dzīvoklis ar skatu uz Daugavu un es pie tā esmu pieradis, arī turpmāk dzīvot tādā mājā... es esmu dzirdējis, ka tur tāds Preatoni viņu gatavojas būvēt, un tur tad es tā labi apmestos. Ja tā nav, tā sakot, sava īpašuma izmantošana pretēji sabiedrības interesēm, tad tāda nav vispār. Šis ir, manuprāt, tāds hrestomātisks gadījums, kad īpašums šādā veidā.. lūk, nu... ko jūs darīsiet... jums taču ir jābūvē tā bibliotēka. Tad jūs ņemsiet to īpašumu vai neņemsiet, bet, lūk, man tas Preatoni dikti pie sirds.

**R.Apsītis.**

Jūs pusstundu jau runājat. Cik ilgs laiks jums apmēram vēl vajadzīgs?

**J.Rozenfelds.**

Es esmu visu pateicis. Es lūdzu sūdzību noraidīt. Paldies.

**R.Apsītis.**

Paldies. Līdz ar to lietas dalībnieki ir izteikušies debatēs. Vai kāds no lietas dalībniekiem vēlas izteikt repliku? Pieteikuma iesniedzēji? Lūdzu!

**I.Stuberovska.**

Jā, būtu vēlēšanās... Tātad vispirms varbūt attiecībā uz Saeimas pārstāvja teikto tā ļoti īsi.

Te tika minēts, ka Valsts prezidente arī ir izlēmusi izsludināt šo likumu un tas bija tāds kā apstiprinājums tam, ka likums ir pareizs. Tad nu... cik ir zināms, īpašnieki ir griezušies ar iesniegumiem un tas viedoklis, kas ir nonācis līdz īpašnieku ausīm no Valsts prezidentes, ir bijis tāds: tā kā likums patiešām ietver tādas sarežģītas juridiskas nianšes, tad šo jautājumu pareizi būtu izlemt Satversmes tiesai.

Tātad... otra replika. Saeima likumu ir skatījusi trīs lasījumos, nevis divos, kā ir minēts.

Tad trešais, ko es vēlētos pieminēt. Tika uzsvērts, kāpēc tad nav apstrīdēti otri noteikumi, Ministru kabineta noteikumi Nr.18 par konkrēto īpašumu piespiedu atsavināšanu. Ja, šie noteikumi nav apstrīdēti, jo īpašnieki neapstrīd to apstākli, ka valstij vispār ir tiesības piespiedu atsavināt nekustamos īpašumus. Un tātad konkrētie noteikumi, Ministru kabineta noteikumi Nr.18 vienkārši paredz, ka tiek atsavināti īpašumi un tiek uzskaitītas to adreses, kas tad tiek atsavināts.

Bet strīds un diskusija jau ir par to, kādā kārtībā realizē šo atsavināšanu piespiedu. Nevis par to, ka valsts vispār drīkst atsavināt. Jā, drīkst, bet kā to darīt un kādā kārtībā realizēt, par to tad arī ir strīds. Un tas ir ietverts apstrīdētajos Kabineta noteikumos Nr. 17.

Un vēl tika uzsvērts, ka tātad nav analīze, kas tad konkrēti neatbilst Satversmes 105. pantam. Nu šeit ir jānorāda, ka diemžēl šis te gan likums, gan arī Kabineta noteikumi kopumā pēc būtības neatbilst Satversmes 105. pantam. Jo ir grūti analizēt katru pantu atsevišķi, tā kā gandrīz katrā pantā ir ietverts jēdziens "bijušais īpašnieks", "atsavinātais īpašums", un tamlīdzīgi. Un būtībā nevar

izraut tad atsevišķus pantus. Tātad tika norādīts uz principu, kas neatbilst — šis te īpašumtiesību pārejas princips, bet analizēt katru pantu atsevišķi, tas nav iespējams, jo katrā pantā ir šis te atkāpes, kas būtu mūsu skatījumā neatbilstošas.

Tātad attiecībā uz Ministru kabineta pārstāvja minēto. Tātad runājot par šiem te daudzajiem 13 principiem, kas raksturo Satversmes 1. pantu un izriet no tā. Tātad konkrētajā konstitucionālajā sūdzībā tika aplūkoti to principu pārkāpumi, kuriem mūsu skatījumā būtu jāpievērš uzmanība, izvērtējot tieši nekustamā īpašuma piespiedu atsavināšanas jautājumus.

Attiecībā par šo te leģitīmo mērķi. Ministru kabineta pārstāvis uzskata, ka likuma leģitīmais mērķis nav bijis tikai LNB projekta realizācija, bet likums pieņemts sabiedrības vispārīgās interesēs, arī citi projektu realizācijai.

Šeit es vēlētos atgādināt tomēr par šīm te daudzajām anotācijām, kas ir Ministru kabineta noteikumiem Nr. 17 un kuru pirmajā punktā anotācijā ir norādīts: noteikumi projekta izdošanai Satversmes 81.panta kārtībā nepieciešami sekojošu iemeslu dēļ. Un šeit ir skaidri norādīts arī viens no iemesliem: likumā ir neregulētie jautājumi neļauj īstenot Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas likuma 1. panta 3. daļu, saskaņā ar kuru bibliotēkas projekts ir īstenojams līdz 2008. gada 18. novembrim. Tātad, nu tomēr pietiekami skaidri izkristalizējas šis te patiesais leģitīmais mērķis.

Tātad jautājumā par šiem te procesa pārkāpumiem vai arī to, ka to nav... Tātad jautājums par atbrīvošanu no valsts nodevas. Nu, līdz šim, kā es esmu to sapratusi, šos jautājumus regulē tomēr Civilprocesa likums. Un tā ir diezgan netipiska parādība, vismaz manā skatījumā, ka katrā speciālajā likumā tiktu ietverti atsevišķi, teiksim, panti par jautājumiem... ar valsts nodevas samaksu saistītiem jautājumiem. Tā tomēr būtu Civilprocesa likuma prioritāte.

Tad vēl gribētu piebilst, ka īpašnieku skatījumā jurisprudences džungļi attiecībā pret Satversmes starptautiskajiem tiesību aktiem ir radīti tieši ar apstrīdētajiem Kabineta noteikumiem un apstrīdēto likumu pieņemšanu. Līdz tiem, šķiet, ka nebija tādu džungļu.

Un attiecībā vēl par būvniecības administratīvo izmaksu sadārdzināšanos, tad es gribētu vēl uzsvērt, ka valsts kaut kādu ilglaicīgu bezdarbību laika periodā no 1995. gada līdz 2004. gadam un būvniecības administratīvo izmaksu sadārdzināšanos un inflāciju katrā gadījumā nevar un nedrīkst risināt uz atsevišķu īpašnieku īpašumtiesību ierobežojumu rēķina. Tas būtu kaut kādā citā kārtībā tomēr risināms jautājums.

Paldies.

**R.Apsītis.**

Tas jums viss? Paldies.

Vai Saeimas un valdības pārstāvji arī vēlas izteikt kādu repliku?

**J.Rozenfelds.**

Man būs replika.

Godātā tiesa! Es šajā gadījumā tātad gribētu teikt... labi, jo es līdz šim to nesapratu, ka šīs anotācijas bija tik daudz un tie paskaidrojumi par tā likuma nepieciešamību tik dažādi. Tāpēc mēs arī varam no tiem tad izvedināt to vispārīgo leģitīmo mērķi, par kuru es minēju.

Tad par būvniecības izmaksām. Nu, es gribētu aizrādīt, izmantojot savas tiesības uz repliku, ka tas, ka šīs būvniecības izmaksas kopš 1923. gada ir sadārdzinājušās tieši uz šo administratīvo izmaksu rēķina, jau nu nav tikai un pat galvenokārt Latvijas valsts, tā sakot, nolaidības rezultāts.

Paldies.

**R.Apsītis.**

Paldies, Rozenfelda kungs.

Tiesa pasludina, ka spriedums šajā lietā tiks pieņemts pēc viena mēneša, pasludināts pēc viena mēneša, proti, 16. decembrī pulksten 10.00 šajā pašā tiesas zālē.

Ar to tad arī šīs lietas izskatīšana ir beigusies. Sēde ir slēgta.

Tiesas sēdes sekretārs

A.Žugans

Stenogrāfiste

M.Ceļmalniece